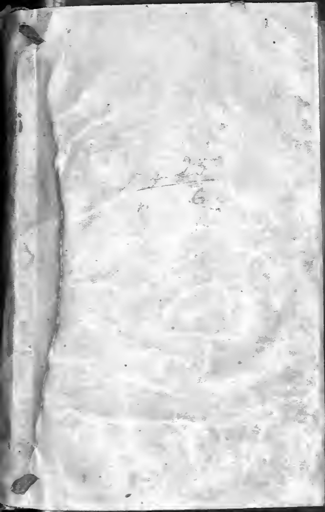

PONTANI OPERA.

Vrania, siue de Stellis	libri	quinq.
Meteororum	liber	unus.
De hortis Hesperidum	libri	duo.
Lepidina, siue pastorales pompæ septem. Item Meliseus, Mæon, Acon.		
Hendecasyllaborum	libri	duo.
Tumulorum	liber	unus.
Neniæ		duodecim.
Epigrammata		duodecim.

Quæ uero in toto opere habentur, in indice, qui secunda pagina incipit, licet uidere.

Venetiis.. 1533. libro raro y buscado.

ALD. IO. COLLAVRIO CAESA-
RIS AB EPISTOLIS. S.

Frequens est apud græcos prouerbiũ Collauri offi= ciosiss. χεὶρ χεῖρα νίπτει, δάκτυλος τε δάκτυλον, quod est latine, Manus manũ lauat, & digitus digitum. Quoniam tu plurimum fauisti nobis apud Maximilianum Cæsarem pro Academia constituẽda, cum Ioannes Fruticenus eruditus iuuenis istic meo nomine accurate rem literariam procuraret, et (qui tuus est amor in literatos uiros, & doctrinas) assidue faues, meas esse parteis duxi, ut quo possem modo, gratum mihi extitisse officiũ tuum cognosceres. Nam etsi nihil est adhuc factum, tamen quod & tu, & Matthæus Longus uiri doctiss. ac integerrimi Cæsaris à secretis ad me scripsistis, tum uero Cæsar ipse benignissimis literis significauit, futurum tua opera, tuo studio facile spero, præsertimq; cum rex natus ad commune bonum id maxime cupiat, ut quemadmodum est armorum, ita & bonarum literarum sit decus, et gloria. Quare Iouiani Pontani poemata, quæ & meo, & doctorum omnium iudicio, cum antiquis certat, sub tuo nomine publicamus, tibiq; muneri mittimus. Delectabit te (scio) non mediocriter Vrania, cum & ortus, & occasus syderum leges, Soliśq;, ac Lunæ prognostica, & pleraq; alia lectu dignissima. Delectabunt meteora, cum nubium, uentorum, pluuiarum, grandinum, maris procellarum, terræ motuum, atq; id genus plurium causas leges. Delectabunt horti Hesperidum citriorum, & citrerũ cultu peruario, præterea Macronis & Lepidinæ rusticæ, dulcesq; confabulationes, et cætera omnia Pontani nostri docta, culta, elegantia, uaria, copiosa, & plena ingenio. Vale.

INDEX EORVM QVAE HOC PONTANI LIBRO HABENTVR.

Quæ in primo Vraniæ libro.

Quæ in secundo Vraniæ libro.

Quæ in tertio Vraniæ libro.

Quæ in quarto Vraniæ libro.

* iij

Quæ in quinto Vraniæ libro.

Quæ in Meteororum libro.

Quæ in primo libro de hortis Hesperidum.

Quæ in secundo libro de hortis Hesperidum.

Quæ in Lepidina.

Quæ in primo hendecasyllaborum libro.

Quæ in secundo libro Hendecasyllaborum.

Quæ in tumulorum libro.

Quæ in Neniis.

Quæ in Epigrammatis.

IAMBICI.

Studiosis adolescentibus.

Denuo Iouiani Pontani poemata in gratiã uestram edimus adolescentes ornatissimi. quod opus eò diligentius recognouimus, quod id uobis, qui suauioribus musis oblectari soletis, non solum ad percipiendam cœlestium planetarũ rationem utile fore putauimus, sed etiam ad cognoscenda poeticæ facultatis lumina. quæ quidem unus ille (ut opinio mea fert) ex recentioribus optime à Virgilio & mutuatus est, & in his libris expressit. Quare uos tam elegantis ingenij fœtus & accipite libenter, & legite diligenter. Valete feliciter.

IOANNIS IOVIANI PONTANI

ad Lucium Francifcum filium Vrania, fiue de Stellis liber primus.

Q Vi cœlo radient ignes, quæ fydera mundo
Labantur tacito, Stellis qbus emicet ingens
Signifer, utq; fuos peragant errantia curfus,
Vnde hominū genus, et pecudes, unde æquor, et auræ
Concipiunt motus proprios, unde optima tellus
Educat uarios non uno è femine fœtus,
Et rerum euentus manant, feriesq; futuri,
Dic Dea, quæ nomen cœlo deducis ab ipfo
Vranie, dic Mufa Iouis clariffima proles,
Et tecum caftæ ueniant ad uota Sorores.
Dum canitis, refonatq; cauis in uallibus Echo,
Ipfe legam lauriq; comas, ederamq; uirentem,
Ipfe aras ftatuam uiridi de cæfpite, & umbras
Luftrabo, tumuloq; feram folennia dona
Dilecti uatis, uiridi quem monte fepultum
Parthenope, liquidamq; colit Sebetos ad undam.
Ipfe chori pater, ac princeps, & carminis autor
Phœbe adfis, noctisq; decus Latonia uirgo,
Diq;, deæq; omnes, quorum fub numine cœlum eft,
Tuq; adeo comes Aonidum, dux optima uatum
Alma Venus (teneros nati fat lufimus ignes)
Dum cœli errantes ignes, dum fydus amatum,
Quo terræq;, fretumq;, & magnus concipit orbis,

D um canimus quæ signa tibi, quod pareat astrum,
D iua faue, & niueis felix allabere cycnis.
O mihi si charites spirent, si blanda canentis
G ratia mopsopio contingat labra liquore.
T u uero nate ingenteis accingere ad orsus,
E t mecum illustres cœli spatiare per oras.
N anq; aderit tibi Mercurius, cui cœlifer Atlas
E st auus, & notas puerum puer instruet artes.

DE LVNA.

Prima deûm terras glaciali sydere circum
L una meat, cœlumq; suo terit ultima curru,
D ux clara in tenebris, alienæ obnoxia flammæ,
A emula fraternis radijs, & solis ab ore
O ra fouens, quantumq; ab Apollinis igne recedit,
H oc magis ipsa suum fundit mortalibus ignem.
C ornibus auratis primum, mox fronte refulget
I am media medium cœli dimensa uolumen.
A tq; hinc obliquos uultus, turgentiaq; ora
N octe refert, tandemq; uago digressa meatu
E xurgit Solem contra, plenoq; corruscam
O rbe comam, & fuluo totum caput explicat auro.
S eptima quin etiam ut cœlo concessit ab alto
M ole grauis, septem ore uices, septem ore figuras
M utat agens circum, & paruum conuertitur annū.
H inc mare quod magnum terras complectitur imas,
H inc uariat rerum species, quæq; humida ponti
S tagna colunt, errantq; suis animalia syluis,
A emula crescenti reparant à lumine uires,
E t multo in primis implentur corpora succo.
M ox ubi decreuere ignes, decrescat & humor

Ille quidem, exhaustóq; uices à lumine pensat,
Paulatim & uacuæ lassantur sanguine uenæ.
Quod uarij maris accessus, uariíq; recessus
Ostendunt, quod frondosis in collibus arbos,
Quódq; salutiferæ succis felicibus herbæ.
Quam multos etiam furijs hinc sæpe uidemus
Vexari, sortémq; animo indignamur acerbam.
Sæpe etiam morbo, aut dira languentia peste
Corpora decubuisse ad humum, sterníq; sepulchro.
Quid quod materies, uiridíq; è monte recisæ
Aere trabes, multáq; comam turbata ruina
Fraxinus, iloniumq; abies uisura profundum,
Ante diem effoetæ senserunt damna senectæ,
Exaustásq; situ uires, ac robora clament,
Curua senescentis Lunæ ni cornua seruet
Agricola, ingenti dum uellit ab arbore uallum,
Et percussa graui resonant nemora alta bipenni.

DE PROGNOSTICIS LVNAE.

Hæc eadem aerias arceis, iunonia regna,
Temperat, idq; licet certis cognoscere signis.
Nanq; ubi prima nouos remeando colligit ignes,
Fratris ab amplexu rediens, si nubila frontem
Occuluit, cornu per coelum inuecta retuso,
Proh quantum nimbi terris, pelagóq; paratur.
Quanti etiam sese uersent per inania uenti,
Si rutilo tum forte comam uelarit amictu,
Oraq; dispersis suffuderit ignea flammis.
Quarta dies sine nube, sine pluuiáq;, notóq;
Spondet ad extremum constanti foedere mensem,
Si nitidis nocturna genis, si fronte serena

I ncedit cœlo,& puro sese exerit ortu.
I psa eadem,arctoo rigeat si tempora cornu,
T ristis ab arctoo uentos tibi nuntiet axe.
A st alia de parte trucem tibi suscitet austrum,
T ristis ab austrino rigeat si tempora cornu.
H unc tamen ante diem si nulla effulserit,heu tum,
H eu male iactatas defenderit ancora naues,
N i labor,& placidi succurrit dextera Phorci.
Q uid dicam cum plena oculis rutilantibus, aut cum
N igra genas duplici circum caput abdidit orbe
H orrida nocte sua?Di longe auertite iniquum
I mbremq́;,pluuiamq́;,& agentem æquora uentos.
C uius ut acceptæ uires,& cognitus usus,
T empla Deæ statuere,sacrosq́; ex ordine ritus,
D iscerptumq́;uiri corpus,laniataq; membra,
E t multum lachrymis perfusos coniugis artus
F inxit Niliacæ tellus addicta iuuencæ,
E t querulas sistra incassum percussit ad aras.
H inc etiam graij uates Aetneia furta,
E t raptus siculæ toties fleuere puellæ.
I nferniq́; Iouis thalamos, lamentaq; matris
F unereæ,erratasq́; diu terrasq́;,salumq́;,
V mbrarumq́; domos,& sole carentia regna.

DE MERCVRIO.

Proximus at spatijs,& longe gressibus impar
A ccelerat Maia genitus,celer ille deorum
N untius, auratis nectens talaria plantis.
H ic rapidum propter solem sua plaustra reflectens
N unc matutinos agili temone iugales
E xagitat,pelagiq́; cauo caput exerit alueo.

N *unc atlantiacæ matris memor, hesperidumq́;*
R *ura uidere parans, fuluumq́; in frondibus aurum*
S *erus obit, sero flauum lauit æquore crinem,*
E *t sero herculeas linquit post terga columnas.*
S *ed siue immissis solem præcurrit habenis,*
S *eu sequitur, uictusq́; terit spatia ultima metæ,*
N *on ipse ingentes oras, non liber apertas*
A *udet adire uias cœli, titania tantum*
I *mperia, & solis timet abscessisse quadrigis.*
Ergo ubi ternonasq́; plagas, ternonaq; mundi
D *imensus spatia, & curru dat lora secundo,*
S *istit equos. mox cœptum iter, ac uestigia rursum*
N *ota legit, nunc ipse humilem demissus in austrum,*
N *unc boreã, et summas pennis petit arduus arctos.*
E *t quoniam uolucri rapitur sub sydera lapsu,*
A *c nunc hos innisus equis, nunc conuenit illos,*
A *ut Iouis exquirens monitus, & nutia iussa,*
C *onsilia aut senioris aui, uiolenta ue Martis*
I *mperia, & motos sublata pace tumultus,*
H *inc pedibus nectit pennas, hinc iussa deorum*
N *untius exequitur uario Cyllenius astro,*
I *tq́;, reditq́; uiam toties, mandataq; portat.*
N *anq; ubi deliacasq́; rotas, thymbræaq; propter*
S *igna, & apollineos iusta comes astitit axes,*
T *um uates responsa canit, tum pronus haruspex*
E *xta notat, tunc & liquidas intentus in auras*
O *scinus explorat cantus, & præpetis alas.*
At si nocturnem Phœben, rorantiaq; astra
E *t niueæ tetigit secreta cubilia Lunæ,*
A *gnouitq́; deæ uultum, & mandata recepit,*

N ec mora, digrediens monstratas excitat artes,
D educit pelago classem, secat æquora cursu,
I gnotos'q; tenet portus, iam merce sabæa
N auem onerat, redit & tyrio spectabilis ostro.
H inc & Mercurio nomen Romane dedisti,
Quẽq; et Arabs, quẽq; et Babylon Stilbonta uocasset.
A st ubi summotas'q; domos, & frigida adiuit
T ecta senis, solio'q; nepos acceptus auito est,
T um succos meditatur, & idæam Panaceam,
D ictamum'q; legit. tum uulnera siccat, & udo
V nguine lenit agens, adhibet'q; ad munera cantus,
T unc uero strepitus armorum, atq; horrida bella,
A tq; enses, ac tela placent, tum uiuere rapto,
E t prædas agere, & discindere mœnibus urbes
G audet, & effuso cædem ingeminare cruore,
Belligeri cum forte ducis se ad signa recepit,
E t galea abscondit crines, & pectora ferro
I nclusit, lateri'q; auratum accinxit & ensem,
F ert leges, ac iura fori pacis'q; quietos
I mponit mores, mandata'q; publica defert,
S i iubeat genitor, cui ciuica munera curæ,
E t patres legere, & sanctum instituisse senatum.
A t si candenteis humeros, & eburnea colla
E xeruit, placido'q; simul Cytherea petiuit
A mplexu, madido'q; recens è crine fluentem
S tillauit rorem, blandos'q; afflauit amores,
N on ipse machiæ memor, aut fera uincla puellæ
E xoluit, tristi'q; obducit lumina somno
C ustodis monstri, aut torpentis ad hostia Lethes
T raducit miseros per opaca silentia manes,

S ed resides cantus in uertice cyllenæo,
F ormosæ ludunt ubi festa ad carmina nymphæ,
P ersonat,& tenueis moderatur pollice chordas,
A c non cedenteis queritur tam crescere curas.
V ritur,& placidum cantando nutrit amorem.
I pse canit,teneræ cantus risere Napeæ.

DE VENERE.

Hinc felix regio,mundiq; beatior ora,
Q uam lusus habitant molles,ubi segnis amorum
M ilitia in uacuas exercet uulnera mentes.
V er alit æternos flores,passimq; uagantes
I ncustoditæ ludunt per gramina nymphæ.
O cia cantantes mulcent ignaua camœnæ.
H as inter succincta sinus,redimita papillas,
E t roseum spirans fragranti uertice odorem,
E rrat nuda genu per florida prata uoluptas:
C ui uolitant flaui per candida colla capilli,
A d frontem aurato religat quas fibula nexu.
L ætatur dea,lætanti risusq;,iociq;
A ssiliunt,somniq; leues,& mollior aura.
H inc passim liquidi ambrosiæ rorantur honores.
S tillat acidalius late liquor. At uaga nantum
L udit aquis,mistum pueri,nudæq; puellæ
G rata cohors Veneri,chorus & genialis amorum.
T um uideas amne in medio rutilare fauillas
M aterna face quas iocus hinc,ast inde Cupido
E xcussit.caluere undæ,caluere natantes.
A fflatu media uehitur lasciuia cymba,
H ortaturq;,monetq; habiles agitare lacertos.
H ic aliquis puer enando dum brachia iactat

I niecit'q; manum sociæ furtum'q; papillis
I nseruit, tener ora rubor per grata cucurrit.
H ic aliqua adnanti puero dum brachia miscet,
M iscuit & femori femur, & simul oscula iunxit.
I nterdum se tota cohors in flumine mersat.
N on obstat pudor audaci, aut lux ipsa pudenti.
L uditur, & placidis immurmurat unda susurris.
E mergit mox, & campis se fundit apricis,
D ona legens selecta manu, ac redolentibus hortis.
E rranteis sequitur florum dea, coniugis auræ
F lant super, & liquidis distillat odoribus æther.
Has horas, atq; hæc gnidiæ loca læta uolucres
P eruolitant circum, & paphij uectantur olores,
N uminis idalij currum'q;, rotas'q; uolanteis
Q ui subeunt, molliq; ferunt per inania lapsu.
H is Cytherea suum posuit pulcherrima sydus,
Q uo terræ'q;, fretum'q;, & magnus concipit aer,
E t dulceis in corde agitant animantia motus.
I psa refulgenteis auro interplexa capillos
A uroræ è thalamis, radiorum'q; æmula solis
L ucem aperit, reserat'q; diem mortalibus almum.
I nterdum rapidis Phœbi deserta quadrigis
E uocat oceano noctem surgentibus astris,
A dmonet & placidi per amica silentia somni.
V erum ita digressus'q; suos, sua tempora pensat,
E t sinuosa means niueis secat æthera cycnis,
V t solem petat, ad solem uestigia flectat.
I psa quidem cœli undecies ubi quina peregit
M omenta, Eoo seu cum nitet aurea mundo,
O ceani hesperias seu cum declinat in undas.

Ipsa umbrā in tenebris obtendit ut æmula Phœbes,
Ipsa die radios ostentat ut æmula Solis,
Et lucem terris, & cælo lumina præbet,
Tantos læta suo de sydere fundit honores.
Hæc decus, hæc ipsa est hominumq́; deûq́; uoluptas,
Qua sine nil iucundum animis, nil dulce fatendum.

DE SOLE.

At medios cœli tractus, medij ætheris oram
Fons lucis Sol auricomus, Sol igneus ambit,
Sol, qui terrarum flammis opera omnia lustrat.
Ipse idem superûm princeps, ductorq́; choreæ,
Ad cuius numeros & Di mouean tur, & orbis
Accipiat leges, præscriptaq; fœdera seruet,
Agnoscant aure imperium, maria alta tremiscant,
Audiat & longe tellus fatalia iussa.
Atq; hunc, nequa opere in tanto decor ullus abesset,
Præfecit luci rerum pater, ipse nitentes
Spargeret ut radios, ipse ut lustraret olympum,
Et terras simul, & magnas liquidi aeris oras,
Vnde dies, quiq; in sua terga reuoluitur annus,
Atq; æui simulacra fluunt, & tempus, & ætas.
Hinc uer purpureum uestit florentia prata.
Spiceaq; hinc campis flauescit messis, & ægrum
Lenitura animum, at dulcem inductura soporem
Distendit uacuas pinguis uindemia cellas,
Et glacialis hyems resolutis ebria curis
Ante focum molli solatur frigora baccho.
Hasq; uices pater ille deûm uoluentibus annis
Esse dedit, quas ipsa æterno fœdere seruant
Tam certos elementa simul retinentia nexus.

DE ANNORVM Varietate.

Atq; alij (horrendum) qua brachia pandit iniqua
P arte poli, chelasq; audacius exerit ingens
S corpius, hinc anni primos duxere meatus,
E t primam fecere uiam, cum partibus aequis
D imidium luci, atq; umbris Sol diuidit orbem,
A c noctem paribus suspendit Libra diebus.
Ast alij saeuae post horrida frigora brumae
C um premit auratos nephelaei uelleris artus
P hoebus, & imbriferum rediit uer, omnia quando
A lma parit tellus, quando omnis germinat arbos,
C um uiret omne nemus, resonant cum frondea rura
C oncentu uolucrum uario, pecudesq; ferae q;
E xultant laetae in Venerem, ac tritonia monstra
I gnibus incaluere, acer furit ardor, ut ipse
H orreat indomitas Proteus contingere Phocas.
At misera in scopulis, soloq; in littore questus
A lcyone ingeminat, uocesq; effundit inaneis
M ulta querens, exosa diem, nomenq; mariti
S eruat auis, Ceyca uocans, Ceyca requirens,
(Ah miseram) rapidas repetens Ceyca per undas.
N ec uero non e summo quoq; culmine cancri,
Q ua regnat calor ipse, & equos Sol sistit anhelos,
E xtremum inuisens Ararimq;, atq; ultima Thyles
L ittora, carceribus positis exordia prima
H inc anni fecere, alacresq; egere quadrigas.
A t Numa frigoribus sub iniquum tempus, ubi ingens
D eclinat coelum, & gelidum Sol aegocerontu
P ronus obit, pronoq; petit spatia ultima cursu,
Q ui fessos instauret equos. Hinc uiribus auctus

D eserit antipodum sedes, digressus & austro
I n boream obuertit sinuoso calle, diemq;
A uget, & obscuras nocti iam surripit umbras,
I nsudatq; sequens cliuo, atq; assurgit in auras.
Has igitur solis metas, hæc tempora seruans
E geria monstrante, suum traduxit in annum,
V t quæ prima noui repararet tempora cursus
P rincipia, hæc spatijs sua sortiretur oberrans
A nnus, & ad solem firmaret signa cadentem.
S ed phœben, phœbesq; rotas, & plaustra secutus
F raternum impleuit germanæ mensibus annum.
At Cæsar solemq; sequi, solemq; tueri,
E t solem lucisq; auctorem dicere, & anni,
S olis & ad metam totas effundere habenas,
I n lustrumq; superuacuas concurrere parteis
I ussit, & hoc latios inscribi nomine fastos.
Dicendum & uarijs fuerit qui gentibus annus,
A egypti primum ueteres fecere bimenstrem:
M oxq; quatergeminis complerunt mensibus, inde
P er bissena pari duxerunt sydera tractu
A rcades: at noster quot tempora continet annus,
A nnorum numero censebant Arcades, ante
I am geniti, quàm Luna suos ostenderit ignes,
T antus honos, tanta est antiquæ gloria genti.
H is totidem adiunxere animis & Acarnanes altis,
T utati ferro patriam, mox funere in ipso
C oncecere animas, & honesta morte suorum.
I taliæ licet antiquos euoluere fastos.
N anq; alium primo Romæ nascentis in ortu
I nstituit pater, & gyro breuiore coëgit.

P romouit spatium Numa. Nec Laurentibus idem,
I dem erat Albanis. Alium qui Tyburis arua,
Quiq; Ferentina Cererem metit incola falce,
E t tenuere suis, habuereq; in urbibus orbem.

DE SOLIS PROGNOSTICIS.

Ille etiam uentos, tempestatesq; futuras,
A tq; imbres, æstusq; graueis, & frigora monstrat.
N anq; ubi cæruleo rapidum petit æquore cœlum
E xoriens, aperitq; diem natalibus undis,
S i nigram obscuro faciem uariauerit ortu
C oncauus, inq; atram condentur lumina nubem,
E t pelago, & terris uiolentior incubat eurus,
T urbatasq; amnis in pontum deuehet undas.
Quin etiam ut nullæ densentur in aere nubes,
S i tamen aut hebetes radij torpere uidentur,
A ut si plus nimio torrens incanduit ardor,
C ollige uenturos imbres. At pallida quando
A urora oceano caput exerit, horrida ue inter
N ubila, diuersis rumpit sol partibus, & nunc
O bliquos effert radios, nunc pallidus ore
D elituit nimboso, (heu) rupto fœdere cœlum
I n terras ruet, & sæuum per inane rotatæ
P ræcipitent nimborum acies, quæ grandine mista
A rboribus stragemq; dabunt, & uitibus almis,
V ix ouium ut clausos defendant culmina fœtus.
N ō mihi tū non claustra boū'ue, armenta'ue equarū
D ucenda à stabulis, non me extra tecta domorum
D ucet iter. Seruanda dies, quam rite serenam
S pondeat, oceani feras cum lucidus undas

Intrarit, non nube comam, non turbidus ora,
Sed qualem hesperio Tethys suspirat in antro.
Quod si tum quoq; nigranti uelatus amictu
Ociderit, siue ipse suo quanquam emicat ore,
Si tamen aut atras nubes raptauerit, aut si
Palleat, & maculæ fundant sese undiq; nigræ,
Venturam expectes pluuiam. non te optima fallent
Indicia, & multis nota experientia seclis.
Vidi ego cum rutilos aurora immitteret ortus,
Igneus aut roseo se tingeret æquore titan,
Ventorum ingentes sudum per inane cateruas.
Vidi & cum rutilus maculis inspergitur ignis,
Præcipitem iactari undosa ad littora nauem
Amissis fluitantem armis, ac dura gementem
Verbera, & effracto nudatam lintea malo.
Nulla salus, spes nulla uiris. in uota, precesq;
Vertuntur. uacat ars. miseræ exoptantur arenæ,
Et dulcis terræ exortes tanguntur amore,
Ante mole ruunt immissis imbribus euri.
Deniq; cum rebus causas, cum semina causis
Sufficiat grauido fœcundans uiscera partu,
Nec quicquam sine sole nouas in luminis auras
Prodierit, pater ipse hominum, pater ipse animantũ
Quæcunq; aut uiridi nemorum pascuntur in umbra,
Cæruleos'ue secant latices, aut aera carpunt.
Hinc bissena deo soluebant uota quotannis
Phœboq;, & Nomio, Lycioq;, patriq; Lyæo,
Et quibus ad lucos, quibus in solennibus aris
Omnibus uenerata deum officiosa uetustas,
Delion, ac Clarium, nec ficto nomine Osyrim,

C onfecit certis uel qui pythona sagittis
S anguine fœdantem terras,uirusq; uomentem.
P lurima quæ ueteres graiûm cecinere poetæ.

CVR Apollo dicatur Pythonem occidisse.

Nanq; ubi se informis rerum,atq; incondita moles
D igerit,inq; suas abeunt elementa figuras,
T um tellus grauis imbre,et adhuc stagnātibus aruis
H umida,anhela uagos tollebat ad æthera tortus
I nuoluens cœlum nube,& caligne opaca.
H ic ille immanis Python,immania cuius
C orpora,iamq; deos,& diuûm tecta petebant,
I psum etiam inuasura Iouem,cum Delius arcum
I ntendens tulit acer opem.nanq; agmine facto
E mittens rapidas torrenti è sydere flammas
I n gremium matris luctantem,& acerba tuentem
I ntorsit.stetit ille tremens tum colla reuinctum
C entum implexa modis,centum religata catenis
A d manes imos,atq; intima tartara traxit
V ictor,& obscura cœlum caligne soluit.
H ic Python,hæc tela dei,victoriaq; hæc est.

CVR Apollo,& Diana Latonæ filij.

Latonæ gemini partus,bina edita Delo
P ignora,nunc quæ sint,paucis(aduerte)docebo.
L atonam graij terram dixere poetæ,
L atonam dixere solum.Latonia tellus
O mnia progenuit,mater diuûmq;,hominumq;.
A tq; ubi se in proprias cœpere elementa figuras
I nduere,optatumq; locum,& data munia obire,
I psa quidem medio mansit,sed mole liquenti
I nstabilisq;,etiamq; tremens, quādo æquora non dū

I n certas ierant sedes,sed corpore misto
P ugnarent,& adhuc nullo sub fœdere pontus,
T erraq; se duris urgerent legibus,ut iam
V nda solum traheret,tellus maria alta teneret,
P aulatim calor ille(deus)cedentibus undis
T elluri sese insinuat,gremioq; receptus,
F elicem partu genitricem impleuit,& inde
D i geniti Phœbusq; potens,Hecateq; triformis
E mergunt.Illa acta polo interiore resedit
H orridior,glaciem spirans,& degener ore
F œmineo,minus atq; habilem sortita calorem.
A t Phœbo natura mares animosq;,uigoremq;
A ddiderat.Volat acer equis,atq; æthera carpit
I am mediũ.Stetit hinc superũ longo agmine cinctus,
E t pharetra in signis humeros,& crinibus aureis.

CVR DICANTVR DELO GENITI.

Hos Delo genitos magna,magni æquoris oris
C rediderant,Delo excelsa,cui uerticæ summo
S plendet apex,quoties cœlo Latonia Luna
E xoritur,uisitq; suum Sol aureus orbem.
F luctibus hinc rapidis,tremuloq; emergere ponto
C redebant,uastoq; maris delabier alueo,
I ndulgente suis Delo cunabula natis.
Q uin etiam ogygijs olim cum mersa sub undis
P aulatim exerceret tellus caput,oceanusq;
I n sua iura,suos fessus concederet æstus,
E t tandem emicuit stellanti lumine cœlum.
T um prima ex undis,uastoq; è gurgite Delos
P rosiluit.Fulsere apices,& uerticæ Cynthus

L ucifero, quà parte dies surgebat, & altum
S ol oriens, currúq́;, & equis insignis obibat.

CVR PASTORES, IANVS, PHOEBVS, APOLLO.

Hunc & pastorem conuerso nomine dicunt,
Q uod pascat quicquid sub coeli nascitur oris,
Q uod'q; fores nascentū aperit, quod claustra relaxat
G ignentum, tenerosq́; educit in aera foetus.
H inc Iano nomen fecere, hinc nomina Phoebo
I psa dedit species, nitidoq́; in corpore fulgor.
I dem quod uolucres neruo stridente sagittas
T orqueat, & certo defigat uulnera iactu,
Morbosq́;, illuniemq́; ferens, hinc notus Apollo.

CVR SOL, LIBER, HERCVLES, OSYRIS, LYCIVS.

Quod solus coelo apparet fulgentibus astris,
S olus & immenso late loca lumine lustrat,
H inc Solem dixere patrem lucisq́;, diéq;.
S ponte etiam immissis coelo quia fertur habenis,
L iber. At herculeo laetus cognomine, quando
Disiicit aerias nubes, lucemq́; ministrat
A eris ipse decus, decus, & sua gloria coeli.
Q uin & threicius diuino carmine uates
H unc nitidum Phaneta uocat, quod surgat eoo
O rbe recens, quod mane nouos instauret & ortus.
I nde etiam auricomū aegyptus ueneratur Osyrim,
A egyptus, cui cura deum, quod lumina mille,
M ille micent oculis passim radiantibus ignes.

Lyncea

L yncea quin etiam quod uis populantibus umbras
L uminibus, quodq; & radijs fugat humida passim,
T errestresq; abigit fumos, & nubila differt.
V t lupus insidias meditatus, pascua circum
I nsectatur oues rabie ferus, & ferus armis,
P ertentatq; aditum, & septis sese arduus infert,
D entibus infrendens, & morsu exasperat iras.
H inc Lycius sibi nata deus cognomina fecit.

DE MERCVRIO, ET ARGO.

Q uin & Mercurium mutato nomine dicunt
A rgum somnifero uictum strauisse caduceo
I nsomnem, centumq; oculos, ac lumina centum
P andentem, & niueæ seruantem pascua vaccæ.
A rgus enim cœlum est. Vigilantia lumina flammæ
A etheriæ, & uario labentia sydera mundo,
Q uæ passim multa sublustris noctis in umbra
C ollucent. sed mox Phœbo exoriente perempta,
T orpent luce noua, & candenti lampade uicta
E moriuntur, & obscuro conduntur olympo.

DE ADONIDE, ET VENERE.

Nec deploratum Veneri linquamus Adonim,
V enantem quem durus aper sub dente peredit.
N on illum fontes, nec amici flumina Nili
I nfletum uoluere. Nouus dolor attigit amnes.
S eptem illi totis ripa latuere diebus,
E t septem plenis spumanti margine ripis
E xiluere, cauo digressi fluminis alueo,
S tragem agris, stragem & pecori, stragemq; colonis

C um ferrent, miseri tantum mors angit amici.
B alsama te, & myrrhæ, te cedrus fleuit Adoni,
T e lauri strata per humum luxere corona.
T er myrtus conata sequi miserabile funus,
T er radice retenta sua est. Ter brachia flexit,
T er frustra lentos conata est flectere ramos.
I psa Venus, postq̃ lachrymæ effluxere, genisq;
D efecit liquor, & capiti coma longa reuulsa est,
T er mensem exanimis iacuit. Vix deniq; quarto
L ucem hausit, uultus & adhuc suspirat amatos.
T erra etenim Solem queritur deserta cadentem,
I nuidit quem tristis hyems, cui sæuior apri
H orret cana gelu facies, cui plurimus imber
C rine madet, geminos & cum male concutit armos,
D iglomerat'q; niues, & grandine uerberat auras.
N am cum Sol rebus præsit pater ipse creandis,
V t sese ad manes brumæ sub frigora transfert,
T um tellus uidua sulcos oblimat in aluo,
A c ueluti uirgo absenti cum sola marito
S uspirat sterilem lecto traducere uitam,
I llius expectans complexus anxia caros.
E rgo ubi Sol imo uictor conuertit ab austro,
T um grauidos aperit'q; sinus, & cæca relaxat
S piramenta, nouas ueniat qua succus in herbas,
E t tandem complexa suum lætatur Adonim.

DE HEBONE DEO.

At quam Sebethi fontes, quam cærula lambit
P hormelle, quæq; & musas colit, ociaq; ornat
P ieridum, & magni tumulo tegit ossa Maronis

P arthenope, regum domus, & decus ipsa uirorum,
C lara armis, clara ingenijs, & fortibus ausis,
H æc annis florentem, oculisq; & crine decentem
H ebonem uenerata suos ritus, patriumq;
I nstituit morem, & sacris iam rite peractis
V rbs Hebona salutat, agriq; Hebōna frequentant,
H ebona & referunt simul antra, et littora, et amnes.
H ic etenim florem ætatis, roburq; iuuentæ,
E t speciem deus, & formæ dat habere decorem,
O raq;, luminaq;, & moderanteis corpora sensus.
S ed prius herculei torrentia sydera monstri
S olstitio uicina domus, locaq; edita cæli
D iffundent terris hyemem glacialibus euris,
A nte & conspicui summo de cardine mundi
F laua lycaonio surget Pallantias axe,
A tq; diem auerso subteruehet auster olympo,
S tabunt & cæli septem labentia signa,
Q uām fando, patremq; hominum, regemq; deorum
L audibus aut meritis tollā, aut æquem ipse canendo.
Q uem centum celebrant aræ, quem nomina centum,
V t siquis iubare exorto phœbeia demens
A usit obire oculis ora, atq; haurire uidendo,
I llicet ecce illi torpescunt lumina, & ipsa
C aligant in luce oculi tum tempora circum
O ffundit sese nubes, & fumida oberrans
C aligo, ac nigræ cælum eripuere tenebræ.
V sq; adeo nec fas oculis comprendere cuiquam,
N ec fando terræ decus, & decus ætheris alti
V nde sibi proprias ducunt animalia uitas,
V nde trahunt nostræ cælestia semina mentes,

Quo sine nec spirat quicq́, nec nascitur usquam,
Nec color ullus erat rebus, tenebrisq́; malignis
Et cœlum, & terras nox circunfusa tenebat.

DE MARTE.

Et iam intacta mei superat pars maxima cœpti,
Ac mentem calor instigat. Iuuat alta uagari
Sydera, & immenso propius succedere cœlo.
Magnum opus, & iam signa dei fulgentia terrent,
Armorumq́; haurit strepitus, clangorq́; tubarum.
Ipse deus rapidis insistens pronus habenis
Tela manu quatit insultans, acerq́; cruento
Ore tonat. pellunt acti temone iugales
Exanguis metus, atq; tremor. tum ferreus ora
Terror, sanguineumq́; pauor quatit ante flagellum.
Ille quidem diuis iam formidabilis ipsis.
Sed mihi digna uiro, atq; animi sibi conscia uirtus
Suadet, iter, pestusq́; aditus intrare repostos.
Hanc non terrisono prosternere fulmine Cyclops,
Non facibus crimen ipsa feris implexa Megæra,
Nec uis ulla queat stygijs emersa tenebris.
Illi ferratum galea caput, inclyta bellis
Atq; Deûm fato maior prudentia seruat.
At Clypeo indomitum munit constantia pectus.
Stant adamante togæ, totosq́; infusa per artus
Temperies ualida sese metitur in hasta.
Ante uigor mentem hortaturq́;, animosq́; uiriles
Aere ciens magno laudum succendit Amore.
Hac duce Iunonis odijs iactatus iniquæ
Amphitryoniades, tot monstra ingentia uictor

F udit humi. Non hunc liuentibus obsitus umbris
C ocytos, non sparsa nouem per iugera monstrum,
A ut impacatæ deterruit incola Lernæ,
Q uo minus infernosq; lacus, & opaca uideret
T artara, captiuum & supera ad conuexa referret
I pse canem. Quin astrigerum subnixus olympum,
L abenteisq; domos diuûm ceruice refulsit.
E t dubitem mente hæc complecti, & pandere dictis?
Efferus has habitat sedeis deus. huic comes hæret
E t bellum, belliq; parens discordia, & iræ,
I niustum, insidiæq;, & pallida tabe cruenta
Cædes, inq; suum rabies armata cruorem.
I pse enses, ac tela inter, radiosq; rotarum
V ersatus ferrum exercetq;, aptatq; ferendo,
E xacuitq; mares animos, & suscitat ira
I mplacidus. Martem hinc ueteres dixere latini.
H unc Iunone satum nullo Ioue, patreq; nullo
O lenijs conceptum herbis per cresia rura,
E ductumq; Hebri ripis rodopeia ad antra
C rediderant, animi indomitũ, aduersumq; Mineruæ.
S cilicet ætherio mens est de fomite. At artus
C orporeos, molem discordi e' semine cretam
I uno agitat. Ciet hæc turbato in pectore uersans
S anguinis ingenteis æstus, & colligit iras.
V nde auidus belli furor, atq; insania ferri
P ræcipitant. Iacet ingenti ceu pressa ruina
M ens super, at rapidus feruet sub pectore Mauors.
H inc quondam magni tellus Iouis insula Crete
I enij Crete pelagi decus, inclyta bellis,
C lara uiris, capere arma, & acutum angere ferrum

P rima dedit, curruq; & spicula tendere cornu.
P ost Thraces coluere, ferum genus, aspera duro
T erra solo, gens ipsa iugis assueta niuosis,
E t prædas agitare, & opimo uiuere rapto.
H oc etiam genitore satus Romanus, & ipse
I n patrium decus, & belli sese extulit artes,
T ransgressus Latij fines, transgressus & alpes,
O ceano stetit, & Bactris fera intulit arma,
A tq; Indis, post edomiti septem hostia Nili,
A tq; triumphatos non uno ex orbe Britanos.
S ed quanq̃ imperij impatiens, & pectore sæuus
I ndomito, ac ruptus præceps rapiatur habenis;
I pse tamen solium Solis ueneratus, adacto
C urru sistit hanelus equos. mox lora remenso
C ontorquet spatio, non ante ad munera recto
C onuertens cursu, q̃ princeps, duxq; deûm Sol
I usserit, illum adeo timet, obseruatq; tuendo.

DE IOVE.

Iuppiter hinc solio longe spectandus ab alto
E xerit os placidum terris, & fulgidus aureo
S ydere, felices mortalibus explicat ignes.
H inc ego, si qua fides astris, aut si quid ab alto
A ethere cognatum nostris in mentibus hæret,
C rediderim fas, ac leges, & iura, piumq;,
E t rectum manare, & amicæ fœdera pacis.
C rediderim insontes scelerum, expertesq; malorũ
M ortales agere, & felicibus addere seclis
S ecula, perpetuumq; annos extendere in æuum.
T anta Iouis placidi clementia, ni malus atro
S ydere torpentes Saturnus funderet igneis,

Funderet & lethi causam infelicis, & omne
Morborum genus, & misera mala plurima uitæ.
Iuppiter inde pater cunctorum autorq; bonorum.

IOVEM HABITVM PRO DEO, PRO AETHERE, PRO AERE.

Quin uarios etiam ipsa Ioues commenta uetustas.
Iuppiter omnipotens, rerum qui summa potestas,
Tu rerum sator, & diuûm pater, atq; hominũ rex.
Ab Ioue principium generis. Iouis omnia plena.
Ille colit terras Illi sunt omnia curæ.
Hinc tot sacra deo, fumantiaq; exta ferebant,
Hinc capitolinæ dominator Iuppiter arcis,
Totq; triumphanteis uidit de rupe Quirinos
Sanguine tingenteis aram, & candente iuuenco.
Quin etiam rapido qui turbine uertitur æther
Ignibus incandens, quiq; aëra lustrat opacum
Pro Ioue respersas sensit sibi frugibus aras.
Hinc tener ille calor, tepidæq; ex ignibus auræ,
Quo terræq;, fretumq;, & magnus concipit orbis,
Conceptosq; fouent turgentia semina fœtus,
Dictus ob hæc late in gremium descendere amatæ
Coniugis, & placidam amplexu captare quietem.
Aeris ipse etiam campos tenet, unde per auras
Fulmineo inuehitur curru, quo maximus Atlas
Intremuit. Tonuere poli, atq; exterrita pressit
Corda uirûm pauor exanguis. Ruit arduus acta
Ventorum mole, ac rutilantia fulmina torquens
Alta petit, uallesq; cauas in nocte profunda
Inuoluit, nigra & cœlum caligine condit.

T *um pluuia,& largis exundant imbribus amnes,*
S *ubiectiq; natant campi.crepitantia grando*
T *ecta ferit.Dirum lapides uertuntur in imbrem*
I *nfandi.Prostrata iacent armenta per agros,*
S *pirantesq; uident natos stagnantibus aruis.*
M *ox uno immersa exitio, cum montibus altis*
I *t torrens,praecepsq; insano uortice torquet*
O *buia,& obstanteis annoso robore syluas.*
I *mplumesq; auium nidos cum matribus ipsis*
P *roruit,inuoluitq; ferarum horrentia lustra.*
I *pse autem sulco insudans dum insistit arator*
A *uulsus stiua,immensum per inane rotatur.*
T *urbine iactatus uolucri,& nigrante procella.*
I *llumq; & miseros sub adunco uomere tauros,*
I *n latus aduersi montis iacit,& praerupta*
V *alle uiatorem resupino corpore uoluit*
P *raecipitem,& latis excandit moenibus urbeis.*
N *ec minus interea uentis maria acta tumescunt.*
A *ssurgunt undae,& montes uoluuntur aquarum*
A *equati caelo,fluctuq; exterrita rauco*
S *axa sonant.Ecce abruptis assultibus aestus*
I *ncumbit pelago,atq; ingenti uortice nauem*
I *nfligit scopulo agglomerans,& littora complet*
F *uneribus miserorum,atro aut ter gurgite tortam*
H *aurit hians,operitq; cauo mox aequore pontus.*

VNDE NATA SVPERSTITIO.

Q *ualia dum attonitae mentes mirantur,et horror*
C *orda quatit,certae nec cognita causa ruinae*
I *nuenit metus ipse Iouem,cui fulmina dextrae*

Assignant, ac tela nigris humentia nimbis,
Et cœlo resonante leues per inania currus
Has iras Iouis esse canit longæuus aruspex.
Aduersi non æqua dei portenta sacerdos
Terrificat. dira ingeminat per pectora curas
Relligio, illa quidem magnorum causa malorum.
Cæduntur lectæ passim de more bidentes,
Et cadit ante aras infelix uictima taurus.
Discurrunt trepidæ per templa adolentia matres,
Matres, atq; uiri. Tum longa in ueste Dialis,
Thura tenens ferit exta Ioui, flammisq; per aras
Exquirit ueniam, & summissa uoce precatur,
Ipse nouem castus repetens stata sacra diebus.
Artibus his metus ille deum percreuit, & error
Inuasit miseras sub honesto nomine genteis.
Quid uexare deos frustra iuuat? Ordine certo
Fert natura uices, labuntur & ordine certo
Sydera, tam uarios rerum parientia casus.
Illa suos peragunt cursus, seruantq; tenorem
Sorte datum. Parent illis elementa, fidemq;
Imperij mutare timent. Sic omnis ab alto
Natura est. sequitur leges quas scripserit æther.
Ipse deus læto spectat mortalia uultu.

DE SATVRNO.

Vltima sorte senex loca possidet. Vltimus auras
Ambit, & æterno contristat frigore terras.
Nigra seni facies, tardus gradus, horrida barba,
Et cani crines, & membra effœta senecta.
Ingenio tamen ipse bonus, nec inutile pectus

C onsiliis, constans'q; animi, prudens'q; futuri.
H ic olim, ut fama est, regnis expulsus olympi
P ost uarios tandem casus cœli'q;, maris'q;
L ittore in hesperio thusci prope Thybridis amnem
C onsedit, laribus tum primum acceptus amicis.
H ic regem æquæuum, resideni'q; ad munia gentem
A rbuteo auertit uictu. Tum uomere tauros
S ubiungens, docuit tellurem inuertere, & aruis
S emina committi, quæ mox iam uere peracto
S tringeret, & fragili contunderet arida culmo.
Q uin etiam scrobibus uites, sua munera primus
C ommittens, curua'q; premens iam falce nouellas,
L enæos latices, ignota'q; pocula monstrat,
D ispersos'q; uocat populos, ac mœnia ponit.
H inc latium latitante deo, hinc Saturnia tellus
D icta uiris. Deus hinc latiis, deus additur aris
V itisator, curuam seruans sub imagine falcem.
M os erat antiquo in Latio, ac Laurentibus aruis
Q ui meritis patriam, inuentas'q; auxere per arteis,
A tq; acuere suos ad publica munera sensus,
V tile commenti in medium, & noua commoda uitæ,
I n numerum'q; referre deûm, atq; hos addere tēplis,
V t Ianum, Faunos'q;, ut quem pellentibus herbis
F ecit auem, & uariis pinxit dea Dædala pennis.
V t geminos etiam Pilumnia numina fratres,
V t cuius famulata domus pinaria sacris,
E t carmentali tribuit quæ nomina portæ.
P urpura quin etiam ad summos ubi uenit honores,
A mbitio'q; caput cœlo intulit, hinc Hadrianos,
E t Neruas, hinc Cæsareæ tot numina gentis,

E t coluere quidem, & templis posuere dicatis.
H eu rerum ignaræ mentes, ignaraq; ueri
P ectora, quid simulachra iuuant? Quid luce carentū
C orpora, & incensis pacem tot poscere ab aris?
V nus enim sator est rerum, qui cuncta gubernat,
Quemq; oculis neq; cernere erit, neq; tangere palmis,
S ed tantum mente inuenias. nanq; arduus imas
D espectat nubes, & cœli culmina pressat,
C uncta regens. nam cuncta tulit, longe optimus autor
P erfectorum operum, & rerū causa una bonarum.
H unc neq; marmoreis nitentia templa columnis,
N on auri pretiosus honos, non indica concha,
N ec quæ Phidiaco spirant simulachra metallo,
A ut tauri ante aras fusi ceruice cruores,
S ed precibus ieiuna pijs, & conscia recti
M ens placare queat facilem, paruoq; uolentem
M unere, si qua pij summittunt thura Sabæi.
S ed nos incertum spatijs dum currimus æquor,
L ongius euehimur uento rapiente per altum.
I am portus capere optatos, & cedere fessum
A ura iubet, littusq; sinum conuertere ad ipsum,
S yderaq; alta sequi, certosq; intendere cursus.
Prima igitur niueis Phœbe Latonia bigis
I nuehitur. Posthinc ales Cyllenius altis
E xcurrit spatijs, iustraq; Erycina canoras
I ungit aues, cui blanda comes fert lora uoluptas,
D iuinum stillans rorem, ambrosiamq; capillis.
Quadriiugis hinc uectus equis Sol igneus ambit,
Quem procul insequitur rutilanti sydere Mauors.
P ost felix cœli sydus Iouis emicat ignis.

V ltimus extremo torpet Saturnus in orbe.
H ic prope ter denis mundum uertentibus annis
A mbit, & in parteis quas liquerat ante reuertens,
P ercurrit tardis cœli momenta quadrigis
P allidus, ac duros affert mortalibus annos.
C lara Ioui facies, ac luminæ sydus amico,
B issenisq; annis bissena relabitur astra.
B is Cererem legit messor, bis vinitor uuas,
D um bis sex rutilus percurrit sydera Mauors,
M auors arma ferens, & tristia crimina belli,
T hymbræas pauloante rotas, Venus aurea metam
A ttingit, cupidas acuens in pectore curas,
S iue diem læto secum fert roscida uultu,
S eu noctem hesperijs decedens suscitat undis,
H anc curru properante celer Cyllenius anteit
I pse quidem ad causas, et linguæ promptior arma.
T erdenas iter assuetum Latonia nocteis,
N octeis, atq; dies, & mensem peruigil errat,
D um solem rursum assequitur, nouaq; astruit orsa.
O ceanum interea alternos auctura per æstus,
V isura & blando crescentia semina uultu.
S ed quanq̃ properare uiam iuuat, ipsa relicto
A ethere (cogit amor) per amica deuia Latmi
F urtim saxa petit complexus inter amatos
A ttrectare suis tenerum Endymiona lacertis,
N on tamen ausa uiri mollem turbare quietem.

LVNAM EX SE NON LVCERE.

Sed quanq̃ uario fulgent quæ sydera mundo,
Quæsitum est, num luce quidẽ Phaethontide fulgent,

A n proprios natura illis indulserit ignes,
N on dubium quin Luna notho splendore per auras
R aptetur, minuatq; sequens, fugiensq; rependat
L umnis alternos haustus, fraternaq; rursus
O ra fouens, nullos terris diffundat honores,
A t procul è regione means, tum deniq; toto
O re uomit flammas, & luce refulget honora.

LVNAM SEMPER MEDIAM LVCERE.

Et quanq; uarias mutat tamen una figuras,
N on unquam medio magis, aut minus emicat orbe.
N am cum desertas amisso lumine terras
N ulla fouet, tum plena dijs, cœloq; ministrat,
T um quoq; prætumido suspectat sydera uultu,
C um noua curuatos reparando colligit ignes.
S ydera dum, terrasq; æquata fronte tuetur,
O rbe micat medio, mox curuo sydera cornu
S uspiciens, tumido spectat mortalia uultu.
T um nullis cœlum radijs, nullo ore tuetur,
P lena ferit tremulis cum stagna liquentia flammis
H inc superis, cœloq; datur quod demitur orbi.
E rgo aliena fouens inopaco lumina semper
C orpore Phœbea nusquam de lampade fulget
C orpore non medio, non plena lucida fronte.
S ed specie tamen alterna, ni forte sub umbram
I naderit terræ, atq; hinc luce laboret adempta.

CVR LVNAE PROPRIVM LVMEN
NON SIT TRIBVTVM.

Quæ quoniam uolucri fertur sub sydera lapsu,

A estiui tam sæpe premens caua tergora cancri,
N imbosum tam sæpe etiam delata sub austrum,
I ncandens tam sæpe æstus, ac frigida bruma
I nstaret, sortita suum si Luna calorem,
P roxima natiuis succenderet ignibus arua,
A ut longinqua neget proprium procul acta uigorē.
V nde maris certi accessus, todemq; recessus?
V nde & perpetuo manantia flumina cursu?
A ut alimenta trahant gignentia? Quæ pater ipse
P rospiciens, Lunam obscura ferrugine tinxit
C æruleos moderantem æstus, liquentiaq; arua.

DE LVNAE MACVLIS.

Quin etiam licet atra genas, & opaca per ora
P allor eat, tamen interior qua cogitur orbis,
D ensa situ magis, & scabra rubigne sordet.
E rgo et cum solem aduersum se agit undiq; et ipsum
I mpleuit radians Phœbei luminis orbem,
Qua squalet parte, atq; horret caligne, densas
O bducit maculas, & se sua reddit imago.
A erea qualis ubi clypei fulgentis ab ipso
S ole repercussa est, aurato fluctuat orbe
C lara aciem flammis, & luce corusca decora.
V erum siqua tamen nitido super aere resedit
S cabra situ, turpisq; atra rubigne labes,
S tat maculis obducta aciem, stat squalida uultum,
N on Phœbi radijs, non ulli peruia flammæ.

CVR STELLAE SCINTILLENT, PLANETAE VERO MINIME.

Præterea cur sola acies immota deorum
Cernitur? obtutuq; hæret defixa sub ipso?
Cum tot, & illa quidem fidentia signa, micanti
Scintillent radio, tremulusq; internitet ardor?
Scilicet alta illis regio, sedesq; repostæ.
Quo postquam aduenit defesso lumine uisus,
Defessus tremit ipse, tamen tremere ipsa uidentur
Astra, micant radij, sed lumina nostra tremiscunt.
At contra uicina deûm statio, ardua quanquam,
Prospectu facilis tamen atq; immota tuenti.
Quo penetrans stat certa loco, insistitq; uidendo
Nostra acies, fixisq; oculis immobilis hæret.

DE MOTV IGNEM EXCITARI.

Plumbea si acta manu balearis pondera fundæ
Concipiunt malegratum ignem flammisq; liquescũt,
Si ferro præfixa, & neruo impulsa sagitta
Aëra per uacuum, ignescitq;, ardetq; uolando,
Quid mirum, circunfusus si candeat aer
Percitus æterno motu, atq; urgentibus astris?

QVIBVS E PRINCIPIIS CONSTENT STELLAE.

Principijs uero ex illis constare uidentur
Sydera, & ætherium inde olim traxisse uigorem,
Qua uolitant, rapidaq; polum uertigine lustrant,
Et celeri biiugum cursu uectantur equorum.
Quæ postquam facili perfecit singula nutu
Ille opifex rerum, & mundi inuiolabilis autor
Concilium uocat, & superos arcessit olympo.

DEORVM CONCILIVM.

Est procul immensi regio late ardua mundi
Non homini explorata, humano aut cognita sensu.
Hic sedes augusta Dei, siquando uocatis
Dat leges superis, aut publica munera tractat.
In medio sedet ipse. astat Sapientia dextra,
Leua Amor, & solio resident tria numina in uno.
Sub pedibus natura potens, tempusq́; locusq́;
Et varians fortuna, atq; immutabilis ordo.
Inde alij proceres, & conuenientia late
Numina, & incessu iam tum grauiore notatus
Aegocerontei referens spoglia inclyta monstri
Saturnus gratam senior iuxta astitit urnam,
Saturnus, cui cana coma, cui sordida uestis,
Quē iuxta pharetram incinctus, uolucresq́; sagittas
Laetus achemenio consedit Iuppiter arcu,
Squamea cui geminis horrescunt baltea monstris.
Hinc Mauors rigido crispans hastilia ferro,
Suspenditq́; nepam galea, conoq́; minantem
Librat agens chelas. Tum cornibus acer aduncis
Asperat, & clypeo pugnas meditatur aheno.
Excussatq́; aries caput, & pede proterit auras.
Tum uoce, & cithara gratus, nitidaq́; iuuenta,
Horridus idem etiam pharetra, spolioq́; leonis
Phoebus adest, Phoebiq́; comes lux aurea, cuius
Munere, non tenebras superi, non nubila norunt.
At Venus auratis humeros armata sagittis,
Candentemq́; manum flammis, licet editus esset

N ondum amor, urenteis iam tum meditatur amores,
I am tum sollicitis animos incendere curis.
A tq; illi uario radiabat candida limbo
V estis, & in molli surgebant lilia prato,
E t quot uere nouo tellus parit alma colores,
I nter quos tenerum niueo candore iuuencum
V rit amor, nunc ille notos, atq; aera captans,
H eu male dilectos queritur desertus amores
N unc mœret uiridi infelix proiectus in herba,
I nterdum ingenti frondosa per auia saltu
P roripitur, sequitur'q; inuentam fortis amicam
I am uictor, mox uictus, et exspes hinc latet antro
A bditus, & miseras rumpunt spelæa querelas.
I psa autem media diuorum in parte resedit,
A utumnus paribus, qua tempora diuidit horis.
V irginis hinc faciæ insignis, flauo'q; capillo
M ercurius, geminæ nectunt talaria plantæ.
I pse puer lætus studio, & puerilibus annis,
A c tandem rapidis uelox Latonia bigis
A lba genas, niueæ'q; nitens in uellere lanæ,
C andida subrutilis redimita monilia cancris.
E rgo ubi conuenere animis'q;, opibus'q; parati,
Q uales iussi aderant, intenti'q; agmine longo
E xpectant signum, atq; alacres præcepta capessunt.
T um genitor solio placidus sic cœpit ab alto.
Cuncta equidem ô superi, placuit quæcũq; creaui,
S ic uolui, nec nos unquam fecisse pigebit.
A utorem illa suum referunt, nec defuit illis
I pse opifex. operi decor, & præstantia iuncta est.

E st rebus sua cuiq; fides, est & locus. ignem,
E t terras ieci primordia, quæ tamen inter
A eris immensos campos, neptuniáq; arua,
Q uod sibi perpetui constaret machina mundi
C ongessi, mundumq; æqua compage ligaui
N exibus alternis, & amico singula uinclo.
V os autem cœli meliore in parte locaui,
A etheriumq; dedi insontes habitare recessum.
N am quanq̃ geniti, & cœptis mortalibus orti,
N ascendiq; uices, & iam reuocabilis ordo
O bsistunt, at nostra illis pollentior est uis
N on rerum causis, non ulli obnoxia fato.
N unc igitur, quæ certa manet sententia menti
A ccipite, & quæ sit reliquis mihi cura creandis.
A bsoluenda quidem Mundi inferioris imago,
Q uando etiam generis rerum tria semina restant,
N ec manibus tractare deûm mortalia fas est.
Q uare agite, & celeres quàprimum ascendite currus
A ggressi mortale opus, & genus omne animantum,
A erias celebrate plagas, ferite æquoris undas,
T ellurisq; sinus grauidos, ut nequa peracto
P ars operi, aut rebus desit pater ipse creandis.
I n primis teretes hominum fingentibus artus
A rtificem nauare operam, tum condere membra
C ura sit, ætherios diuini seminis haustus
A pta haurire, animos cœlesti è fomite ductos.
H i fundare urbes populis, hi ponere iura,
A ddere & imperio fasces, dare nomina rebus
A ssuescant, rectumq; sequi, atq; offerre periclis,
E t pugnare malis, & honesto uiuere parto,

Atq; inopes rerum casus superare ferendo,
Dum fluidum soluetur opus, dum carcere laxo
Iussi sydereas cœli reuocentur ad arces.
Interea altrices operas, uictumq; uolentes
Fundite, & ingentes animos accendite laudi,
Rectorem ut noscant superûm, patriamq; requirant,
Et genus, & cœli sursum templa ardua cernant,
Autorisq; sui memores iustumq; piumq;
Seruent, & placidos discant non temnere diuos.
Sic placitum, sic nostra fluant certo ordine fata.
Dixit, & ingentem nutu concussit olympum.

GENERATIO RERVM INFERIORVM.

Illi præcipites liquidum circum æthera lapsi,
Iussa obeunt, uerruntq; rotis properantibus auras.
Nec mora, uestiri colles, & roscida prata,
Innariq; aer pennis, atq; æquora caudis.
Quadrupedum & resonare graui sola concita cornu
Fagiferæ uiridante iugo, uiridantibus alpes
Vallibus, & uiridante cacumine Caucasus ingens
Lætatur, furtis olim doliturus iniquis.
Illicet ece caput uiridi circundat amictu
Aetna giganteæ dolitura incendia pugnæ.
Illicet umbrosis uestita est uallibus Ida,
Ida grauis Troiæ deploratura ruinas.
Frondet Athos, frondetq; iugis in manibus Oeta
Herculeum uisura rogum, creberq; Erymanthus
Ilicibus, longaq; coma spectabilis Hæmus.
Ostentat Rhodope comitantes Orphea syluas,

Orphea, mulcentem tigres, & carmine lyncas,
Sed non fœmineos moderantem uoce tumultus.
Mænalio stupet in saltu dum increscere cornum,
Non sensit quercu sese frondere Lycæus.
Gargano in magno, in nimbifero Apennino
Dum crescunt tiliæ, atq; orni, dum uertice Pindi
Surgit acer, pinu interea se sulleuat alta
Pelion, & late pelago sua signa minatur.
Iam uideas canentem oleis frondere Taburnum,
Afinios simul & colles, Clitunnitaq; arua,
Iamq; cybelæis undare, & Dindima syluis.
Pampinea caput Aenariæ, biiugisq; Vesæuus
Fronde tegunt, tegit & piceæ se Sila sub umbra,
Ac buxo uarius nectit sibi serta Cytorus.
Proueniunt late campis cœlestia dona,
Plurima nux, & pruna rubentia, & aurea ramis
Mala, & odoratis non indecor Arbutus hortis.
Ingentes patulæ ramos, ingentia sursum
Brachia porrigere, ac radice in tartara ferri,
Et Cerasi, Palmæq;, & Lotos amica Lyæo,
Atq; in sanguineam Morus post uersa figuram,
Cœpere, & mensis Sorbus placitura secundis.
Erumpuntq; solo biferæ, atq; Cydonia canis
Frondibus, erumpunt sudanti Balsama ligno,
Puniceaq;, & fragili nitens in stipite præcox,
Ac de textilibus pendentia Citria ramis,
Citria quæ semper (uisu mirabile) uernum
Spirant flore decus, semperq; nitentia gratis
Floribus, ac fœtu, æternaq; uirentia fronde
Citria Amalphæis latebra haud incomoda nymphis.

C œpere & uirides mirari flumina ripas.
C anentes Vfens salices, & flauus arena
P opuleas Tybris frondes, quiq; æquora findit
G allica, quondam etiã lachrymas Phaetontis amati
E ridanus misturus aquis miratur & alnum
N ar præceps, frondentem Alnum miratur & ipse
C œruleus Liris, tum cinctus arundine crinem
V ulturnus, flammasq; deũm sensurus Enipeus.
S ensit odoratos Indus subcrescere ramos
C œruleo cum gange, cauo & caput extulit antro.
S ensit thuriferum late nemus altus Hydaspes,
E t sua orontea senserunt cynnama ripæ.
D um Tagus aurifluo uectatur gurgite, & undis
I n mare rumpit Anas sullato lumine uterq;
P yrenes scopulis uiridantia robora late
P rospiciunt uariare comas, ad motaq; cœlo
I am nemora, & densas per saxa rigentia taxos.
E ce sub hæc uaria sese Tagus integit umbra,
I pse & Anas uiridi ripas uestitus amictu,
F rondenti uehitur per flumina summa phaselo.
H aud illi inuidit Sicoris ue, aut cultor Hiberus
G entis iulææ quin qua uagis æquora findit,
H ic choreas agit, & præcinctus arundine frontem
G audet agros, gaudet lenæo palmite terram
H esperiam frondere, & alescere uitibus Vlmos.
Q uid frondens Penee nouas mirare? quid umbras,
E t lauros? uisure deum per pascua lætas
D ucere oues, miserosq; caua testudine amores
S olãntem, teq;, & Daphnen per prata uocantem,
V isure & patrijs natum frondescere ripis,

T endentemq́; manus, & flumina nota precantem,
C andida dum subitus serpit per pectora cortex,
(A h miseram) & uiridē ducunt dū membra rigorē.
I nterea colles florere, uirescere ualles
I ncipiunt, late & folijs mollescere rura.
V er halat, zephyris mulcent spirantibus auræ,
C loris odorato deuecta per aëra curru,
L ætata & uarias nemorum increbescere frondeis,
S pargit hum narios, fertur quacunq́; colores,
Q uáq; mouet gressus, surgunt Violæq́;, Rosæq́;
C ortitúq; Croci, atq; immortales Amaranthi,
C andida nec niueis cessura Ligustra pruinis.
I psæ etiam Charites socio simul agmine fundunt
C ertatim illa Thymum, Roremq́;, et melle Cyperon,
H æc Casias, Caltasq́; hæc & uacinia nigra,
N arcissi & lachrymas, Hyacinthi et nobile gramē,
E t Thymbrā, et quot nūc tellus fert Dædala flores.
I pse Deus læto spectat sua munera uultu.
Tum maris horrisoni fluctus, liquentiaq; arua
N eptunni pecus, & squameo corpore pisces
I nsiliunt. Alij scopulos, & littora passim
C urua petunt, Alij pelagusq́;, atq; ima profundi,
A ut tendunt scythici mæotica ad hostia Ponti,
I nfidum genus in fraudem, prædamq́; paratum.
E rranteis passim, & nullo custode uaganteis
C æruleus longe Nereus uidet, aduocat udum
P rothea, qui socias acies, socia agmina iungat.
E t statuit pastorem. Illi data signa sequuntur,
I pse agit erranteis ad pabula, & ipse reducit
I nde domum. clarum e specula dat bucina signū.

Aëra quin etiam pictæ petiere uolucres
A rmatæ aduncis rostris, atq; unguibus uncis.
I pse iter intendunt pennis, & cantibus auras
D emulcent, tectæ nemorum uariantibus umbris.
N ullæ illis certæ sedes, connubia certis
T emporibus, tunc tecta locant, tunc figere nidos
C ura subit. mox oua fouent, ac pignora curant,
A tq; edunt teneros plumoso corpore fœtus,
O ptatasq; ferunt aut ore, aut unguibus escas.
F atidicos auium cantus, alasq; futuri
P ræsagas dixere, neq; aut sine numine diuum
T endere iter pennis, læua, dextrá ue ferantur,
A ut canere, & uarias è ramis edere uoces
N octurnas, seu de tectis ululare querelas.
Cernere erat, longum in campis depascier agmen
Q uadrupedum, sociosq; greges in pascua ferri.
V na ingens bos, una aries q; & setiger hircus
C ornibus armati frontem, & pede fortior ibat
A cer equus, iam tum insidias, & dura timentes
A rma lupi, & rabiem sæuorum, irasq; leonum.
D iscordes brutorum animæ, atq; auersa uoluntas,
D iscordi quoniam fuerint è semine creta.
H inc pars indulgent herbis per pascua læta,
A ut latis quærunt syluis dodonida quercum.
P ars altis in speluncis per deuia lustra
I nuigilat parto, & prædas agit ore cruento.
P ars repit terræ occultis armata uenenis.
P arcendi studium nullum, nec cura futuri.
S ola hyemem metuens latebroso pumice condit
T riticeos populata hominum formica labores.

I dem amor, atq; apibus eadem experientia paratis.
S ed nec agros populare palã, aut incumbere furtis,
C um iuuet è proprio uitam tolerare labore.
I ustitiam norunt solæ, & seruare pudorem.
A equales cunctis operæ, studiumq́; parandi.
M ane nouos adeunt flores examine denso,
C œlestemq́; legunt rorem, atq; in tecta reportant.
M ox uacuis stypant cellis, ut nectare largo
I gneuas ducant hyemes, & frigora temnant.
Q uin etiam tempestates, & sydera norunt,
A rmatæq; repentinas uicere procellas
P endentis saxi molem ad caua crura ferendo,
V sq; adeo referunt diuinum à stirpe uigorem.
H as pater è summi despectans uertice Olympi,
M iratur tenueis animas conamine tanto,
N unc fundare urbeis, aditus, ac mœnia late
M unire, & multo portas custode tueri.
N unc aliam natis patriam monstrare parandam,
I mmuneis operum reges dare iura uocatis
I n populis, illos iandudum astare silenteis.

DE HOMINE.

Vltimus erupit grauida tellure creatus
S pe puer ingenti, sed corpore debilis ipso,
N udus, inops, quem dura solo suscepit egestas,
E ductum folijs herbarum, & cortice crudo,
A ut corno, aut si quam dederat Dodonia glandem.
M ox umbras nemorum captare, aut sicubi montis
E xesi specus. hic æstus, & frigora primum
V itare, & subita se à tempestate tueri

M onstrauit, tectum stipulis, cannaq; palustri.
S emina quin etiam siccis hærentia culmis
H erbarum passim lecta, & seruata per annum
C ondere poma, nucesq; hyemi signare repostas
F ormica monstrante, cauis dum condit in antris.
I psa dies, multusq; labor docuere colendo
N aturam in melius formare, & peruigil usus.

IGNIS INVENTIO.

Ecce autem è medijs terræ fornacibus ignis,
S iue ille excussus cælo pugnantibus euris,
S eu silicis uenus manus extudit, arida circùm
C orripuit fomenta, leuiq; impulsus ab aura
S uccensos ramos flamma crepitante cremauit,
E t lux frondosa nemorum diffulsit in umbra.
E xtimuit primo flammas ignobile uulgus.
P ost ubi subsedere ignes, & fulgidus ardor,
C ognitus & tandem diuini muneris usus,
E xcipitur dextra fumanti stipite carbo,
I nferturq; focis, tenebras, & frigora noctis
Q ui foueant, calidisq; assent & uiscera prunis.
P aulatim quoq; diuersos idem ignis in usus
T ransfertur, donec liquidum explorare metallum
C ogitur, atq; nouis ferrum expumare caminis.
H inc marræ, curuusq; bidens, & uomer aduncus,
Q ueis terram uertère, atq; edomuere colendo.
H inc falces curuæ, atq; ærata fronte secures,
R obora queis, tiliæq; leues, & fraxinus ingens
E xcisæ, primas domibus fecere columnas,
E t statuere nigris angusta mapalia tectis

E x illo cœtusq; hominum, atq; frequentia cœpit.
V rbibus hinc positis statuunt connubia, & æquas
D escribunt leges, & dijs sua templa dicarunt.
M ille artes, rerumq; dehinc commenta bonarum
C reuere, & laudum accessit generosa cupido.
S ulcatum mare nauigijs, & sydera cœlo
Q uæsita, expressumq; cauis è montibus aurum.
T um rerum causæ inuentæ, tum copia fandi
E xtulit os, mouitq; foro popularia bella.
T um canere Heroum laudes, & fortia facta
P ierides cœpere, æternumq; addere carmen
L audibus, æternamq; in secula condere famam.

IO. IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD L. FRANCISCUM FILIVM LIBER. II.

Vnc age syderibus quae sit natura mouendis
N Nate hauri, caeliq; situm patre sub duce nosce,
Et quis cuiq; locus. neq; enim pars ista docenti
I gnota est, nec Musa nouum instaurare laborem
F essa negat. Da thura Puer, tumulumq; parentis
S parge rosa. Vos Minciadae, vos o mihi manes
E ste boni, fluat ut liquidis è fontibus unda,
G rataq; uicinis spiret de uallibus aura.

DE MOTV COELI ET PLANETARVM.

Principio caelum, ac caeli pars extima circum
S ponte sua uehitur, primo'q; oriente profecta,
O ceani hesperios amnets, solem'q; cadentem
T endit agens. Hinc praecipiti uertigine mersa
E oos rursum nabathaeaq; regna reuisit.
Q uam contra obliquo surgunt pugnantia nisu
A stra deum, uarijs'q; agitant sub legibus orbem.
A c licet ingenti retrorsum agitata ferantur
T urbine, & aduerso trudantur uicta repulsu,
N on oblita sui tamen obliquantia tendunt
A duersum, tandem'q; rotis uictricibus acta
C ontingunt propriam certo post tempore metam,

N on ne uides Lunam ut quarto sese extulit ortu
O ceano properare? dehinc ubi septima cœlum
L ustrarit, uadentem alti per culmina mundi?
D onec ab eoo uictrix effulsit olympo
P lena animis, plena & radijs, atq; æmula solis.
N ec uero errantumq; acies, & sparsa deorum
A gmina, constanti peragunt sua munera cursu,
S ed nunc promotis incedunt gressibus, & nunc
V ersa pedem referunt, modo declinantia in austrum,
E t modo hyperboream cursu surgentia in arcton.
I n medio Sol ipse deos moderatur, & æquis
P assibus incedens fluitantia tempora pensat,
D isponitq; uices rerum, nectitq; futura.

DE ZODIACO.

Hæc plaga circuitusq; ingens, flexusq; deorum
B issenas patet in parteis, ac tramite lato
O bliquat sese in Libyen, unde horrida bruma
A duentat. secat hinc medium curuatus Olympum
Q ua de parte nouum spirat uer, Inde uolutus
I n Boream, unde æstas flauentia demetit arua,
C onuertit rursum in medium sinuatus Olympum
A utumnus, paribus qua tempora diuidit horis.
H inc iterum in Libyæ sitientis flectit arenas.
A t hunc obliquis circundare flexibus orbem
I usserat ille hominum, diuûmq; æterna potestas,
Q uo uariæ rerum species, quo tempora rebus
C erta forent, obstringat hyems, uer stricta relaxet.
C oncoquat Autumnus quod & ante coegerat æstas.
Q uin & bissenis passim uariata figuris

S igna uehit, pictoq; micat zona aurea textu,
Z ona Iouis monimentũ ingens. Hæc munere quondã
V raniæ pater ipse dedit, quo tempore leges
P onebat superis, arcanaq; iura ferebat.
T um natam dictis, ac munera laudibus ornat,
M ulta docens. Splendent latis noua cingula bullis
F ulua auro, nitida argento, ac radiantia gemmis.
I lla patris monitis, & tanto munere læta
I ncedit cœlo, ostantans memorabile donum.
E cce uidet fortunam unde', atq; urgentia fata
P er uarias errare domos, nullumq; tenere
C erta locum, sperniq; patrem, ac mandata tonantis.
I llicet explicuit zonam, atq; innexuit arcte.
F ataq;, fortunamq; & nodo inclusit aheno.
I nde manent infixa locis, quæ balteus ambit
S ignifer, & stabili custodit fibula nexu.

DE ARIETE.

Primus ab æquali surgit nepheleius ortu,
O stentatq; auratum Aries de corpore uillum.
I ngenti late tergo, atq; ingentibus armis,
I n pedibusq; micant ignes. micat igneus ore
F ulgor, & ardenti meditatur prælia fronte
B ellator quadrupes. Stant fuluo armata metallo
C ornua, & Hellææ apparent uestigia dextræ.
V ectabat Phryxumq; una`, Phryxiq; sororem,
I nsignisq; auro, & uillis maria alta secabat.
A urea per fluctus splendebat lana tumentes,
C ærulaq; aurato rutilabant æquora cirro.
R adebant niueas undosa uolumina plantas.

Illa timens, udo plantas subducit ab æstu
Aura leuers, leuis ipsa sinus implebat. At illi
Pectora candentes nudant exerta papillas.
Dumq; Aries sese attollit, dum subijcit undis,
Nunc mutat uarios infelix ore colores,
Nunc effusa comas miseræ succurrite clamat
Nereides, siqua est pietas, si numina possunt
Vestra aliquid cohibete undas, & porgite dextram.
Clamorem excepere Deæ. Tum candida Drymo,
Et faciem miserata, & primos uirginis annos,
Labentiq; manum insinuans comitatur euntem,
Ac placido sermone leuat. Mox cærula Tyro,
Flauaq; Laodice. Panopeaq;, Cymothoëq;
Et Tysbe, & niueo conspecta Peloris amictu,
Puniceoq; sinu Xantho, exertisq; papillis
Nisæe, longaq; coma spectabilis Atte,
Atteq;, Opisq;, Orithyiaq;, Thespioq;
Et niueis Galatea genis, Arethusa lacertis,
Saltantes circumsistunt, & cantibus auras
Permulcent. At blanda Hyale non lumina torquet
A puero, Phryxiq; oculis immobilis hæret,
Pertrectatq; sinum, & pietatis imagine iungit
Oscula, marmoreaq; onerat ceruice lacertos.
Vritur, & medijs feruet malesana sub undis.
His ducibus spumosa aries freta celsus obibat
Corniger ipse auro, & gemino uectore superbus.
At mater læta è cœlo prospectat euntes,
Quã tamen & monstra oceani, & fraus insita ponto
Sollicitant natis metuentem. ea nube propinqua
Auxilium parat, & casus timet usq; futuros.

Ecce ingens undante salo late obuia celsum
Fert caput, totaq; extans ceruice, per aurasq;
Huc illuc oculos uertens attollit, & ipsum
Ore uomens pelagus, fluctus ad sydera iactat.
Spumescunt auræ, pontusq; dehiscere uisus,
Et lux nimbosa undarum nigrescit in umbra.
Obstupuit subito monstro, atq; horrentibus undis
Assuetus terræ quadrupes, pauitansq;, tremensq;
Obuertit sese in gyrum, mox rursus in altum
Prouehitur. Rursum ante oculos sese obijcit atrox
Belua, & immani fera guttura pandit hiatu.
Ille iterum in gyrū insinuans, et ab æquore tractus
Affligit scopulo latus, atq; exterrita uirgo
Excutitur dorso exanimis, quam sedula nymphe
Sulleuat, & dictis pauitantem hortatur. ibi amens
Apprendit cornu dextra, tenuitq; prehensum.
Quoq; æstus magis ingeminat, tanto arctius illi
Nititur, & geminis innodat cornua palmis.
Ter fluctus cauti illisit, ter cornibus hærens
Substitit, ac ter nisa manu se à caute recepit.
Viribus hinc defecta suis, excussaq; cornu
Labitur, & surdas fluitans deplorat ad undas.
Nec reuocata potest miseræ dare brachia mater,
Exceptamq; sinu Drymo, ac solata dolentem,
In uitreas defert sedes, ubi molliter udæ
Nereides ducunt choreas, pars fila remissis
Educunt digitis, tenui pars pectine telas,
Aut picturatas uariat sub tegmine uestes
Oceano magno, & Cyaneo Euxino.
Hanc post uirginæ spatiantem littore Naxi,

Carpentem varios operosa inserta colores,
Nereus impleuit, quo partu Paeona magnum
Progenuit, latas Ister cui subdidit urbes.
Quin formae ob meritum regno donauit aquarum,
Vnde hodie rapidus nomen tenet Hellespontus,
Non ingrata quidem miserae solatia matri.
At postquam aurato ditatum est uellere Colchos,
Quadrupedemq; suum coelo Mars intulit alto,
Ac superi & formam, & monimenta ingentia facti
Mirantur, sed & ante alias miratur Apollo
Tergaq;, ceruicemq;, & pectora lata, pedesq;
Aurigeros, stupet in primis ingentia fronti
Cornua, quis pueros pelago indignante tulisset.
Tum placido Iouis assensu fulgentibus astris
Illustrat. micuit stellato uellere dorsum
Anigerum. micuere aures, ceruixq;, pedesq;
Vnguifidi, ac rutilo scintillat lumine cauda,
Venterq;, & caput igniferis sub cornibus ardens.
Quaq; manus tenerae cornu strinxere puellae,
Hac geminum accendit candenti lampade sydus,
Atq; annis aperire uiam per secula iussit.
Ipse nouis laetus stellis, & uellere diues,
Hoc solium sibi constituit, quo rite quotannis
Dum rerum generi, atq; hominum, dum cõsulit orbi,
Et dicit leges naturae, & iura recludit.
Haec sedes, haec est generosi regia Martis.
Hinc pugnator equos, armatq; in praelia dextram.
Ipse Aries quanquam stabulis assuetus, & herbae,
Sectaturq; uagi pastoris in agmine signum,
Non minus ingentes animos, ac regia iussa

Prae se fert,

P ræfefert, campofq; audax infultat aperto
B ellator, cornuq; ferox defertur in hoftem,
D uraq; fub molli meditatur prælia lana.
S ic Mauors iubet armipotens, princepfq; deûm Sol.
Hinc quibus effulfit nafcentibus aureus Helles
C orniger, & primo radiarunt uellera cœlo,
H os animi uigor infignes, hos libera corda
A udaces reddunt effando, & recta monentes.
I mperiofa uiris maieftas. hi fua plebi
D efcribunt iura, & populo dominantur, & urbi,
Q uiq; ipfi norit parere, & ducere, & alta
C eruice excuffiffe iugum, atq; odiffe nocentes.
I nconftans uitæ tenor, & mutabile pectus,
E latum tamen, at cupidum rectiq;, probiq;
Q uod facile ingentes uerfent iræq;, minæq;.
E rgo & contemplare oculis, metitor & alto
V adentes cœlo dominos figniq;, lociq;,
E t folij, & cui terna uenit per figna poteftas.
H i tibi naturæ leges, præfcriptaq; figni
O ftendent, quodq; ingenium, & uis infita cordi,
Q uidq; Aries oriente loco, præftetq;, negetq;.
T e cœli rimantem oras, & fata domorum,
N atalemq; locum figni furgentis, & ortus
L uciferos, licet ufq; deos, licet ufq; deorum
C onfilia explorare, fitum, ingeniumq; locorum,
V nde fluant & opes, unde auxiliumq; fauorq; ue,
V nde & honos uenit, aut rurfum indignatio, & iræ
D amnaq;, & inftantes infigni clade ruinæ.
P ortendant quæ læta domus, quæ triftæ minentur,
Q uæ teneat loca forte, quibus dominetur in oris

R egnator, quæ uis aliorum ex ordine regum.
Q uo rerum pateat status, & sors ipsa futuri,
E t quid quodq; ferat signum'ue, locus'ue, deus'ue.
Hoc surgente aliquis ueniens ad munera uitæ,
I ngentes nunc diuitias cumulabit, opumq;
A ffluet undanti riuo, nunc rursus in arctam
P auperiem coniectus, inopsq; arentibus undis
V ix sedare sitim poterit. nam syderis huius
E st mutare uices, alternaq; fata referre.
I pse uides nunc lanifico pendentia uillo
T erga ouis, ac ditem felia uellere lanam,
N unc tonsos errare greges, ac tergore nudo
S picula per syluas fugitare sequentis Asyli.
A t mihi nascenti sub eodem sydere mater
N on fratres fœcunda dedit, nec germine ab uno
P assa est germanos natura adolescere ramos,
S ed fandi libertatem, arbitriumq; loquendi
A ddidit, & dictis uires, & pondera rebus.
O quoties sterilemq; fidem, ingratosq; labores
C onqueror, & quod nulla meis bene gratia factis
R espondet, sine fruge operam, ac sine munere finem.
Q uod si forte nouas ueniens quis lucis in auras
L anigerum medio fulgentem in culmine cœli
A spiciat, non illi aditus, non limina regum
C laudentur. primosq; inter proceresq;, patresq;
D iuersans, hinc diuitias, hinc commoda uitæ,
H inc fasces, notos atq; affectetur honores.
N on illum tamen aut animi generosa cupido,
A ut recti mens certa sibi tutabitur, ut non
P auperiem, tenuesq; lares suspiret, & idem

L ætetur diteis mutata sorte penateis,
A lternetq́; uices rursum, ac referatur eodem.
A t si præcipitem occasu, atq; Atlantis in undis
M ergentem aspiciat, iam tandem cana senectus
F elicem agnoscet, placidaq́; in sede quietum,
D e thalamo tamen, aut thalami consorte querentem.
I nterea magnis iactatum sæpe periclis
E xternas urbeis, peregrinaq; tecta petentem,
D esertis errare locis fata aspra iubebunt.
A st ubi sese imo acclinans torquebit olympo,
E rrores passim uarios, ac tristia flenti
F ata feret, caræq́; obitum consortis, acerbumq́;
A ut nati funus, languenti aut corpore morbos.
Q uin in amicitias magnorum, aulæsq; uirorum
I nsinuans, nunc tollit humo, statuitq́; sedentem
I n solio, nunc rursus humi prosternit, & inde
E uehit ad solitos sullato uertice honores,
L ætitiam & mœstis, requiemq́; laboribus affert.
H æc aries, hæc lanificum denuntiat astrum.
Hoc olim dominante noui sub origine mundi,
E t felix ætas, & libera secla fuere.
N on hominum certæ sedes, non ulla deorum
F ormido. natura illis tectumq́;, laremq́;
P ræbebat. quà se Oceano nox acta ferebat,
C arpebant fessi somnos, & membra locabant,
A ut antro tecti, aut nemorum frondentibus umbris.
A t postquam Sol nigranteis discusserat umbras,
M irati lucem horriferam, & uaga lumina Phœbi,
I llum oculis, illum ore obeunt. lætum inde canebant
P æana, auricomumq́; deum clamore ferebant.

Errantes impune greges per pascua læta
Cernere erat. communeque solum, communia Tellus
Ignauis alimenta dabat. Tum pocula riui,
Et passim uiuis lapsi de fontibus amnes.
Non ullæ rerum curæ, manuumue labores,
Omnibus una quies, & amor simul omnibus idem,
Communesq; tori, & dulces circum ubera nati.
Per saltus, & opaca loca, umbrososq; recessus
Ludebant mistæ pueris impune puellæ.
Ocia mulcebant Venerem, atq; ignauia deses.
Progenies sic aucta hominum, atq; increbruit orbis
Gentibus, ac mutare habitum natura coacta est.
Insurgebat enim tergo properantibus astris
Taurus, & ingenti auersum se mole ferebat,
Mugitu horrificans cælum, et capite obuia quassans,
Ipse atrox, tamen assuetus tolerare magistrum,
Et perferre iugum, atq; oneri insudare trahendo.

DE TAVRO.

Hoc igitur regnante uiri didicere colendo
Dura pati, uersare solum, ac proscindere rastris
Aequora, & assiduo manuumq;, operumq; labore
Quærere præsidium uitæ, atq; agrestibus armis.
Quod uero Tauri meritum, quæ causa tonantem
Mouerit, ut cælo impositum, stellisq; micantem
Præficeret ueris foribus, zephyrosq; cientem
Iusserit ætherio renouare elementa uigore,
Quo natura nouos passim suspiret amores,
Vos o uos Charites iuuet immemorata referre,
Et mecum occultas signorum expromere causas.

Squalebat manuum attritu defecta iuuentus,
V *rgebat labor, ac iussu Iouis acris egestas*
A *cta Erebo, miseriq́; senes, feßæq́; puellæ*
N *on ultra tolerare famem, aut subsistere marris,*
A *ut poterant miseræ sufferre incommoda uitæ.*
I *nq́; dies magis, atq; magis miseranda uideri*
S *ors hominum. quantumq́; labor cumulabat, eò illa*
A *crius instabat. deerant quoq; plura paratis.*
Sed non ulterius passa est industria questus
H *umanos. ea præsidium commenta per artem*
S *uccurrit populis, & iniquo ex hoste recepit.*
H *anc olim genitam labor, atq; immitis egestas*
E *xpulerant tecto infantem. Non territa uirgo*
P *er campos errare, hominumq́; uidere labores,*
M *etiri casus inops dum singula lustrat,*
P *erquiritq́; oculis, multumq́; in corde uolutat,*
A *duertit niueum procul à genitrice iuuencum*
E *rrantem, cui cornigeris in frontibus aurum*
F *ulgebat, stellatum aurum, cui sydera tergo*
S *cintillant, iam tum cœlo qui dignus haberi*
P *osset, ut ætherios olim uenturus ad axes.*
H *uic dea nunc uirides ramos, & gramina lecta*
P *orrigit, inuitatq́; manu, nunc tempora blandis*
P *ertrectat digitis, atq; ora rigentia mulcet.*
N *unc frontem uarijs redimitam floribus ornat,*
A *c picturatis intexens cornua sertis,*
M *ollibus hirsutas uerbis blanditur ad aures.*
I *lle autem teneræ correptus amore puellæ,*
M *unc decumbit humi, uertitq́; ad munera frontem*
D *emissa ceruice, alte & suspiria ducens,*

M ugit, & ipse suas solatur murmure curas.
N unc hæret, pendetq; oculis ludentis, & ipso
L asciuit gressu exiliens, gestitq; per herbas.
I nsequitur simul, & niueis per gramina plantis
I nsultat uirgo, & gressum mox sistit. at ille
I nsilit, & pedibus ceruicem innectere tentat.
N ympha procū aspernata fugitq;, & lenta moratur,
E t nudata genu, risuq; inuitat amantem.
I lle autem blando componens murmura questu,
A ffingit teneros motus, & fronte coruscat.
H os inter lusus uirgo innodauit amantem
C ornibus, & duplici aduoluit funebula nexu.
N ympha trahit, sequiturq; uolens, & lætus amator,
A c nigrum sponte admirans defertur in antrum.
H unc postquā sociumq; operum, assuetumq; labori,
E t domita ceruice iugum, ac tolerare magistrum
A gnouit Dea, tum fessos miserata parentes,
A c mortale genus tauro donauit, & artem
I ungendiq; bouis docet, ac telluris arandæ,
E t quis cuiq; loco cultus, quæq; hora serendi.
V omeris hæc, curuiq; usum monstrauit aratri,
E t uersare solum, & currus agitare sonantes.
M unere quo genus acre hominum squalore leuatum
E xercet rura, & terræ dat iura subactæ
A uxilio bouis, atq; usum mox uertit in artem.
Forte hominū insuetas arteis, studiumq; nouandæ
T elluris, iunctosq; boues, flauentiaq; arua
I uppiter è summo admirans spectabat olympi
C ulmine, & humanos hæc ipsa ad munera sensus.
A stabat Venus, astabat Latonia uirgo,

V traq; in astrigerum conuersæ lumina Taurum.
T um Venus. Et meritis, stellato & tergore dignum
H aud pater ipse nouo cœli dignaris honore?
H is Dictynna preces, precibus simul oscula iungit,
Q uæ natam deceant, & sint optata parenti.
A rrisit pater, & cœlo plaudente locauit.
V t cœlo stetit, attonitus nouitate locorum,
H uc, illuc oculos uertit, socium'q; requirens
A ssuetorum operum, & tanquam subiturus aratrũ
V ertit ad argolicos horrentia cornua fratres,
A eternæ memor, & syluas, & pascua nota
S uspirat. Tum blanda Venus, tum Delia Virgo
C ertatim obijciunt cytisos, casiamq; recentem.
Q uæq; & luciferi pascuntur gramina Solis
Q uadrupedes. Ille ambrosiæ per pabula sucum
S ensit, & ætherium stillantia gramina rorem.
M ox qua lunatæ stant horrida cornua fronti,
E t qua demisso pendent palearia mento,
A tq; ubi durato proscissa est ungula cornu,
Q uaq; genu, quaq; & ceruix, & pectus, & armi,
S pinaq;, & ingenti curuant sese ilia tractu,
A ccendit Cytherea ignes, atq; innuba Phœbe,
E ffulsit'q; nouis Taurus spectabilis astris.
R egaleis addit stellas, ac regia iura
I uppiter, & raro Taurum insigniuit honore
P arcarum memor. hoc etenim iactante per undas
E dixerant fore, uti Tyrio de littore uectam
E uropam, idæas uictor deferret ad urbeis.
M uguit deus in Tauro, freta nauit adulter,
(Q uis credat?) stetit in stabulis ad pabula uinctus,

T antum amor, & teneræ potuit noua forma puellæ.
Nunc age naturam Tauro quam Delia Virgo
I ndiderit, quam cæruleo de gurgite creta,
E xpediam tibi Nate, atq; hæc quoq; percipe dicta
N ate patris, Nate & canæ spes blanda senectæ.
P rincipio Cytherea domum, dulcesq; recessus,
A t Phœbe solium, soliiq; insignæ superbum
I n Tauro posuere. illic nam regia iura
E xercent, sociaq; tenent ditione tribunal.
H inc amor, hinc studium formæ, citharæq; sonantis,
H inc choreæ, cantusq; placent, pexusq; capillus,
E xcultiq; sinus, & multum lauta supellex.
A duectusq; aliunde odor, Assyriiq; liquores,
M unditiæq;, iociq;, & quidquid blanda uoluptas
S uadet, & ornatis rorantia pocula mensis.
H inc etiam hortorum cultus, & cura serendæ
A rboris, hinc deflexa comis in mille figuras
M yrteta, inq; nouam crescentia atria formam,
C ultaq; per uarias genialis Amaracus artes.
Nec uero exoriens Taurus, non ipse labores
N ascentis accumulat, primoq; in tempore partas
P erdit opes. sed mox & mollia tempora, & ipsos
S uccessus rerum amplificat, semperq; iacentem
S ternit humi, si quis contra insurrexerit hostem.
I dem diuitias, atq; ornamenta secundæ
F ortunæ dabit, è medio si culmine cœli
N ascentem aspiciat. non illi munera regum
D eficient, non è sacris compendia templis,
P ublica ue assuetæ commissa negocia curæ.
N on tamen intacti thalami, non florida coniux

C ontinget, sed anus, sed cui seruilia uincla,
A ut occultus amans, & non sine labe iuuenta,
T ristior, ut fessas eat ipse hymenæus ad aras
T aurus ab occasu, pronoq; a cardine mundi
E t partas labefactat opes, & rursus easdem
I nstaurat, patrioq; hæredem sistit in ære,
P eruinatq; inimicum odium, ac male conterit hostē.
Q uin etiam rapidos flammarum exuscitat æstus
E x oculis, parat atq; oculis immite uenenum
I n dulcem Veneris rorem, atq; in pocula amantum.
A st imo positus cœlo, atq; in parte profunda
A etheris, unde nouum sese conuertit ad ortum,
P lurima felici promittit sydere nato.
I lle inter proceres, atq; intra lumina regum
V ersatus, longaq; fide spectatus in aula,
M agnarum curas rerum, ac molimina magna
S uscipiet, credentur opes, credetur & amplæ
S umma domus, claris & famam extendet in actis.
T antus inest Tauro uigor, & uis cornibus aureis.

DE GEMINIS.

Hunc post Tyndaridæ concordia pectora fratres
V irtute illati cœlo, atq; insignibus actis,
Q uos pater æterno meritos donauit honore.
A t tu, cui secreta poli, cuiq; abdita rerum
V rania sunt nota, ad quas numerosa uetustas
V ix penetrat, pande antiqui memorabile facti
E t decus, & pretium. nam te quoq; syderis huius
T angit honos, tangunt cari monumenta mariti,
C oniugis & meritis, æternæ & consule famæ.

Viderat è summa cœli Cyllenius arce
Paulatim coiisse homines, & condere tecta,
Partiri medios signato limite campos,
Et quantum primis solers industria cœptis
Addiderat. Placuit mutato corpore terras
Visere, & agresteis hominum cognoscere mores,
Ocyor ac zephyris cœlo delabitur alto,
Et sistit in duplices aptata ueste gemellos,
Discat ut hic, doceat facundo pectore ut alter.
Ipse ferens, ille accipiens præcepta magistri
Traxit in exemplum mortalia pectora, donec
Legitimi accessit studium, rectiq; boniq;,
Viuendiq; uiam ratio, ac doctrina parauit.
Hinc artes creuere bonæ, succreuit & usus
Laudatorum operum. Fando commercia primum
Inuenta. hinc pretium, duplicandi & cura peculi.
Creueruntq; & opes, & opum comes apta supellex.
Atq; his excoluit studijs Cyllenius orbem.
Ipse etiam numeros, & rerum pondera, & usum
Mensuræ docuit, fandi quoq; tradidit artem,
Atq; animi concepta nouis depromere signis
Instituit, scriptis & commendare tabellis.
Moribus his exculta hominum præcordia, duros
Mutarunt sensus, & ab agri munere, ad arteis
Ingenium uertere nouas. Tum magnus haberi
Mercurius. tum cœlicolæ mortalia corda
Assensu laudare uno, stirpemq; deorum
Esse hominem, genus & cœlo deducere ab ipso,
Tantum animo, tantum ingenio, ac ratione ualerent.
In primis pater omnipotens mortalibus orsis

O bstupuit. Videt ingenteis assurgere turres,
A equari quoq; tecta polo uidet aurea templa,
O rnatusq; deûm uarios uidet oppida, & arces
C ollibus impositas. Tum sic effatus, ut omnes
C œlicolæ annuerent, cœlo testanda sereno
C ylleni monimenta. illum tot adire labores,
T ot mandata deûm, tamen & uoluisse relicto
A ethere per terras suscepta parte magistri
E xuere agresteis hominum de pectore mores,
H umanumq; genus cultas efferre per arteis,
V nde & honos superis, & uictima creuerit aris.
T um pater in geminas distincto sydere formas
S ignauit cœlo, facinus memorabile, & astris
I ndidit æternis, celsaq; in parte locauit.
H is capita effulgent stellis, humeriq;, manusq;,
Q uaq; lacertoso curuantur brachia nodo,
G enuaq; summotiq; pedes, sed parte sinistra
I rradiat quo uix cœlo splendentius astrum,
V nde per obliquum Sol iam declinat olympum.
H ic sedem, patriamq; domum, dulcesq; penates
I pse sibi statuit uolucer Cyllenius. hic se
E xercet, proprias & signo accommodat arteis.
N am rerum occultas causas, arcanaq; sacra
R imantur, uerbisq; modos & carmina neruis
A diungunt, pretio aut capti fora multa frequentant,
A ut ueterum monimenta docent, & scripta uirorũ,
A ut operam impendunt linguis interprete cura,
E t decus, & quicquid monstrat sapientia, norunt
C œlestes gemini, concordi fœdere iuncti.
V nde sub exortum, primaq; in parte locati,

Non nullos natis ineunte ætate labores
Protendunt, tamen haud illis pia cura parentum
Defuerit, seu blandus amor. cœlestibus inde
Artibus imbutos decorant, iunguntq; fideli
Principibus studio, & dominis placuisse laborant.
At media de parte poli atq; e culmine summo
Promittunt faciles olim nascentibus annos.
Hos fandi decus insignes, hos delphica laurus
Illustres reddit populis, his insula sacris
Assurgit ueneranda comis, capitiq; tiaras
Hinc sibi diuitias, hinc ornamenta benignæ
Fortunæ, accumulant, auro hinc laquearia fulgent.
Hos merces peregrina, aut testamenta beatos,
Præclaræ ue artes, aut uirtus rara, deûm'ue
Relligio efficiunt. nam uirginis astra per ortum
Sufficiunt geminis uires, & robora præstant.
At cum præcipitem occasum, cauaq; antra subibunt
Oceani, dias ueniunt, qui lucis in auras,
Hi perferre malum, & duros tolerare labores,
Damnaq; & aduersos constanti pectore casus
Assuescent, celare odium, ac simulare parati.
Non his aut studium recti, aut sapientia deerit,
Ingenij ue fauor, docti seu pectoris artes.
Successus sed opum seri, primaq; senecta
Suscipient tardos cara cum prole nepotes.
Dant imo positi morbosq;, ægrumq; laborem,
Aut uitium occultum, aut secreta in parte dolores,
Eripiunt & opes paratas, censumq; paternum.
Post tamen uberiore manu cum fœnore magno
Ingeminant & opes, & lucra ignota reponunt,

S uppeditent unde & multis alimenta ministris.
H os felix, fatóq; tamen cogente senectus
A b procul à patria externis tumulabit in oris.

DE CANCRO.

Hac etiam de parte, imóq; è cardine surgens,
S i testudineus moueat sua brachia Cancer,
H umidaq; impressis figat uestigia plantis,
P lurima diuino promittit munere natis.
I llis diuitiæ ingentes, & copia rerum
V ndabit uariarum, & latis prædia campis
S ufficient lætam cererem, bacchumq; fluentem.
I llis nobilitas, & claris infula uittis
C onferet insignes titulos, magnóq; fauore
D ecernit statuas, fastísq; insignibus ornat.
A nnuerit placido facilis si Iuppiter ore,
S ed iunat intonsus crinis, promissaq; barba,
A tq; inter titulos sordenti stamine uestis.
Quin etiam insidias cognati, & sanguinis iram
N untiat, aduersósq; inimica mente propinquos,
Quos & ab occasu grauiori concitat ira.
T um uero felix multa cum laude senectus
C ontinget, tunc clarus honor præstantibus actis.
C um medio posuit cælo uestigia, & equor
D espiciens bibulis tantundem distat arenis,
I n mare qua Ganges, et qua Tagus aureus intrat.
A c ueluti lento sensim per littora passu
I t Cancer, tardusq; graui sub mole laborat,
P aulatim sic diuitias, sic lentus honores
A ccumulat, donec grauidos compleret aceruos.

V ix tamen ut gemino foecundet uiscera partu.
E xoriens placidos mores, animumq; quietum
I ngenium, & solers mentis promittit acumen
N ascenti, tamen ut facile indignatio, & iræ
E xagitent, facile iratos componat ut æstus
M ollibus officijs, ac miti pectore natus.
I pse acer uitiorum ultor, cum fronte seuera
I urgator scelerum, atq; ad publica munera uersus
P ræsidia inde domus, & uictus quæret honestos,
E t tamen indigna decumbet morte peremptus,
A ut grauibus capitur morbis, aut lumine mœsto
S pectabit raptos non uno funere fratres.
Hoc astro post Tyndaridas subeunte, per æquor
M ortales fecere uiam, primúq; reperta
V ix ausi tentare caua uada fluminis alno.
M ox usus, post & præceps audacia textis
I n mare nauigijs remo descendit adacto,
P aulatim & pelago se credidit. inde per altum
I gnotos portus, peregrinaq; regna petiuit.
H inc merces, & longinquis commercia terris,
H inc uesper nouit quicquid celarat eous.
E ridano Nilus subuenit, & Abdua Nilo,
V t quæ deficerent, summs ferit omnia Nereus
V elifer, & fuluum ratibus deuexerit aurum
T ritonum chorus, ac uersis per marmora tonsis
D iuitiæ narint hominum, terræq; marisq;
C anceris imperio, atq; undæ dominantibus astris.
Vos o Nereides decus æquoris, & mea sæpe
S erta, meos flores ad littora nota petistis,
E t nituere comis argentea lilia uestris,

A enario quæ rure legens, quæ colle beato
P arthenopes, mistaq; rosa, blandisq; hyacinthis
I pse dedi, castis multo cum thure sacellis,
E t sparsi largo supplex crateras Iaccho,
N ec mea uicinæ siluerunt carmina rupes.
V os precor ò pelagi placidissima numina, causas
T entati maris, & primos expromite motus
I rarum Iouis, & raptum inter sydera Cancrum.
Assuerant Dryades uulgo, assueuere Napææ
S yluarum, nemorumq; umbra, riuisq; relictis
I mpune optatos per littora ducere somnos.
H ic choreas agitare, hic grato mista susurro
I nter sese aperire animi secreta latentis.
H ic lusus, hic delicias, geniumq; colebant,
E t nulla resides ducebant ocia cura.
A duertit pastor liquidi maris, & modo summis
E scopulis, modo se strata ostentabat ab alga,
N unc summo labens innabat littore, & udis
C ærula per liquidum findebat marmora palmis,
I nterdumq; alto exiliens clamore uocabat
A rmentum, & toto cogebat ab æquore monstra,
O stentans pecus indomitū, & stabula abdita Nerei.
I pse ingens baculo innisus cum crine madenti
S tillabat madidos per membra rigentia fluctus,
V ersabatq; dolos animo, & suspiria ducens
V ritur, ac tacitis succendit pectora flammis,
A ssiduusq; oculos mærensq; ad littora torquet.
O quoties uiridi crinem circundatus alga
T entauit faciles aditus per carmina. at illæ
L onga per occultos petierunt auia calles,

E t ſibi conſuluere fuga. Magis incitus heros,
C onuertit ſolitas fœcundum pectus ad artes.
E t cum ſe in uarias mutaſſet ſæpe figuras,
A c nulla poſſet Dryadum ratione potiri,
A dnauit terræ Caneri ſub imagine tectus,
L ittoribus celer obrepens. Vagus inde per herbam
M iſcetur Nymphis, uiolas ut forte legebant
C ertatim, & paſſis nectebant ſerta capillis
C andida purpureo uariantes colla hyacinto.
V t Dryades uidere ferum manſueſcere in herba,
N on auſæ tractare tamen gratantur eunti,
E t plaudunt ſocio curuanti brachia motu,
M olliaq; adductis tondenti gramina malis.
I lle ut ſe gratum agnouit, placidaſq; Napæas
R idere intonſi carpentem paſcua campi
O ctipedem Maris, in ſalſos ſe rettulit æſtus
M olliter, obliquoq; gradu caua brachia flectit.
A c nequa rediens non ora, oculoſq; iocantum
S pectet, & ut placido riſu, ac ſermone fruatur,
V erſa retro tenuit curuo ueſtigia greſſu,
I ntrat & in pontum mutato corpore Proteus.
A rtibus his terræ obuerſans, nec cognitus ulli,
V t quam ſecreto capientem littore ſomnos,
A ut uda ſolam ſpatiantem uidit arena,
I n propriam uerſus repetito corpore formam,
C omprimit, optato & fruitur maleſanus amore.
S ic matrem nitidi Almonis, ſeptemq; ſorores.
V fentis, ſic Vmbronis tria pignora, centumq;
E ridani, totidem & Nili, nepteſq; Timaui
T ergeminas, neptem & Xanthi, neptemq; feſellit
Vulturni,

V ulturni, qua non oculis, non ulla papillis
G ratior, aut posito tantum placitura capillo.
Quin etiam demens Phœben tentauit, ut illa
E urotæ nitidos curabat in amne capillos,
E t uim passa foret monstri, ni strenua uultus
I n Lunam conuersa foret, ni cornua toruæ
A ptasset fronti, & nube obduxisset opaca.
A tq; illum iam complexus, iam furta parantem
S uspendit geminis pauitantem cornibus, & mox
S ublatum cœlo longe intulit. ipse nigrantes
I actatus supra nubes, implorat amicum
N erea, sed surdis obsistunt uocibus auræ.
H inc præceps iterum, atq; iterum per inane rotatur:
M ox pelago absorptus, tantum ferit ima profundi,
Q uantum nubiferas fuerat sublatus ad auras.
D issiliunt undæ, & spumosum incanduit æquor,
Q ua cecidit, tumuitq; intorto gurgite uortex
C æruleus, nigramq; alte uomit æstus arenam.
A t uirgo celeri ad superos regressa uolatu
S icut erat laniata comas, discissaq; pallam
I mpleuit cœlum gemitu, quo celsa tonantis
I ntonuit domus, & foribus se pandit apertis.
V t medio sedere foro, & res cognita diuis,
I ndignum clamant facinus, monstra æquoris ausa
D ianam tentare? mouet reuerentia diuæ
A stantis, mouet ipse locus, uiolentaq; Protei
I n Venerem rabies, & quod neptunia regna
N on ultra toleranda. illum nec sorte secunda
C ontentum, terris inhiare, & poscere Olympum.
T um pater omnipotens solio ter surgit ab alto

T er tacet, iratusq; nouem de parte sinistra
C ærula fulminibus percussit regna trisulcis.
I ntremuit Nereus. At territa numina ponti
O ceano obliuere imo, ac timuere profundo,
N e caua sulfureis arderent æquora flammis.
A t decimo Cancrum octipedem per littora curua
E rrantem, sed adhuc meditantem furta per herbas,
A c natum flaui captantem ad saxa Lycormæ
E xanimat. dura crepuerunt fragmina testæ
H uc illuc disiecta, & fumo indensuit aer,
Q uæ collecta pater cœlo intulit, ac monimentum
E sse dedit scelerum maris, infelicis & ausi,
A c summo posuit cœlo testantia crimen.
O re ignes, pedibusq; ignes, & pectore, & ipso
F ragmine succendit, sed hebenti lumine quosdam,
N on aliter, q̃ quos pudeat commissa fateri.
Q uin etiam ignauos testa cælauit asellos,
E t statuit præsepe, & nube inficit opaca,
I nfamemq; notam dorso signauit inustò.
V tq; recens facinus memori per secula pœna
N otescat, maneantq; audacis præmia culpæ,
P erpetuis signata notis, uerrenda carinis
P ermisit maria, & remis freta salsa cienda,
I mperiumq; uiris ponti dedit, edomitoq;
A equore, per fluctus sinuoso currere uelo,
N eptunum & tonsis laniare, & scindere rostris,
E dictumq; ingens tabula signauit eburna,
Q uod notum populis demissus ab æthere fecit
P rognatus Maia, & terræ tenuere uerentes.
T um crebra obiecit monstro, mutumq;, salaxq;,

Et natum turbis, variosq; agitare tumultus,
Incola non constans, pelagi non aduena terræ
Incertus, sed aquæ rerum, terræq; uorator
Assiduus, gaudens longarum errore uiarum.
Auratum posthinc solium testudine summa
Affixit geminis subnixum utrinq; columnis.
Atq; hic bissenis æuo manantibus annis
Dat iura & spolijs gaudens exultat opimis,
Solennesq; agitat ludos, & uina coronat.
At Phœbus patris edicto permotus, & ira
Germanæ et lachrymis, et q̄d Maris æquora mōstris
Nutrirent, sensu latices infecit amaro,
Decreuitq; super cancri caua terga quotannis
Quadriiuges agitare suos, & inurere flammis
Infelix testum, & siccata caloribus ora.
Ipsa autem pelago pœnas has dixit, ut omni
Tempore per numeros alterno fluctuet æstu.
Nec mora, nec requies sit certa fluentibus undis.
Quin dorso super, & fallacis corpore signi
Admouit biiuges, atq; ad præsepia iunxit,
Et stabulum fessis statuit de more, sibiq;
Atria perpetuum posuit testantia factum.

DE LEONE.

Quæ frater iuxta assistens, dum tecta sororis
Continuare parat, tectis discrimine nullo
Sedulus in ualido posuit sua signa Leone,
Et struxit nitidis ornata palatia gemmis
Consilio patris. hic thalamos, hic atria centum,
Hic tercentenis inclusit lumina portis.

Argento radiant postes, adamante columnæ
Stant circum, et fuluum splēdet laquearibus aurū.
Qui tantas habeant sedes, quæ numina portis
Assideant, unde & Lybicus Leo uenit ad astra,
Dicite Pierides. nam uos & carmina Phœbi
Excipitis, uos & choreas agitatis in aula,
Et secreta dei solæ nouistis, & artes.
Fata domum, ac decreta, loci penetralia seruant,
Et rerum series, æuiq; senilis imago,
Temporaq; & longis ætas incana capillis,
Imperiumq; & opes, & regno accommoda uirtus,
Et pia relligio cinctis ad tempora uittis
Ante fores, ipsisq; in postibus, aurea seruat
Aurora, illustrisq; dies, & mobilis annus,
Horaq; non certis nectens modo facta futuris.
Tum species rerum, ac generum numerosa propago,
Et color, & claro radians lux aurea curru,
Nec non ante nigris fugiens nox atra quadrigis,
Ipse autem Leo sydereas perlatus ad arces,
Non ut fama refert, magno q̄d ab Hercule uictus
Cedarit calido sitientia rura cruore,
Graiaq; nec fuluos tellus parit ipsa Leones,
Sed Libyæ crudele solum, quæ uicta calore
Insignem Phœbo pauit generosa leonem,
Admouitq; aris, tinxitq; in sanguine cultrum,
Et solata sitim misero requieuit ab æstu.
Translatum cœlo Pæan, miratur & ora,
Ingentesq; humeros, & lumina torua, iubasq;
Obstupuitq; armus, fixitq; in pectora uultum,
Ac memor armorum uates, cladisq; futuræ

Terrigenum, latos iam tum meditatur, & ungues
Inducere, & uillosa albis cum dentibus ora,
Porphyrion qbus, et ferratum absumpsit Ophelten.
Tum Iouis ante pedes diuorum astante corona
Constituit. placuit superûm inter signa referre
Consensu magno, & nomen retinere Leonis.
Nec mora syderes accensa est bellua flammis.
Effulget stellis caput, & micat aurea ceruix
Ignibus, effulget claro spina ardua dorso,
Iliaq; incurui'q; pedes, & cauda, genuq;,
Præradiat'q; nouo pectus regale sub astro,
Atq; insigne decus toto se uellere fundit.
Regius hinc illi uenit uigor, imperij'q;
Cura ingens, summi'q; loci ambitiosa cupido.
Ergo cui primæ radiabit lucis in ortu,
Notus erit. feret hic celebris præconia famæ,
Fascibus atq; operam dabit, atq; inhiabit honori,
Quæret opes, proprio semper tamen ipse labore.
Speluncæ fremut in magna, dominatur in altis
Montibus, æthiopum'q; fremunt deserta Leonem,
Quærendo tamen insudat per deuia pastu.
At cui de summo nascenti fulget Olympo,
Perferet ille grauets forti cum corde dolores,
Post tamen aut domini pergrata potentia ditem
Efficit, aut si qua est domino cognata potestas,
Vnde etiam caris alimenta ministret amicis.
Ducit ab occasu litem, iratos'q; propinquos
Efficit, & multos aduersum concitat hostes,
Iurgiaq; indignum'q; torum, mores'q; sinistros
Coniugis, & nullo thalamos dignatur honore.

A ſt ima de parte dabit cenſumq;,bonasq;
D initias,dabit & tabulas,ſcribetur & hæres,
P artaq; felici ſeruat patrimonia cura.
S ole igitur dominante,ſimul dominante Leone,
R elligio caput exeruit per templa,per aras.
M ulti inter diuos, cœliq; in ſede locati.
C aſta ſacerdotes cecinerunt ſcripta per orbem,
A c pietas non ficta uiam affectauit olympo.
T unc etiam imperij creuit generoſa cupido
I n populis,creuit quoq; iuſta licentia regni,
S anctaq; maieſtas dicta eſt,ſanctusq; ſenatus,
A c ſummo patiens uirtus concesſit honori,
N obilitasq; etiam duris quæſita ſub armis.
P ugnatum eſt.uicto uictor præſcripſit,& acti
I n prædam populi,cecidere ſub enſibus urbes,
I uſtitia & poſitis uenit captiua ſub haſtis.

DE VIRGINE.

Ocia mox,& delicias,unguenta,roſasq;
M onſtrauit Virgo,ſunt hæ nam Virginis artes,
I ntonuitq; foro eloquium,lætumq; theatris
A urea penſilibus diffudit tibia carmen,
E t muſæ inſolitos ſonuere ad pulpita cantus.
O rnatus etiam acceſſit tum diſcolor uſus,
P ercurritq; auri uilloſum bractea textum,
E t pictura nouo fulſit uariata decore.
T um magicæ cœpere artes,ſtudiumq; futuri
C rebruit,& ſacris admota ſilentibus ora,
S ydera & ipſa nouo paulatim cognita ſenſu,

In numerosq́; redacta suos, omnisq́; locorum
Fortuna, & certi signata potentia fati.
Quae Dea per populos multum uersata docebat,
Famae refer. tibi gesta hominum, tibi facta deorum
Nosse datum: tu nam fatorum euenta per urbes
Diuulgans reuocas in lucem obscura, & honorem
Dans claris, facta extollis, fingisq́; futura.
Ergo agedum, quibus officijs, quo munere terras
Ornauit Virgo, cur coelum illata petiuit
Praesidio alarum, & nitidis mox fulserit astris.
An'ne deûm proles, hominum'ne? an mista propago?
Certa parens Isaea fuit, qua nulla per orbem
Doctior iratos animi componere motus
Incertus pater, a populo sed cognitus Etheus.
Illam Mercurius docuit, quo tempore genteis
Imbuerit sacris, quibus & deducere Olympo
Coelicolas, poteratq́; Erebo subducere maneis.
Doctrinae pretium amplexus, repetitaq́; lecto
Gaudia, post decimo exiens Isaetida mense
Celat adulterium, commisso utroq; parentum
Nomine, cumq́; humeris alas insignia patris
Redderet, has tacita uellebat sedula dextra
Docta parens, nudamq́; oculis non obtulit ullis.
Ergo Mercurius natae memor, artibus illam
Instruit, & docili componit pectora cura,
Constituitq́; animum, & coelesti robore firmat.
Tum donat serto insignem, cui sydera circum
Clara nouem, totidemq́; micant per sydera gemmae.
Vt Virgo capiti imposuit uenerabile donum,
Hausit diuinas arteis, didicitq́; ferendo,

Quæ pater impressis signauerat omnia gemmis.
Nec mora, perq; urbis, & compita nota uiarum
Affatur populos socialis munera uitæ
Præcipiens, animumq; docens formare colendo
Iustitiam, & mites usu componere mores.
Illa etiam in templis diuorum arcana monebat
Munera prima hominum, & sacris iam rite peractis
Placari humanis cœlestia numina donis,
Quæ patriæ sint iura, etiam quæ iura parentum,
Coniugijq; fides, lecti & concordia uincla.
Vidisset domito terram proscindere tauro
Agricolam, quæ sint sua tempora monstrat arandi.
Errabant pecudes, pecudum docet illa magistros,
Cunctaq; diuino præscribit munere uirgo,
Donec eam syluas moderantem, & saxa trahentem
Venator captus forma, & iuuenilibus annis,
Inuadit ferro demens haurire paratus,
Ni secum socio iungat sua membra cubili.
Exminuit uirgo, & leuibus se substulit alis,
Intentamq; fugæ sinuoso pallia limbo
Implicitant. sequitur furiata mente satelles,
Et iam iam geminis apprensat Syrmata palmis.
Accurrit pater, ut cœlo properabat ab alto,
Et natam amplexu fouet, ac super æthera secum
Deuehit, & læto statuit noua sydera mundo.
Illum autem minitantem oculis, ac torua tuentem
Ter baculo deus ipse cauum per tempus adacto
Percussit. riguere artus, frigusq; per imum
Pectus ijt, calor in uentos, & uita recessit.
Mox ungues, digitiq; solo radicibus actis

Haeserunt, subitq; locum cutis horrida cortex.
In ramos abiere manus, curuiq; lacerti,
In frondem coma, fit reliquo de corpore lignum,
In sentesq; rigent sparsae per corpora setae.
Nec mora, iam spinis horret rubus asper acutis.
Salue uirginibus coeli decus addita, cuius
Vocibus aeterni patuerunt abdita mundi.
Tu genus humanum instituis, tu munera uitae
Distinguis, salue, innumeras ueneranda per aras.
Sparge rosam, da thura puer, linguisq; fauete,
Annua dum patrio persoluit carmine uates.
Sacra senex, castusq; ascendit templa sacerdos.
Tu uero mihi care, oculis age suspice coelum
Nate, uides qua parte ingens sese exerit astrum.
Virginis haec dextra est cerealia munera libans.
Et qua tam claro candescit lumine sydus
Ala deae, qua se uiolento ex hoste recepit.
Quaq; sub obscuris pallescunt ignibus astra.
Illa quidem extremae sinuosa uolumina pallae.
Non humeros pater ipse (igneus hos aspice nate)
Non caput, ingressusq; pedum, non brachia liquit
Intestata: micant coelo spectanda sereno
Sydera, & ardenti scintillant lumina flamma,
Quae tibi nascenti cunabula prima dedere.
Haec quanq; duros ineunte aetate labores
Portendunt, tamen in melius conuersa, beatae
Cana senectutis promittunt tempora natis,
Quos aut sacra deum, & pendentibus infula uittis,
Ingenio aut partum decus, ac praestantia linguae,
Artibus aut uarijs excultum pectus honestat,

M aiorum aut tabulæ, aut merces peregrina beabũt.
H is amor, his studium recti, & uetus illa priorum
S implicitas, his cara fides, pectusq; deorum
P ræsidio innitens, ac nota penatibus ora.
H inc illis responsa deûm, atq; insomnia ueris
S emper imaginibus, uenerandaq; sortibus antra
I n dubijs reddunt uigilata oracula rebus.
T u uero mihi care puer (per sydera testor,
Q uæ tibi uel magnos non inficiantur honores)
I llecebris ne dede animum, neu deside somno
O cia corrumpant mentem, procul effuge, & artes,
Q uas Virgo teneris molles meditatur ab annis.
P ost etenim in duros conuertet pectora mores,
E t præcepta dabit uitæ, & bene consulet annis.
H æc fasces, hæc diuitias è culmine fulgens,
H æc populis dat iura, & magnis præficit actis,
E t tamen ingratos queritur persæpe ministros,
D iuitias quibus, aut primos concessit honores.
H oc & ab oceano queritur, sed candida coniux
S olatur faciles curas, & brachia collo
I mplicitans, prolem optatam, carosq; nepotes,
O sculaq; incuruæ promittit blanda senectæ.
A tq; utinam non hæc leuior, non ille nepotum
V ulnus, & extincti suspiret funera nati,
D epositumq; senex mutam deploret ad urnam,
E t frustra uarijs exornet busta coronis
D ona ferens aduecta arabo, ac bene olentibus indis,
I mprudens, qui non & amatæ coniugis atrum
F unusq;, & thalamos uideat sine honore relictos.
H unc labor, hunc et cura premet iuuenilibus annis,

H uic & felicem præstabunt fata senectam,
Q uem læta ex imo Virgo spectarit olympo,
O rnatumq; animi donis, & meribus amplis.
H æc dea dat curas animis, dat & utile pectus
C onsilijs, dat secretas exquirere causas.
M oliturq; nouas arteis, mentemq; deorum
E xplorat, dubijs quærens oracula rebus,
N il intentatum ingenio, nil linquit inausum,
Q uod natura tegat, tegat & uis insita fato.
S ic illam pater instituit, quo tempore cælo
T ranstulit, & tectumq; una, soliumq; locauit.

DE LIBRA.

Hanc iuxta Cytherea tenens nitidissima tecta
S tat foribus radians auro gradibusq; sub ipsis.
S parsa nitent uarijs argentea limina pomis.
V eris opes pendent tectis, circumq; supraq;
E xplicat ipse suas merces autumnus, & alte
S uccincta incedit nudis uindemia plantis,
A c noua calcatis despumant præla racemis.
N ec uero Dea cælicolis prælata puellis
I psa suas non culta domos, non aurea sedes
I nuisit, non lauta dapes, & uina quotannis,
R usticaq; hic positis statuit conuiuia mensis
A utumni memor, insolitasq; ad plectra choreas
I nstaurat, mox & mensæ placitura secundæ
S eligit è plenis bene olentia poma canistris,
Q uis onerat formosa toros, & odoribus afflat.
C ausa latet, memini. Sed me per curma uagantem

Littora Caietæ, qua Formius aurifer amnis
In mare se uoluit, uiridisq; in margine ripæ
Aurea fragranti spirant redolentia flore
Citria, & albenti miscet se laurus oliuæ,
Et myrtus complexa maris nutet æmula rorem,
Illic siue ea Nereidum fuit una sororum,
Seu Siren, quæ finitimis uersatur in antris,
Audisse intonsa modulantem carmen in umbra,
Cantanti utrea socias plausisse sub unda,
Littoraq; arguti referentia murmuris auras.
Damnabat Venerem Iuno, damnabat & ipse
Palladis armisonæ chorus, inuiolataq; Deli
Virgo, quod aurato postq̃ lux addita Tauro,
Fulsissetq; astris, tantum illi florea rura,
Et tantum curæ pratensia dona fuissent.
Illam inter frondes, inter uernantia prata
Desidias agitare, atq; ocia ducere inertem,
Non fructus, non poma daret de pinguibus hortis,
Sed solum studio delectaretur inani,
Munditijs operosa, & inerti segnis in umbra.
Subrisit dea cæruleis generata sub undis,
Ac niueis delapsa polo per inania cycnis
Culta sinum, grauidos autumni uenit ad hortos.
Affuit intranti Deus. At nitidissima cultu
Illecebrisq; armata, senemq; amplexa fatigat,
Nec precibus contenta, etiam blanda oscula iungit,
Vt sibi de nitidis liceat pendentia ramis
Carpere poma manu, & croceas de uitibus uuas.
Ille ut se dignum amplexu, sensitq; per ora
Ora deæ, ac tener ille calor per membra cucurrit,

N il ò nil dea non nostros lectura per hortos
C arpe, tuum quodcunq; uides, quodcunq; repostis
P endet in arboribus. facilis dea tum dedit illi
T ractandam quæ de geminis erat una papillis
R orata ambrosiæ succo, ac redolentibus auris,
A ttactuq; hausit Deus immortale uenenum,
C onfestimq; imis defluxit ad ossa medullis.
T um sponte arboribus ceciderunt poma recussis
I n gremium delapsa deæ, quæcunq; uel ortus,
Q uæq; uel occasus, uel quæ creat humidus auster.
Q uin famulam (famulæ fuerat Pometia nomen)
H is onerat, iunctosq; iterum conscendit olores.
V t cælo stetit, exposuitq; hortensia dona,
I nuidere deæ. risit Vulcania coniux,
Q uoq; mage inuidiam moueat, librantibus illa
L ancibus imponit, famulæ & uenalia tradit.
C ælicolæ risere astum, magnoq; fauore
C onueniunt. fuluis & mutant poma talentis.
A t memor antiqui furti rhodopeius heros
D um simulat legere è multis fragrantia mala,
C andentis dextræ articulos; summamq; sinistram
F urtiuus tetigit. rubuit Venus aurea. at illi
D ecidit è manibus pretium, & suspiria mouit
E xanimis. ciet extinctas noua flamma fauillas.
Q uoq; dolus lateat, ad auum conuersa racemos
O btulit, impleuitq; sinum senis. ille renidens.
E xcepit neptem amplexu, & blanda oscula iunxit.
A t Veneris teneras pupugit barba aspera malas.
Q uæ postq̃ diuorum oculos impleuit, & amnes
E misit late fluidos Leneidos undæ,

D ecreuit testatum astris insigne trophæum,
E t longa egregium facinus producere fama,
A ffigens cœlo famulam, cumq; ignibus aureis
I ncendens trutinam, trutinæq; uolubilis hastam.
T alia cantabat memorans ad littora Siren.
Hoc igitur signo genitos primum æqua, probumq;
D electant, liquor, atq; olei, & Baccheia merces,
P ræcipites sed liuor agit. tum pondera tractant,
A nnonamq;, unguentaq;, & æquis orbibus instant,
S ed uariat fortuna suis mutabilis alis,
E t molles animum mores & auara cupido
I nficiunt. Igitur Libra fulgente per ortum
I n lucem quicunq; uenit, non ille deorum
C ontemptor, non recta anim sententia mentem
D eseret, aut raris exurgens gloria factis.
A t uitæ tenor inconstans, morbusq;, labosq;,
T urbabunt & multa nouis discrimina rebus.
H unc lites, atq; immeritis certamina causis,
H unc aduersa fori uexabunt arma. sed ipse
I nuictus feret, ac multo se robore firmat.
Quem tamen amissis prosternent funera natis.
A t cum se summo librarint æthere chelæ,
F elices dant euentus, dant prospera rerum
S ubsidia. & quoties aliquid fortuna malignum
V exerit, instaurant alieno funere damnum,
A ut ex alterius iactura, aut sorte latenti
T hesauro. sed nec pietas, cultusq; deorum
D efuerit nato, quibus annua uota per aras
P ersoluat rite incolumis. nec carmina deerunt
C ulta, nec aurato resonans caua tibia buxo.

H unc dulcis lepor,& grato facundia gestu
A dmnat,& blanda comitatur gratia lingua.
Q uod si nimboso occasu,atq; Atlantis ab hortis
I n mare præcipitent,dant publica munera natis,
E t regum insinuant domibus.mutabilis aura
H os manet,& nigris post albos urna lapillis,
V t neq; constanti perstet fortuna tenore.
E x imo censum patrium,proauisq; paratas
P erdunt diuitias,nulloq; in munere primos
C onstituunt,uerum post damna,grauesq; labores
L ucra parant,atq; è tabulis secreta ministrant,
E t longa tandem consumant fata senecta.
N ec cineri extremum muto inficiantur honorem
N octipares chelæ.quibus aurea cypria quondam
C onstituitq; & auo solium,& sibi tecta parauit,
A diecitq; hortos quorum Pometia curam
F ida gerit,dominæq; suæ pomaria seruat.

DE SCORPIO.

Q uis deus,aut quænam fati sententia cælo
T ranstulit infelix monstrum,quæ causa tonantem
M ouit,ut acceptumq; polo,stellisq; micantem
S it passus terrere fera sub imagine mundum
S corpion,& toto uirus dispergere olympo,
N ec uos compellare ausim Permesides undas
Q uæ colitis,nec quæ Vati sacra numina adestis.
V irginei non oris opus.Martisq; furorem
Q uis diuum non pertimeat?cui pectora ferro
T ecta rigent,semperq; ferus lateri hæreat ensis
F errato,cui sanguinea manus horreat hasta,

O raq; flammuoma rutilent afflata chimæra.
V os precor,ò uos quæ terris insomnia noctu
L uce polo secreta hominum,secreta deorum
V ulgatis(uestrum hoc opus,atq; hæc munera uestra)
P andite per tenebras causam,cur pessima cælo
B ellua consliterit,cur tetro armata ueneno
A fflarit superos.neq; enim mauortia tela
H orretis tenues umbræ,& sine corpore sensus,
N ec testes uobis ulli referentibus assunt.
S parsa papauereis rorabunt atria sucis,
E t nulla excludet somnos patefacta fenestra.
S ic ego sopitam sic somnia fantur ad aurem.
Arderet misero Veneris cum captus amore
A c tantum dominæ imperium Mars ipse timeret,
C essisset studium armorum,fera bella quiessent,
P ro lituis Citharæ,pro telis plectra iuuarent,
A c solæ Veneris torquerent pectora curæ,
P omiferam dominæ ante domum, myrtetaq; culta
S uspendit clypeum,ac tentoria fixit inermis.
I pse deos,ipse heroas,suspectaq; ponti
N umina,riualisq; timet cocytidas umbras.
I n primis facie insignes,nitidáq; iuuenta
P astorem Penee tuum,Atlantisq; nepotem,
N eu dulcis citharæ studium,neu carmina longe
P ræferrent.dolor ingeminat,quod uterq; pharetram
E xerceat,quod tantum alter uirtute palæstræ
P olleat.hæc miseris urebant pectora curis.
Q uid non cogit amor?furtim deus æthere ab alto
L abitur,obscuras ciconum & peruenit ad horas,
I gnotusq; premit uirosæ littora ponti.

Hic

Hic legit quidquid ualles, & prata ueneni,
Quidquid habent colles, aconitaq; plurima carpsit,
Quae contusa simul, geminoq; intersita saxo
Defodit, clypeumq; super, super indidit arma.
Nec multum post effluxit, cum prodijt ingens
E saxis fera, prouerrens & littora cauda,
Et coelum foedans squalore, & numina flatu,
Vt iam coelicolae mortalia fata timerent.
Sensit & ipsa malum formae sibi conscia, cultrix
Idalij, summoq; super de culmine tecti,
(Ne tanti noua causa mali ferretur) ibi omnem
Ambrosiae uim diffudit, sparsitq; per auras
Diuini roris succum, extinxitq; uenenum.
Tum superi fremere in Martem, accusare tonantem,
Praecipitem quod non coelo iecisset ab alto,
Aptabatq; pater telum, uetuere sorores
Fatorum memores, quod praelia saeua Gigantum
Huius ope extinguenda forent, quod brachia monstri,
Et caudae telum lethale, quod ora ueneno
Armata indueret Mauors, quibus inclytus armis
Sterneret anguipedes diuerso uulnere fratres.
Iuppiter attonitum ad sese uocat, & lethaei
Gurgitis admonuit. Tum Mars iraq;, metuq;
Instinctus cauda apprensum, deciesq; rotatum
Aera per uacuum patrijs allisit in aruis
Nigrantem. trahit icta graui de uerbere hiatum
Terra tremens, patuere imi claustra abdita auerni.
Obriguit nepa, datq; atrum de gutture uirus,
Mox repit terrae insinuans, cauaq; antra secuta,
Succeditq; Erebo, stygioq; in littore sistens,

I nfecitq; & aquas tabo, & fœdauit arenas,
A t manes trepido fugere in tartara cursu.
H inc deus admonitu parcarum, & sorte futura
B ellorum monstri effigiem, atq; horrentia membra
A rmauit flammis, acuitq; in uulnera caudam,
O raq; pectoraq;, & minitantem incendia uentrem.
H æc ait, & madidis somnus se subst ulit alis.
P ermansit signo uirus, quod pectora longe
N atorum referunt. hinc his periuria cordi,
E t fraus, insidiæq;, & amor sceleratus habendi,
A rmatumq; dolo facinus, tinctiq; ueneno
C rateres, carmenq; nocens, uisq; insita ferri,
E t scelerum longe infamis per corda libido.
A t quibus in primo nascentibus affuit ortu,
N on his dexteritas rerum, non mentis acumen
D efuerit, uerum ira ingens, & pectoris æstus,
E t uarij exagitant motus, multumq; fatigant
A duersa, & tamen hos felicia fata, potensq;
E uentus manet, ac sobolis iucunda propago.
A tq; utinam non & patria tellure relicta
E xternas quærant urbes, non prima sepulchro
P ignora dent, non ob ueteres certamen amicos,
D amnaq;, & immensos subeant quandoq; labores.
N am cum de summo nascentibus affuit orbe,
D issiciles animi mores, sed fortia præstat
P ectora, sed magno claros extollit honore
E x humili persæpe loco, domumq; potentis
S ullleuat officio. Tamen & consortis acerbum
F unus, & indignos affert de prole dolores,
N ec patitur certa errantem consistere terra.

ferret uxorem optatam, primosq; hymenæos
Lugebit, cui maurysio de litore caudam
Vibrarit nepa fatiferum iaculata uenenum.
Non tamen ingenio deses, non pectore segnis
Ipse geret magna commissa negocia cura.
Decumbet terra ignota, cœloq; alieno,
Et cadet infelix uiolenta cæde peremptus,
Siue repente ruens fato rapietur acerbo,
Quanq̃ prima gerens, & magna negocia primus
Ex imo cui sorte loco se Scorpius offert
Armatum, ipse ima minitans fera uulnera cauda,
Fraude potens, nitensq; astu, dominoq; superbus,
Quando etiam socio iunxit sua tecta sub antro.

DE SAGITTARIO.

Dic o dic age sancte senex, dic maxime Chiron.
Nam te fama tenet stellis radiare sub istis,
Dic age quæ te causa polo, quis ue indidit astris,
An ne alius tanti lætetur munere signi.
Sic ego, sic placido cœpit pater optimus ore,
Educens antro caput, & nitido igne coruscans.
Saturnus pater, at genitrix mihi Phillyris, una
Nympharum, quæ nimbosis in montibus herbas
Carpebat, succosq; premens miscebat, & ægris
Arte sua præstabat opem, quo munere patrem
Traxit in amplexus, quamuis formosa, nec ulli
Cederet aut facie, aut longis spectanda capillis.
Cumq; hominũ thalamos fugeret, ui cõprimit illam
Clausus equo deus. hinc partem prognatus equinam,
Qua genuit refero. matris pars rettulit ora.

Hæc puerum instituit cithara, docuitq; per artem
Cogere sub numerum uerba, atq; innectere chordis.
Post etiam succos herbarum, usumq; medendi,
Et curare manu uulnus, cantuq; leuare.
Sæpe etiam Aonides fusæ cum matre per herbas,
Diuinos lusere modos. hæ carmina nobis
Monstrarunt, hæ cœlicolas placare colendo,
Et sedare animos, & uincere dura ferendo.
Nec uero pater accessit, cum fortior ætas
Abiecit nati curam, nam uiuere parco
Monstrauit, rectiq; uiam, fortisq; futuræ
Admonuit memorem, præsentem expendere casum,
Iustitiamq; sequi, & grata pietate parentes.
Hæc seruans alios monui, in primisq; deorum
Ipse memor, sacro mortalia pectora cultu
Formaui, & castas respersi frugibus aras,
Inde deos mihi concilians. Diuertit ad antrum
Sæpe meum Clarius uates, auiumq; uolatus,
Et uoces didici, quid ue exta trementia ueri
Portendant, feriat neruo quo missa sagitta
Certa modo, didiciq; uias, cœliq; meatus
Hesprite Mercurio. quin & monimenta reliquit
Digna deo. plectrum auratum, citharamq; sonantē,
Cui septem geminæ radiant per tympana chordæ.
Ipsa ebore intertexta, auroq; interlita, cælat
Custodis monstri languentia lumina, uirgæ
Attactu. redit in propriam Io uersa figuram.
Talia narrabat senior, subitoq; retexens
Auratam clamydem, sunt hæc sua præmia laudi,
Hoc inquit meritum uirtutis, & exerit arcum

I nsignem stellis, claramq; sub aere sagittam,
I nsignemq; manum, cubitumq; insignibus astris,
E t caput, & fuluo radiatum sydere pectus,
G enuaq;, tergoraq;, & fulgenti uellere caudam.
M oxq; subit postrema dies, atq; ultima uitae
H ora mihi finisq; aderat iam certa senectae.
S icut eram, pater omnipotens circumdedit actum
C andenti nube & stellatum ad sydera uexit.
A stra micant, candet nubes circundata membris.
A etasq; in uiridem mutata est cana iuuentam.
Q uin & concilio fratrem, numeroq; deorum
I uppiter optasset, ni pars obstaret equina,
Q uod simplex natura deûm. tamen aurea iunxit
T ecta meis, iuncta est & fratris regia fratri.
Hoc olim signum, ac minitantem uulnera cornu
S emhominem, coeli praesertim hac parte locauit
I uppiter, ut uidit tetra mauortia cauda
M onstra polo furere, & stellas foedare ueneno.
A rmauitq; manum neruo, celeremq; sagittam
A ddidit, immanemq; feram, caudamq; rotantem
S ectari iussit telo, atq; infigere costas,
S iqua unquam positis cessisset bellua claustris.
H inc primum coelo admotus, flammisq; coruscat
C entaurus post hac etiam me parte recepit
F raternae pietas curae, meritumq; laborum.
Q uin etiam precibus matris, studioq; sororum
A onidum, cantata etiam ob certamina diuûm,
R esq; hominum bello illustres, & fortia facta,
V irtutesq;, laboresq;, & decora ampla uirorum
A urato in coelum curru, atq; in nube serena

S ustulit, & mecum hoc templo sacrauit Homerum,
P ræstantemq; tuba, & uincentem carmine cycnos,
A c matrem insigni referentem uoce camœnam.
A cepi uatem hospitio lætusq;, libensq;
C antorem ueteris belli, ac pugnacis Achillei,
Q uem puerum cithara institui, docuiq; uel arcum
L unare, ac pugnare pede, aut certare quadrigis,
E xtinctum hic cecinit, cantuq; ad sydera uexit.
P ost Veneris nati precibus, meritoq; fauore
A eneæ indigetis, magnoq; instante Q uirino
I nsignitum astris, fulgentem in nube Maronem
I uppiter his tectis, nostraq; in sede locauit.
H ic ubi bissenis circum redeuntibus annis,
I nstituitq; dapes pater, & carchesia libat
T itanum pugnæ memor. hi certamina uoce
I ngeminant. plausu resonant caua tecta sonoro.
M irantur superi Vates, & carmina totis
A uribus arripiunt. tacito tum corde Meletes
L ætatur, tacito lætatur pectore felix
M incius, & liquidis irrorant atria lymphis,
P oculaq; effusis tergunt argentea riuis.
N e uero nostri patria ignoretur Homeri,
V ergilij aut iaceant proprio sine honore parentes,
I lli Aon patria est. genitum mons suscipit antro,
E ducens nemore in lauri, dulciq; liquore.
C astaliæ, alternoq; sinu fouere sorores
P ierides, cantuq; leuem induxere soporem.
M incius hūc genuit conceptum ex Andide Nympha,
Q uam Phœbe sociam, atq; anguis de uulnere tardam
C ommendat Mantoî, furtim sed cœrulus amnis

L anguentem, & sola tacitus sub rupe iacentem
I mpleuit. postq̃ ex utero iam prodijt infans,
Q uo partus lateat, denso pater ipse salicto
O ccultans (ut forte locis habitabat in illis)
P ignora sollicitæ commendat cara Melissæ.
H æc natum gremio excipiens, flauentia mella
I nstillat puero, & dulci rore illinit ora.
I lle simul ducens tenerum de nectare succum
P aulatim somno capitur, circumq; frequentes
O ra uagantur apes, lectumq; e flore liquorem
I ntingunt labris, & rore madentia fingunt.
A tq; hunc coerulei nantem ad uada nota parentis
N ereides (nam forte P ado procul æquore nabant)
I nspectum rapuere. aderat tum candida Siren,
Q uæ uocis merito, & blandæ modulamine linguæ,
F ormosum dono puerum tulit. inde per altum,
S ullatumq; humeris ponto plaudente ferebat,
L ittora finitimo repetens coniuncta Veseuo.
H æc puerum instituit cantu, ac mox capta pudore,
A rsit, & assuetis fouit male sana sub antris
P arthenias iuueni nomen de uirgine mansit.
N ec temere huic signo tantum tribuisset honoris
I uppiter, iratus ni contra tela gigantum
C entaurum indueret. nanq; arcu corpora læto
A ngripedum bissena dedit, bissenaq; equinis
C alcibus & toto uictor discurrit olympo.
H inc etiam natura Iouis sub sydere mansit,
N am recti studium, atq; animi præstantia magni,
E t fratrum commendat amor, uisq; insita cordi
D ulcis amicitiæ. stimulat generosa cupido

N ominis, ac pretium famæ, & certamen honoris,
A rcitenens quos ipse suo tutabitur ortu.
I udicijs idem insignes, opibusq́;, operaq́;,
Q ui prodesse uelint alijs, qui uincere norint
C ertantes, quiq́; & lucris amissa repensent
R ursus, & aduerso fato dispersa reponant.
Nate uides quid certa fides, quid docta senectus
P romittant. meruit cœlum, noua sydera Chiron
E ffulsit, certantq́; deo cœnante poetæ
I n laudes, diq́; ingenijs præstantibus assunt.
F ata hominũ, cœliq́; situm, et sua numina monstrãt.
N anq; heros sæpe andæus simcentida diuam
I nuisens, thalamo geniali exceptus, & aula,
C olloquio fruitur dominæ, Charitumq́; choreis
I mmistus canit Aeneam, tum sedula mater
I ncingitq́; comam, frondenti & tempora myrto,
I nuitatq́; hortis, ubi mollis amaracus illum
F loribus, & dulci spirans complectitur umbra.
I nde sinum pomis onerat Pometia & ipse
A utumnus spolijs ramorum, & fructibus implet,
A mbrosiæq́; fluunt per prata uirentia riui.
I am primo quoties cœlo fulgentia Chiron
O ra effert, quicunq; nouas in luminis auras
P rodierit, quantum ille maris? quot flumina obibit?
Q uæ terræ errantem excipient, ques uiderit hoste.?
E t tamen insperata etiam patrimonia adibit?
P ublicaq; inspecta geret ipse negocia cura,
I ngenio bonus, atq; artes instructus honestas.
E rrores etiam uarios, hostemq́; potentem
I ndicat, insidiasq́;, & multa pericula, cœlo.

S i medio aspiciat, patrimonia perdit, & idem
R estituens aliena dabit, studioq; fideli
I ungit amicitias, conceptaq; fœdera seruat.
E xercens habile ingeniū, & mentem aptat agendo,
S æua tamen pueri tela, immanemq; pharetram
I rati ciet, atq; incensos uentilat ignes,
P erq; oculos placidum demittit ad ossa uenenum,
I ncolet externas urbes, peregrinaq; tecta
I actatus fato tandem patriamq;, suosq;
I nuiset diuūm ipse memor. Sed pectora curæ
E xagitant, & sæpe dolor per corda recursat.
S entiet iratos hostes, cladisq; suorum
E xitij aut fratrum, magni seu causa pericli,
I lle quidem occiduo Chiron cui mergitur astro,
H unc cœli fauor arridens, hominumq; fauorem
C oncilians statuit templis, & præficit aris,
I ngeniiq; bonis, atq; artibus ornat honestis,
C ui fauet ex imo senior Centaurus olympo.
Q uin dulces natorum amor, & iucunda propago
F elicem efficiunt. nam quamuis pignora prima
E fferat, optata rursum noua gaudia prole
S uscipiet. cumulabit opes pietate suorum,
D ebeat ut caris censum, & bona parta propinquis.
M ulta etiam in superos pietate utetur, & aris
P lurima pro meritis persoluet uota, benignos
T hure deos ueneratus, & igne calentibus extis.
Hoc signo sese cœlum regione sub ima
P ræcipitat, mergitq; cauo nox atra profundo,
H ybernumq; latet cæcæ caliginis antrum.
V ltimaq; obliqui squalet procul orbita mundi.

Quo postq̃ Sol præcipiti uertigne merſus
Declives impegit equos, languensq́;, madensq́;
Defeſſus curru, & longarum errore uiarum
Siſtit iter, pronaq́; caput ceruice reclinans
Demerſos ſpectare locos timet, inde ſupinos
Attollens oculos, elato lumine cliuum
Ingentem late cliuum timet, & ſuſpirans
Suſcepti queritur tantum ſupereſſe laboris.
Rurſus ut æſtiuum cliuo rediturus ad axem,
Hinc laſſos inſtaurat equos, & firmat euntes.
Nos quoq; defeſſos operum, rariq́; laboris
Hortatur Sol ipſe operis dux, ſiſtere currum,
Et iuga fumanti taurorum demere collo.

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM LIBER TERTIVS.

I Vae noua bonus annus eat. iam suspice nate
Rorantes Phaetontis equos. en aurea cano
Purpureos aurora sinus de gurgite tollit.
Carminis hæc nostri fuerit dux. sic tibi coniux
Perstet in amplexu placido, uiridemq; iuuentam
Induat, & sit nulla tuis iniuria tedis.
Sic nati sacros manes, sic Memnonis umbram
Ales ab antiquo celebret uenerata sepulchro.
Pande uiam qua Solis equi, quaq; orbita currus
Luciferi assurgit. tibi enim, tibi credita primæ
Cura foris. tu mane nouos ad frena iugales
Exagitas, lucemq; cauis è postibus effers,
Vnde dies toto passim diffunditur orbe.
Bruma tibi ueteris finem, nascentis & anni
Principium dux certa dabit, quo tempore Phœbus
Vltima Centauri peragrat momenta biformis.
Mox celeres impellit equos in cornua, queis se
Armatum ingentis eliui de lumine primo
Aegoceros offert. hæc incunabula Solis,
Surgentisq; anni prima est infantia, dum se
Induit in uires paulatim firmus adultas,
Phryxeiq; premit radiantia uellera monstri,

E t lucem, noctemq; pari discrimnat hora.
A tq; hinc digrediens animus iuuenilibus usus
I nsultat cœlo, spatijsq; ingentibus actis
V ix aliquid tenebris linquit, fessosq; iugales
S istit, ab æstifero spargens incendia cancro.
H inc sensim lux surripitur, tenebrisq; malignis
C edit fessa dies, tamen ut consistere contra
A udeat, impressis figens uestigia Chelis.
S ed mox prona fugit, uiolenti excussa ruina,
E xuperantq; hyemes, passimq; horrentibus umbris
S qualescit cœli facies, cum luce repulsa
I ngeminat nigras nox importuna tenebras,
E t cadit infelix æuo uariabilis annus.
I pse tamen redit in gyrum, uiresq; resumit
I mpiger, æterno semper remeabilis ortu.
H inc mortale genus passim cadit usq; resurgens
P er species tamen, atq; æuo reparabile durat.

DE CAPRICORNO.

Principium Capricorne tibi debetur & anni.
P er te nanq; hominum generi lux optima surgit.
P er te Sol terris iteratos suscitat ortus,
A nnuaq; ingenti parat incunabula mundo,
L ætaturq; nouo surgens infantia cœlo.
T e uero horrendum cornu, caudáq; minacem,
P ræfecit cœli foribus prudentia diuûm,
I anitor & fato positus magna hostia seruas
P arcarum monitu. Nanq; olim astante deorum
C oncilio, legesq; orbi dicente senatu
T alia constanti cecinerunt uoce sorores

F ata colo, rerum ac seriem quæ pollice ducunt.
C ælicolæ seruate fores, uigilesq́; locate
L iminibus. furit iratis noua bellua terris
F œdare afflatu cœlum, atq; irrumpere olympo,
A c thalamis reptare deûm, & sparsisse ueneno.
I am postes, atroxq́; irrumpit limina Phyton,
S parsaq; torpenti liuescunt hostia tabo.
I am manus anguipedum cœloq́; irata iuuentus
I nsultat portis, iamq; ex adamante securim
P orphyrios quatit, & postes diffringit apertos,
I mmittitq́; acies Briareus, atq; agmina densat.
H as uoces, fusæq́; comæ, lachrymæq́; sequuntur.
A ttoniti fatis superi in discrimine tanto
D iuersas agitant uariato pectore curas.
A c tandem è multis una hæc sententia sedit,
C urarent, seniorq́; pater Saturnus ab æuo
I am sapiens, Marsq́; armipotens cui pectora bello
A ssuerant, nequid portis fraudum'ue mali'ue
A ccideret, nequa cœlo uis extera obesset.
C ustodes lecti foribus tentoria figunt,
C astra locant, uigilemq́; suum in statione recensent.
M ulta quoq; inter se uaria ratione uolutant.
D um senior custodem erebi, triplicemq́; latratum
C ommemorat, placuit cœli quoq; limina monstro
H orrifico armare, & terrorem adiungere claustris,
A c subito in Libyes fixerunt lumina terris.
E cce uident Nomadum in cãpis tritonida ad undam
E rrantem, ac gemino cornu capita hirta ferentem
S quamosaq́; feram cauda, atq; horrentibus armis,
S ulcantemq́; arua, et pedibus iuga celsa prementem.

I llicet accitam cœlo, flammisq; micantem
P ræficiunt foribus, radijsq; ardentibus armant,
L iminaq; ignito uallant sibi credita monstro.
C ui nares efflant candenti è sydere flammas,
E t caput & ceruix geminatis ignibus ardent,
C ornuaq; hirsuta spargunt incendia fronte,
C ui pectus radiat flammis, uenterq;, pedesq;
E t clara innumeris scintillant terga fauillis.
A ccenditq; globos flammarum in uulnera cauda,
Q ua quondam Cœum implicitum, deciesq; rotatum
A mbustum flammis, & tinctum membra ueneno
I n mare prouoluit, Cœoq; ruente fauillas
C ontraxere auræ, incensusq; incanduit aer,
V nde hodie ueteris remanent uestigia flammæ
N ubibus in medijs, quoties aut fulgurat aer,
I gnea'ue ætherios percurrit Linea tractus.
N ec uero non & pelagus qua corruit ardens
A ngui pes obstrepuit flammis, strinxitq; fauillas,
I ntortumq; hausit fumanti gurgite monstrum.
H orruit Oceanus uisum, obriguitq; capillis.
S pumeus éq; humeris tremulo delapsus amictus.
M ox ira accensus fumantem, æstusq; uomentem
P ercussit sæuo lacerum sub corda tridenti
V ulnere, quo (nanq; hæc inerat uis insita telo)
I n squamas abijt cutis, atq; è corpore tanto
P rodijt immanis scopuloso tergore Pristis.
A st umbra infelix erebumq;, & opaca subiuit
T artara, ferratasq; domos. Ibi uincta catenis,
A mbesoq; trahens adamantina uincula collo,
F ert montem fumantem humeris, raptatq; caminos.

H inc igitur Sol ipse uias orditur,& æquis
P assibus incedens,medio se temperat orbe,
N on leuum , destrumúe petens latus.Annuus inde
H uc redit,assuetumq; iter,assuetosq; labores
I nstaurat,portisq; nouus bipatentibus exit,
V ictricesq; rotas cliuo summittit anhelo.
Hoc igitur signo genitos,curæq;,laboresq;,
E xercent,cultusq; soli,terræq; domandæ.
H os dulces uerborum auræ,teneriq; lepores
D electant. sed multo tamen mendacia uanos
E fficiunt,neq; enim dictis constantia perstat.
Q uin etiam fœdi mores,urensq; libido
S ollicitat cupidas mentes,studiumq; nocendi.
N am quibus in primo surgens apparuit ortu,
H is superat res ampla domi, sed sponte per orbem
V isendi studio allecti,peregreq; uagantur.
H is amor in teneras succendens corda puellas,
S ubijcit imperijs dominæ. Verum arida postq;
D esæuit sitis,& longe exatiata libido est,
S ectanturq; odijs,& iniqua uoce lacessunt.
D egener his animus. Sed mens famulata deorum
O bsequijs,precibusq; aras,ac templa fatigat,
V erum instructa dolis,fraudemq; in corde uolutans.
I ngratisq; operas ipsi,& benefacta locabunt.
A t famæ pretium nobis,& gloria creuit,
Q uod medio fulsit radians Capricornus olympo.
H inc etiam secreta poli,atq; occulta deorum
P anduntur,uarijsq; manent accommoda rebus
P ectora,& ingenio quæsitum nomen ab ipso est.
H inc multus alimenta damus,nostroq; fouemus

P ræsidio, & magnis primi quoq; præsumus actis,
E t primi ueterum colimus monimenta uirorum.
Pronus ab oceano mentis portendit acumen,
I ngeniumq; capax, & uestigantia longe
C orda, sed occultos languenti in parte dolores
C orporis, aut animi uarios denuntiat æstus,
C riminaq; insidiasq;, grauiq; pericula damno.
E quibus emergit tandem, placideq; quiescit.
Sede iacens ima patrimonia uertit, opesq;
A lternat patrias, proprijs quas uiribus inde
C olligit, & diti peragit sua fata senecta,
A c sibi uel natos alienæ stirpis adoptat,
A ut prolem ignoto genitam de semine tollit.
A tq; hæc hyberno præstat Capricornus ab antro.

DE AQVARIO.

Hinc tener humentes resupinat Aquarius urnas,
A c (mirum dictu) riuos è sydere fundit,
I pse puer (sic fama refert) gratusq; tonanti
M armorea miscet rorantia pocula dextra,
A tq; deos rara trahit ad spectacula forma,
I nsignisq; auro, stellisq; micantibus ardens.
N anq; comam geminis circum caput implicat astris,
E t latos humeros duplicato sydere, & ambas
I nsignit; manus, niueamq; ad pectora mammam,
A tq; utrunq; genu, cubitumq; utrunq;, pedesq;.
N ec non & lumbo, nec non & crure refulget
S ydereus puer, & roseus per membra coruscat
F ulgor, & auratis scintillant ignibus artus.
Quin dextra, læuaq; hinc illinc stellifer amnis

Labitur,

L abitur, & fuluo radiat fluor aureus imbri,
I ncensas'q; uehit sinuosum flumen arenas.
C uius ad exortum primo'q; a' fonte renidet
S tella micans, unde irriguus deuoluitur amnis,
M uscosum'q; patet pictæ testudinis antrum,
N aiadum thalam, dulces'q; ad furta latebræ.
I n primis habitat mollis lasciuia tectis
N uda genu, petis'q; oculis inuitat amantes,
E t præfert niueas rosea ceruice papillas.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere in antro,
N aiades Nymphæ, sic ipsa ad gaudia certus
A ssit amans, stet'q; intacto sub foedere lectus,
E t primi semper maneant in amore calores,
D icite (nam memorare iuuat) quæ syderis huius
C ausa, quid æterni manent de sydere fontes,
Quo mecum uestri maneant cum carmine honores.
Hoc signo statuit portas natura secundas
A etheris, & cæli posuit simul altera claustra
A duersus rapidum Pythona, iras'q; gigantum.
P ræficit his famulum egregium Saturnus, et ambas
S eruantem portas tuta statione locauit.
I lle ut erat cura uigilanti, & uiribus amplis,
P ræmunit fossa uallos, & flumina fossæ
A ddit, & immittit uiolenti gurgitis amnes.
T entantes igitur muros, & moenia longo
A riete quassantes, & ui rapida arma mouentes
A nguipedes, cæloq; faces inferre parantes
D iluuio immersit iuuenis. Nanq; aggere rupto
F ossarum immisit rapido torrente fluentum
V ndiuagum, quo late ingens sub uertice torto

A bſumpta eſt legio,& rutila natat agmen in unda.
A tq; ibi tum in geminos diducens ſe ipſa rotatus,
A ltera ſpumoſum Alpheſtem, fluctusq; uomentem
A era per uacuum nimbo comitante per auras
P rœcipitat. Ruit ille, ruens atq; imbribus auras
I mbuit infectas, pluuioſum atq; aera nimbis,
V nde æterna manent imo ueſtigia cœlo,
I mbrisq;,& pluuiæ,& torquentis fulmina nimbi.
A fflictus tandem ſcopuloſis montibus, ingens
I ngentem late ſonitum dedit. inde liqueſcens,
S oluitur in latices, generoſisq; amnibus auctus
E ridanus, flauis in pontum rumpit arenis.
A lpheſtisq; alpes traxere à nomine nomen.
A ltera præcipitem Minanta per aera obuſtum
F ulminibus iacit. Hic obliquo tramite raptus
C onapit humentes auſtros, quibus actus & ipſe
A ethiopum per ſumma iugis inflixit acutis.
Q ua iacuit, uomit is largos de pectore fluctus.
T abeſcunt & mox artus, ac margine longo
N ilus it, ignotas noto uix fonte per urbes,
I ntrat & ionium ſepteno gurgite pontum.
H is actis, poſtq̃ cœlo pax parta, tonantem
A dmonuit decoris tanti, gratusq; ſenatus
D ecreuit meritis factum illuſtrare trophæis.
E ffulſit ſtellis iuuenis, diffulſit & amnis
C onſpicuus, facinusq; manet regalibus aſtris
P erpetuum, et magni celebratum eſt nomen Aquari.
V nde deûm ſibi præſidium diſcrimine in arcto,
Q uanq̃ nulla hominum ſuperat ſpes, alite dextro
S entiet, ac magnum diuina ſorte periclum

P eruadet quicunq; oriens orientis Aquari
F elices radios, & amicos uiderit ignes.
I lle bonas artes solers tractabit, opes'q;
I nde parans dabit & multis alimenta ministris,
E t multos parto pascet, magnó'q; fauore
I unget amicitias primorum ex urbe uirorum.
M unera quin etiam scriptis commissa tabellis
S iue deûm in templis, & sacra negocia curans
S entiet inuidiæ uulnus, liuentiaq; arma.
P erdet opes. parta amittet, quæ uiribus usus,
I ngenij; bonis facili ratione repenset.
Q ui si de medio nascentem aspexerit orbe,
F uderit & liquidos amnes de culmine summo,
D iuitiæ undabunt illi, rerum'q; parantis,
A fluet & multa quæsita pecunia cura.
P ublica dum tractat, peragit'q; negocia solers
P ropter aquã, studet aut rebus non segnis aquosis,
R egibus aut placet, aut dominantum limina seruat.
S ed nec certa fides undis, & flumina sæpe
F initimos populantur agros, egressa'q; ripis
D ant stragem, & miseri frustrantur uota coloni,
D um sata præcipitem'q; trahũt spem gentis, et anni,
F ert & opes, adimit'q; datas atlantide ab unda
L ucraq;, damnaq; mutato de sydere præbet.
A tq; utinam quæcunq; illi sua contigit uxor
S eu uidua, & primi thalamos defuncta mariti,
S eu uirgo furtim illecebras quæ nouit amantum,
S iue anus, & penso quæ dudum assueuit herili,
C oncordes agitet tedas, seruet'q; pudorem.
N il illi gratum à socijs, gratum'ue ab amicis

S peretur, ſterilem ipſe fidem, fruſtraq́; dolebit,
S iquem deuexo naſcentem uidit ab orbe
I dæus puer, & liuenti infecerit amne.
H inc fluuios, & ſtagna timens, non æquora tentet,
T yrrenó ue auſit ſeſe committere fluctu.
I nuidia iuuenem inficit Saturnus, ut olim
D eformem ſe æuo atq; effœtum uiribus, & iam
I nualidumq́; artus, & ſqualida membra rigentem,
A ſt illum facie inſignem, & florente iuuenta,
A c uidit placidis ætatem ducere curis,
C aptantemq́; umbras, et agentẽ ad plectra choreas.
H inc ſigno manſit liuor, quem pectora longe
N atorum referunt. manſerunt ocia, inersq́;
M ollicies, animusq́; ignaua degener umbra,
Q uod ſigno Cytherea dedit. nam ſedula crinem
D um lauat, Eridaniq́; caput depectit ad undam,
H anc grauior dictisq́; ſenex incenſus amaris
A ccuſat, quod nulla coli, quod ſola decoris
C ura ſit, atq; uni tantum placuiſſe laboret
P aſcenti niueas propè Nili flumina uaccas.
T riſtius hoc Veneri nil unquam contigit, & ſe
S urripiens, irata comam diſperſit, & amne
I n medio iecit ſtrophium, & cum pectine gemmas,
A urea queis nitidum religabat fronte capillum.
A tq; ait hæc. Q uantum ille ſenex durusq́;, rigensq́;,
Q uantum triſtitiæ ſimulato in pectore celat,
M olleſcant magis hoc illis ſenſusq́;, animiq́;,
I nq; uiri ſpeciem referant ſine honore puellam,
Q uicunq; hoc geniti ſigno ſe hoc amne lauabunt.
D ixit, & in geminos flexit ueſtigia piſces.

DE PISCIBVS.

Excepere deam famuli,ac lenire dolentem
C ontendunt. Simo cœpit sic alter ab ore.
T empore quo genita es,conchaq; imposta nitenti,
N os Paphon,& caræ prouectam ad littora Cypri
D etulimus,salsos & iuncti enauimus amnes
C ærula uerrentes sinuatis æquora caudis.
I nterea nos ipsa manu mulcere,iugalesq;
A ppellare tuos,nobis & amaracon ipsa
P orrigere,& blandum ambrosiæ instillare liquorē.
Q uin etiam mutis uoces,& uerba dedisti
R eddere,& ingentem fando lenire laborem.
I psa loquebaris.tumidi subsidere montes,
A tergo spirare auræ,atq; impellere fluctus.
C rispabat tibi tum molles leuis aura capillos.
I lli perq; humeros uolitant,perq; ora recurrunt.
C olligis ipsa leui digito,ad frontemq; reponis.
T um passim læti ex oculis spirantur honores,
S cintillantq; genis ignes,tremulumq; per æquor
I rradiat niueo fusus de pectore candor,
C ærulaq; undifluæ ludunt sub stagna papillæ.
V isendi studio incinctæ funduntur ab antris
N ereides. Stupet hæc teretes mirata lacertos,
I lla manum insignem digitis,pars oscula. at omnes
T orpescunt,placidos flectis cum lenis ocellos.
O ccurrunt huc tritonum chorus omnis,& omnis
A equoreus grex,excultum dum sedula carmen
C onanis,argutæq; fauent concentibus auræ.
C antantem taciti excipiunt stupefacta iuuentus.

Immotosq; tenent modulata ad carmina uultus,
Mox incensa oculis, rosei'sq; incensa labellis
Concipiunt flammas uenis, certantq; canenti
Oscula quis rapiat primus, quis pectora tractet.
Risisti, teneraq; manu iaculata sagittam
Errantes fixisti, atq; ipso uulnere transfers
Conceptum in Nymphas iuuenili ardore furorem.
Ilicet inuadunt socias, fusiq; per æquor
Ille suam rapit, illa suum complexa, per undas
Ludit, & argutis resonant uada salsa cachinnis.
Ipsa inter medios ueheris placidissima lusus.
Thracius hæc. udo Notus sic subdidit ore.
Ipsa memor dea cum tenerum nilotide in herba
Pastorem ad lusus, & munera grata petebas.
Nos te per proni deuectam fluminis undas
Tollimus, & nota lætantem sistimus umbra.
Ipsa memor tibi cum ripa ulteriore lauanti
Insperatum adeo iuuenem, totiesq; uocatum
Attulimus iaculo insignem, atq; è cæde madentem,
Auulsumq; apri caput à ceruice ferentem.
Is te improuisam amplexu donauit, & apro,
Osculaq; in roseis fixit male sana labellis.
Exanimus cædis. exanimem fouet arctius, oriq;,
Ambrosiæ inspirans auram, & de pectore florem
Idalium reuocat, reuocataq; pectore blando
Excipis, & mollem amplexu dum nectis amantem,
Huc illuc cupida ex oculis incendia iactas,
Queis passim toto caluerunt flumine pisces,
Arsit & ipse imo septemplex gurgite Nilus,
Ac Nymphæ insolitos antris sensere calores.

M ox & acidalio lauisti rore madentem.
A c uiola super instratum,roseoq; cubili,
T ecum sublata duxisti ad gaudia ueste,
C andidaq; assueta nituerunt membra sub umbra,
M urmuraq; insonuere. sopor mox iunxit amanteis.
N ec non ipsa animo repetens conuiuia magni
O ceani,mensasq; paratas littore hibero
S cis dea coeruleas nobiscum nasse per undas
T yrrheno in magno,& tartessiaco secessu,
D um tecum diuûm accessit genitorq;,tuusq;.
I psa etenim complexa patrem piseide terra
(Nanq; aderas cum lecta domi pelopea iuuentus
C ertabat,plausuq; Helis,ripaq; sonabant
A lphei,bimarisq; Isthmos,uicinaq; ponti
L ittora)Tum complexa patrem, supplexq; rogabas,
L inqueret aerios tractus,axemq; tonantem,
E t tecum biiugo sulcaret coerula pisce.
A nnuit is,placidusq; suæ dedit oscula natæ.
E rgo ubi ad hesperios superato marmore portus
V enimus,auriferiq; Tagi nos regia cepit,
N ereidum chorus hic omnis,uiridisq; iuuentus
O ceani,madidiq; amnes, tacitusq; senatus
A stitit.ipse parens undarum, & rector aquarum
T er dominum ueneratus.ibi clamore salutant
C ertatim populi,atq; imo plebs acta profundo,
B uccinaq; insonuit,rauco & tuba concaua cantu,
Q uo sonitu superi aciti dum forte morantur,
A ppropérant mensæ appositæ. Sedet autor olympi
I n medio.accumbunt alij certo ordine reges.
L uxuriantq; dapes,& uina liquentia rorant.

N aides his centum incinctæ, totidemq; ministrant
N ereides. uacuis sunt muta silentia in antris.
A t postquam summotæ epulæ, mensaq; secunda
L uditur, ipsa patri pomum, & carchesia libas.
L ibantis conuiuæ oculos, atq; oscula, & ipsos
C andentis dextræ articulos, limbumq; fluentem
M irantur. Calices Marti cecidere remissi,
D um stupet, inq; genis hærentia lumina figit.
I nducis mox & choreas, medijsq; choreis
A ura leuem tunicam suræ subduxit. Ibi ille
E nituit plantæ decor, atq; argentea nudi
F orma pedis, fulsitq; genu pars prima nitentis,
Q ualis nocturna fulget tuus hesper in umbra.
D um tenuem plantæ acclinans inducis amictum,
A c femori pudibunda times, saliere papillæ
P ectore de niueo, ac rarum decus aera lustrans
P ræstrinxit spectantum oculos, texitq; ruborem,
Q ui tibi per niueos furtim surrepserat artus.
H ic finis choreis. Citharam mox aurea sumis,
I nsigne & plectrum gemmis, chordasq; sonantes
I psa leui digito sensim tangisq;, premisq;,
A c uocem neruis, digitis quoq; carmina nectis
E modulans. Siluere auræ, siluisq; & undæ,
V enistisq; aliâs immotæ ad carmina cautes.
I am sopor inductus cantu compresserat ipsos
C onuiuas. Tum docta lyram, tum fila recurris,
A tq; abigis uolucres narianti pollice somnos.
T um natam pater amplectens his uocibus infit.
C onsensu superûm summo, æquoreiq; senatus
D ebetur formæ pretium, & decus omne, tibiq;

C oncedant & Nereides, concedat & æqua
P allas, & ipsa meo ponit quæ membra cubili,
V na interq; deas, & formosissima nymphas.
E cce tibi, citharaq; potens, duxq; ipse choreis
C oncedit Phœbus, citharam quoq; tradit habendam,
I ntextamq; auro, & daphneide fronde uirentem.
E cce tibi sociales cedunt in carmine musæ,
E t tua frondenti circundant tempora myrto,
V na & forma, una & choreis, & carmine princeps
E t mihi felices inter carissima natas.
L audantem plausu excepit Mars. Inde secuti
H eroes. resono assensu uacua antra resultant,
A c nomen Veneris referunt ad sydera uoces.
H is tum mulcebat dominam zephyritida piscis.
Hos igitur pater omnipotens, postq̃ æquora rursum
S ulcauit, stetit & pisceo in littore uictor,
C ommotus precibus natæ, meritisq; natantum
I mmisit cœlo, stellisq; ardentibus aptos
I ussit in æthereo geminos splendere recessu,
L udenteisq; polum obuersis innare figuris.
I nde manet studium natis peregrina uidendi,
L ittoraq;, urbesq;, & longinquas noscere terras.
H inc uariat mens, atq; anceps in corde uoluntas,
E t non una quidem dubiis sententia rebus,
A ssuetosq; malo dulci post aura recessu
E xcipit, & placidi componunt pectora mores.
H is generis fœcundus amor, stimulansq; libido,
A c resides animi, mollesq; ad pocula lusus
I ngeminant. & læta canens ad uina puella
E xcitat unanimes concordi fœdere somnos.

I lli autem dorso, & pinnis, & tergore toto,
O req; caudaq; inspersis simul ignibus ardent
S ed sinuosa breui diducit linea tractu,
A lter ut in boream surgat, cadat alter in austrum.
I psa quidem triplici flexu, tripliceisq; per igneis
F ulget, & hinc claro nexum ligat æthera nodo.
Ille igitur, quem cæruleo de gurgite pisces
N ascentem aspiciunt, cœloq; tuentur eoo,
M ultum urbeis petet ignotas, longumq; uagatus
N otescet peregre externis nouus aduena terris.
Q uin etiam ingenioq; ualens, & pectore plenus
M unera tractabit solers, quibus inde peractis
A d maiora gradu properabit munia certo
C ertus amicitijs, cognato & sanguine certus,
V lciscensq; hostem facile, atq; ex ordine felix.
A t cui de medio squamosis culmine nantes
A lludent caudis, illum sua flumina noscent,
V icinæq; urbes pelago, censumq; alienis
Q ui paret ex opibus, multa & patrimonia gaza
D iues agri, diues pecoris, neq; finibus unis
Q ui ferat, ut duplici forsan dominetur in aula
I mperitans, geminasq; potens moderetur et urbeis.
A st hunc pomicolæ Hesperides si gurgite auito
A ccipiant, udoq; lauent simul æquore pisces,
E xternæ noscent urbes, peregrinaq; tecta
P ræstantem ingenio, & facilem bene rebus agendis.
Quin etiam Veneres, & gratia magna sequetur,
O bsequio ut multi passim famulentur amico.
N ec uero non ille suis accommodus actis,
C iuibus aut notus, aut fido pectore clarus,

A ut cuius certæ credantur munera curæ,
Q uem celeres imo pisces tueantur olympo,
N ec non & thalamum auersans, læsosq; hymenæos
A ccuset, meritoq; illi damnabitur uxor,
N i felix placido faueat saturnius astro,
S pondeat & gratos blanda cum coniuge mores.
Hoc igitur te nate iterumq; iterumq; monebo,
O bserues semper signi qua parte tyrannus
F elix'ue, infelix'ue suo circumuolet axe,
S tet'ne, ruat ne cadês, summo aut dominetur in orbe,
E t quo quisq; modo iuuet, aduersetur & heros,
H ospite quo laribus ne sit ipse acceptus amicis.
H is etenim uariant uires, & fata locorum,
C ertior aut certis persistat sententia dictis.
A tq; hæc te toto iubeo perquirere cælo,
Q uidquid agas, quæcunq; tibi sint fata canenda.

DE NODO.

Hoc signo, soliq; uiarum, atq; ambitus anni
C lauditur, idq; suo testantur sydera Nodo,
F ulgentis clypei in morem, quo colchica frontem
E xercet, cornuq; ferox insultat adunco
B ellua, & aurati surgunt in prælia uilli.
H oc quondam clypeo diuûm se astante corona
Q uadrupedi Mars obiecit. quo percitus ille,
C olligit sese in uireis, mox terq;, quaterq;
I nsiluit. Sonuere auræ. Tum fulgidus umbo
E uomit late flammam, & lux ignea fulsit.
O ctauo Mars excussus de uerbere pallens,
I ncumbitq; genu, & uix pectore sistit anhelo.

A t quadrupes cadens, seséq; in uulnera firmans
C onsistit, totóq; oculos umbone pererrat.
S ublatus mox & saltu super aera ducto
I niecit sese totum in clypeumq;, deumq;,
E xcutiturq; genu deus, atq; in terga reuersus
L abitur, & superas plantis diuerberat auras,
P rostratusq; solo dolet, ac noua prælia damnat.
R iserunt superi, & plausum caua tecta dedere.
M ox clypeum illustrant astris, monimentaq; læto
A ffigunt cœlo, æternam testantia pugnam.
T alibus, atq; alijs nitet intertexta figuris
Z ona Iouis, Zona aurato circumlita textu,
F ataq;, fortunamq; suis quæ temperat astris.
Nunc agite o faciles mecum quæ rura Napææ
I ncolitis, quæ frondosis in collibus hortos
A sseritis, colitisq; uagos per deuia fontes,
N unc agite o raram insigni de flore coronam
T examus, myrtóq; nouos iungamus honores,
Q uo tumulum, et magni ueneremur templa Maronis.
S parge rosam, largáq; manu fundamus odores,
P lacemusq; uiri manes, umbramq; silentem.
S aluete o cineres sacri, longumq; sub urna
V er spiret, tepidæq; hyemes, & mollior æstas.
I ncrescant tumulo lauri, ac bene consita myrtus.
S ponte sua maris, & rores noua mella ministrent,
E t nymphæ arguta carmen modulentur auena.
V os manes mihi felices & adeste uocanti,
E t mihi quod reliquum cœli, quó ue orbe uagandum
P andite, fatorumq; uias, & operta monete,
A c toto rerum seriem deducite cœlo.

S emper flore nouo, semper uenerabimur aris.
A udiuit pater, & tota se sustulit urna,
E t mihi certa suo fulserunt sydera mundo,
Qua'q; arctos riget, & qua se tegit humidus auster.
Ergo age care puer, roseo primum aspice ab ortu.
N ox fauet, oceano'q; suo uaga sydera surgunt,
E xertat'q; Aries caput, & fera cornua quassans
I ncipit in gelidos sese obiectare triones.
I lline aurata nitet olim texta figura
N auis, & ipsa suo spumescunt coerula fluctu.
A urea materies, & clauo nexilis aureo.
I psa quidem memor auectæ de Colchide pellis
Q uadrupedem obseruat, uersa'q; in uellera puppi
P rora latet, malo'q; suis spectabilis astris
P rospectat ditem felici uellere lanam,
Q uam cœlo pater impositam regnare per undas
I ussit, & esse polo uoluit, quo nostra moueret
P ectora fulcando'q; mari, remis'q; agitandis,
M erabus & peregre per littora curua petendis.
E rgo cui primo nauis sese obtulit ortu
I n lucem uenienti, hunc æquora salsa magistrum
A gnoscent. reget ipse manu, clauum'q; tenebit,
T yphin & insana referet speculator in unda.
I pse gubernator sic se Palinurus agebat
E xplorans uentos, atq; auribus aera captans.
T alis & à capreis uilloso intectus amictu
V ela dat, obliquat'q; sinus, & colligit euros.
A st ubi se oceano immersat, si frigida cani
S tella senis radios impegit forte nocentes,
I llos euboicæ cautes, dirus'q; Caphareus

E xpectant. illos nigrantibus acta procellis
H aurit hyems, latus aut scopulo diffringit acuto.
H oc te nate docens iterumq; iterumq; monebo.
V ita tibi, motusq; animi quærendus ab ortu,
V nde etiam toto lux ipsa effunditur orbe.
S urgit ab occasu mors importuna maligno,
Q ua tenebræ, qua nox nigrantibus aduolat alis.
E rgo animum quod constituit, quod continet artus
S ydus ab exortu, mutato fœdere rursum
P erdit, ab occiduo si telum emiserit orbe.

DE ORIONE.

Insequitur post Orion, quem rettulit astris
V enandi studium, atq; actarum in tela ferarum.
I pse ensem auratum incinctus uenabula gestat,
S ollicitusq; animi mentem, dubiusq; fatigat.
E t parat in saltus iam iam se inferre repostos,
G enuaq;, brachiaq; exertans, & pectore anhelus.
V nde & quem primo nascentem aspexit eoo,
I lle pedum cursu insignisq;, & corporis ipsa
M obilitate uigens, habiles se exercet in artus,
I lle animi dubius, & mentis percitus œstro
T urbatus agitur stimulis. uexatq; flagello
C ura recens, mutatq; locos, inceptaq;, & æger
P rincipis ipse aulas, & limina nota frequentat,
D iscursatq; foro, & populos rumoribus implet.
P ronus ab oceano, uitreisq; Atlantis ab undis
E xercet mentem curis, uersatq; agitando
H uc illuc, trepidos reuocans in corda tumultus.
M unera quin etiam populi dum tractat, & absens

O rator peragit magni mandata senatus,
I nfelix procul à patria, carisq; propinquis
D ecumbet moriens. Tamen hæc solatia secum
H aud ingrata feret, paruaq; relatus in urna
C ondetur populi lachrymis. positusq; sepulchro
O rnatur titulis, nomenq; refertur in actis.
A nte rogum flet mœsta parens confecta senecta,
I niicit & canos tonso de uertice crines.
A t coniux contusa genas, discissa capillum
I nfelix coniux, cœlum & crudelia damnat
S ydera, seq; rogos super iniectura iugales
L abitur exanimis. uix fessi à morte parentes,
A ut reuocant gemini qui flent circum ubera nati.

DE AVRIGA.

Hinc feruens Auriga uago sese exerit axe,
N ec sine re nomen traxit. Si fabula cœlum
O rnauit, tamen ipsa usum commenta sequuntur.
H uic currus, huic arma placent, iunctiq; iugales,
Q ueis alphea secus labatur flumina uictor.
Q ualis erichthonius currus, & quatuor ausus
I ungere equos, rapidisq; rotis insistere uictor.
Q ualis & Automedon currus moderatur Achilli,
Q uiq; etiam mediis domitor trux audet in aruis
S istere equum, et grauibus ceruicē onerare capistris,
C ogere mox domitum, & strictis agitare lupatis,
N unc curuo obliquans gyro, nunc uerbere torto
I mpellens. secat ille auras, atq; aera campo
P eruolitans. dorso interea desultor equino
A dstratus, torquet celerem post terga sagittam,

M ox hastam terræ accliuis leuat,& iacit. Inde
D esilit alterius dorso leuis,alteriusq;
P ressat equi costas,& latos perforat armos.
N unc humlis,nunc elato se pectore tollens,
N unc ceruicæ super,duplici,modo tergore fusus
H uc illuc agitat cursum,& ciet agmina dextra.
A t cum præcipiti occasu,rapidisq; sub undis
M ergitur,incanamq; uidet per marmora Tethyn,
I nfelix tunc exitium meditatur,& axe
E xcusso,rapit auulsos de corpore truncos,
A c circum iliacos lacerum trahit Hectora muros,
A ut parat immani fatum crudele ruina
F ulminis aerij,Capaneus ut turribus altis
I gne Iouis ruit,atq; ustus descendit ad umbras.
I nsanis nunc supplicio suspendit,& arctis
F aucibus elisos agitanti uentilat aura.
C oniugis ut laqueo infelix sub nocte pependit
A ndreas,quanquam italicis rex magnus in oris.
H æc & deteriora ferox auriga minatur,
C um male felici occumbens radiatur ab astro.

DE HEDIS.

Hac etiam de parte astris fulgentibus Hedi
A tollunt caput,& cœlo spatiantur aperto.
T um molles agitant lusus,fusiq; per herbas
I nsultant folijs,ac torua fronte minaces
P rætentant pugnas. tamen illis mollia cordi,
I mbellesq; agitat tantum lasciuia sensus.
P romittunt igitur duros à fronte Catones
N ascentes Hedi.turpi sed inertia mentem
O ccupat,& molles languent in pectore curæ.

Triste

T riste supercilium, molli sed degener umbra
E st animus luxu languens, & deside somno.
F rons ficta, obsceni mores, petulansq; libido,
A rmorum & deses fuga, nobiliumq; laborum.
H inc mortem sibi consciscunt. Infamus & umbra
E rrat lethaeos non transmittenda per amnes.
S ic errant miseri manes, atq; umbra Neronis.
S ic Otho, quiq; in se ferrum strinxere nefandum,
E t mille errabunt annos sua corpora circum.
N ec uero non argutis in uallibus Hedos
F istula delectat uacui pastoris in umbra.
A grestem hinc tenui musam meditatur auena
F ormosam resonare docens Amarillida syluas
T ityrus, & siquem olenio de sydere fratres
N ascentem blando calami dignantur honore,.
V t quondam tereti Damon inuisus oliuæ,
C oniugis indigno queritur deceptus amore,
Q uosq; refert siculus felix carmine pastor
M ulcentem cantu pecudes, & arundine syluas,
D um stupet, & subitis caput exerit Aetna fauillis.
H is, cantu commota, imoq; Arethusa profundo
E mergens, udaq; comam circundata ab alga,
I ntexitq; apio sertum, ac uiridante Cypero.
A st aliis malesanus amor noua crimina suasit,
I ussit & è proprio dextram fœdare cruore.
S ubstrinxit laqueo collum, atq; ad limen amatæ
I phis Anaxaretes immania fata peregit,
A c misera ante diem zona crudeliter usa
P hyllis ab intonso pendet rhodopeia trunco,
T antum mollicies Hedorum, & sydera possunt

In scelus. At positi Oceano, atq; cadentibus astris
Saturnus si forte minax aspexerit, ipso
Infelix infans partu morietur, ut ægram
Vix ope nisa sua seruet Lucina parentem.
Cædetur miser ante aras, & uictima cultrum
Imbuet, & fuso placabit sanguine diuos,
Si Mars forte suum præsens uibrauerit ensem,
Nec Iouis, aut Veneris felix eat obuius ignis.

DE HYADIBVS.

Mox Hyadum chorus eois emerget ab undis
Fratris Hyæ, quas perpetuus dolor indidit astris,
Vnde illis nisi triste nihil. non corda quietem,
Non animus faciles somnos, non membra soporem
Accipiunt, & cura nouos parat usq; labores,
Queis chorus hic ipso nascentibus astitit ortu.
Hos tumidos populi fauor, & plaudentia rostra
Sollicitant. ferere arma inter plebemq;, patresq;
Est amor, & positos rursum instaurare tumultus,
Ciuilesq; manus armare, & stringere ferrum,
Tantum seditio placet. Atq; hæc pascit auentes.
Quid Gracchos tibi commemorem, aut ciuilia bella?
Non deerit populo luctus, fora'ue ipsa quiescent
Turbinibus, quoties urbis moderentur habenas,
Quos Hyades passo mœstæ uidere capillo
Nascentes. Ipsæ oceano capita alta ferentes
Dantq; locum Tauro, uicinaq; tempora miscent.
Inde gregis felix studium, atq; armenta sequuntur
Errantes. Lætus canit ad mulctralia pastor.
Illos exitium infelix, uiolentaq; fata

E xpectant, raptos artus, laniataq; membra,
A uulsumq; caput ceruici, humerosq;, manusq;,
B rachiaq;, excisosq; pedes in frusta, femurq;,
C ordaq; uisceraq;, atq; ipsis cum pectora costis,
D iffert armato plebes excita tumultu,
V t nulla miseri manes claudantur in urna,
N ec certum uolitet circum leuis umbra sepulchrum,
C um tristes amne hesperio lauere sorores,
D iffusasq; comas, sitienti & gutture collum
I mmersere undis, queis aut mauortius heros
I nnatet, aut nigri inficiat cum tabe ueneni
S aturnus liuenti oculo, liuentibus urnis.

DE CAPRA.

P ost hinc et pecus olenium, et Iouis inclyta nutrix
I psa suos offert radios, nec longius hedos
I nsultare solo patitur sine matre uagantes.
S ollicitæ natorum amor, ac noua cura recursat,
T um metus, et quæ sunt timidæ præsagia matri.
H inc ingens formido, & consternantia longe
C onsilia, incursansq; tremor per membra, per artus
O ccupat, et leuibus mens ipsa exterrita causis
D iffingitq;, auditq; graues instare tumultus,
S citaturq; nouas res, & sectatur easdem,
Q uem tenera oleniæ lactarint ubera capræ.
A st obiens, & cum hesperio se gurgite tingit,
R usticæ nascenti dat prædia, (rura capellæ
N anq; colunt) dat opes, atq; ipso in littore partas
N aufragijs, procul aut ripis fluuialibus actas.
I lla colit ripas gaudent et flumina ripis,

R elligio sed spreta Deûm, uiolataq; templa
I nfamant, aris pollutaq; dextera sacris.

SITVM STELLARVM MVTARI PRO TEMPORIBVS.

Hos aries secum socios ad munera quondam
N aturæ ducebat, & una ad signa uocabat,
V na etiam egressi castris in bella ruebant.
P ost uero coeli ratio, flexusq; uiarum
M utati. Variant ortus, spatiumq; locorum
A dextra, leuáq;, nec uno sydera tractu
V ertuntur, semperq; aliquid mutatur in annis.
I ncerti fines, certus sed uoluitur ordo.
S ic uariant & fata. manet uis lubrica fati.
H inc nunc Tyndaridis comes additus, æquore tollit
S ydereas Auriga rotas. Quatit aureus ensem
O rion, præfertq; Ioui stellantia nutrix
V bera, & olenios carissima pignora fratres.
Quin & carpathio monstro leuis adnatat argo,
S uspiratq; petitam euris, atq; æquore prædam
P hasiaci senis, horrescitq; incendia late.
Quæ Leo deq; iubis ferus, & de pectore fundit.

DE PLEIADIBVS.

Iamq; oculis noua lux offert se nate uidendam.
F allor, an illa parens magni cyllenia partus?
N unc sydus, circumq; aliæ ex Atlante sorores
P leioneq; micant? Quas & præstantia formæ,
E t diuorum amor, & clari decora alta parentis
N obilitant coelo, referuntq; in crinibus aurum

M iratæ uiridi quondam splendescere ramo.
O blectant & adhuc artes, studiumq; colendi
O ris, & antiqui reuocantur pectore sensus,
E t curæ molles, & grata pocula mensæ,
L uxusq;, illecebræq;, & olentia tempora sertis.
H os nati mores referunt, quibus aurea crinem
F ibula subnectit, roseo quibus enitet ore
P urpura, quæsitusq; decor, similisq; puellæ
C ultus, & aßyriam redolent lita pectora myrram.
N yrea sic perhibent, & amatum à uate Batillum
P ictum oculis, fusumq; coma, roseumq; labellis.
V ina placent, hilaresq; ioci, & petulantia linguæ,
M ordacesq; sales, intinctaq; uerba ueneno
S emper amant, & cura nouos exuscitat ignes,
A c domito regnat uictrix in corde libido.
N ec minus ambitio tenet, & certamen honorum.
P œniteat generis tamen, & se Cenea malint,
A ut in fœmineam penitus transire figuram.
H æc loca custodesq; atlantidas arboris auri
L una colit, memor & fuluis pendentia ramis
F ulgerent quæ poma, quibusq; è frondibus ardens
B ractea perstreperet, roseasq; incenderet auras.
E xoritur quoties niueas complexa sorores
I llustreis reddit natos, magnoq; fauore
N obilitat. cui si felicibus incola montis
T arpeij, ac iuga summa tenens creteidos Idæ
I gnibus astiterit, mauortia signa secuti
I mplebunt ualidas numeroso milite turmas,
M ultaq; felici committent prælia dextra
D uctores auro insignes, ostroq; decori.

Multa mari quoq; bella gerent, ac cæde rubentem
Nerea, spumantes uidebunt sanguine fluctus,
Armaq; remigumq́; agitataq; transtra per undas,
Littoreq; impositis statuent monimenta trophæis.
Felices, si non irato principe tandem
Accipiant iugulo gladium, aut ceruice securim,
Umbraq; lethæos fleat indignata per amnes
Deseruisse solo lacerum, & sine nomine truncum.
Hæc eadem exoriens, densisq; inserta choreis
Pleiadum, si Saturni mala uulnera sensit,
Ipsa quidem luce exhausta, ac uix cornibus extans
Heu sortem miserandam, & non superabile fatum,
Capti oculis lucem in tenebris sine lumine ducent,
Ut Thamyræ inuideant. Et enim solatia uicto
Pierides, quodq; & uina fuit usq; decorum
Pastorem à musis, tamen illi fistula collo
Semp adest, Thamyraq; greges, Thamyraq; sequutur
Pastores, Thamyram syluæ, collesq; resultant,
Et sine qua nullum carmen sonat, Anthida reddunt.
Anthida, qua non Idæo sub uertice ad umbram
Texuit, aut calathos, aut serta decentius ulla,
Siue aris, siue hæc cupido uariaret amanti.
Siquis in occasu tristeis, cœloq; cadentis
Pleiades uideat, uiolataq; poma querentis
Alcidæ claua, & spoliatos frugibus hortos,
Infestetq; malum sydus, radijsq; nocentes
Percutiant, ille ionium ne nauita pontum,
Aegæum ue secet, Tyrrheno aut lintea pandat,
Non ille Eridano uelum, Tyberiq; per æstum
Explicet, aut fluuios remo petat impiger altos,

Ne latus affligat scopulo, uictus'q; procellis
Naufraget, & sparsa moriens tumuletur ab alga.
Sinfelix simul, infelix'q; aspexerit astrum,
Ille inter cyathos positus, pateram'q; coronans
Decumbet leni somno, uino'q; sepultus,
Purpureo'ue toro recubans, & uirginis arcto
Fusus in amplexu, dum mollia gaudia carpit,
Et Venus ex imis stillat resoluta medullis,
Illius in roseis linquet sua fata labellis.
Et mors ipsa quidem placidæ cognata quieti.

DE VNGVLA TAVRI.

Nec uero non & cœlo sata semina cernes
Picturæ uariantis, opus'q; quod extulit olim
Praxiteles, tabulis'q; suis insignis Apelles,
Restituit'q; noua nuper quod Iocthus arte,
Iocthus illustrans Arnum, Florentiaq; arua.
Nam cui nascenti sese exerit ungula Tauri
Purpureo ex oriente, & candida fulserit illi
Cynthia, Tarpeius'q; pater, facilis'q; Dione
Addiderint socium coniuncta mente fauorem,
Hic Venerem nudam, ac madidantem rore capillos
Exprimet, & ueros facibus succenderit igneis.
Hic Thetidem fluctus scindentem, auras'q; cientem
Crinibus, & nunc subductis ex æquore mammis
Extantem, & sparsis rorantem pectora guttis,
Nunc mento tenus intectam referentibus undis
Candorem, & uitreo fluitantia membra sub amne,
Pinxerit, ut uiui spirent in imagine sensus,
Atq; oculos uanæ trahat ad spectacula formæ,

T antum arte, tantum ingenio, digitisq; ualebit.
A t quando hostiles radios de parte nocenti
V traq; stella nocens iaculabitur, omnis & inde
C oncessit fauor, hic media gladiator arena
A d pugnam sese instituet felicibus armis,
V ictricesq; manus gladio pugnator & hasta
C ladibus in medijs alte exeret, applausuq;
S pectantis populi, uictor caua lumina condet,
E t populo plaudente nigras descendet ad umbras
F ulmineus. trepidi fugient denso agmine manes
A rmatum, & stricta minitantem uulnera dextra.
H æc tibi pleiades præstant, cauaq; ungula tauri.

DE LEPORE.

Hinc lepus attollens leuibus uestigia plantis
T yndaridas sequitur, celeratq; per æthera cursum,
Q uo surgente nouas ueniens in luminis oras,
I lle pedum cursu insignis certauerit auris
P ræuertens uentos qualis priuernia uirgo.
Q uippe uel intactæ segetis per summa uolarit
C ulmina, nec teneras plantis curuarit aristas.
H ic stadio sese exercens, ubi martius ardor
A ffulsit, uocet ipse pedum in certamina currus
O enomai, uolucremq; uocet æneidos axem,
E t pretium uictor referet plaudente theatro,
N ebilis & disco, & totos quoq; flexilis artus,
A tq; breui facilis gyro concludere corpus.
A t cum se socium addiderit Cyllenius heros,
P ræstringet ludens oculos, ut certa uidenti
I am fiant incerta. modo quod dextra gerebat,

O stentet iam leua. fuit paulo ante quod aurum,
T ranseat in liquidum sub eodem corpore plumbũ.
S tuppa uomat tardum fumum, quæ poma rubebant,
E ffluat & subitus nullo de uulnere sanguis,
I n nihilumq; abeat digitus quam strinxerat offam,
E t mirum ipse suo de gutture uentilet ignes,
Qua quondam Deus ipse Deũm fur arte fefellit.
I lle pilam ualidis impellat uiribus, ille
F olliculum excusso iaciat per inane lacerto,
B rachiaq; assiduo quatiat sudantia ludo.
A t quoties Cytherea illum complexa fouebit,
N on deerit tibi qui saltet per pulpita, quiq;
M imum agat, & molli teneat spectacula cantu,
P ersonam quancunq; uolet simulare paratus.
S in arcus, quæq; ambrosiam de uertice fundit
A spiciant, faueatq; suo Saturnius astro,
I lle nouas artes solers tractabit, & ipso
P erficiet studio, ut mentem suus approbet usus.
A t si liuentes radios impegit iniqui
S tella senis, fundatq; atrum de sydere uirus,
I nfelix qui sponte sua patriamq;, laresq;
D eserat, agnatumq; solum, cineresq; parentum
P osthabeat, tantumq; illi fuga grata, nec ulli
I nsideant animo sensus, aut cura suorum.
P rouus ubi Hesperiã petit, et uagus æquora lambit,
Quanquam illi faueat felicibus ignibus æther,
N on nisi cum magno uenient alimenta labore.
Quod si forte minax longe aduersabitur astrum,
D iuulsus rabidi mandetur dentibus ursi,
A ut attæonio ueniet mala præda Melampo,

At catulos impastia trahens lea deuoret artus.
Hæc leporem nam fata manent hinc nomen et astro.

DE IVGVLIS.

Nec uero leporem tantum, capreas'ue fugaceis,
Aut timidos agitent præclusa indagine damas;
Queis Iugulæ inspirent auras, & amicus Orion,
Orion dextra iaculum, ac uenabula gestans,
Insignis balteo, & longe radiantibus astris.
Quin ipsis in speluncas, in rupe cauata
Excipiant rursum impauidi, & uenabula contra
Obiectent, densis'q; actum de saltibus aprum.
Innusi expectent hastis. it calle silenti
Efferus, ac fuso spumant uirgulta ueneno.
Nec uasto timeant aut comminus ire leoni.
Venatus iuuat audaces. agitur'q; iuuenta
In syluis, inter'q; canes, & retia, nec iam
Aut coniux placet; aut thalamis nox acta sub ipsis.
Hos animos magis, atq; magis mauortius heros
Accendet, rutilo si forte aspexit ab astro,
Annuat & placido facilis quoq; Iuppiter ore.
Haud etiam siqua hoc ipso sub sydere uirgo
Lucem hausit, dubitet seuarum lustra ferarum
Aut ferro petere, aut saltus intrare repostos,
Ipsa horrens iaculo, xyriis'q; ad terga sagittis,
Qualis in ætolum campus Meleagria uirgo
Strauit aprum, primam'q; manu stringente sagittam
Intorquens, ausa est spumanti occurrere monstro,
Mox læta & spolys, famosa & cæde superba.
Qualis & æthiopum quondam sitientibus aruis

In fulvum regina gregem sese armat, & audet
Sola pedes sese irato obiectare Leoni,
Insigniq; arcu, & duplici Zenobia telo.
Quin etiam monstra undisoni fluitantia ponti
Sollicitent, violare imi & penetralia Nerei
Haud timeant, dum ferratis per marmora contis
Discursant, pelagoq; trahunt humentia lina,
Aut alta scopuli è specula fixum ære tridentem
Expediunt, ferroq; gregem & pecuaria Protei
Per costas, per terga forant. fluit æquore fœda
Illuvies. Imo trepidatur ab usq; profundo.
Tantum adeo Iugularum ortus, per tela, cruoremq;,
In sylvis, in speluncis, & in æquore sæuit.
Præsertim si falce senex radiarit ahena
Iratus pelago, iratus uariantibus undis.
Atq; aliquis post multa tamen discrimina, somno
Dum fruitur, capit & placidam per membra quietē,
Accipiet iugulo gladium, & delatus ad umbras,
Lethæas umbras, rigidum ac Minoa, negabit
Autorem nosse, & certam deposcere pœnam
Incertæ necis. Hoc Martis ferus efficit ignis,
Si quando biiuges tenet ad præsepe ligatos,
Et Cancri fera terga premens Atlantia fatigat
Oceano approperans. deerit iugulator, & omne
Telorum genus. ad maneis tamen ille sopore
Deuictus ueniet. Sopor illum ad funera ducet,
Condet in æternam languentia lumina noctem,
Hæc loca si pater Idæus si Cypria uirgo
Insideant, cum cœruleos it cancer in amneis,
Nanq; saporiferam pariunt hæc signa quietem,

A eternoq́; premunt mortalia pectora somno.

DE PROCYONE.

At cui natali Procyon sese extulit ortu,
V luna cum obuersi curuant se brachia Caneri,
N on ipse umbrosos saltus indagine cinget,
N on canibus timidos aget arcta in retia damas,
S picula sed,latoq́; parat uenabula ferro,
N odosasq́; plagas,pedibus quoq; uincula nectit
I nsidians,acrem'ue dolet saeuire Melampum,
V mbrosumq́; sequi,rapidumq́; ad septa Lycarban.
Q uin Isan,catulosq́; Ipse formabit ad artes
H umanas,tacitum ad nutum Asteriona uocabit
B landitor,dignum & Musis praestabit alumnum.
H unc olim Vraniae in gremio,Cliûsq́;per ulnas
L udentem persaepe aliae inuidere sorores,
E xceptumq́; suis furtim admouere labellis.
S aepe etiam Iouis ante pedes statuere,sinuq́;
A ccepit pater,& blando simul ore renidens,
D emulsitq́; manu,excuitq́; procacius iras,
D um ludit,laetae plausere iocantibus aurae.
E lysijs nunc in campis per opaca uireta
L udit agens,nemorumq́; acer lasciuit in umbra.
C onueniunt animae ad lusum.ille impiger arctat
H uc illuc cursum. hinc notas festinat ad umbras
D ente ferus,similisq́; irato,& saltibus horrens.
M ox blanda lambit lingua,atq; immurmurat ore
S ubsiliens,caudamq́; ciet gratator amicam.
I nterea uiridem ad pontum,ac Sebethida ad undam
D elicias misera amissas,& luget ademptum

M elpomene Asteriona.refert nemus, æquora reddunt
C lamatum Asteriona.Imoq; è gurgite Nymphæ
A ccurrunt.hic mœsta iterat luctumq;,modosq;
A onis infelix.Iterat chelis æmula cantum
F unereum,atq; genis plorant Nereides udis.
A st ubi ad Oceanum præceps ruit Atlanteum,
S enserit & rabiem Martis, dum lustra ferarum,
D um latebras petit,& uenabula cornea iactat
I ncautus,per inerme latus,perq; ilia dentem
A ccipiet spumantis apri,tractusq; per arua
P ræda auibus,præda ipse feris lanianda iacebit.
V ix coniux,quæq; una illi,primisq; sub annis
M iscuit & curas,& certos iunxit amores,
V ix mater dispersa locis inuenerit ossa,
Q uæ mandet terræ lachrymans,condatq; sepulchro.
F orsitan è morsu rabidi canis, actaq; uenis
D ira lues aget in furias.illum ora liquenti
A dmotantem amni,sitientem,undasq; petentem
E xcutiens torrem ambustum,atq; è gurgite Erinnys
I am medio caput attollens fugat horrida, crinemq;,
A nguineum intendit.reuocat sitientia ab undis
O ra miser,faciem auertens,similisq; latranti
D at sese retro,& spumas ciet ater ad auras.
H inc rursum stimulante siti conuertit ad amnem
A pproperans,dubiusq; gradu,atq; enectus ab æstu.
I nfestans rursum admota face turbat Erinnys
A ttonitum,ac nigras uocat ex Acheronte sorores,
D onec eum rabie absumptum uis tetra ueneni
V icerit,& miseros soluat cum corpore sensus,
Q uos Procyon Martisq; furens incenderit æstus.

DE CANICVLA.

Si cœlum nate aspiciens, memor ipse Leonem
A gnoscis; quæ stella nouis micat ignea flammis,
I lla quidem catus est, qua corniger uritur Ammon,
A ssyriumq; latus, cuius de sydere feruet
Ægyptus, totoq; calent incendia mundo,
C uius & afflatu tellus grauis, & grauis aer
C orripiunt morbos, passimq; cadentibus ægris,
S trata iacent armenta. furit uis effera in omnem
C ontinuo gentem. Viduat quoq; ciuibus urbes.
V tq; hominum generi Canis has denuntiat iras,
S ic nascentem aliquem primos inspecta per ortus
I ncendit flammis, & pectora concitat æstu
I ra ingens, dolor atq; ingens ingentibus ausis,
I ngentesq; tument animi. imperiosa cupido
N il æquum patitur. feruet sitis arida habendi,
I n facinusq; uocat, uiolentaq; tela ministrat.
N on pietas mouet, aut amor, aut reuerentia diuûm.
P ræsertim si threicius sese addidit heros
A d facinus, subditq; faces, incendia uitet,
E t syluas, dum tela feris immanibus audet
I ngerere, & fuluo iam comminus ire Leoni.
Q uod si perniciosa senis substrinxerit ensem
D extra, nec ipsa suos illi subduxerit ignes
D elia, nascetur medijs qui in saltibus ursum
A ttentet, qui frondosis in uallibus apro
C ongrediatur, & inclusa decertet arena,
S pectanteq; trahat pugnacis robore dextræ.
A st ubi ab occasu rabido adlatrauerit ore,

I nfelix nato exitium parat, unde ferarum
D ente lacer cadet in sylvis ursi ue, lupi ue
P ræda, uel audaci pereat laniatus ab umbro,
S i Mauors ualidam aspiciens concusserit hastam.

DE CRATERE.

Insequitur Crater Bacchi decus. huius in ortu,
A tq; ubi cæruleis Virgo caput extulit undis,
A utumnus sese accingit, uindemia cellas
I nstruit; & grauibus ceruicem implexa racemis
I psa lacus, & labra nouat, & dolia tergit.
I nde meri genialis amor, studiumq; bibendi,
H inc patera salit assurgens spumante falernum,
C rateresq; auri insignes undante Lyæo.
H inc Baccho læti colles, flexæq; sub ulmis
P endula textilibus nectunt umbracula uites,
I nsitioq; alios, aliaq; ex arbore ramos
A dmiscens, studiosa nouum per germen adoptat,
I nsitio fœcunda, nouasq; ingressa per artes.
H inc & nexilibus uideas è frondibus hortos,
I mplexos late muros, & mœnia circum
P orrigere, & latas è ramis surgere turres,
D eflexam & myrtum in puppeis, atq; ærea rostra,
I n buxisq; undare fretum, atq; è rore rudentes.
P arte alia frondere suis tentoria castris,
S cutaq;, spiculaq; & iaculantia citria uallos.
N ec minus irriguos fonteis per opaca uireta
I nstrepere, & ductos non una in brachia riuos,
E t properare cauis operosa canalibus undam
S axa per, & liquidos fallantia marmora fluctus,

Piscosas quoq; sub tectis fluitare lacunas.
Quin etiam aruorum cultus, & cura serendi
Hos iuuat, atq; agri studium non segne nouandi,
Horreaq; annosæ cereris. Iuuat humida mercis
Mutandæ species, stagno seu uecta liquenti,
Quam'ue paludosis tellus alit humida campis.
Hæc Crater, quibus affuerit nascentibus, affert.
Qui tibi Nate tuo aspirans, non defuit ortu.
At serus cœlo occiduo, ac refluentibus undis
Oceani facilem læta inter pocula mortem
Afferet, ac subito turbabit funere mensas.
Defunctum lugent conuiuæ. Ast ille nigrantem,
Ingressus Cymbam, ac sitientia labra relambens,
Suspirat Bacchum, atq; undæ lenæidos amnem.
Cui si stella nocens inuiderit, humida fata
Portendit, seu lenæo sub gurgite, siue
Flumine sub uitreo, calido'ue in fonte lauantem,
Siue cauo putei gradientem absorbet hiatu,
Cærula seu uersis findentem marmora tonsis.

DE CORONA.

Euge pater Lenæe euan. Tibi Carmina nostra
Assurgunt. monumenta tuæ nam coniugis assunt,
Insignitum auro textum, ac radiantibus astris,
Et primo splendet cœlo memorabile donum,
Quod Dea tum rore idalio, ambrosiæq; liquore
Sparserat, et Cypria madefactum intinxerat unda,
Tum flore ornarat uario, intactumq; hyacinthum
Miscuerat, uiolamq; rosæ, casiamq; amarantho.
Hinc natis studium tenerorum mansit odorum.

Conficiunt

C onficiunt unguenta,& florea serta coronant.
M undicies indigna uiro,comptusq; puellæ
P ersimulis,quæq; et Veneris molle imperat astrum,
I nde etiam occultus sub pectore pascitur ignis
I n uetitumq; ruunt,& amor noua uincula nectit.
Q uo circa Nate ardentes compesce furores,
E t leges meditare,& honesti concipe formam.
H ic finis uitæ felix,hæc meta petatur.
M ergentem sese oceano quicunq; Coronam
V ideris ipse oriens,primo sub flore iuuentæ
O ccidet,expositusq; feris damnante Senatu.
P ro tumulo fauces ue canum,aut rabida ora leonum
A ccipient,tumulo Saturnus condet,ubi ipse
I nsedit loca,seu grauibus mala sydera signis
A duersos iaciant radios,& fata minentur.

DE SPICA.

Aduersos mores,& pectora dura per ortum
S pica dabit,frumenta feret,graue figet aratrum,
M ella fauis expressa liquet,nihil usq; remittens
A d uitæ uarios usus.Maria alta secabit
P iscator,nunc casse cibum,nunc comparat hamo.
D at uarios animis æstus,& pectora turbat
O ccasum dum Spica petit,dat & usq; labores.
C ui falcem si forte senex subiecit ahenam
I ratus,miseramq; famem,illuuiemq; minatur.
A t Mauors furti damnat,populoq; reposcens
A nnonam,dictis,& pœna crimen acerbat.
I lli nil Arcas,nil proderit aurea Virgo,
Q uamuis Spica manum grauibus fœcundet aristis,

Porrigat & plenas felix Pometia lances,
Quin pendat sacrum laniato corpore furtum,
Et populo spectante lacer det sanguine pœnas.

DE SAGITTA.

Non Teucrum, Paridē ue arcus, non Hectora telū
Stringentem, non Idæum sub nube columbam
Figentem, aut lyciæ iaculum mirabere dextræ,
Si cœlum aspiciens oculo intueare Sagittam.
Has etenim natis uires, hæc dona ministrat.
Exercens usus probat, & mox uertit in artem.
Ille igitur iaculo insignis, celeriq; Sagitta
Continget positum quocunq; in limite signum.
Ille etiam speculantem alta de turre columbam
Deijcit aeriæ contorto uerbere fundæ,
Squamcsumq; petit certo sub uulnere Piscem,
Cui fauet eoa surgens de parte Sagitta,
Extremo Aegocerос cum se celer æquore tollit.
Ille autem stragemq; inter, cædemq; uirorum
Deficiens cadet anteactis ex hoste trophæis,
Vulneribusq; suis, illata & cæde superbus,
Quem procul occidua uidit de parte Sagitta,
Ipsa quidem radijs percussa nocentibus æque,
Aeque præsidio nitens, & fortis amico.
Vendetur miser, & fœdabit sanguine arenam
Indigno pretio, si Mars, si pinniger Arcas
Hæc loca coniuncta soli ditione tenebunt.
At hunc damnatum caueæ ad spectacula, uulgo
Obijciet, gladijsq; dabit Saturnus ad usum,
Si male felici aduersas minitabitur astra.

DE HEDO.

Hoc etiam e` cœlo, chelisq; meantibus Hedus
E xilit, & molles nascentibus imprimit artes.
H is, interq; epulas, & serta madentia uino,
S cortaq; & incæstos thalamos, unguenta, rosamq;
V iuitur, & uacuis mulcent proscœnia ludis.
D eliciæ inficiunt animos, præcepsq; cupido.
C onsilium incertum, ac uarians sententia, & ipsa
M ens nunquam secura nouas parit anxia curas.
C oncubitus fuge nocturnos, summasq; fenestras,
T ectorum ingentes lapsus, fossæq; profundum
P ræcipitesq; locos, impositaq; rupibus antra,
N eu te sollicitent funabula ludicra. neu te
I ntortis capiant agitata rudentibus arma,
S i tartesiaco mittabitur Hedus ab orbe.

DE ARA.

Dicamus bona uerba. Deos ueneremur. an illa est
Q uæ surgit, quæ conspicuis uenerabilis astris
A ra Deûm? date thura, facesq; adolete sabæas.
H is genitrix Hariadna locis hoc sydere lapsa est,
I mpleuitq; uterum teneræ leue pondus Elisæ.
H inc illi cultusq; Deûm, & reuerentia casti,
E t tantus sacrorum honor, atq; hinc ipsa per aras
R ite precata litat, simul & stata sacra frequentat.
T u matrem puer, & castas arcesse sorores.
T hura adsunt, cœlum spectate, atq; ore fauete.
A ra Deûm, unde est religio mortalibus orta,
V nde pium quodcunq;, & quod uenerabile terris,

S alue Ara, salue innumeris ornata trophæis,
S iue hominum gesta inspicias, seu facta Deorum.
I psi te reges templis, & marmore donant
M ygdonio. Tibi purpurea sub ueste sacerdos
S acra facit. sedet & tyrio spectabilis ostro
A ntistes lituo insignis, cultusq; tiara
E xoluens uota, & carmen præfatus, ibi omnem
A ffatur turbam, & diuorum arcana retexens,
I ustitiamq; sequi monet, & non temnere diuos.
T e propter casti uates diuina per orbem
S parserunt præcepta, sacrumq; haufere furorem.
P er te casta placent, per te plebs templa salutat,
A ntistesq; chori Princeps uenerabile nomen
I n populis, dat iura deûm, et noua carmina pandit.
E xoriens hæc ipsa tuum facis Ara per astrum,
S i faueat pater altitonans, si nata Tonantis.
A st obiens si Saturnus, si bellicus heros
M aluerit, tu sacrilegos, tu magna profanos
A ffligis pœna merita, & mala crimina purgas,
A dijcis aut templis, aut uoti uincula nectens,
O bstringis sacris, sacros aut sedula ritus
O stendis, prohibet quoties has Iuppiter iras.
M e me igitur Dea, me cœli decreta ferentem,
P andentemq; Deûm leges, & carmine uatem
A stra recensentem, seu tu dux certa uiarum
P ræcede, aut specula residens sublimis in alta
O stendas reliquum cœli, atq; hæc nomine signa.
V os coniux, uos defessi tria pignora patris
H æc orate eadem, Dianamq; in uota uocate,
D et mentem studiosam æqui, legumq; uerentem,

Detq; animum, & patrios retinentia pectora mores,
Sacraq; solennesq; Deûm seruantia cultus.

DE CENTAVRO.

Ecce autem quia parte ingens se Scorpius offert,
Atq; æqua plus parte poli sua brachia iactat,
Centaurus gressu incedens se tollit equino,
Mistus equo uir, quam natorum pectora formam
Artibus & referunt, & queis sua munera iungunt.
Hinc currus, et frena innant, queis flectere in arctū,
Queis & equos moderari, et aperto immittere cāpo,
Et ualeant celeri ad metam exagitare citatu
Instantes uocis clamore, & uerbere dextræ,
Ad pugnam siue instructis radiare sub armis.
Quin etiam si Mars stricto nutabitur ense
Bella ciens, bellum exercent, armisq; decori
Pugnatoris equi costas, & terga fatigant,
Hostilesq; acies aut hasta, aut ense lacessunt.
Sin Arcus celer aspiciat, quæsita per artem
Auxilia ægroto pecori, fucumq; medentes
Admiscent: ipsi hec morbos, & uulnera curant.
Infelix alto ruet, ac de culmine labens
Vix Diuûm auxiliū imploret. præceps ue quadriga
Excutitur, lacer ipse, feræ aut immanis hiatu,
Siue ferocis equi uiolento uulnere tardus
Lethæos mœrens portus petet, attonitusq;
Quadrupedes timeat iam iam properare citatos,
Horreat & sæuos minitantia culmina lapsus,
Hesperio quæ Centaurus portendit ab orbe
Iratus, quoties sæuo aduersabitur astro
Bellipotens, aut Saturni falx horrida sæuit.

DE ARCTVRO, ET CYCNO.

At postquam oceano Chiron sese extulit,& iam
A ntra memor uidet,& cultos, quos seuerat,hortos,
A rcturi clarum aspicies super æquora signum,
P laustra,bouesq; suas agere,& se tollere in altum.
H uic signo studium fidei,& reuerentia honesti
C erta subest. hinc illa fides nascentibus hæret,
E t ueri non fictus amor,generosaq; cura.
H inc illis & opes regum credentur,& æra,
E t tyriæ uestes,auri & pretiosa supellex.
H inc census patrij à populo custodia,& omnis
P ublica thesauri cura credetur,& æris.
A dstabit foribus custos,& ad hostia regum
I anitor,aut trepidos uocet ad mandata Quirites,
P ercutiant infelicis cum nummus astra.
O ceano se præcipitans Arcturus,ubi ignis
A fflarit tegeæus,Saturni & noxius ardor
S upplicio infami afficiet,uinctumq; cathenis,
C onfectumq; prius squallore,& carcere tetro.
P roscindit tauro segetem,sua condit aratro
S eminaq;,& toto uictum parat anxius anno
A rcturus mundo exoriens. Idem æquora linquens,
E xoriensq; homini,& primis natalibus astans
I pse fidem,rectumq;,& honestas edocet artes.
C ur o cur superi tantum sors leua locorum?
C ur tantum occasus cladis uehit?æquus ab ortu
A rcturus,parat infelici carcere mortem
S æuus ab occasu. Surgens uagus æquore Cycnus
I nsidias auium generi,& caua retia tendit,

A ucupiumq; docet, mollesq; inflectere cantus
I n caueis, nostras uariant & gutture uoces
R eddere, & humanam referentia murmura linguā.
H inc deploratus longe, atq; ad sydera passer
L usitat in gremio dominæ, facilemq; Corinnam
P sittacus, & blandos vatis testatur amores.
H inc mea non sæuit rostro, non ungue columba.
A st obiens aliena quidem spoliare parantem,
E t prædas agitantem hostili carcere damnat,
S iue reum furti, fraudis'ue, doli'ue ministrum
P lectit, & austeras prætoris concitat iras.

DE SERPENTARIO.

Si marsos, domitosq; angueis, & carmina quæris
C olchidos, & uictum somno, uerbisq; draconem,
H æc tibi surgenti dat Serpentarius astro,
A egoceros cum cæruleo caput æquore tollit.
S i quæras forte Eurydicen per gramina læta
E rrantem, atq; anguis de uulnere multa gementem,
P aulatimq; udo claudentem lumina somno,
L abentemq; artus, & tempora nube tegentem,
A c circum anguicomas pauitantem astare sorores,
I ntortum dum crinem auri de uertice tondent,
S erpentarius hanc obitu signabit iniquo
O ccumbens, cum triste senis sese obijcit astrum.

DE DELPHINO.

Baiano si forte procul de littore cernes
D elphinum ludentem, & terga ancurua plicantem,
N unc undis se attollentem, nunc gurgite toto

M ergentem sese,& cauda maria alta rotantem,
T um dices,referent natorum pectora mores
D elphini exorientis,ubi malus usserit ignis,
F alciferi senis hunc uitreo sub gurgite nantem,
R eptantemq; cauis scopulis mirere,& ab imo
V ellentem rubros spinosæ cautis echinos,
N unc rapidos scindentem æstus,& pectore nudo
I actantem in summos rorantia brachia fluctus,
T auromenitanam nando & superare Charybdim.
S in Arcas cum threicio duce fuerit,illi
E xercent agli sudantia membra petauro,
E t cursu certant uentis,per'q; æquora currunt
N auibus,& curua sulcant uada salsa carina.
A t cui atlanteo Delphin condetur ab orbe,
S aturniq; malum sydus minitabitur,ille
I lle Mari,uluoso ue lacu,seu flumine in alto
M ersus in æternam condet sua lumina noctem,
V mbraq; nocturno errabit per littora gressu.

DE LYRA, ET ORPHEO.

Illa(uides)quæ Nate breui Aegocerontis in ortu
A ttollit sese pelago,& procul æquora linquit,
I lla Lyra est.sentis tremulis ut fluctibus udæ
A d numerum saliant Nereides?ut tulit aureo
E thalamo formosa pedem oceaneia coniux
A d plectrum?Ciet ecce nouem cum pectine chordas,
E modulans,mulcet'q; nouo uaga sydera cantu.
Q uo captæ nescentum animæ,concordia ducunt
P ectora,concordes'q; animos.sunt ciuica curæ
I ura,placent leges.pacto stant.æqua probantur.

T orquentur sontes, & duro crimina nexu
P lectuntur, iustumq; foro dominatur in ipso.
A t si uergentem oceano, atq; Atlanta prementem
F alce Lyram, siue ense minax percusserit astrum;
O ccidet infami letho, ac prætoria iussa
E xpectans, tortusq; diu, tractusq; catenis
C um gemitu uitam effundet, forâ ue ipsa cruore
F œdabit lacer, aut animam crepitantibus auris
N igrantem fumo, atq; ambustam torribus atris
E fflabit. flammantem illam, fumosq; uomentem
P ortitor horrescet picea traducere cymba.
P aulatim ast illa in scopulo tabescit inani,
A tq; abit in tenuem cinerem, extinctaq; fauilla,
N il reliquum, nô forma quidem, nô corporis umbra,
T antum decliui præceps Lyra sæuit ab orbe.
Q ua quondam custodem erebi, ac nigrantia Ditis
A tria, crudelem & potuit placare tyrannum
T hreicius uates, superasq; reuertere ad auras
C oniuge cum cara, & Lethen remeare canendo.
I llum & nigrantes manes, turbæq; silentum,
I llum etiam heroesq; erebi, & regna profundi
A ttoniti uenerantur. Eum stymphalica monstra,
E t Lernæ manus, & centumgeminus Ophialtes,
I nuersansq; rotam Ixion, Tityusq;, Gigesq;
S ectantur, positoq; assunt ad plectra tumultu.
F elix sorte sua. sed amor, sed coniugis ardor
F rustrantur cantus, & uota nouissima uatis.
A t postquam stetit ad patrij uada fluminis amens,
A c tandem dolor indignata silentia rupit,
P rima illi uox Euridycæ, meaq; optima coniux

E urydice infelix. quid enim fata aspera adiui
N escius? immanemq; canem per carmina uici
I mprudens? qui non anium quoq; iussa furentis
P eruici? me me ferro, me absumite matres
T hreiciæ. Quantum heu fuerat, dum lumina mūdi
I ngressus, fruerer thalamo complexus amato?
C ur non & retro redij? nigra flumina rursum
T entaui? rursum & manes, Regemq; superbum,
Q uem mitem inueni, rursum placare paraui
I mmemor? o me me ferro, me absumite matres
T hreiciæ. Poteram infelix habitare sub umbris,
E t dici felix. saltem o, saltem umbra fuisset
S olamen, mihi per tenebras lux ipsa uaganti
F ulsisset. læta in uulgus mihi plectra mouenti
P lausisset, noctem heu demens, luctumq; paraui
A eternam noctem, & nullo cum fine dolorem.
M e matres me me ferro, me absumite matres
T hreiciæ. canerem ad thyasos, tum culta canenti
A staret, semperq; nouos hauriret amores,
F auissentq; mihi manes, interq; canendum,
A pplausumq; inter uulgi mihi brachia collo
I unxisset, teneroq; sinu fouisset, & ore
E xcepissem auras animæ indulgentis. ibi ingens
A pplausus. rursum ipse nouos per carmen amores
O rdirer, totoq; erebo mea uerba sonarent,
M ulcerem & ueteres herorum carmine pœnas.
M e me igitur, me me ferro, me absumite matres
T hreiciæ, caput atq; humeris auellite nostris,
E t linguam Eurydicen clamantem, ac uoce petentē,
E urydicen, uehat ægæas uagus Hebrus ad undas.

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE STELLIS AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM LIBER IIII.

Nte aram statue Heroi, florem'q; recentem
Sparge super, nec parce arabo redolentia costo
Fundere dona manu, Cyprios'q; inferre liquores.
His heros gaudet donis, lauri'q; uagantem
Per nemus, hac solitam in sedem mercede uocabis.
Enstrepitant myrteta. syros age Nate liquores
Instaura, crepitent'q; nouis altaria flammis.
Ter circũ Nate ora tegens (uetat umbra uideri)
Ter circum plena manes uenerator acerra,
Mox supplex tumulo assistens sic uoce precare.
Magne parens, cui Calliope admodulata canenti
Ipsa chori decus, & princeps noua carmina dictat,
Ipsa suo ferit ungue lyram, moderata'q; plectrum,
Et raros meditata modos, cui serta Napeæ
Intexunt, Dryades'q; agitant per prata choreas,
Cui Phœbus lauro densum nemus, æmula myrto
Disposuit Cytherea, suos cui semper odores
Dant uiolæ, & toto spirat rosa fertilis anno,
Salue Pieridum Vates decus. o mihi si quis
Colle sub hoc uariam per rara foramina buxum
Det Corydon, uideat spreto Sebethidos amne
Naiadas, uideat deserto Gauridis antro

R upis Hamadryades choreas celebrare uirenti
P aufilipi in faltu, antiniancisq; rosetis,
E t casto flores legere, ac uariare Maroni,
I pse merum, niueoq; tenens spumantia lacte
C ymbia, placabo manes, umbramq; silentem
E t tumulo condam, & tumulo sua munera fundam,
E t mea Pegasides uenient ad sacra uocatæ,
P egasides comptæ sertis, & crinibus aureis,
E t quibus eoæ radiant per cingula gemmæ.
I amq; lyræ tenuem strepitum, iam pectinis auram
A ccipio. ridet Nymphis uenientibus aer.
A rrident syluæ, & dulce flat odore recessus.
O mne quo felix opus, & noua carmina surgant,
E t cœlo spatiemur, & orsa immensa sequamur.

DE CEPHEO.

Iam sol hesperidum syluas, erythræaq; arua
C ondidit, occiduoq; dies se mersat Olympo.
N ox cœlum tenet, & fuscis iuga uersat habenis.
N ate uides primo surgentem Cephea cœlo,
Q ua q; Aries caput, & Piscis caudam æquore tollit.
R egales illum uestes rutilantiaq; auro
S ceptra docent regem, ac genti imperitasse subactæ.
I nde uenit nato frontis sua ruga seueræ,
E t dura imperia, & uultu mens aspera duro,
N ec ficti mores. qualem se Porcius olim
R omanoq; foro, & rostris popularibus egit.
A ut si quem nec uana iuuant, iuuat horrida Virtus
C ontemptorq; animus, munitaq; pectora recto,

Et Mallij iussa, & Bruti irreuocabile pectus.
Nec uero non & reges scelera improba lege
Detestata notant. Igitur facta impia uoce,
Et tragico exclamant per pulpita nota cothurno,
Auersos solis currus, & prandia fratrum,
Tereaq; absumpti reuomentem uiscera Nati,
Inoctumq; senem flammis, & Phasida nubes
Scindentem coeli, & rutilos per inane dracones,
Textaq; herculeamq; pyram, & priameia regna.
Atq; enses Phoenissa tuos, flammamq; Creusae,
Si quibus eoo nascentibus astitit ortu
Cepheus, arridetq; Venus, Cylleniaq; astra
Adijciunt radios, & candida lumina praestant.
Hinc acer Venusinus amaro sublita felle
Verba iacit, risu intingens. hinc rugat Aquinas
Triste supercilium, uomit & de pectore bilem,
Cum uidet archetypos pluteum seruare Cleantas.
Nec non & iuuenis mordax sale tinctus etrusco,
Insequiturq; hominum curas, & gaudia uulgi,
Atq; curuasq; in terram animas coelestium inanes.
Forsitan, & populi mores describet, & arteis,
Liberiore ioco ludens, risumq; mouebit
Per scenam, atq; humili figet uestigia socco
Personam simulans, teget & sub melle uenenum,
Spiculaq; in salibus tinget derisor amaris.
Sic olim lusit senior, quem numine dextro
Pierides fouere, sacro cui lenis ab antro
Clitunnus, certatq; Aon fudisse liquores,
Quem romana suum ueneratur lingua parentem
Ridentemq; hominum mores, & crimina, & artes.

H æc Cepheus dabit exoriens. sed Atlantide ab unda
O ccumbens, fatum in scopulis crudele minatur.
A ut primo saeuus nascentem extinguit in ortu,
A ut unco incæstum trahit, atq; eui scerat artus
D ilanians. miseranda quidem mors ipsa uidenti.

DE AQVILA.

Hinc ales Iouis, & phrygiæ timor unicus Idæ
P ræpetibus pennis cœlo se credit aperto
V enatrix, prædam & rostro meditatur adunco
A lituum regina, & acutos exerit ungues.
I nde feras cursu exagitant, syluisq; fatigant
R aptores, gaudent frenis domitare coactas,
E t iuuat hostili ferrum aspersisse cruore.
B ella placent, & præda subacto ex hoste petita,
E t spolijs uitam, & uiolenta agitare rapina.
N ec dubitent etiam armatos incurrere in hosteis
N udi armis, mortemq; uelint pro laude pacisci.
T antum animi feret Idæus nascentibus ales.
C ui si felias radios Iouis addidit ignis,
H i patriam decorent armis, & ab hoste tuantur
V ictores, & opima Ioui in capitolia figent,
A uratumq; bouem statuent, actoq; triumpho
O rnabuntq; domum exuuijs, & templa trophæis.
S in Mauors, aut Saturni attestabitur astrum,
A rma quidem, pharetræq; placent, et fortibus ausis
L aus aderit. tamen æratas ad signa tribuni
S ub duce disponent turmas, aliena sequentes
A uspicia, aut regum imperijs data iussa capessent.

N anq; Ioui sacer accipiter sua tela ministrat.
A t cum se oceano immersat, mersabit & undis
N ascentem, fontesq; suos sua flumina uerset
T ros puer, & toto laticem diffundet ab amne,
V sq; adeo occumbens saeuit Iouis impiger ales,
A ssuetusq; aurae pontum indignatur, & undas.

DE CASIOPE.

Ecce autem noua lux coelo se fundit aperto,
C um se Aries, cum se Taurus super aequora tollit.
C ollucent auro flammae, micat aureus aether,
B racteaq; ipsa suo se uentilat aurea gyro
I nstrepitans. Lectas eoo in littore conchas
F lorere arboribus uideo, atq; inolescere gemmas
P er ramos, purumq; ex coctis montibus aurum
I n riues fluere, ac tenui mox forcipe ductum,
M ollitumq; manu, & fuso leuiore rotatum,
R egia textilibus percurrere tegmina filis,
Q uae dea nunc radio per serica uellera miscet
I ntexens, nunc pingit acu, uariatq; colores
A lternans. Nitet aurato noua purpura textu.
I psa sedens solio insigni, stelliq; corusco,
S eligit aut gemmas terra Gangetide uectas,
A ut baccas forat in sertis, pingit'ue monile
M ulta docens. Nymphae instantis praecepta magistrae
D extra obeunt, tacito & studio data fila ministrat.
S alue Casiope. nam te quoq; sydera coelo
I llustrant, coeliq; uenis decus ipsa puellis.
O rnatus tu diua nouos, & serica templis

D ona paras, solioq; deos ueneraris eburno.
T u regum intexis trabeas. tua munera pictæ
P almatæ, sceptrumq; auro, gemmisq; decorum,
B acatumq; monile, sacerq; in fronte tiaras.
N ec tibi non Hebe, tibi non chorus omnis amantum
A ssurgit, comptusq; tuos tua dona requirit,
D istinctas auro uestes, & cingula bullis
A spra suis, cultæq; comæ crinale decorum,
C hrysolithon digito insignẽ, atq; in frõte smaragdũ.
I n primis matura uiro florente iuuenta
N upta tuos læta expectans deposcit honores,
I llusam bacis chlamydem, illustremq; coronam
C æruleo fulgore, & purpureis hyacinthis,
A rdet & in medijs quæ pendula gemma papillis.
I psa manu ligat ad frontem studiosa capillos,
E t suspendit acu tenui uelamine uittam.
I lla uolat, uolitansq; leueis exuscitat auras.
O ra nitent. ebur extersis in dentibus albet.
P urpuraq; in roseis effulget grata labellis.
P erq; genas lasciuit amor, qui spicula torquens
I ncensum ferus ex oculis iaculatus & ignem
V ulnerat incautum insidians, uritq; maritum.
G audia tum tacito uoluit sub pectore uirgo.
Q ualis ad Eridani ripas fluuialibus herbis
S tella nouas agitat choreas. Ruit excita pubes
E x agris mirata deam. Ruit accola Mincij,
H adriaciq; sinus heros, omnisq; iuuentus
A emiliæ, spumant Nymphis properantibus amnes,
N on satyris sunt arua satis, non prata Napæis.
S ectantum studijs desunt loca. Mater amorum

Præcedit,

P raecedit. molles uirgo fert sedula gressus.
D extra amor, a` leua Charites comitantur. at illa
R idet laeta, dolosq; oculis meditatur, & ignem
H uc illuc iacit. uruntur iuuenesq;, senesq;,
D eficiunt Satyri exanimes. Ipso aestuat amne
E ridanus. tremulae ludunt per caerula flammae.
A t uates Nymphae carus sua pectore uersat
G audia sub tacito, atq; immoto lumine perstat,
D eliciasq; animo repetens memor ipse futuras,
I nuideat nec semideis, & temnat amantes.
E xeriens haec Casiope dat munera natis
E x auro, gemmisq; intertextisq; figuris.
A tq; utinam nunquam oceani se tinguat in amne
O ccumbens, nunquam telo, nunquam ense minetur,
A ut e` praecipiti fatum crudele ruina.
E sset nec caelo spectatior altera uirgo,
N ec quae plura suo peperisset commoda cultu.

DE ANDROMEDE.

At contra trux Andromede noua funera, et atram
M olitur mortem, ac saeuis cruciatibus instans
S upplicia exquirit. neq; enim aut lamenta parentũ,
C oniugis aut moueãt lachrymae, aut data mũera fle= (ctant
M ors illi pretiũ, et tormenta immania curae,
V inclaq;, carcerq;, & nodoso ex aere catenae.
V indictam dea pro scopulis, quibus ipsa pependit,
D eposcens, studia haec nascẽtibus improba monstrat,
C arnificesq; manus, & acutam in colla securim,
D iuellitq; artus truncos, & uiscera mandit

S æua impastu fame. Vel cum minus improba sæuit,
P ræficit effossis grauida è tellure metallis.
H os mores dabit exoriens Nepheleius, ut se
E xerit è pelago quadrupes, properatq; citatum
T aurus et ipse gradū attollēs. Sed Atlātide ab unda
S æuior, obijcietq; feris, & corpora truncis
A ffigens, animam extremis cruciatibus aufert.
P erpetuis etiam uinclis & carcere tetro
D amnabit, si forte minax hinc, inde benignum
S tet sydus, dubio certans utrinq; fauore.
Hanc olim scopulo affixam, & crudelia ponti
H orrentem monstra, ac sine spe, auxilioq; parentum
V ndoso erumpens pelago, atq; è fluctibus imis
S e tollens, laniare immani gutture pergit
B ellua adacta fame, iussisq; impulsa deorum.
T er monstrum caput erecta ceruice tetendit
H uc illuc uoluens oculos. Ter pandit hiatum
I mmanem. Terq; & rictus, ter gutturis antrum
V ndiuomum, spumantiq; rotati è pectore fluctus.
H inc sinuosum undis pelagus secat. æstuat æquor
F ulmineo caudæ tractu, spumantiaq; acto
P roscindens utero impellit rapida agmina aquarū.
L ittora planguntur fluctu, & uagus intonat aer,
A c nigro circum horrescunt maria undiq; nimbo.
I lla ut primum ocu'is hausit uenientia monstra,
T antum non extincta metu, tamen ultima corde
H æc agitans, uix ad uacuas ea protulit auras.
V nde mihi, si me duri expesuere parentes,
A uxilium deserta petam? Mihi terra negatur,
P ræsidiumq; hominum. Sæuit uis effera ponti,

Armaturq́; in me pelagi Deus, ultimaq; assunt
Supplicia, & iam uiua nouo decreta sepulchro,
Atq; utinam defleta prius. Vos o precor auræ,
Nanq; hominum solitæ ad superos deferre querelas,
Accipite hæc pœnam miseratæ, & uirginis annos,
Ac deferte Ioui. o si quæ Iouis inclyta proles
Hæc adeat loca. atq; utinam ferus ille Medusæ
Huc assit domitor, quem fama est Gorgone cæsa
Raptantem spolia, & caput ostentare sororum
Palladis auxilio fretum, ac tectum ægidos armis.
Vix hæc, q̃ quã plura parat. Ruit æquore monstrũ.
Impulsuq́; graui littus tremit. assonat æther,
Vicinæq́; fremunt ualles. Illi inter obortæ
Sunt oculis tenebræ, atq; ipsi sine sensibus artus.
Forte oram pelagi obseruans Danaeius heros,
Qua quondam fama inachiam tranasse iuuencam,
Aduertit sese ut ponto raptabat ab alto
Bellua, prospiciensq́; actos ad littora fluctus.
Tanta mole ruit præceps, & littore curuo
Saxa petit, qua se cursu trahit illa citato.
Vidit ut exesa pendentem in rupe puellam
Exanimem iam, et singultu fera fata trahentem,
Obstupuit uisu, & sua mox conuersus ad arma,
Non iam ensem. neq; n. ense opus. illa ut cãdida uidit
Pectora, subriguit faucem, ac fera guttura pandit
Spumescens. Ast Acrisio satus intulit actam
Faucibus in medijs pinum, quæ forte iacebat
Littore truncata, maris quondam iactata procellis,
Quantam uix paria hirta boum centena tulissent.
Et tectam rictu antennam curuamine caudæ

S ustulit, interfitq; inimicum in Persea Pristis.
D eclinat uenientem heros, rursusq; receptam
I niicit in monstri latus. At fera bellua tergum
O buertens, telum effugit, caudaq; rotatum
I nfregit scopulo, dura quod caute repulsum
H erois septem armigeros, septenaq; equorum
C orpora prostrauit trunco, galeaeq; superbum
V errit humi conum, et lateri saeuum abripit ensem.
T um furijs acta in scopulum se gurgite tollit
D ira lues, rostro infrendens, & faucibus hiscens,
Q uadrupedū tabo, atq; hominū rabida ora cruentat.
A stitit attonito iuueni Dea, uimq; ministrans
C onsilio iuuat. Hic scopulo, qui forte reuulsa
C aute iacet, dextra obiecto, bipatentia condit
O ra ferae. tamen illa diu multumq; reluctans
R eijcit ore super, uacuasq; eructat in auras.
I nde ruens scopulo scopulus conflixit, ut omne
I ntonet et littus, uicinaq; saxa resultent,
E xtimeatq; imo Nereus stupefactus in antro.
N il ultra cunctādum heros ratus, aptat habendam
A egida, subnectitq; humero, atq; ita fertur in hostem.
C olligit in guttur sese fera. mox & in ipsum
A crisioniadem hiscens ruit. Aduocat ille
P alladis auxilium, clypeoq; intectus aheno
S tat nitens, & tela ferox horrentia quassat,
S iqua forte uiam lateri inuenit, illa repente
O buertit sese in Nymphen. Sed feruidus heros
A nte uenit, stetit & medius Nymphaeq;, feraeq;,
A egidaq; obijciens, caput, anguineosq; Medusae
P raetendit crines. sparsit coma tetra uenenum

Per fauces tumuere feræ tum guttura. at ille
Præstringit'q; oculos umbone, atq; agmine denso
Serpentum implicitans, pulsat caua tempora adacto
Impauidus clypeo, ac mox lumine lumina condit.
Obriguit monstrum obtutu, ducit'q; repente
Horrentis molem scopuli, atq; e corpore tanto
Stat rupes olim æquoreis pulsanda procellis.
Sacra Ioui, natæq; Iouis parat Orgia Perseus,
Virginis hinc teneris exoluit uincula plantis,
Exanimem prius effatus. Me candida uirgo
(Pone metum) Deus hæc tibi demere uincula iussit.
Iuppiter est genitor. fert & sua nomina Perseus.
Illa diu cunctata silet. Sed nomine Persei
Audito, paulatim oculos ad uerba loquentis
Sustulit, & tacitus uigor ad præcordia serpit.
Quale sub æstiuum solem sitientibus herbis
Languescit moriens florum decus, acta repente
It cœlo pluuia, & largi de nubibus imbres
Irrorant, redit ille uigor, redit ille colorum
Mollis honos, spirant reuocatis floribus arua,
Et lætæ cultis uiolæ renouantur in hortis.
Ergo ut primũ oculis lucem hausit, per freta torquẽs
Lumina, perquirit monstrum, sed Abantius heros
Pro monstro autem ostendit. Tum candida uirgo
Porrexit inermẽ dextram, calidus'q; per ima
Pectora respirat sanguis, totos'q; per artus
It tepor, & niueos tingit noua purpura uultus.
Subrisit coniux, fixo'q; in lumine sensu,
Scitatur quæ causa mali, quo'ue orta parente.
Nympha subit, non ulla heros mea culpa. Dearum

Ira mihi, formæq; parens sibi conscia damno est,
Ausa maris se uirginibus præferre, suumq;
Ostentans decus æquoreas armare sorores.
Hinc Nereus furit. hinc sæuarum rector aquarum
Oceanus monstra ex imo aet horrida fundo,
Quæ natam pœnæ exposcant, nec te impie Cepheu
Mouit amor. Silet hic lachrymis miseranda coortis.
Concipit his flammam iuuenis. mox talibus infit.
Abstineas lachrymis o iam mea, nec tibi mater
Flenda, ferus'ue parens, aut ira inimica Dearum,
Digna Iouis nurus, & felix iam coniuge Perseo,
Iniecit'q; manum collo, ac sua gaudia pandit.
Illi per'q; oculos furtim, per'q; ora cucurrit
Aura recens, quæ sensum animi, quæ gaudia menti
Explicet, & toto depellat tristia corde.
Qualis ubi deprensa dies sub nube maligna
Dum squalet cœlum, & nigra Sol conditur umbra
Exurgens lato oceano, aut è montibus altis
Aura mouens, fugat & tenebras, & nubila late
Diffundit, redit exe polo lux ipsa sereno,
Concinuit thalamos felix hymenæus, & aræ
Corycios oluere crocos. Ruit undiq; ab ipso
Nilo'q;, Indo'q; ad tedas festina iuuentus,
Perseaq;, Andromeden'q; sonant, et littora, et amnes,
Et Cassi iuga, & ipsa arabum non hospita saxa,
Pulsatum'q; nemus Serum, rupes'q; Promethei.
Ergo coniugium optatum, dulces'q; hymenæos,
Concordem'q; torum, atq; unos coluere penateis,
Imperium'q; unà sceptro tenuere superbo.
Atq; hinc tralati ad superos fulgentibus astris

I rradiant. memor hæc pœnæ fera uincula semper,
S emper torturas agitat. Crudelia Perseus
F unera. Sunt enses illi, sunt uulnera curæ,
G orgonei capitis semperq; insignia præfert.

DE PERSEO.

Quo surgente aliquis uemens in luminis auras
S i Phœbus quoq; gorgoneo sese extulit ortu,
S i Mauors telo infelix rutilante lacessat,
Quo Sol, aut quo Luna loco, dominumq; locorum,
N ec felix stella occurset, cœlóue cadenti
S ese agat occasum uersus regione secunda,
H uic caput auulsum collo uiolenta bipennis
A uferet, ut media truncus spectetur arena,
A ut etiam excisis manibus pedibusúe queretur
C rudeleis Geminos, crudelia sydera Pisces.
V ulnere seu crudo illachrymans, & corpore toto
S aucius, incuset Phœbum, dictynnaq; arma,
S i media cœli e specula lunauerit arcum,
V sq; adeo Inachides in nostra pericula sæuit.

DE PEGASO.

Nec uero monimenta hominum intestata reliquit
I uppiter. At cœlo illustrans uestigia famæ,
V irtutisq; aperire uiam ad noua nomina iussit.
P egasus hinc cœlo micat. hic exordia fontis
C lara dedit, de quo sacros fudere liquores
P ierides, quibus ora pij sitientia uates
A dmerunt, potusq; sacer liquor Hippocrenes
I mpleuit mentes Musis, & Apolline dignas.
T um famæ quæsitus honos sua reddita famæ

P ræmia, pieridum decus, & daphneia laurus.
P ost autem emeritos cœlo exposcente labores
P egasus effulget stellis. Tamen ipse laborum,
A c famæ memor, assuetas in pectore curas
N ascentum ingeminat, quibus arma, leuesq; sequātur
Q uadriiuges, uersentq; agiles in puluere currus.
N unc hostem insectentur equis, nunc hostica castra
E xplorent, dubijsq; locum speculentur in agris,
N ec uero pedibus tantum, sed et acribus alis
P egasus insilijt campo, & sese intulit auris.
H inchis ingenium uelox, & rebus agendis
D exteritas; ac cura uigil. Tum notior usus
H erbarum, medicæq; artis, queis ægra ferarū
C orpora, queis hominum morbos, & uulnera curēt,
Q uandoquidem assuetus pratis, assuetus & herbis
I llarum studia ingenerat, nec inutile fuci
P ræsidium meditans, & opem mortalibus ægris,
Q uorum opera illatus cœlo, inter sydera fulget,
E xoriens cum Piscis aquis ruit, aureaq; udo
V ellere per summos effert se bellua fluctus.
A t contra oceani præceps delapsus in undam,
O ceani senis undam, atq; antra liquentia Nerei,
E xcutit aut curru lacerum, aut è calce cruentum,
A ut dorso eiectum stygias deturbat ad undas
P allentem, & uanos fundentem è pectore questus.

DE ENGONASI.

Hunc post exoritur iuuenis, quem fessa trahentem
G enua uides ne, ne Alciden hunc rere, fugacis
I sta uiri species, fraudumq; instructa, doliq;

P ræcepsq; in facinus, non ut tela aspera contra
L uce palam nisa hamento iaculetur adacto,
N octe quidem, tenebrisq; atra grassatur in umbra
I nsidians, sæuisq; inhiat simulata rapinis.
H os animos curua effigies nascentibus indit.
C orporaq; extento iacent pendentia fune,
I n gyrum cogunt artus, & cerea membra,
P erq; enses moueant nudis uestigia plantis,
S i Mars, & Dictynna suis speculentur ab astris.
S æuus ab occasu ferrum, insidiasq; minatur.
S in Mauors quoq; fulmineam contorserit hastam,
I llos flamma furens, uentoq; agitata fauilla
V stulet, & picei tosto de uiscere fumi
A gglomerent, serpat succensis ossibus ignis
F eruidus, atq; imis crepitent incendia uenis.

DE PRISTICE.

Ast ubi cæruleo tingit sese æquore Pristis
O ccumbens, si tunc hastam quoq; Sithonius Dux
T orserit, externi fugiant uaga flumina Nili,
T yrrheniq; maris fluctus, & littora Calpes,
N e turpeis pascant phocas, armentaq; Protei
V iscere pasta suo saturent, & biantia condant
G uttura, sed rursum Ionijs in fluctibus ipsi,
A egeoq; sinu, magnoq; in gurgite ponti
V enentur uastos fœtus maris, undiq; clausos
A ggeribus, quoties eoo è littore surgens
C etus, & ipse suo faueat nascentibus ortu.
C ernere erit latæ pelago uolitantia lina,
E t circum triplici anctos indagine saltus

A equoreos, monstra inductis trepidantia septis,
N ec posse aut reperire uiam, aut prorũpere claustris.
I psi de rate turrigera, aut è puppibus altis
F erratis instant hastis, iaciuntq; tridentes
P innigeros. Imo referunt sese icta profundo,
I nfixosq; trahunt squamosa ad tergora contos.
V iribus hinc defecta suis, & uicta dolore
V ulneris, albentes rursum tolluntur in undas,
S eminecesq; trahunt artus. At nautica pubes
R etibus inuigilans, funes agit, aut fera contis
A gmina perturbat, uideasq; indagine in una
V rgeri armentum uasti æquoris. Ille trucidat
E nse ferox, hic sublata secat ossa securi.
H ic unco trahit ad littus, prædaq; superbus
I ngenteis media tauros resupinat arena.
P ars laniat cultro insultans, & uiscera nudat,
I n prædamq; uocat socium. pars agmine longo
P er remos, per transtra leui uolat incita saltu,
R etiaq;, inclusasq; feras ad littora raptat
I psa suis diffusa humeris. sed lecta iuuentus
A uxilio uenit, ac uicino è margine tortis
R estibus innitens, & uectibus æmula ductis
O ceanum secum, oceani & uiuaria tractat,
E t uersa pelagi exuuiæ exponuntur in alga.
N ec mora, cum rapidis in equis uectantur ad urbes
F initimas, rostro & caudis minitantia monstra,
H ic latis strata in tabulis, suffixa'ue ad uncos
F erratos duplici horrescunt pendentia dorso,
E t squamosa rigent duris ad tergora pinnis.
V rbs ipsa armentũ ad Nerei, et spolia effera currit,

A c montana ruit longe ad spectacula pubes.
S æpe etiam solem ad rapidum, fumos'ue uolucres
S uspendunt, sale sicca prius. perq; oppida late
E xportant. It salsa maris fora per uaga merces
I n frustis concisa, & lancibus acta repandis.
F orsitan & salis arentes durare lacunas
C ura sit, & laticum sensus conuertere amaros
I n salsum. medio purgantur littore campi,
S tratæq; arenosis includitur area septis.
H uc saper ille grauis, tristis'q; inducitur humor
I nclusus lata cauea, & circum aggere septus,
P aulatim sub sole liquens exudat, humiq;
L entescit, donec sitiens, rapidoq; coactus
I gne, salem uarios'q; hominum concreuit in usus.

DE COLA PISCE.

Hæc Pristis, sed quo cœli sub sydere natum,
Qua'ue poli sub parte Colan rear? alta Pelori
S axa uirum genuere, aluit quoq; sicilis Aetna,
E t puer humanos hausit de matre liquores,
I nstructus'q; hominum curis, & ab arte magistra.
S ed tamen ut paulatim ætas tulit, auia montis
N ulla petit, nulla ipse feris uenabula torquet.
L ittoribus tantum assistit, neptuniaq; antra
S ola placent, solis gaudet piscator arenis.
S æpe pater sinuantem hamos, plumboq; onerantem
R etia, nexilibus mater per sæpe sagenis
I ntentum increpuit, dictis'q; exarsit amaris.
I lle autem irato sese committere ponto
A udet, Nereidum & thalamos intrare repostos,

Tritonum penetrare domos, Glaucáq; recessus,
Et tentare impulsans clausa hostia Nerei.
Saepe illum Galatea, cauo dum prodit ab antro,
Mirata est, stupuitq; uiri per caerula gressum.
Saepe suas Arethusa comas dum siccat, euntem
Obstupuit, simul & uitreo caput abdidit amne.
Nec uero maris occultos inuadere saltus
Addubitat, ferro aut latebras uiolare ferarum,
Ense canes, ense & tauros, ense horrida cete,
Et totas sese ante acies agit unus, & antris
Includit. natat elato per Nerea telo,
Rhegnóq; mari, sicula & regnator in unda.
Nanq; etiam quo Scylla cauo fremit abdita in antro,
Cui latrant centum ora canum, centum ora luporũ
Exululant, ferro irrupit. siluere remusso
Ore canes, siluit rabidorum turba luporum
Victa metu. Scylla immanis dum pandit hiatus,
Perforat hic gladio assurgens caua guttura. ibi illa
In latebras fugit, & ponti procul abdita quaerit.
Ingressúsq; antrum iuuenis Catinensis, adesa
Ossa hominum, attritósq; artus, & pabula cernit
Dira canum, truncásq; manus, et pectora, et armos,
Tum puppes uidet effractas, diuulsáq; transtra
Saxa super, rostra aeratis squalentia truncis.
Etiam tertia lux roseo surgebat ab ortu,
Cum iuuenis laetus spolijs, tantóq; labore
Summa petit, summae nanti famulantur & undae,
Et pelagus posito praestat se ad iussa tumultu.
Occurrit laeta ad littus Messenia turba.
Gratantur matres reduci, innuptaéq; puellae

M irantur, stupet effusum per littora uulgus.
I lle suos peragit cursus, æstuq; secundo
E t portum petit, & cursu portum intrat amico.
V ictorem pelagi e muris urbs læta salutat.
P rædaq; per scopulos, strataq; exponitur alga.
A lga Colan, littusq; Colan, Colan antra sonabant.
H inc omnem pelago uitam, atq; in fluctibus egit
N ereidum choreis mistus, quem cærula Protei
I am norant armenta, uagiq; per æquora circum
A dnabant delphines, & Ionio in toto
M ulcebat uario Tritonum buccina cantu.
S æpe etiam medijs sub fluctibus alta secantem
O bstupuere uirum nautæ, quibus ipse reposto
M ox scopulo, madidum exiccans sub sole capillum
H orrentem cæco signat sub marmore cautem
D eclinent qua arte, & cumulos uariantis arenæ.
Q uin etiam maris occultos instare tumultus,
I ncumbant quibus aut cœli de partibus euri,
Q uáq; die cogant atro se turbine nubes,
I mmineantq; hyemes pelago, et nox horreat umbra,
N eptuniq; minas, inceptaq; tristia monstrat.
H inc illi uela in portum, expediuntq; rudentes,
A c iuueni ingentem Baccho cratera coronant.
I lle autem gratam ut cepit per membra quietem
S tratus hum, pelagoq; atrox desæuit & auster,
N on mora, spumantem in laticem se deijcit alto
E saxo, relegens pontum, nadaq; inuia tentat,
S ola illi intacta, & fatum exitiale Charybdis,
H anc timet, huic ausus nunquã contendere monstro.
Forte diem solennem urbi Federicus agebat,

Et promissa aderant celeris spectacula cymbæ
Victori meritum chlamys, ac super aurea torquis.
Hinc certant quibus est & uis, & gloria nandi.
Præmia cælatus crater, atq; insuber ensis.
Ingentem tum Rex pateram capit, atq; ita fatur.
Victorem maris ista Colan manet, & iacit illam
In pontum, qua sæpe ferox latrare Charybdis
Assueuit, cum cœruleo sese extulit antro.
Insonuere undæ iactu, ac lux candida fulsit
Sole repercussa, & flammis radiantis aheni.
Cunctatur iuuenis fatoq; exterritus hæret.
At rex ni pateram ex imo ferat ille profundo,
Vinciri iubet actutum, expediuntq; catenas.
Vincant fata inquit, fato & Rex durior haud me
Degenerem aspiciet tellus mea, seq; sub undas
Demsit, quantumq; acer per inane columbam
Delapsus cœlo accipiter, sequiturq;, feritq;,
Iamq; alis, iamq; ungue petens, tantum ille rotatam
Per fluctus, per saxa secans, imum usq; profundum
Sectatur pateram, atq; illam tenet impiger. ecce
De latebris fera proripiens, latrantia contra
Obiecit rabida ora canum, quibus ille nitentem
Pro clypeo obiecit pateram, seq; ense tuetur.
Dumq; aciem huc illuc ferri iacit, & micat acer
Perq; Lupos, perq; ora Canum uersatus, & agmen
Atq; locum, rursusq; locum tenet, ilia monstri
Incumbens telo strinxit. dedit icta fragorem
Alta cutis, squama horrisonas natat acta per undas.
Stridorem hic illa ingentem de faucibus imis
Sustulit, infremuit quo æquor, caua rupibus Aetna

A ssultat, tremit æratis sub postibus antrum
V ulcani. Siculæ nutant cum mœnibus urbes,
H orrescitq; nouos procul Ausonis ora tumultus.
T um caudam explicitans totoq; illata Charybdis
C orpore, ter pauidum assultu, ter uerbere torto
E xcussitq; solo, caudæq; uolumine cinctum
I llisit tandem scopulo, traxitq; sub antrum,
I mpastosq; canes, & hiantia guttura pauit.
I lle igitur cœlo impulsus tellure relicta
I n ponto degit uitam, & fatum æquore clausit.

DE ARCTO.

Hactenus hæc, nunc illa puer mihi suspice plaustra,
Quæ nunquam oceano tingunt, sed cardine summo
V oluuntur, paruoq; ferunt sese incita gyro,
V t nunquam occasu, nunquam rapiantur ab ortu,
A tq; illam metire oculis, quæ uertice in ipso
T anquam fixa micat noctu, tamen usq; uagatur,
O bseruatq; polum, atq; axi uix mobilis hæret,
S tella Lycaoniæ referens monumenta puellæ.
V rsa etenim quondam in syluis errauit, & antris
D elituit. Sed uicta fame memor ipsa parentum
S æpe domos, ac rura petit, commistaq; uaccis
D ecubuit stabulo, & stetit ad fœnilia uincta.
I llam pastores, dum pabula nota frequentant,
S æpe greges inter duxere ad pascua, & inter
E rrauit pastos fera Monacrina iuuencos.
S ensisset uacua modulantem carmen in umbra
D amœnem, uacuam saltu properabat ad umbram,
E t cantum immota suspendit arundinis aure,

B landiturq́; oculis, ac singula uerba canentis
O bseruans, lambitq́; manus, sequiturq́; uocantem,
G audet & ipsa sui laudari uoce magistri.
H inc quibus affulsit nascentibus arcadis ursæ
S ydus, & è summo prospexit cardine uirgo,
H is captos domitare ursos, immania corda,
H is sæuum genus indomitos frenare Leones
C ura sit; & socios canibus coniungere pardos
P er nemus, infrenemq́; manu tractare Elephantum,
T um uerbis formare, acrem ut tolerare magistrum
A ssuescat, sociumq; armato dignoscere ab hoste.
H ic illis amor, hoc studium. sic imperat astrum
E xoriens. At si occasum declinet ad ipsum,
I mpastus leo, seu uiolentis unguibus ursus
D ilaniet, seu uicta fame fera dente cruentet,
S i graue Threicij minitetur stella tyranni.

DE ANGVE.

Quid qui per geminas anguis conuertitur arctos,
E t trahit ingenti sinuosa uolumina cauda?
H ic Marsos dabit exoriens, qui uulnera cantu,
Qui sanent morsus, nigro qui sorte ueneno,
V nguine pæonio, & succis medicentur, & herbis,
Qui ferro, atq; igni, referantq́; Machaona dextra.
A st ubi ad occasum flexu leuiore rotatus
I n spiram petit hesperij uada lubrica ponti
L ethaleis passim morbos, & uulnera dente
T abifico meditatur, & atro felle sagittas
I ntingens, miscetq́; malum per pocula uirus,
R egalesq́; epulas tabo inficit, aut boleto

Promittit

P romittit certam dubio sub funere mortem.
H æc coluber fata occumbens mortalibus addit.

ALTERNARI FATA VI FIRMA ANIMI.

Talibus,atq; alijs seu declinantia in austrum,
S iue ad hyperboreum surgunt quæ sydera tractum,
E xercent hominem fatis,mentesq; orientum
S ensibus afficiunt uarijs,uariosq; agitatus
D ant animis,unde & uarios formantur ad usus,
E st q; suum cunctis studium,& sua cuiq; uoluptas.
S æpe tamen uis firma animi,resq; extera,lex'ue
A lternant fata,aut genio aduersatur egestas.
S tat fatum tamen,& fato uis insita perstat.
N ec natura suas unquam inficiabitur artes,
I n rectum,prauum'ue nocet,uestigia seruat
V sq; sua,& facilis per munera nota recursat,
S iqua forte locum dedit aduersata potestas.

STELLARVM FIXARVM VIRES MAXIMAS ESSE.

Multum opis obliquo septem,quæ lumina cursu
L abuntur,dant syderibus coniuncta repostis.
D iuitias tamen ingentes,inopinaq; regna
D ant ipsa,imperiumq; ima de plebe togatis,
E t seruos solio statuunt,sceptrisq; decorant.
S ed nec fida manent,certo nec fœdere perstant.
N am quantum cœlo tolluntur & ipsa reposto,

Quóq; loco maiore aliquem statuêre, magisq;
Euexere, atq; ex imo ad conuexa tulere,
Hoc magis affligunt'q; solo, calcant'q; iacentem,
Et miseris statuunt hominum spectacula rebus.

DE STELLIS REGIIS, LEONIS, AQVARII, SCORPII, TAVRI.

Nunc iterum Iouis ad zonam, bissenaq; monstra
Nate redi, patris'q; memor præcepta capesse.
Regia nanq; etiam regalibus ignibus astra
Quattuor è cœli signis, regalia iura
Exercent. ardet libyci ad præcordia monstri
Stella ingens, Stella auratis circum ignea flammis,
Stella Iouis decus egregium, & mauortia cura,
Cuius in exortu, seu cum tenet ardua mundi
Sydera, curuato sese illi iunxerit arcu
Syluipotens dea, syluicolis dea cognita Nymphis,
Diuitias illi immensas, fasces'q; superbos
Fata parant. ille è castris peditem'q;, equitem'q;
Ducens, bello domitas quassabit & urbes,
Et populos late uictor ditione tenebit.
Illum etiam ingentem'q; animis ingentibus orsis,
Ornabunt Regem sceptra, & trabea aurea quondã
Insignem dabit, & solio illustrabit eburno,
Si cui ab hoc ipso nascenti arriserit astro
Delia, & auricomæ turgescant cornua fronti,
Bella tamen, belli'q; æstum, duros'q; labores,
Irarum'q; graues causas portendet iniqui

S tella senis, rutiloq; furens Mars saeuiet igni,
C um uastum Nemees olim properantibus annis
D iuertent antrum, & spelaea horrenda reuisent.
T unc etenim fraudemq; senis, uiolentaq; tela
T hreicij iuuenis, suspectaq; comminus arma
I ndignans fera, sese in ceruicemq;, iubasq;
C olligit, obscuroq; fremens se proripit antro,
M ugituq; auras, & coelum territat ore
H orrificans. pauet ipse senex, at ferrea Mauors
O biectat scuta, & tortam ferus excutit hastam,
S eq; caua condit galea, & saeuum exerit ensem
F ulmineus, quatit horrisonis Leo dentibus ora,
E t parat assultu iam iam se inferre citato
Q uadrupedans. ruit excitum ad spectacula coelum,
A ssensuq; Deûm uario fremit assonus aether.
Haec eadem aduersa e parte, atq; fluentibus undis,
S ydereis undis, & fonte liquentis Aquarij,
Q ua regale nitet uillis radiantibus ostrum,
N ascenti euenient, ubi Delia culmine summo
A ut coelo exoriente suo adstipulabitur ore.
Si quaeras siculi mores, geniumq; tyranni,
E t regnum crudele, aulamq; cruore madentem,
S parsaq; per duras hominum praecordia sentes,
M artius horrenti feret haec tibi Scorpius astro
E xoriens, seu cum medio dominatur olympo,
E t uicina micat crescenti lumine Phoebe.
N on toto quisquam coelo crudelior ignis
V el saeuit face, uel flamma uiolentius astrum.
H inc & opes summae, summo & cum iure potestas
I nsidijs armata, & caedibus usa nefandis,

G rassatorq; animus, & sparsa cruore libido.
H inc Acragas tremit, & clausus boue mugit aheno
I nfelix faber, & populis gemit Aetna subactis.
At contra oppositus tauri de sedibus, ardent
F elices stellæ, non una in parte locatæ.
D e quarum radijs cum se, & sua cornua Phœbe
I llustrans medio incedit pulcherrima cœlo,
A ut thalamos Aurora tuos somno excita linquit,
H inc auri uenas fluitare, Hermumq;, Tagumq;
V ndantem, cumulos & opum, perq; atria uerri,
P erq; aulas fulgere suis aulæa Britannis,
L uxuriare dapes mensis, su uoq; metallo
T ecta super radiare, ipsis penetralibus hortos,
F rondenteisq; umbras æstiuum excludere Solem,
E t uideas tabulata nouis fulgentia signis.
H inc populi fauor, hinc indulgentissima cura
I n populum, et data per plebem sua dona uiritim.
H inc etiam templa idæis inuisa columnis
C onduntur, splendentq; ebore, ac testudine postes
A urati, radiantq; adytis donaria sacris
E x auro, argentoq; & phidiaco cœlatu,
A c fama externas circum uaga labitur horas,
S icui felicis ortus Latonia dextro
D e cornu bouis, atq; e sidere fecerit aureo,
A ut regale decus medio ostentarit olympo
I uppiter, & læto placidus respexerit ore,
I llum urbes moderantẽ, illũ maria alta trahẽtemq;
A rmatas in bella rates, illum arma, uiriq;
H orrebunt, & equis uolitantem, & signa ferentem
I talaq; imperium tremet hoc sub uindice tellus,

DE STELLIS CLARIS AC LIMPIDIS, ARIETIS. SCORPII, SAGITTARII, Capricorni, piscium.

Nec uero reliquis obliqui in partibus orbis
S *ydera non multa fulgent radiantia luce,*
E *t claro illustrant tenebrosam lumine noctem,*
I *llustreis'q; uiros, & facta illustria reddunt.*
Nam cui nascenti generoso effulserit astro
H *ellæus quadrupes, primo dum cardine surgit,*
I *lle potens opibus regum notescet in aula,*
E *t multo terram diues proscindet aratro.*
I *lle reget populos, & magna potentibus armis*
D *ux geret, & factis famam sibi quæret ab ipsis.*
D *ecumbens fato placido, insignis'q; feretro*
E *ffertur, lachrymas inter'q;, atq; ultima dona,*
S *i fatalis placido annuerit quoq; Iuppiter ore.*
Nunc non horrentis Scorpij de tergore fulgens
S *tella micat, late ardenti spectabilis igne,*
E *cuius radijs & opes, & larga supellex*
F *unditur, & multo comitata potentia fastu.*
Q *uod si felicis radios Iouis aureus ardor*
A *dijciat, longe summi cumulentur honores,*
E *t longe primis ornentur fascibus ædes,*
P *rimi etiam longe procerum extollentur in aula,*
E *t primi regum solijs loca iuncta tenebunt.*
S *ed mors sæua manet, offensi principis ira.*
S *emiferi quoq; tecta senis fulgentibus astris*
C *lara micant, nitet & facibus radiantibus aula*

H inc illustre uirûm genus, hinc generosa propago
E xurget, magnisq; potens sese asserit actis.
I mperio subiget populos, noua mœnia condet,
D iruet hostiles urbes, & classe profundum
I nstructa leget, & fœdabit sanguine pontum,
S trage uirûm insultans, & multa cæde superbus,
V ictricesq; manus terraq;, mariq; potenti
I mperio reget, & domito tandem hoste cruentus
O ccumbet letho insigni, atq; ante agmina uictor.
T arpeius cui sorte pater Chironio ab antro
F ulserit, ac nitidis sese coniunxerit astris
E xoriens, placido & moueat sua tempora nutu.
Aegoceros quoq; nigranti sub nocte per umbram
I llustres effert radios, queis pectora nati
I gnescunt, mentisq; suum tenuatur acumen.
E t fortuna domus multa clarescet opum ui.
C uius in exortu si se Latonia, si se
A ddiderit socium belli Deus ensifer Heros,
N ascentur qui cæde hominum, qui sanguine fuso
L ætentur, queis bella animo, & crudelia curæ
P rælia, sub quorum imperio, peditumq;, equitumq;
I ncedet legio, & campis gradietur apertis,
E t quos fata manent ipsi quoq; debita bello.
I rradiat post sub Phrygij momenta ministri
S tella nitens, quæ insitu animus, rectumq;, probumq;
S uadeat, & magnos olim promittat honores,
Q uæ populos late subdat, quæ regna merenti
D ecernat, solijq; decus sublime superbi.
S i Saturnus hanc radijs pater aspicit æquis,
S i nato adiungit uires Saturnus amicas

Et patri proprios, & auo Latois honores
Coniungens læto ostentat sese aurea uultu
Culta comam, uariisq; caput circundata gemmis,
Quæq; soror Phœbi, & possit Ioue nata uideri.
Nec uero non & Veneri sua cura, ducumq;,
Bellorumq; nec arma timet generosa uirago,
Quæ Martem clypeo, galeaq;, adamantideq; harpe
Instruxit, dum prima Gyges in claustra tonantis
Intorsit saxa, & ferratum in limina uectem.
Quæ face ter iaculo immanem gladioq; Ophialten
Ambussit, dum mento illi riget horrida barba
Illuuie fœdo, & squalenti emarcida cœno,
Quanta nec hirsutis tercentum pendeat hircis
Nidorem incensa, & sæuam dedit usta Mephitim.
Qua somno superi exciti, rapido arma tumultu
Expediunt, ciet ardenti Venus agmina torre.
Forte etenim Cytherea toro surrexerat, & se
Martis ab amplexu Nocturnis usa tenebris
Surpuerat, roseoq; diem properabat ab ortu,
Quo furta, & longe cælaret gaudia noctis.
Prima igitur uenientem hostem Dea sensit, opemq;
Prima tulit, sed longe illi laus maxima, quod iam
Terribilem galeam tractare, atq; ære rigentem
Coniferam, ingentem, atq; igneis, flãmasq; uomentẽ
Ausa, quod iratum comitata ad mœnia Martem
Ante illum iaculata facem, atq; è turribus igneis,
Nobilis & facie, & generosis nobilis ausis.
Ergo ubi candenti sese Dea iunxerit astro
Exoriens, fulget notus quo sydere Piscis,
Et Phœbe nitido felix decurrat olympo,

N ascentur, quos relligio, quos æqua, piumq;
O blectent, cultusq; Deûm, & reuerentia casti.
N ascentur, qui classe maris uada cærula uerrant,
Q ui terrarum obeant uarios uario ordine tractus.
I lli etiam ingenteis animos ingentibus actis
A diungunt, & bella animis ingentibus audent
E t pelago, & terris gerere, ac fera prælia miscent
V ictores sed amor media inter tela recursat,
V ictoremq; hominum subigit Dea uirginis armis.
A tq; utinam non regum odijs, non sæua per iram
C ontingat mors, & fato rapiantur iniquo.

DE AENEA.

Talem olim rapidas Phrygij Simoentis ad undas
A eneam Dea progenuit, quem fortibus armis,
I nsignemq; animi iuuenem tot adire labores
I mpulerint, & fata nouas exquirere sedes.
H inc humeris patrem, inde Deos, & sacra ferentem
I actatumq; mari magno, Libycosq; per æstus
A ccepit uirgo hospitio, iunxitq; hymenæos.
M ox fineis quærentē Atauum, Tybridisq; recessus
I ntrantem, regna excipiunt, dotaliaq; arua.
H inc atrox bellum exoritur, pro coniuge certat
H inc rutulū manus, hinc fulgentibus arcades armis.
A c tandem uictor potitur regnoq;, toroq;,
S ed fato cadit infelix caua ad antra Numici.
H unc Libyæ quondam errantem per deuia Mater
T utata est, hunc turbatis aquilonibus actum
E ripuit medijs è fluctibus, hunc & in arcto
B ellorum casu, Simois cum & Xanthus, & Ilij

S anguine manarent campi,& mare cædibus horrês
S cuta uirûm,galeasq́;,& fortia corpora uersat,
I psa enses,ac tela inter,flexusq́; rotarum
A stitit,& graue pro nato fert saucia uulnus,
N on potuit tamen immitis placare fluenti
C rudeleis latices,præfixaq; saxa sub undis,
V sque adeo nec fata Deûm mutare potest uis.

DE MOTV COELI.

Digrediens hæc ante puer non dicta docebo,
T u memori mea uerba animo, ac sub pectore conde,
O mnia clauduntur cœlo.cœlum omnia secum
M ole sua rapit,& celeri uertigine torquet.
I mmotumq; nihil patitur,tamen intima tellus
S tat semper,medium quoniam concessit in orbem.
S tant axes,quibus ipse super uersatur olympus.
I psa quidem oceani circumq́;,intraq; sonanti
A lluitur tellus fluctu,ac uelut insula toto
I nsurgit ponto,& medijs stans prominet undis,
Q uas cursu uaga,& alterna sub luce refulgens
L una ciet,luna æstiferos motura tumultus.
I am terras,pontumq́; unà complectitur aer
H uc illuc uentis agitatus,& æquore aperto
R aptas imbriferos piceo cum turbine nimbos.
Q uidquid enim tellure ima,ac rorantibus undis
E xhalat,passim huc sublato corpore fertur
E uectum Solisq́; rotis, lunæq; quadrigæ.
D ensatum mox in nubes,pluuiamq́;,liquescit.
I psa autem Luna in primis fluitantibus auris
I mperat,& cœlo citimos cum torqueat axes

A c spatio breuiore rotas agat, usq; Deorum
C onsilia explorans, & opes, & castra, serenos
N unc præfert uultus, rutilo nunc uelat amictu,
A ut ferruginea procedit nubila palla.
M ultum etiam quibus insignis digressa feratur,
A diuinat, & peragret signi qua parte Tyrannus.

DE SIGNORVM QVALITATIBVS.

Ignea uis pecori phryxeo, & cornibus aureis,
I gneus & libyco uigor est, rabiesq; Leoni,
C andentiq; senex iaculatur ab igne sagittas
P hillyrides, nam terrestris uis insita tauro,
I nsita Virgineæ Spicæ, Aegocerontis & astris.
N am Geminis placet aer, aereiq; recessus.
H os puer Idæus probat, hos Pometia uirgo.
A t Cancro fluuiorum amor, æquoreæq; lacunæ
P ermansit, iuuat unda, iuuant stagnantia claustra,
P iscibus idem amor est, eadem quoq; cura Nepæ.
H inc uariant Lunæ uires, pugnantq; uicissim
S igna simul, nec certa fides uariantibus auris.
H inc tempestates, atq; inconstantia cœli
S ucceditq; auster boreæ, pluuiumq; sereno.
A c medijs persæpe caloribus horruit aer,
C um grando in solidis percrebuit horrida tectis.

DE INAEQVALITATE DIERVM, AC NOCTIVM.

Quin etiam uariant solis uiresq;, uicesq;,
Quod cœli situs, & signorum præstitit ordo

O bliquans, unde alternant noctesq;, diesq;,
A c tempus circum spatijs se uersat iniquis.
Q uatuor in parteis quanquam deducitur annus,
A equa sed à medijs ducuntur tempora signis,
Q ueis medium luci, atq; umbris sol diuidit orbem,
P raecipiti loca celsa gradu, quaeq; ima dehiscunt,
D um certant inter sese, fugiuntq;, fugantq;,
N unc nocti cedunt luces, nunc solibus umbrae,
A duersisq; uagantur equis & frigus, & aestas.

DE SIGNIS MOBILIBVS, FIXIS, ET COMMVNIBVS.

Omnia principio properant, medioq; morantur,
A t finis neutrum retinens moderatur utrunq;.
T emporis hinc uerni quadrupes Nepheleius autor
I t properans, semperq; suas festinat ad herbas,
N ec mora, nec requies, manet ad praesepia taurus,
V er manet, insistit bos indefessus aratro
I ncumbens operi, incumbit quoq; purpureum uer
P er syluas, per prata, & coepto persistit in ipso.
A t geminis medius est, dum uer declinat, & ardens
P rocedit coelo indomitis feruoribus aestas.
H inc pecori aurato uis mobilis, at sua tauro
V is constans, solidum robur, stabilisq; potestas.
V is media est geminis utroq; à sydere ducta,
C ommunisq; uigor, quae caetera signa sequuntur
O rdine nexa suo seruant hunc certa tenorem.

DE SIGNIS TARDIS, ET VELOCIBVS.

Nec uero quæ signa austro digressa feruntur
I n boream, non ipsa obliquis curribus ortum
A ccelerant, raptantq; habiles ad frena iugales.
H inc ortus breuius spatium obliquantibus astris
H inc properans Aurora rubentibus aduolat alis,
I ngeminat lux, ingeminant opera, atq; labores.
A t contra quæ de Boreæ regione recursant
I n Libyen, ea decliui properantia cursu
O ceano immersant sese, obliquantq; sub æquor
A ethiopum, inde ubi gangeos referuntur ad ortus,
I nsudant cliuo, ac sursum recto axe supinis
V ix referuntur equis subit hinc mora longior æquo,
A ugenturq; ortus spatia, & nox crescit in umbra.
D ecrescit labor, accrescit requiesq;, soporq;.

QVAE SIGNA QVOS VENTOS EXCITENT.

Ventorum quoq; uis uariat uariantibus astris.
I gnea præcipitem Boream & minitantia claustris
A rctois signa emittunt glaciemq;, niuemq;.
S æpe tamen uicino Aries de tramite, Cauros
I mmistum Zephyro, ac Boreæ genus euocat antris.
Q uis credat, gelidos flatus Iouis excitet astrum?
E xcitet humentes Mars, atq; Atlantis ab undis?
S igna etenim maris humectos referentia fluctus,
O ceani occiduos æstus, auramq; Fauonij
S ollicitant, tamen & libycas procul excita arenis
F labra cient, Zephyro cognata frequenter, et austro,
H unc prono è cœli tractu, atq; hyemalibus oris

E *ducit Dea, cæruleo quondam edita ponto,*
E *ducunt astra auripedi consortia tauro.*
Q *uin eurumq; notumq; una* Capricornus *utrinq;*
C *ommistum genus, excubit bicoloribus alis.*
A *st eurumq;, euriq; domos, nabatæaq; claustra*
S *aturnus tenet, & gangetide regnet in aula.*
N *onnunq;* Solis *radijs calefactus, & igni,*
S *uscitat horrisonas stridenti* Aquilone *procellas.*
T *u uero terræq; situs, & flumina, & ipsos*
A *spice arenosi tractus maris, aspice montes*
M *ontibus impositos, & declinantia in imas*
C *onualles loca, & aerijs super indita saxis*
O *ppida non idem obtutus, posituraq; mundi*
O *mnibus est eadem. nec* Sol *uagus omnibus idem,*
N *on similis natura soli, non aeris aura.*
H *inc uariat cœli uis, & natura locorum,*
D*iuersæq; uices rerum, atq; euenta per orbem.*
A *strorum quoq; dissimiles uiresq; uicesq;,*
T *emporaq; inconstansq; dies uariantibus umbris.*

QVI PLANETAE DIVRNI SINT, ET QVI NOCTVRNI.

S*ydereis nocturna umbris* Latonia *gaudet,*
G *audet* Nocturnis *tenebris* Erycina, *suumq;*
I*llecebris trahit hæc nocturna ad gaudia amantem.*
I *lle dolo lætus, furtisq; accommoda captans*
O *cia, per tenebras graditur speculator opacas.*
L *ucem odit, memor &* Vulcania *uincula, & artes*
P *hœbeas cauet, & cæca insidiatur in umbra.*

A t lucem currusq; auroræ, & lampada solis
M iratus pater altitonans, miratus & ipse
F alcitenens Deus, oculltas odere tenebras,
E xultantq; die, gaudentq; patentibus auris.

CVR ALII ALBI, ALII NIGRI SINT HOMINES.

Miretur nigrum Aethiopem crispante capillo
A lbis, & algenti Germania subdita cœlo.
M iretur longamq; comam, candentiaq; ora
G ermani Nomas, & lati niger accola Nili.
I llum sicca siti, sæuoq; exusta calore,
T orridaq; assiduo uicinia solis ab æstu
V rit, & incocto tingit nigra corpora fumo,
C ontrahit & teretem per adusta foramina crinem.
H uic concreta gelu, niuibusq; oppressa malignus
Q uæ regio riget arctois subiecta pruinis,
V icinum e glacie candorem aspergine cana
I llinit, & niueum diffundit in ora colorem,
A c multa irrorat madefactum sanguine corpus.
I nde fluit coma longa, & opacant ora capilli.
H inc uariat gens ipsa inter flammamq; niuesq;,
A tq; alios referunt alia in regione colores,
Q uos cœli miscent ignes, errantiaq; astra.
H inc Phœben niueæ lætari uellere lanæ,
S aturnumq; atro rursum squalescere amictu
D ixere, ac rutilo Martem exultare capillo.

DE ORIS VARIETATE.

N ec tantum color, ora etiam, effigiesq; uirorum

D issimiles inter sese prolisq;,patrumq;,
N ec matri sua nata,nec uno e germine creti
A ssimiles,nec neptis auo,aut soror ipsa sorori,
V sq; adeo cœliq; situs,& sydera,& ipsi
D ij uariant,ac signa quibus sua plaustra reuolũt.

DE VARIETATE MORVM.

Quin uariant etiam mores,& pectora sensus
D iuersos agitant,studia & non una sequuntur.
H inc animi secreta alto sub pectore condit
C onsilio grauis,& casus timet usq; futuros,
E t parcit parto,& prouisa negocia differt
C unctator,quoniam Saturni hoc imperat astrum.
Ille fidem,testesq; deos,conceptaq; uerba
P osthabet,& rabidos irarum concitat æstus
I mmitis,promptusq; manu,uiolentus,& exlex,
H os mores quoniam Martis ferus indidit ardor.
Ast alium insignemq; animi,et præstantibus ausis
N obilitat Sol,& generoso corde superbum
I nuitat studio imperij,atq; extollit in altum,
P lacantemq; aras diuûm,& pia uota ferentem.
Sunt quos et splẽdor iuuet,atq; exculta supellex,
O rnatusq; domi fulgens,laqueariaq; aurea,
E t tyriæ uestes,uilloso & purpura limbo.
H os populis longe acceptos Latonia Luna
C ommendat.fauor hinc,& amicæ gratia plebis,
I ngeniumq; habile,& rebus uis apta gerundis.
E st illis mite ingenium,& sibi pectora recti
C onscia,sunt animi præclara ad munera nati,
I ustitiamq; colunt,& inest reuerentia ueri,

E t syncerus amor, pensi quoq; sedula cura,
N il præceps, etenim Iouis hos sic temperat astrum.
Temperat ast alium Veneris nitor. hinc nitet illi
C ultus, & aurato fulgens noua purpura textu.
L uxuriat domus, ac lucos flant tecta sabæos,
E t passim nitida Charites dominantur in aula.
Scitatur rerum causas, & suscitat arteis
I gnotas solers, facundaq; pectora uersat
M ercurius, ueterum repetens monumenta uirorum,
D um linguæ pretium, dum famæ affectat honorem,
I gnotum & patitur nihil, & contemnit inerteis.
H os mores nascentum animis errantia septem
S ydera dant, sed longe alios immissa uicissim.
I ngentes hinc uirtutes, ingentia rursum
D icuntur uitia, & nusquam mortalibus unum est,
I pse idem sibi dissimilis, iuuenisq;, senexq;.

QVAE SIGNA QVALES SEN-SVS EXCITENT.

Signa quoq; aduerso sibi dissidentia nisu
D ant uarias animorum arteis. nam prædita motu
S igna cito, celeres sensus, agitataq; longe
I ngenerant studia, & penetrabile mentis acumen,
A tq; habileis ad laudem animos, ciuiliaq; acta
A ttendunt. Hos cura deum, & solertia cœli
R imanteis rerum causas iuuat. His furor ille
F aticinus mentes agitat, panditq; futura.
A t curas animi tacitas, frontemq; seueram,
E t pectus graue consiliis, rigidumq;, tenaxq;
I udiciumq; immotum, & uerba sonantia uerum

Fixa

Fixa dabunt, eadē argentiq́; , eadē æmula honorum
Fomenta adijciunt animis. hinc densa clientum
Agmina delectant. hinc & certamine in omni
Peruicisse uolunt, commentaq; pectoris acri
Contendunt studio, atq; opera peragenda tenaci.
Signa bicorporeis rursum uariata figuris
Instabiles reddunt animos, sensusq́; uagantes
Alternant. nil certum unquam uariantia corda
Insequitur, non firma quidem sententia, uerum
Mens habilis, resq; ad uarias uersatile pectus.
Hos amor, imbellesq; Lyræ, Somnusq́;, Venusq;
Ociaq; ignauos reddunt, & Salmacis, & fons,
Quæq; tegunt nitidum frondosa umbracula fontem.

QVI PLANETAE QVIBVS SIGNORVM DOMINENTVR TRIANGVLIS.

Quin etiam Leo getulus, nepheleiaq; astra
Hæmonio cum heroe, sagittiferisq; pharetris
Exercentq; maris animos, & mascula iura
Tuentur, gaudentq; die, ducibusq; diurnis.
Hinc lucis pater, horarum pater ætherius Sol,
Tarpeiæq; arcis custos, qui nubila uersat,
Ductores aciem hanc uiolenta in prælia raptant.
Illi ductorumq; animos, & prælia, & artes
Imperio assueti referunt, gentemq;, uirosq;
His animis, his & studijs, his pectora curis
Instituunt. At fœmineæ Cytherea cohorti,
Quæq; soporiferis uehitur Dea Cynthia bigis
Dant signum. sed nox tacitas iuuat. imperioq;
Vtuntur leuiore duces, segnisq; capessit

I ussa phalanx, ferturq; animis muliebribus hærens.
I nde suos populis mores, animosq;, ducumq;
P ræscribit leges, decretaq; munera sancit,
H inc legio geminorum, arguaq; robora fratres
I ngentes tollunt animos, ingentiaq; audent
L uce palàm, tenebras odere, atq; abdita facta.
H os animis, hos consilijs, hos pectore, & armis
H ortàntur Latij Deus, atq; Atlantide cretus,
C ommunemq; aciem concordi fœdere curant,
E t scribunt sua iura urbi, plebiq;, patriq;.
A gmen agit quartum belli Deus. Arma, tubæq;
C ircunstant. Cytherea illi comes hæret. & alto
Q uæ Cyntho dea fert rigidos uenabula in ursos.
H æ Martem comitatæ his agminis altera cura,
N octurnisq; dolis in castra inimica feruntur,
Q uæ nam, quæ, rogo, causa deus, mortalia ubi arma
O buersans inter, rapidas agis ense cateruas
I mpellēs, cuneosq; uirum, feraq; agmina equorum?
I mmanem nunc te tigrim dente, ungue cruentum
C ernere erit, rutilos fœdantem sanguine campos.
N unc latos referentem armos, cauaq; ora leonum,
I psam aciem? densosq; globos, ipsa agmina ferro
S ternentem, simul ense equites, peditesq; metentem?
A t cœlo diuum ante oculos muliebria sectans
C onsilia, illarum obsequijs tua munera, & artes
B ellorum, bellorum artes, crepitantiaq; arma
A scribis. quantum illecebræ, quantum aurea possunt
C ypridis ora tuæ? quantum nox? illaq; noctis
G audia? quin etiam, in tenebris, in nube maligna
A spirans Phœbes thalamis, furtiua per umbras

O scula, et attactus tentasti ad pectora molles.
H inc frater, quem nulla hominum res, nulla Deorum
P rudentem latet, haec stolido maledicta tyranno
O biectare ausus, dictisq; adiungere pondus.
F urtis te natum, ille cebrisq;, dolisq; Dearum
C astra iuuent nocturna, et foeminei comitatus.
C ede die. iactantem te, & tua facta sonantem
C ristato capite, in tenebris, tibi nocte, tibi umbris
P laudentem, spolia è thalamis siue caede parentem
M iretur Charitum chorus, & Vulcania coniux.
C ede Polo, fucosq; genarum, ungentaq; amantis
I sequere, atq; alium syluis meditator Adonim.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM DE STELLIS LIBER QVINTVS.

N Vnc mihi quæ uirides colles, rorantiaq; arua,
Quæ iuga gratorum nemorum, ac uiridantia ripis
Flumina, quæq; uagos colitis per deuia fontes
A eriæ spirate auræ, atq; fauete uocanti,
T ethyos æternæ clarum genus, inclyta solis
P rogenies, quas Oceani bipatentibus antris
E nisa est, decepta dolis, & Apollinis arte,
D um Tethys miserum toties excludit amantem.
N anq; quiescebat clauso Dea nuda sub antro,
C um Deus ad postes tacitus rimatur, & omnem
E xplorat'q; aditum, fraudem'q; in pectore uersat
I gne calens, spectat, simul & timet ipse uideri,
M ox abit in tenues radios, rimam'q; per arctam
I ngressus, fruitur thalamo, & noua gaudia carpit.
I ntumuit Dea compressu, atq; absente marito
C ælat onus, decimo Oceanus dum sydere Calpen
D iffringit, pontum & terris immittit apertis
V ictor, & extremam pergit tentare Meotim,
C ommotus fama, & generosæ Virginis annis.
P rodistis'q; utero tacitæ, & latuistis in umbra
O ceano redeunte. etenim pater ipse uideri
V os uetuit, tenues animas uix sensibus auctas.
N octe quidem latitare antris, at luce uagari

Et pelago, & terris, atq; aera currere apertum,
Solariq; æstus hominum, & mulcere laborem,
Longarum & uoluit curas lenire uiarum.
Ergo agite o mihi cultæ auræ, oceanitides auræ
Et Tethy proles, & Apolline digna parente,
Este mihi comites terris, pelagoq; uaganti,
Mecum iter inceptum terite, & spirate canenti.
Vos ego Benaci ad ripam, atq; ad flumina Mantus
Istam audax. Hic Andiadum selecta sororum
Carmina, & aonios lætæ excipietis honores,
Quos olim memores diuûm referetis ad aures.
Ipse meleteum ad fluuium, smyrneidaq; undam
Populeo statuam thalamo, atq; umbrante salicto.
Hic Dryadum teneris iuuet indulgere susurris,
Cernere & errantes per mollia prata Napæas.
Hic plectro resonantem aureo, testudine & aurea
Calliopen, caput ad uitrei & caua cornua fontis,
Atq; amnis ueteres referentem carmine curas,
Et tacet audisse, & uacua repetisse sub umbra.
Nanq; suo & gelidus arsit quondam igne Meletes,
Pierius dum sæpe chorus sese abluit amni,
Et mersat liquidis argentea corpora lymphis.
Concipit hic Deus ardentes sub pectore flammas,
Mæret, amat, soloq; amens tabescit in antro.
Virginibus facies eadem, atq; eadem omnibus ætas,
Idem habitus, par & uox, & uarianti a cantus,
Par amor in cunctas. unam sequiturq;, cupitq;.
Vna tamen quæ sit, dubium, & sententia differt.
Quæ Clio fuit, est Erato. quæq; ante Thalia,
Melpomene est. errant flammæ, furit ardor in una.

Illa quidem incerta est. urit uagus ignis amantem.
E latebris parat insidias, ut nulla Dearum
Non fuerit tentata. huic oscula rapta per amnem
Abstulit. hanc syluis fugientem aggressus in altis,
Implicitatq; manu ceruicem, oneratq; lacertis
Iam iam, sed duræ remorantur brachia sentes.
Illam spelunca in media, aut uiridante sub umbra,
Vitantemq; æstus, & curas uoce leuantem
Ni pastor ruat auxilio clamoribus actus
Comprimat, & primæ potiatur flore iuuentæ.
Tandem siue ea Calliope (sic fama putauit)
Siue Erato, aut longo decepta Polymnia somno
Vim passa est. tumuere uteri, ast ubi prodijt infans,
Quo factum commune chorus cælaret, in altum
It properãs Helicona. Chion mox, hinc Colophonẽ,
Inde Rhodon, repetitq; tuos post Smyrna recessus,
Hinc ad centiforem Nili subit hostia Theben.
Indicat Aegyptus partum. At memor ipse sororum,
Et famæ memor, & quoduis in crimine tantum est,
Musarum ne quis prolem putet, autor Apollo
Eripuit puero lucem, & caua lumina condit,
Vnde oculis capto nomen permansit Homero.
Et patria incerta est, dubioq; autore parentes.
Hunc uos o, mihi cultæ auræ, Oceanitides auræ
Implentemq; tubas, cuneosq; in bella uocantem
Miratæ, Xanthũ ad rapidũ, aut Simoëtida ad undã,
Et sistetis iter, gelido & refouebitis amne.
Ipse sedens uiridi in ripa, ac uariante sub alno,
Nunc diuos, nunc heroas uocet acer in arma,
Nunc deses uina, & choreas, & pocula cantet,

Aut Venerem, & blandos recinat lasciuus amores,
Vulcaniq; dolos, & cælo cognita furta,
Quæq; olim longo memores repetatis in æuo,
Dum placido sermone uiam, ingratosq; labores
Et iuuat hausisse, & gressus mollisse canendo
Fando etenim leuat. & labor, & uia fallit euntes.
Hoc nos, hoc Nate auspicium, dataq; orsa sequamur.
Cantantes iter ingredimur, comitantur & auræ.
Te uero mihi certa uiæ Dux inclyta cantu
Vranie, dum longum iter, & spatia ardua circum,
Dum tantum maris, & uastæ telluris obimus,
Perq; locos cultu uacuos, squalentiaq; arua
Erramus (superanda etenim iuga frigida Tauri,
Tranandæq; alpes, prometaq; culmina cœlo
Caucasia, & superis iam iam calcandus Imaus,
Qua Gangem large undantem, gangeticaq; antra
Emittens hinc, inde per horrida saxa rotatum
Deuoluitq; Indum, collectisq; amnibus auctum,
In mare Patalium septena per hostia fundit)
Interea canere insuetum iuuet, & iuuet ipsis
Digredientem orsis, & carmina culta sequentem
Terrasq;, æquoraq; mulcere, atq; aera cantu,
Et fundi decus extremis adiungere rebus.
Sic tibi Sebethi, crescat quæ ad flumina laurus,
Non austrum urentem, non sæuos sentiat imbres,
Sed gelidi foueant rores, sed mitior aura,
Et passim riguis inolescant lilia pratis.
Ipse quoq; ignotos referam per carmina lusus
Digrediens sæpe, & cœptis dilabar ab ipsis,
Quo labor, insudatum iter, & uia iniqua leuetur.

DE TERRIS ARIETI, AC MARTI SVBIECTIS.

Nam tibi terrarumq; situm, et cui subdita monstro
Quæ regio, & sibi quemq; locũ quod uendicet astrũ,
Expediam. Iacet extremis in partibus orbis
Oceano cincta, & pelagi resonantibus undis
Gens Orco sata, gens Ditem commenta parentem
Cæruleis quondam tellus habitata Britanis.
Hanc contra iacet algenti Germania campo,
Diues aquis, diues nemorum uiridantibus umbris,
Squarumq; parens fœcunda, altrixq; ferarum.
Martius hãc quadrupes gentẽ, atq; hæc littora seruat
Bellator quadrupes, fuluis qui cornibus horrens
Ad pugnam uocat, & torua ciet agmina fronte
Insignis uillo, sed longe insignior ausis
Pugnarum. ipse e cœlo, ipse & de limine Olympi
Iam quassans caput, & tereti ceruice coruscans
Iam frontem ferus excutiens, iam cornua iactans,
Sydereosq; Deũm campos, rutilantiaq; arua
Proscibigens pede, & aurato sub uellere crispans.
Hinc Gallos seuum genus, atq; immania corda,
Quos Rhodanus secat, atq; Liger refluentibus undis,
Hinc gentem indomitam, & gaudentia pectora cæde
Bastarnas ciet ad pugnam, & fera suscitat arma,
Armaq; pilaq;, hamentataq; tela Cateias.
Tum Deus Armipotens secũ noua gaudia uersans,
Inspectatq; ferum, & pugnacia cornua laudat.
Mox hastam dextra excutiens, & uertice conum

F lammantem,ac longe iaculantem incendia crista,
E rigit in pedibus sese'q;,& concutit arma
H orrisonans. Ecce hic geminae de uertice flammae
S cintillant. hae agitatae euris per inane feruntur
I ncensae,facibusq; auras, atq; aera signant,
T eutonicos'q; petunt saltus,uadaq; inuia Rheni.
A t circum populi longe,late'q; colentes
I gnescunt calido afflatu,& fax martia saeuit.
S cintillis etenim alterius temerarius ardor
I ncensus furit,& truculentia fortibus ausis
E ffera, at alterius effert calefacta fauillis
I ndomitum caput,ac uiolenta superbia uoce
I ntonat,& nigro rabies armata ueneno,
F oeda ungues,impexa comas,& dente cruento.
Q ua gressum mouet,& saltu se tollit Erinnys,
C rine minax,hac erranti discordia passu,
I raq;,uesanusq; furor comes additur,& lis.
I psa quidem ardenti spargens incendia dextra
E uocat e` latebris bellum,ac sese instruit armis.
S ic ubi spinosis in sepibus horridus ignem
I niicit agricola,& flammas agit Eurus euntes,
O mnia candescunt circum loca. candet & aer
I gnibus. insolita feruent sola subdita flamma.
H ic antro excitus coluber,minitantiaq; ora
A ttollens,oculis ignem uomit,& ruit alto
P ectore caeruleus,squamosaq; tegmina uerrens
P uluereum sulcat spiris iter,aestuat ira,
I ngeminat calor,& rabies nigrescit eundo.
A tq; illi collo,atq; elato pectore liuet
V irus,& erranti maculantur terga ueneno.

Nunc caudam explicitans, sinuosaq; tergora uertens
Labitur, & toto capite exilit, ac uolat acer
Per frondes, per saxa ruens, nunc pectore toto
Eminet, ac tergo sese exerit, & micat ore
Torua tuens, linguisq; ferus iacit atra trisulcis
Vulnera. liuescunt sparso nigra pabula felle.
Ergo incomposito confestim in bella tumultu
Currit ab arctois scopulis furialis Iberne,
Exerit e ripis Tamesis caput, exerit ingens
Albis, & incertas uoluens Garienus arenas.
Visulaq;, & summo decurrens monte Sueuus.
Ecce uident Senonum populos, lateq; uagantes
Vangiones trahere armatas in praelia turmas,
Lugos'q;, Croconas'q;, & certo Elueonas arcu,
Et Cymbros gladio insignes, & Saxones hasta.
Ac falcata truces qui raptant essedа Congi.
Tu Cattas, Tagratos'q;, habilem'q; ad tela Sicambrũ,
Quiq; fremunt Cauchi praeter uada nota Visurgi,
Iamq; alpes metire oculis, iugaq; edita coelo,
Subiectos'q; iugis campos, glacialiaq; arua,
Ac primum nemora illa ingentibus obsita syluis.
Hi Belgas ense inuictos, Morinos'q;, Bataeuos'q;,
Aruernos'q;, ferum genus. his Venetos'q;, Remos'q;
Sustulit in campis Caesar belli Deus, atro
Sanguine cum rubuit Liger, intepuit'q; cruore
Mosa uirũm, & capiunt uix ipsa cadauera ripae
Oceano indignante, comam & mersante sub amnem.
Ast illis (manet aeternum decus) interijt gens,
Et syluis progneta & Rheno educta parente,
Gens ferro, atq; hosti primis assueta sub annis

Heluetij, Vsipetesq;, atq; effera corda Sueui.
Queis unum prædæ studium, ac durare sub ipsis
Corpora fluminibus, teloq; assuescere dextram.
Non urbis, non cura domus, agri ue colendi.
Venatu ducunt uitam, atq; è lacte liquenti,
Et quod Marte sibi spoliato ex hoste pararint.
Bella placent, fususq; hostili è corpore sanguis.
Hos motus, animosq;, atq; hæc certamina summo
Gradiuus cœlo inspectans, crepitantiaq; arma
Conflictu pugnantũ, et equis decora alta parentum
Hastasq;, & gladio, & sparso super arua cruore,
Miratur simul ipse equites, peditesq;, ducesq;,
Tantarum & molem rerum, ac conamina tanta.
Mox flammantẽ hastam, & calui tela horrida Iuli,
Cedo inquit simul arma, simul mea signa nepoti,
Delapsusq; Polo pugnantia, atq; ense furenti
Astat. adesse deum sentit deus. Illicet hostes
Vertuntur. uolat acer equoq; insignis, & ostro,
Per mediasq; acies exultat uictor Iulus
Cæde madens. natat in medio Mars ante cruore.
Hos lusus tibi Nate uiæ, cœptiq; laboris
Esse uides comites, quibus, et uada summa Lemanni,
Nubiferasq; alpes, quibus et fera regna Brigantum,
Rhetorum & celsas hilares penetrauimus arces.
En Drusi monumenta, tuiq; Auguste labores
In fontes auro grauidi, fluit aggere ab alto
Labens, Vindelicos qui diuidit Aenus agros.
Hoc effert antro Rhenus caput. euomit illo
Vndarum rapidos insano murmure fluctus
Danubius. spumosa Padum specus altera uersat,

M ons partu felix tanto,totq; amnibus auctus.
H is socijs dum auræ spirant, dum ridet & aer,
N ec fessis placidos negat aonis unda liquores,
C œptum iter, ignotasq; citi pergamus ad oras.
N anq; etiam Solymorum arces,lateq; fluentem
I ordanem(loca nota deo) Syriæq; recessus
F initimos,palmæq; feracem germine Idumen,
C armeliq; apices,quin & Libanitida cedrum,
Q uæq; fluentisono cursu ferit æquora Corseus,
E t quam Chrysaoras lento subit amne paludem,
C ornupetens Aries rutilanti uellere seruat,
E t Mars ipse suo gaudens prospectat ab astro.

DE TERRIS LEONI, ET SOLI SVBIECTIS.

At Nemeæ fera tutatur samnitida terram,
E t Latium,tetricæq; domos,atq; itala regna,
E t diteis Vmbrorum agros,opulentaq; tecta
A emiliæ,quæq; arua secat,quasq; irrigat urbeis
M incius.huic Nymphæ Andiades,lectæq; sorores
B enaci miscent uiolas,mœstumq; hyacinthum
I ntexunt.ille incedit per prata superbus
I nuitans faciles latebrosa ad furta Napæas.
Q uem uel meonij cantus,ascræaq; plectra,
V el Sibaritis auena,peloriadesq; cicutæ
I nflarint,notum & choreis,& amore Melissæ.
T utatur quoq; quos labens de montibus altis
D iuidit Eridanus populos,& territat urbeis
A bruptis ferus aggeribus,digressus & aluco,
S ecum agros,secum agricolas,secum obuia raptat

A rmenta.ipsarum fastigia celsa domorum,
E uertitq; imo fundo,excussatq; sub undis
V asta fremens.uidet infelix sua pignora mater
I mmersantem amnem.uidet & deserta parentem
N ata senem inuolui rapidarum gurgite aquarum.
P ignoribus dum sera parens,dum nata parenti
A uxilium parat,hic ambas circumacta uorago
A bsorbet,cumuloq; ingenti uallat arenæ.
P arte alia spumans albenti aspergine pastor
D um pecudem pelago auertit,dumq; arcet ab amne
I nclamans,fidusq; illi comes astat aluta,
O bliquo rapitur torrente,& hiantibus undis,
S ublatus mox aeria suffigitur alno.
G rex iuxta natat.hic fessus socia agmina aluta
C ircuit. Ast illum abrupens magno agmine uortex
C æruleus,truncumq; trahens uorat,& uorat unà
L anigerum armentum,truncoq; inuoluit alutam,
L atrantemq; etiam,ac domino,pecoriq; timentem.
T um miseræ è summis luctum Phaetontides alnis
I ngeminant,miseræ phaetontia turba sorores
A brumpunt lamenta.uident electra suarum
R elliquias lachrymarum,acris monumenta doloris
A mne rapi,rapi & auulsis sua munera ripis.
A c noua dum ueteres renouant dispendia luctus,
I psæ iterum Phaetonta,iterum Phaetonta requirũt.
F initimæ trepidant urbes,foraq; omnia circum
D iffugiunt,errantq; greges custode relicti.
A t lachrymans,at fusa comas, ac pectora plangens
D esperans hominumq; & opem Ferraria,& ipsos
V rgenti uix posse deos obstare tumultu,

P rædiaq;, oppidaq;, urbes'q; euertentibus undis,
I ndomitis undis, summum haud satis esse tonantem,
E xcidium pauet attonita, atq; immania fata
D iluuiem expectat, ceu cum miserabilis ales
V incta pedem laqueo, pennas'q; interlita uisco,
A ccipitris'q; famem, truculentiq; aucupis iram
H orrescit trepidans, tum candida turribus altis,
P urpureos'q; sinus, niueas'q; intecta papillas
A lbenti strophio. formæ sibi conscia, amorum'q;,
E ridani, sese ostentat, sua lumina in amnem
D efigit Stella arridens, ac flumina molli
O btutu irradiat. sentit sua gaudia, & antro
P roripiens, cinctum'q; alno caput exerit undis
E ridanus. Tunc Nympha oculis iacit aurea in illū
T reis ueneres, treis illecebras, quibus excitet ignem,
E xcitum'q; sua succendens uentilet aura.
H ic uideas flammantem amnem, longe'q; agitantem
S cintillas, uomere & rapidos incendia fluctus,
I lla iterum illecebras, iterum ueneres'q;, liquorem'q;,
A fflat acidalium, queis sæuos temperat igneis,
M ox risum spirantem auram, ambrosiæ'q; fluorem
L æta mouet. leni flammæ intenduntur ab aura,
P ost liquido ambrosiæ sparsæ de rore madescunt.
H inc iuueni in medijs liquuntur pectora flammis.
V t magnes ferrum in sese uersat'q;, trahit'q;.
S ic uirgo trahit Eridanum, uersat'q; tuendo.
D e'q; sinu iaculata faces succendit amantem
C orripit ipse nouam flāmam, atq; ignescit in amne.
E cce ingens post terga fragor sonat, intonat aer.
D issultant ripæ, & fluctus se tollit ab imo.

A gnoscit Deus instantem à ceruicæ ruinam,
A ttonitæq; timens dominæ, atq; incensus amore
C essantem fluitare amnem iubet ocius. ipse
A ttollit dextra elatum triplici ære tridentem,
C oncutiensq; caput properanti elabitur unda,
I nsignis curru, & terno caua tempora cornu,
P rospiciensq; undantem alte descendere nimbum,
V ellentem arbusta, & secum uacua arua trahentem
A rmatam attollit dextram, & ferus imperat ore.
N il ultra tentandum undæ, atq; absistite ripis.
P arcite agris. nimiq; aggeribus cohibete sub ipsis.
H æc ait. illæ spumanteis tumido æquore fluctus
I ncludunt alto alueo, & placido agmine cursum
M aturant, pontum & tacitæ ingrediuntur apertum.
I pse locum celer, optatosq; reuisit amores,
E t celsa dominam lætus de rupe salutat.
L ibera sydereæ plaudit Ferraria Nymphæ
D ona ferens, mox & placido gratatur amanti,
H æc uos haud ingrata uiæ solatia Nymphæ
E riæ, dum Flaminiæ tranamus & amnes,
E t colles Piceni, & non uada tuta Truenti,
D um Præcutinas cauteis, cauaq; hostia Aterni,
P elignumq; solum, celebrataq; flumina musis,
D um Marrucinos colleis, sitientiaq; arua
G argani peragramus, & arenti Aufidon ora,
E t mecum cecinisse, & iter leniisse canendo,
A c durum iuuet accentu mollisse laborem.
S ic uobis Nymphæ æternum sit ludere. sic uos
E t gelidæ accipiant ualles, & flumina fessas.
Ipsa etiam ardenti gaudet defensa leone

V sta siti, & latis fundens se Daunia campis,
Quæq; nitet pigro tellus madefacta Galeso,
E t tellus late ingenti circundata Sile
D iues agri, diues pecoris, longe optima nutrix
L eneæ uitis, ditiq; argentea gleba,
C larorum inuentrix studiorum, atq; æmula diuis,
M agna uiris, magna ingenijs, atq; urbibus ingens,
A c paruo distincta freto, oblatrante Charybdi
I nsula terrificis Aetnæ celebrata caminis
C yclopum domus, & cupido loca peruia Diti,
D um ferrugineo rapitur Proserpina curru,
A d manesq; iter ingrediens noua subruit antra.
A tq; ea, quæsitam post natam, ereboq; repertam,
M onstratam & segetem mortalibus, horrea genti
C onstituit Dea, quæ siculis dominatur in aruis,
D eq; fame quoties hominum genus omne laborat,
A ntraq;, horreaq;, & cerealia claustra relaxat,
A c saturat lætas renouatis frugibus urbes.
H as gentes Leo syderea dum spectat ab arce,
F lorentesq; manus uidet, exultatq; uidendo,
I ngentes illis animos ingentia ad acta
S uscitat, imperijq; animos accendit ad arma
H orrificus. Sentit tacito noua gaudia corde
D elius, admiransq; armos, & pectora sæui
Q uadrupedis, læto fulgentia lumina uultu
F igit in Italiam, & genti gratatur, & urbi,
Q uæ quondam euro præscripsit, zephyroq;, notoq;,
E t boreæ imposuit leges, suaq; intulit arma
O ceano, nunc templa deum, & solennia curat
S acra colens, magno & ritus iam præficit orbi.
Mox

M ox terram,altricem'q; uirum,imperijq; parentem,
E t leges condentem,& dijs pia sacra ferentem
C ommendat'q; Ioui,atq; italûm fouet autor honores.
A nnuit his precibus diuûm pater.inde fluit sors
I mperij,magnarum & opum,et reuerentia legum.

DE TERRIS SAGITTARIO, ET IOVI SVBIECTIS.

Phœnissas etiam gentes,chaldæaq; regna
A ntiquum genus irradiant fulgentia monstri
V ellera Phœbei. Nam quos de rupibus altis
P yrene spectat populos,quæq; aurea findit
V nda Tagi,quæq; arua secat Sicorisq;,uagíq;
F ontis Anas,multoq; trahens se gurgite Hiberus,
Q ua uasto circum pugnax Hispania ponto
A lluitur,quáq; ora maris se celtica tuscæ
P orrigit in portum Lunæ,ac tyrrhenia cultos
O stentat colles,atq; in mare soluitur Arnus
C larus opum,felix'q; operum, atq; insignis honorũ,
A urea quem gemino iungit Florentia ponte.
P arte alia solem ad rapidum,clymeneiaq; astra
L audatos Arabum campos,pinguem'q; Sabæum,
E udæmon qua felici nitet inclyta gleba,
(B etius hanc zamete fluens lauit herbiger amnis,
E t qui thura Laris fœcundis miscet arenis
S tillantem euoluens in persica littora myrrham,
H anc ripa frondente uagus sinuantibus undis
H ormanus fœcundat,& in uada cæca Priones
S ese agitans dum cœruleo prouectus ab alueo
I ntrat erythræum per pascua læta profundum)
H æmonius sibi iura senex hæc uendicat.inde

Iuppiter hos populos placado fouet anxius astro,
Ac terram Myrrhæ matrem, stirpisq; parentem
Thuriferæ, miratur opimo germine lætam,
Bis ferat ut segetes anno, bis poma ministret.

DE TERRIS TAVRO, ET VENERI SVBIECTIS.

At Parthos genus acre, propinquaq; persidos arua,
Et latos Medorum agros taurina tuentur
Cornua, quaq; Asiæ littus se porrigit, & qua
Cyclades insanum tundunt mare, notaq; Cypros
Ostentat paphias candenti marmore turres,
Ac sedes Ericina tuas, quibus aurea quondam
Fulgebas. hinc ipsa urbes, hinc oppida, gentemq;
Inuisens, & blanda foues, & amica tueris,
Et fontis memor, & nemorum, queis sedula natum
Formabas, docilem hamatæ se aptare pharetræ,
Tendere mox arcum, & celeres tentare sagittas
In uolucres prima expertum. illæ ut amabile telum
Senserunt, placida Idalium impleuere querela,
Murmuraq; ingemuere leues. Strepit incitus ales
In Venerem. certos iterat puer impiger ictus,
Inde feras, pecudesq; petens grauiore sagitta:
Ipsa fices iaculata, nouum post uulnera uultus
Infligis. caluere feræ, grexq; omnis in ignem
Incensus furit. hic audax puer aptat in ipsos
Pastores ramum, quem stirpe Athamantide uulsum
Mater Acidalio contimxerat amne. ibi uulgus
Pastorum pecudesq; interq; armenta, ferasq;
Ingemuit. syluæ insolita sonuere querela.

T um Charites fudere nouos è fonte liquores,
V ulnera queis,gemitusq́;,et acuti in corde dolores
S edantur. Tunc ipsa sinum nudata,papillas
E xeris.effulsit iubar,ac de pectore eburno
A fflarunt gelidæ Zephyris felicibus auræ,
Q ueis æstus recreas iuuenum,lenisq́; dolorem.
H ic uideas amnem ad rapidum uiridante sub alno
P astores miscere nouas per prata choreas.
H ic primum cecinit teneros noua fistula amores,
I nsuetumq́; suæ carmen modulatur amicæ
V pilio.assueuere choris dryadesq́;,napeæq́;
E t Panes socij,& nemorum montana propago.
T um primum Nymphæ Heroem,Heros Heroinen
A rsit.amant heroes,amat pastoria turba.
I psa inter medios iuuenes,mediasq́; puellas
C ompta canis,syluasq́; moues,& flumina sistis,
E t circum pictæ uariant sua rostra uolucres.
H as artes Cypros,atq; hæc incunabula nato
P rima dedit,primosq́; tibi monstrauit amores.
N anq; in acidalij frondoso margine fontis
D ucebas nitidum properanti pollice plectrum.
C onueniunt Nymphæ ad cantū , properatq́; iunctus
P astorum,simul Heroes,simul Heroinæ,
E t Panes montanicolæ,quosq́; acer in ignem
E git amor.coeptæ choreæ.uox omnis amantum
V na fuit,mihi parce Puer,mihi parce Puella,
O niueo candore Puer,roseo ore Puella.
E cce autem phario ueniens de littore Pastor
C ommotus fama chorearum,& honore canendi,
A stitit,obstupuitq́; unà .obstupuere Puellæ

Miratæ pastorem. etenim coma mollis, & illi
Qui cælo possent superos deducere ocelli,
Queis ignem Dea, queis sensus instinguis amandi
Fixa tuens. arsit Dryas. hinc arsere Napeæ
Indignantem animus, & tristi corde rigentem.
Hic amor ipse duas gutta ex amathuside tinctas
Elegit'q; arcu innitens, strinxit'q; sagittas,
Quo uictor duplici geminaret uulnera telo.
Hæ ualidis agitatæ euris, & uiribus actæ,
Confligunt simul, & celeres strinxere fauillas
Incensæ illisu rapido, & fax ignea fulsit
Aucta noto. At tacitos intus calor urit amanteis.
Altera niligenam puerum ad præcordia fixit.
Obriguere gelu uenæ. Sed flamma medullas
Vrit agens. correptum adolent incendia pectus.
Ignorat tamen, unde faces unde acta sagitta.
Nunc pallor, nunc purpureus color ore recursat,
Ac multa è uario uolitant suspiria corde.
Altera detorsit'q; iter, ac uestigia ab ictu
Leua petit, leua sensisti è parte sagittam
Errantis mater pueri. longe ingemis, ille
Ridet, & implicitus collo, blanditur amanti,
Admotus'q; sinu nudato, atq; oscula figens
Ignotum matri diffudit in ossa uenenum.
Cuius ubi tibi uis est cognita, tingis & illo
Docta faces, queis corda afflas, mentes'q; Deorum,
Cogis & humanis superos pallescere curis,
In'q; bouem mugire patrem, & freta longa secare.
Te nati telum patria tellure relicta,
Pastorem'q; sequi iubet, & pastoria iussa,

Te Memphis dolet errantem prope flumina Nili,
Te Nilus miseratur ad herbida prata gementem,
Cum tenerũ exanimata foues lachrymaris Adonim,
Et Marti præfers pastorem,& flumina cœlo.
Hos numeros celebrate auræ,oceanitides auræ
Et Cypron cantate,& fontem amathusidis undæ,
Vnde meos & foui æstus,& uulnera laui
Cum ualles Ariadna, nemusq; Ariadna referrent,
Et miserata graueis iterarent littora questus.

DE TERRIS VIRGINI, ET MERCVRIO SVBIECTIS.

Non Babylon,nõ quæ ora inter Tigrimq;,uagũq;
Euphraten,non quæ assyrio riget ora calore,
Non Crete quondam Iouis incunabula magni,
Nec ueteres Graiorum urbes,nec achaica regna
Virginis ingenteis alas,& brachia uultu
Non læto aspiciunt.non uirginis inclyta dextra
Protegit has,non Mercurij uariabile sydus,
Ingenijq; bonis,& linguæ laudibus ornat.
Scilicet hic patriam antiquam,dulceisq; recessus
Cyllenen meminit,lususq; in montibus actos,
Dum pueris puer immistus per gramen ad umbrã,
Et choreas agit,& dulcem modulatur auenam,
Et primus nudæ meditatur dona palestræ.
Sæpe illum genitrix sylua dum quærit in alta,
Hirsuta committentem agnum in prælia fronte
Inuenit,& cauta reuocantem in uerbera dextra,
Sæpe suas leui curas in cortice Fagi
Testantem,& scripto signantem carmina trunco.

Quid fugis o formosa Dryas, qui te puer optat,
L ilia cana nouem dona dat, datq; hyacinthos
F lorenti intextos amarantho, & cypride fronde.
H æc puer. ast olim cupidas quoq; pectoris auras,
O sculaq; intactis seruat tibi roscida labris.

DE TERRIS CAPRICORNO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Finitimis uero Thraces, Rhodopeiaq; arua,
H æmumq;, Hebrūq; et Macedū quodā inclyta regna,
I llyricos etiam tractus, uagaq; ora Timaui,
E t Gangem late undantem, & gingentida terram,
G angaridumq; domos dites, Adamantidaq; oram,
Q uaq; Arius stagnante uado fluit, & ruit inde
G emmiferos uoluens latices, atq; aurea saxa
A egoceros imo ascendens prospectat ab orbe,
F alciferoq; seni & populos commendat, & urbes.

DE TERRIS GEMINIS, MERCVRIO, Libræ, ac Veneri subiectis.

Non Mariam, non longiflui lata hostia Nili,
A ut campos Aegypte tuos, aut pinguia culta
C yrenes, non marmaridum loca torrida ab æstu,
H yrcani'ue sinum maris, aut quos aspera saltus
A rmeniæ Tigris colit, & uagus ambit Araxes,
A ut Arcas puer, aut geminorum cura Laconum
N egligit, aut lætos felici uellere Seras
D eserit alma Venus, iustæ aut trutina aurea Libræ.
H æc quos Cardamonis populos, quos & Zariaspes
A lluit, & ripis Ochus insignitus opacis.

Et quæ turrigeris insurgunt mœnia Bactris,
Hæc quos è Scythicis delabens montibus Indus,
Sandabalisq; rigant campos, casperiaq; arua,
Indus aquis, Indus populis, auro effluus Indus,
Regnatorq; hominum, eoi & rex maximus orbis,
Atq; alio sub sole nigrantis Oasidis oras,
Qua libyco subiecta iugo squalescit, & atris
Stagnat Muris aquis, uasta & mons surgit arena,
Atq; abit in celebrem Mareotis lympha paludem,
Quaq; uetus Thebe centum stetit inclyta portis,
Imperitans moderatur, & usta caloribus antra,
Queis passim nudi iuuenes, nudæq; puellæ
Optatos agitant lusus, & pectore nudo
Complexi, socio ducunt sua gaudia nexu.
Queis & pauperies comes est, comes alma uoluptas,
Et solem odere, & tenebris lætantur opacis.

DE TERRIS AQVARIO, ET SATVRNO SVBIECTIS.

Nec Phrygio iuueni studium, aut sua cura recessit
Terrarum. Nanq; hinc gelidos regit axe propinquo
Sauromatas arcu insignes, & Acinace curuo,
Et quos Oxa palus, quos & uada longa secutus
Percurrit, uarias miscens secum Oxus arenas,
Illinc Aethiopum campos, sitientiaq; arua,
Et uastos Arabum fines, immania Tesqua,
Innumerosq; Elephantum oras Azania regna,
Qua se barbaricum in pelagus spumante fragore
Ruptus agit, secat & rapidi fera littora ponti,
At tractus secat, humano queis sangui ne pasta

G ens errat nemorosa,ferunt cui pabula cædes,
E t potum cruor,expreßæq; ex osse medullæ.
P arte alia rursum in pelagus se proripit ingens
Z ingis,& immanes pascuntur iuxta elephanti.
P ost Coloa stagnante uagus fluit æquore aperto
A stapus,& socio iungit sua flumina Nilo,
I ungit et Astaboræ,et Blemmû hinc populatur arenas,
I llinc memnonios cursu secat improbus agros.
H os fouet idæus puer,ut nec frigus iniquæ
S armatidos,nec sæua senex incendia uitet
A ethiopum extremo aspiciens Saturnus ab orbe.

DE TERRIS SCORPIO, ET MARTI SVBIECTIS.

Ast Tingin,Bechiq; domos,habitataq; Mauris
T ecta,Deosq; humeris,cœlumq; Atlanta ferentem,
I nsigneisq; auro,& pomis radiantibus hortos
H esperidum,ac deserta siti getula,leonumq;
A rua fame,Mars armipotens,& Scorpius ardens
I nspectant læti cœlo,& sua iura tuentur.
H ic Chelis,ille ense potens,queis culta Syrorum,
C appadocumq; agros,queis Commagenia rura
D efensant,moresq; uiris,& munera monstrant.

DE TERRIS IOVI SVBIECTIS, AC PISCIBVS.

Finitimam Cilicum gentem,iugaq; edita Tauri
E t flexus uage Cydne tuos,saltusq; malignos
P amphiliæ,& fuluas rapidi Eurymedontis arenas,
F elicesq; Hermi ripas,rutilantiaq; auro

Littora Pactoli, & florenteis Mæonas arnus
Cura Iouis fouet, insignitaq; Piscibus astra
Irradiant. colit hos Garamas, desertaq; tellus
Aethiopum, colit exustis Nasamonius aruis;
Tuspiq;, Arcagoriq;, incensaq; solibus ora,
Quiq; tenent uacua arua, et sole incocta Anagombri.
Quiq; æstu sitientem agrum, uicinaq; Syrti
Littora Fazani, desertaq; inhospita uersant.

DE TERRIS CANCRO, ET LVNAE SVBIECTIS.

At Cancer, noctisq; decus Latonia uirgo
Lotophagum sedes tenet, & quos Bragada saltus,
Infidusq; secat Cynips, & punica late
Littora, quaq; uagus se tollit in æquora Triton,
Et formidatas olim Carthaginis arceis,
Ac latebras Masinissa tuas, cauaq; antra leonum,
Aetæos etiam fines, squalentiaq; arua
Colchidos, & sæuæ non hospita littora Ponti,
Quasq; oras Phasis rigat, & quas spectat ab alto
Vertice piniferis Ide circundata syluis,
Ide altrix syluarum, Ide fœcunda ferarum,
Irriguos Ide fundens de rupibus amneis,
Quos iuxta Phrygiæ per opaca umbracula Nymphæ
Aestatem prohibent, nudataq; corpora lymphis
Præcipitant. nitet in medijs argenteus undis
Candor, & ex imo fulget uaga purpura fonte,
Et roseus color. Hic tremulæ per cærula flammæ
Scintillant, quas illæ oculis iaculantur. ibi acer
Obseruans amor aeer, ibi sua tela sagittas

V stulat igne nouo, flammisq; recentibus armat,
A c noua per phrygios meditatur praelia campos
I nsultans. calet omnis ager, calet Asia, & ipse
E xtremo uoluens incendia fonte Caicus.

DE FVRIIS ET DOLORE HERCVLIS RAPTO HYLA.

Bithynos etiam colles, iugaq; alta Cytori,
E t freta cyaneas inter currentia cautes
L una tenet, summoq; nitens in Cardine Cancer,
Q uaeq; olim pegasaea ratis loca legit, ubi ingens
A lcides actus furijs, uictusq; dolore,
I mmemor ipse sui, clauaeq; oblitus, & amens
E rrauit, cum ripae illum, ac resonantia saxa,
I llum amnes, illum antra procul, ualles q; referrent
C lamantem, mihi redde Hylan, totiesq; gementem,
T undentemq; Hyla nemus, aequor Hyla replentem,
H as illi poenas Cytherea irata parauit,
Q uodq; apio insignire comam, quod tempora myrto
A buuerat, cum laeta illum ad carchesia uictor
O enides, omnemq; una Calidona uocasset,
G audentemq; apri spolijs, & uirginis actis.
S it mihi fas Nymphae Aonides, dum littora curro,
Q uae quondã cithara modulãs percurrerat Orpheus.
S it fas Alcidae luctum, puerique rapinam
E t canere, & longum cantu mulcere laborem,
D um uocem ualles referunt, dumq; ipsa canentem
M urmura respondant, & ripae, & littora & ipse
C onscius erroris fons, & loca conscia questus,
V estrum opus, ut fessae reparentur carmine uires,

A ſſit & extremis decor, & ſua gratia dictis.

DE HERCVLE, ET HYLA.

Appulerat Myſorum agris magnetias argo,
C um tenero comitatus Hyla, petit impiger alti
A lcides iuga per denſum frondentia montis.
H ic ſeptem capit errantes per deuia ceruos,
S eptem arcu, pedibus binos, & robore plantæ
I nſignes maculis, primoq; ad tempora cornu.
H os puer attrectare manu, palmisq; fouere
I ncipit, & tereti ſubnectit uincula collo
E xultans præda, & maculoſis pelle gemellis.
H ic heros feſſus curſu, per gramen ad undam
I ngentes artus ſternit, clauamq; trinodem
S uſpendit trunco, & pharetræ caput aptat onuſtæ.
I nuitat ſomnos labor, & uicinia fontis,
V mbraq; textilibus circum uariata corymbis,
I pſe autem fons perſpicuis argenteus undis.
A lbeſcunt imo ſparſi, rutilantq; lapilli,
Q uos huc, illuc ſubſiliens uomit unda. quieſcunt
M ox illi, pictaq; ſolum uariatur arena.
L ætantur uitreis errantia lumina in undis.
I n ſummo natat umbra, natant ramiq;, comæq;
F rondentes. Sol per tenues uaga lumina rimas
I rradiat. Variant umbræ uariantibus auris.
P endula per nitidum currunt umbracula fontem,
M urmuraq; in ſolis ſtrepitant reſonantia ſyluis,
Q uæ lenis mouet aura, mouet recinentia ramis
O ra auium, & uario reſonant caua guttura cantu.
A t circum, atq; ipſo crepitantis margine riui

V er halat, roseusq; decor se fundit ad auras,
L iliaq; in uiridi spirant canentia thyrso,
E t memor ingratam mæret Narcissus ad undam.
T um uiolæ e patulis redolentia munera ramis
P rætendunt lætos flores, implexaq; serta
S pirantis rarum ueris decus. enitet inter
I llustres passim flores, monumentaq; diuûm
F los rarus, flos ipse hominum uix cognitus ulli.
H eroes norunt, & semidei'q;, dei'q;.
I uppiter hoc thalamos iubet, hoc iubet aurea coniux
R orari genialem aulam, cum lætus uterq;
L æta agitat, sociosq; parant coniungere somnos.
H os inter gratam Aladæ per membra quietem
S tillarat sopor, & fessos recreauerat artus.
I pse autem somno grauior, uictusq; sopore
H orrentemq; animam late de pectore anhelus
E fflabat. Nymphæ insolito de fonte fragore
E xcitæ liquidis caput exeruere sub undis.
V tq; uirum uidere per herbida prata iacentem,
T endentemq; artus, mento, setisq; rigentem,
C laudentemq; supercilijs caua lumina, risum
I ngeminant. lætis interstrepit unda cachinnis.
R idebant aliæ stertentem heroa, sed hærens
I n puero, non ipsa oculos, non lumina torquet
B landa Earis, sentitq; deæ zephyritidis arcum
T abificum, ultricesq; manus. ea colle propinquo
I nsidians, telum idalium, immedicabile telum
P erstrinxit sublatum alte, intinctumq; ueneno
F ontis acidalij. hoc etenim dea Cypria telo
V titur in nymphas, quoties mortalia nymphis

O bijcit ora, hominumq; deas pertentat amore.
I nterea catulis puer ad præsepe ligatus,
L udebat, pexosq; manu mulcebat, & herbas
S electas dabat, & musto inter cornua flore
I ntexens, uiridi caput insignibat acantho.
M ox ipso infelix puer, ipso in margine lætos
I nfelix lauat, & uitream depectit ad undam
R orantes udo latice, atq; aspergine cana.
S enserunt catuli fontem notum. Ah puer, ah sors
D ira deûm. Saliere feri, puerumq; sub undas
T raxerunt. Terq; ipse manu, pedibusq;, humerisq;
O bnitens clamauit herum. Ter candida Nais
O ra manu pressans liquidum ui traxit in amnem,
A tq; amplexa suis pauitantem condit in antris,
F ulgentem tamen ora, oculisq;, comaq; decentem.
I lla quidem puero fruitur. Sed flaua Nychia,
E t nigris Eunice oculis, petulansq;, procaxq;
A tq; umbræ Melis consueta, Adranea recessu
P icta genas, tortisq; comis, & nuda papillas,
A c nunc multa suo fundens suspiria corde,
T abescunt miseræ inuidia, latitantq; sub antris.
S eptem Earis malesana dies, septem anxia noctes
C um puero insomnes agit, ut neq; parcat amanti,
N ec parcat rursum ipsa sibi, sed perdita, & amens
D eperit illum oculis, amenti & deperit ore
P erdita, mox clauso exanimis collabitur antro.
A st heros somno excitus, pauitansq;, dolensq;
Q uærit Hylan, repetitq; et Hylan. nemora auia lõge
R esponsant, iterantq; et Hylan. Puer abditus antro
I pse quidem responsa refert, sed nympha, sed antri

O clusǽq; fores, molesq; immanis aquarum
A duersans, prohibent superas attingere ad auras.
L uctatur sed nox, intusq; offensa resultat,
A tq; obscura procul, reuolutaq; bombit imago.
E rrabat miser Alcides gemitu obuia complens.
P recipitem nunc ardor agit, nunc uicta dolore
G enua labant, nunc mugitus per saxa resultans
I nuentum promittit Hylan, modo lusus, & expes
A rcum'q;, clauamq;, ueneniferamq; pharetram
T urbat humi. mors amisso præfertur amante.
I amq; oculi, iam uox defecerat. Ecce per amnem
V isus Hylas. Vocem ingentem dedit excitus heros,
I n mediosq; salit fluctus, & brachia tendit.
E xili tum uoce puer, mihi gloria in amne est
C are parens, absiste queri. sat terra, sat æquor,
S atq; tui socium me iam nouere labores,
S at sit Hylan sudasse tuæ sub pondere clauæ.
I am requies mihi parta, et hymen, et numẽ in unda.
V iue memor, nostrosq; animo seruabis amores.
H ic lachrymas dedit, atq; extendit ad oscula uultus
P urpureos, uani rapuere sed oscula uenti.
S ectatur properantem heros. sed cærula coniux
S ectantisq; oculis nubem obijcit, & uetat antro
I ndugredi. Tales reddit de pectore uoces
A lcides. Mihi care Puer tua gloria laudi,
A tq; undis iam parta quies, & numen in amne.
I nuidiæ coniux, & amante, & coniuge felix.
I n claua mihi nomen Hylæ, libycaq; pharetra,
P ulcher Hylas, regnabit Hylas in pectore nostro.
S is facilis, nostrosq; iuues in parte labores.

D ixit,& ingentem uiridi de cæspite collem
E rigit,attollitq; manu. componitur ara
I n medio.lecti flores,& olentia serta
S parguntur. gestati arcus,grauidæq; pharetræ
S tant super, & rutilas uoluunt incendia flammas.
I pse aram nouies lustrans bona uerba precatur
C um gemitu,nouies & Hylan de more salutat.
V isus Hylas media flores quoq; sumere ab ara.
H inc iter ad Phasim ingeminat,minuitq; dolorem
I psa dies,desyderio uis addita crescit,
M ensq; resurgentes renouat sub pectore curas,
Quæ fessum excipiunt uariæ,& comitantur euntem,
L ittora dum properās legit,et caua flumina tranat,
S olantur tamen in tenebris insomnia,& umbra
O bnersans oculis,& Hylæ amplexantis imago.

EXCVSATIO.

Forsitan et quos quisq; deus per pectora sensus
E xcitet,et quales nascenti sydera mores
P ortendant,canerem,diuersaq; fata uirorum,
Quæ facies,uigor aut membris,quæ robora cuiq;,
Quod studium,quodq; ingenium, uisq; insita cordi,
V t rerum series,et cœpti carminis ordo
P ostulat,& toto passim ferremur olympo,
S citantes quæ uis superûm,ac fortuna locorum,
A stra deûm quid iuncta simul,quid ab orbe remota
D um certant,quid,cum radio intueantur amico,
P romittant,qua parte fauor,qua'ue ira deorum
E ueniat,mors unde repens,aut tempora uitæ,
Quæq; hominum generi cœlo ducuntur ab ipso,

V erum ingens dolor, & fatum insolabile magni
H erculis, ac totum lamenta audita per orbem
C rescentem natae luctum, immediciataq; duro
V ulnera retractant ferro, ac noua robora sumit
C ura recens, semperq; nouos dolor incutit ictus.
N on potuit famulantem Heros, socia arma ferentem
V ictor apri, excisorq; hydrae, domitorq; ferarum,
N on ualuit pueri casum, nymphaeq; rapinas
F erre Deus. Mihi nata seni, mihi filia patri
E ripitur. crescat dolor, & noua cura resurgat.
P arcite Pierides, nostroq; absistite luctu,
V os laetos agitare choros iuuet. Ite puellae,
I te Deae, tuq; o toto dux praeuia coelo
V ranie, proprios repetens age diua recessus.
I psa tibi dulcem in thalamis meditabere cantum,
F unera nos, lachrymaeq; decent. Procul este Napeae,
E ste procul Dryades, cultaeq; in carmine nymphae,
L iquentesq; amnes colite, & colite ocia syluis.
F orsitan & te Aurora iuuet, dum Memnona luges,
E t nostras audire, tuasq; iterare querelas,
S ed dolor, & lamenta nigro contententur amictu,
Q uaeq; erumna meos non deserit anxia questus.
S ed comites estote aurae, atq; fauete querenti,
E t uoces geminate, & luctum intendite nostrum,
F idae aurae, comites saeui, testesq; doloris.

DEPLORATIO LVCIAE FILIAE.

Certe ego felices taedas, dulcesq; hymenaeos
N ata tibi, carosq; parabam è stirpe nepotes.
F ingebamq; & aui lusus, numerosaq; uerba

A d cunas, cantusq; senex meditabar aniles.
E n miseræ patris tedæ? hos'ne senex hymenæos
A spicio? sunt hæc solatia grata nepotum?
N ata iaces, nec blanda senem, nec filia patrem
A lloqueris, sed muta siles, sed lumina condis.
H oc meruit pater infelix? Age nata reclusos
E t sustolle oculos, & me solare querentem.
O uanum desyderium, & spes patris inanes.
E n tabes. Decor ille tuus quo nata recessit?
D eliciæ matris miseræ. Tibi dona parabat
E t lusus dignos hymenæo, & coniuge uestes.
P ro donis, lusuq;, & pro lætis hymenæis,
L iquisti luctum, & lachrymas, atq; aera nigrum.
O rnabam tibi serta domi, syriumq; liquorem
A d thalamos gemmæ, gemmæ tua cura sorores
F undebant. Quid pro sertis, syrioq; liquore
L iquisti? sine Sole dies, sine sydere noctes,
I nsomnes noctes. fesso tibi uagit ab ore
F rater, & in cunis questus exercet amaros.
H as illi illecebras, hæc ludicra blanda relinquis.
A t patri uetus ulcus, & insanabile uulnus
L iquisti, æternos luctus, miseramq; parenti
C aniciem. O qui me patrem, qui sorte parentem
S yrtibus in medijs statuat, saxis ue Promethei,
Q ui rapidas instiget aues, & uulturis ungues.
N on mihi te belli rabies, non aspera ponti
T empestas, non missa polo flagrante ruina
E ripuit, tellus'ue graui concussa tremore,
A ut quæ sunt miseris discrimina plurima terris.
I pse mihi flos ætatis, speciesq;, pudorq;,

E t grauitas generosa, oculisq; afflata uenustas
(H eu qđ iuncta simul dū sunt bona plurima, certant)
E ripuit tete. Ipsa sibi probitasq;, decorumq;
I niecere manum, & fato sua iura dedere.
Q uæ superi, quæ sæuities? molitur ab ortu
S ol cursum, pergitq; iter, & spatia ardua lustrans
C onficit, occiduum dum progrediatur ad orbem.
A t uitæ spatium incertum, & persæpe senectus
I ngruit in medio cursu, uellitq; iuuentæ
L anguentem florem, & spoliat spe diuite ramos.
A n'ne mihi ante oculos grata obseruatur imago,
Q ua mihi te quondam mea Lucia, qua mihi tete
L æta oculis, blanda aspectu, pulcherrima cultu
C onsueras offerre? En aspicio ora, decusq;
E gregium formæ, & tot honestæ frontis honores?
L ætantem amplexu excipio, & patria oscula iungo.
A ffaris iam blanda senem, officiosa parentem.
E xcutiunt mihi iam lachrymas noua gaudia. Demēs
A h demens pater, infelixq; parensq;, senexq;
F unde nouas lachrymas, ne te iam ludat imago,
E t sensus memor, & mentis spes credula uanæ.
N il heu, nil reliquum iam Luciæ. Cessit in auras
V el somno similis, uel inani corporis umbræ,
A ut iacet in parua tantum cinis abditus urna.
N um cœlo forsan'q; recens nitet aurea sydus?
I llam cœlicolæ inspectant? illam Heroinæ
M irantur? claram nota inter sydera lumen?
I psa micat noua lux cœlo decus addita, & astris?
N ata queror. reptantem auris, cœloq; uagantem
A stra recensentem, numerosq; & signa notantem.

H eu fallax natarum amor.heu male grata,nec ore
A ppellans,nec uoce petens patrem ipsa uocasti.
S altem o' saltem oculos ad lumina nostra reflexes.
A h diras patrum spes,& solatia dira.
N e cœlo,ne Dijs pietas,an forte nec ipso
S plendescis cœlo?tenebrisq; adoperta profundis
C aligas nigricans?pereat lux.omnia noctem
I ngeminent,tenebræq; cauo donnentur olympo.
S ed iam o' sed desiste dolor mihi roscida flauo
E xurgens aurora nouum iubar æquore tollit.
P ræradiat caput auricomum,roseusq; per auras
I t decor,eq; genis stillat ros fusus eburnis.
N unc axem Dea,nunc currus age pelle uolantes.
F unde diem.sparge eoam dux præuia lucem.
P ande sinus.natam aspicio.Tecum aurea curru
L ucifero,& socijs tecum secat æthera bigis,
B landiturq; oculis.lachrymas quoq; læta parentis
A spectu ciet,& blando mea Lucia ab ore
A ppellatq; patrem,summo & sua brachia curru
E xerit,inuitatq; senem.iam filia fulges
I nsuetum iubar.ardescunt iam tempora.iam iam
I n radios abeunt crines.En fulgidus ora
A ccendit splendor.micat en lux ignea circum
P erq; genas,totoq; nitor se fundit olympo.
E xeritur iam sol.radijs en Lucia solis
E xcipitur,roseoq; sinu complexa,nitentem
I llustratq; diem,& super æthera fulget apertum,
A tq; nouum cœlo decus,& noua lumina terris
D iffundit.lucem inde auræ sensere recentem,
C larior & solito diffulsit ab æthere Titan.

DE SE IPSO POST OBITVM.

Ergo ubi postremum in cinerem, squallentiaq; ossa
S olverit, & longo tempus me absumpserit æuo,
Q uæq; leuis tumulos circum obuersabitur umbra,
A bscondet nox, & nube obdensarit opaca,
F orsitan è cœlo aspiciens, nec passa parentem
O bduci tenebris, nigrantia nubila late
D isferet, et patrium longe indignata sepulchrum
N octe premi, & densa manes caligne condi,
E ffundet rutilantem alto de culmine lucem,
E t totum in radios clara inflammabit olympum,
I llustrans monimenta patris, decora inclyta fama.
F ama ipsa assistens tumulo cum uestibus aureis,
O re ingens, ac uoce ingens, ingentibus alis
P er populos late ingenti mea nomina plausu
V ulgabit, titulosq; feret per secula nostros,
P laudentesq; meis resonabunt laudibus auræ,
V iuet & extento celeber Iouianus in æuo.
N ec deerunt mutum ad cinerem qui grata locuti
O blectent manes cantu, atq; hæc pectore uersent.
H uic puero quantum Aonides tribuere puellæ,
C astalij quem fontis aquis lauere, & opaca
T empora cinxerunt lauru, fouere et in antris
A ssuetum choreis musarum. hinc pectore anhelo
L ustrantem idalium nemus, & loca consita amorũ
E t Charites docuere uiam, uoluere & amantem
A tq; faces tractare Deæ, atq; Cupidinis arcus,
M ox Paphiã canere ad citharã. procul antra canenti
A ssultant. Resonat uirides formosa per umbras

F *annia, per'q; suas strepitant suspiria myrtos,*
E *t percussa graueis iterant iuga frondea curas.*
P *ost iuuenu patuere adytis manifesta reclusis*
T *empla, quibus secreta* Deûm *sapientia pandit,*
N *aturæ'q; arteis docet, & præcepta recludit*
V *iuendi. hic illa è media testudine templi*
H *ortatur'q;, monet'q; uiros, foribus'q; adapertis*
A *dmittit meritos, excludit inutile uulgus*
D *etestans.* Inde *ipse animum formauit, & omneis*
E *xplicuit uitæ mores, monstrauit & arteis*
I *ngenuas, totum'q; audax* Helicona *pererrans*
N *il intentatum ingenio dimisit. inertem*
I *s digito increpuit'q; lyram, lusit'q; canendo*
A *d cyathos. idem ad thalamos hymenæon amatos*
P *ellexit cantu, cecinit'q; admota cubili*
A *ntiniana sales notos, nec defuit illi*
R *ustica quæ tenerum modulata est fistula carmen.*
I *ngemuit simul ad tumulos, lachrymosa'q; amantum*
F *unera, dum è solis uiolæ afflauere sepulchris.*
I *nstruxit'q; alas equitum, ac sertoria signa*
E *xtulit* Hesperiæ *in campis, tinxit'q; cruore*
A *rua super, tumuit'q; amnis, dum gurgite mersat*
A *rma, uiros, phaleras'q;, et corpora quadrupedantū.*
I *dem ausus maris undisonos inuadere campos,*
R *ettulit, austeræ salsus sapor unde lacunæ,*
R *ettulit, unde cadant imbres, unde intonet æther.*
P *rodeat unde comata, cauo quo'ue* Iris *ab antro,*
A *usus inemotos aurarum irrumpere tractus.*
M *acte animo, macte ingenio, cui limina cœli*
S *tellatæ & patuere fores, quem cardine laxo*

F ataq; fortunasq; uirûm, ac decreta Deorum
N osse fuit, superûmq; aditus intrare repostos
R imantem, & cæcas reserantem in fata latebras.
E rgo agedum nymphæ Sebethides, eia age nymphæ
E myrto tumulum ornate, atq; incingite lauru,
P urpureamq; adhibete rosam, atq; effundite nardû.
C anentem Dea, frondentem Dea iunge & oliuam,
Quæ pacem Dea concilias hic ocia, pacemq;
I taliæ peperit fessæ, uiolentaq; bella
S ustulit, immersitq; chao, atq; in ualle maligna
A bdidit, & duplici religauit uinctâ catena,
P roscripsitq; erebo, portisq; inclusit ahenis,
O ciaq; hesperias iussit regnare per urbes.

IOANNIS IOVIANI PONTANI AD LVCIVM FRANCISCVM FILIVM METEORORVM LIBER.

Hinc ego quæ nubes causæ, quis spiritus auras
Sollicitet, quæ uis agitet liquida æquora ponti
Expediam, & salsæ dicam sapor unde lacunæ,
Quid densas cogat nebulas, densumq; relaxet
Aera, cum læto descendit plurimus imbri,
Aut abit in rorem, aut crepitanti grandine tectis
Insilit, aut uasto cœlum quatit omne fragore,
Vnde & præcipites liquidum per inane ferantur
Siue faces, rutili'ue angues, aut ignea lampas,
Quiq; micant'ue cadunt'ue corusci è nubibus ignes,
Aut cœlo quæ impulsa ruunt uulcania tela.
Seu qui per dirum miseris mortalibus omen
Spargit sanguineos flammato uertice crineis,
Ille quidem morbosq; ferens, inopinaq; bella.
Vnde etiam tanto spirent cum murmure uenti
Aera per uacuum, & pelago dominentur aperto,
Nunc altis in speluncis tellure sub ima
Inclusi superas quatiant cum mœnibus urbeis.
Atq; hinc digrediens, fonteis, quæq; amne citato
Flumina diuersis erumpunt partibus orbis,
Vndarumq; uagos latebroso è pumice ductus,
Et quæ sint liquidis memorabo exordia lymphis.

Tu modo, quæ digressa polo Sebethida ad undam
D iuertens, tacitas inter facunda sorores
V ranie, repetisq; iter, & tua sydera narras,
P ande etiam immensas cœli uariabilis oras,
A eris & motus aperi Dea. Sic tibi ripæ
C litumni teneras gignant per littora myrtus,
E t tua perpetuæ crescant ad flumina lauri,
I ncipe. purpureos florum iam spargit honores
E n tibi Sebethos. Veniunt ad carmina cultæ
N aiades, dum fontis opes, dum flumina cantas
(G ratum opus) inscripto texunt tibi serta hyacintho.
E n properant udis fusæ per colla capillis,
Q uæq; tibi niueis pingunt redimicula bacis
N ereides. Tibi magna Iouis sua regna reclusit
E t soror, & coniux, secretaq; certa profundi.
T u uero Regna Deûm, cui mille ministræ
A era per uacuum famulantur, cui pater æther
I ungitur, & socijs implet conceptibus orbem,
N e desis, cœptisq; ueni pede diua secundo.
N ate uides, age nate oculis, age suspice numen,
E t uenerare. uides uultu quæ tristis honesto,
E t lento incedit gressu, nec lumina torquet
F ixa tuens, nec multa loqui, nec garula curat?
H æc ratio est proles magni Iouis. huic pater uni
N osse dedit causas rerum, atq; aperire latenteis.
H ac duce nubiferas mundi penetrabimus arceis.
T e colimus Dea, thuricremam tibi ponimus aram.
S parge rosam, da thura puer, linguisq; fauete.
V os quoq; felices tumuli, manesq; parentis,
Q uo duce Romanæ statuunt sua signa camœnæ

T arpeia pro rupe, canit tuba & aenea Martem,
V os manes mihi felices & adeste uocanti.
S ic uobis uer perpetuum, uiolaeq; rosaeq;,
S ic spirent & amoma, fluant Sebethides undae.

OMNIA CONSTARE E QVATVOR ELEMENTIS, Ipsaq; elementa inuicem conuerti.

Principio genus omne hominũ, genus omne ferarũ,
P rognatae & syluis uolucres, quaeq; aequora ponti
M onstra colunt, quaeq; herba solo florente uirescit,
E t quae sublimis crescens subit arbor ad auras,
Q uattuor e primis ducunt exordia causis.
H inc etenim proprias sumunt animantia uitas.
H uc redeunt, quoties fragiles mors soluerit artus.
I psa aeterna manent elementa, uicesq; ministrant,
D um sua iura simul cedunt, aut cessa reposcunt,
A lternosq; agitant constanti foedere motus,
V ertunturq;, eademq; aut mox diuersa resurgunt.
H inc rerum status aeternus, aeternaq; origo,
A eternam quoniam sortem, & data fata repensant.
H is parent nascentum animae, legesq; sequuntur,
Q uas dederint elementa suos retinentia nexus.
I psa autem coeli motus, ac signa tuentur,
I mperijsq; assunt stellarum, & iussa capessunt.

SOLEM, ET LVNAM MAXIME IMPERARE ELEMENTIS.

Nanq; per obliquum mundi inuariabilis orbem
Q uinq; agitant uarios errantia sydera cursus,

A duersisq; rotis subeunt duodena per astra.
P ræsidet his pater ipse hominum, princepsq; Deorũ
S ol rerum sator, & numerosi temporis autor,
Q ui cœlum, & terras radijs, cauaq; æquora lustrat.
H unc iuxta comes incedit Latonia Luna
N octis honos, lucisq; alienæ haud certa ministra.
C uius & imperium late maris æquor, & ipse
O ceanus rex undarum, ac maurysia coniux
A ttoniti uenerantur, & undoso æquore Nereus.
A lternatq; sequens fluctus, & temperat æstus,
D um Triuiæ instabileis seruat per tempora currus
H inc etiam largo turgent sata semina fucco,
H inc manat liquidus per uenas humor in artus,
H inc fluit, ac refluit per membra tenerrima sanguis,
H umidaq; infuso lentescunt corpora rore,
C orporibus quoniam præsit Latonia nostris.
I lle & uitaleis spirat nascentibus auras,
A tq; agit in membris animas, & stillat in artus
F omitis ætherij calefacta per ossa uigorem.
D eniq; Sol patrium ius, officiumq; paternum
E xercet. peragit matris Latonia parteis.
Q uæ bigis inuecta, uagoq; per æthera lapsu
D iscursans, prensat nunc hos, nunc deserit illos,
A uxilium implorans, & opem acceptura Deorum,
C orporibus quam materna pietate refundat.
H is ducibus parent elementa, hæc signa sequuntur.
I n primis aer multa caligine densus,
M ane nouis radijs, & luce rubescit eoa,
C um necdum orta dies, & nox sua sydera condit,
C um surgit iubare exorto Titonia coniux,

Mox clarum sparsura diem lux suscitat almum,
Lux Solis comes,& coniux,& filia Solis,
Qua nil mobilius,qua nil uelocius unquam,
Non leuis aligeræ mentis pernicior aura.
Quin rapido sub sole liquens rarescit,& ignem
Concipit,incensum'q; ab humo rapit usq; calorem.
Ipse etenim tenuis penetratu,& corpore raro
Labentem cœlo radium sola ad ultima terræ
Traijcit.hic duro frangens umbone resultat,
Exiliens'q; cauo succendit in aere flammam.
Quoq; locus cauus ipse magis,quo densior aer,
Quo propiore Deus prospectat ab æthere terras,
Hoc magis ignescit flammis,& concipit æstum,
Incandet'q; æstate,tepet sub Atlantidis ortum,
Quo nidum in tignis peregrina reponit hirundo.

DE MARIS SALSEDINE.

Vos etiam maris undisoni fluitantia monstra
Et solem rapidum,& latices sentitis amaros,
Quandoquidē obiectas urens sol dum coquit undas,
Et radijs infestat agens neptunia regna,
Assidue dulceis epulas,tenuem'q; liquorem
Haurit aquis,succos'q; rapit populator amicos
Grata sequens,sensum longe indignatus amarum.
Hinc salsus sapor,atq; asper fluit æquore amaror.
Quippe etiam ut nostro fluitat de corpore sudor,
Ille quidem dulci è baccho,mellis'q; liquore
Exclusus uenis.& enim sitis ipsa calor'q;
Lenibus indulgent succis,& amara recusant.
Quin etiam fama est captum telluris amore

O ceanum, tacitos primum oculuisse dolores.
P ost ubi concepit flammam, penitusq; medullis
A rsit, & ipsa imis hæsere incendia uenis,
O quoties primo fixit sua munera posti,
P inxit & è uario non mollia limina flore,
A c cecinit miseram lachrymosa uoce querelam,
L ongaq; per uacuas rupit suspiria rimas.
I nde ubi iam longo patientia uicta dolore est,
M ulta quoq; iratus foribus conuitia dixit,
C rudelem & dominam per uerba indigna notauit,
N unc supplex ueniam petit, & connubia poscit,
E t thalamum optatum, & socij sua gaudia lecti.
A t postquam nil dona mouent, promissá ue magni
D os pelagi, atq; preces frustra cessere mariti,
N on ullæ supra spes, tum furiatus, & amens
P erculit aduersam nodoso uerbere Calpen.
I ngemuit, traxitq; grauem à radice ruinam
M ons cauus, ille imo uictor ciet æquora fundo.
A gmina densentur campis, tum rupe soluta
I rrumpit pelago, & terris insultat apertis.
A t tellus tremefacta metu confugit in altos
N ube caua montes, tutóq; in uertice sistit.
E xanimē excipiunt Nymphæ, refouentq; pauentē.
V t uires rediere, deosq; exciuit agresteis,
E t quæ sit dubijs nota est sententia rebus,
C ontinuo è medijs terræ penetralibus actam
A lloquitur Saliam, et precibus noua munera iungit.
T um Dea conuentu in medio dux ipsa repostas
E xoluit uenas, totóq; è uiscere terræ
E ruptat sale saxa super sudantia amaro.

Quidqd ubiq; aſprum egeritur, fluitat'q; malignus
Aequora per, ſapor inficiens undaſq;,deoſq;.
Ipſe etiam Oceanus retro dare ſigna coactus.
Inde manet ſenſu ſapor aſpernandus amaro.

DE SOLIS EFFECTIBVS IN TERRA.

Præcipue tamen in gremio telluris amatæ
Exercet ſua iura deus, Latonia proles.
Semina nam rerum campis obſtruſa, ſub auras
Euocat, in'q; nouas conuertit germina frondeis,
Educit ramis tenuato codice flores.
Mox agit in crudos beneolenti cortice fructus.
Hinc ſua iucundo maturat poma ſapore,
Felices lætis ſegetes inſpicat ariſtis,
Veſtit pampineis baccheia dona racemis,
Educit ſata, nata fouet, quæ fota animantum
Pabula ſint, ſucis'q; ſuis alimenta miniſtrent.
Quin etiam ipſius e uenis, terræ'q; cauernis
Surſum agit eductos alta ad conuexa uapores,
E quibus aut rores bibula funduntur in herba,
Aut atræ incumbunt nebulæ conuallibus imis,
Aut paſſim cœlo fuſæ ſparguntur in agris
Cæruleæ pluuiæ, aut multo cum uerbere grando
Perſonat, aut canis albeſcunt rura pruinis,
Aut niuibus ſummi cinxere cacumina montes.

DVAS A SOLE EDVCI IN AEREM EXHALATIONES, HVMIDAM VIDELICET, ET SICCAM.

Terra etenim duplicem exhalat saturata vaporem:
H umidus hic, crassóq; madens se corpore uix fert.
A ridus & calido suffimine prosilit alter.
A ccipit hos late in gremium circunfluus aer.
H unc ipsum triplex regio secat, altera candet
I gnibus, horrentiq; gelu riget altera. V trunq;
P rima quidem, æstatemq; suam, sua frigora sentit.

DE PLVVIA.

Ille igitur per inane uagum sublatus in auras
C onuertit sese insinuans, passimq; coactus
D ensatur magis, atq; magis, tum nubibus actis.
F rigida per loca, sub cœli regione maligna
I d quod erat calidum, sensim effluit, & uolat alta
S ub loca, qua positis feruent incendia castris.
I pse autem cogente gelu tabescit, & inde
L iquitur, irriguæq; cadunt ex aere guttæ,
Q uin & frigida uis propius cohibente calore,
C olligit in sese, maioraq; robora sumit.
C ogitur hinc sparsus passim uapor, inde coactus
S oluitur, & pluuij rumpunt de nubibus imbres.
I nterdum rapidos amnes est cernere passim
D iffluere, & totum in pluuias descendere cœlum.
T antus in aerio sese globus orbe coegit.

DE NIVE.

Ast ubi defluxit calor omnis, & omnia circum
H orrescunt hyeme, & solem loca iniqua negabunt,
C oncrescunt gelido nubes è frigore, & una
C oguntur, motæq; loco, atq; è pondere pressæ,

D escendunt passim tractæ, cæsimq; rotatæ
A c niuibus iuga summa tegunt, & ad ima feruntur,
A lbentes, quoniam albescit concretus aquarum
H umor, at admoto quamprimum ardore liquescunt
S tiriaq; glaciesq;, solutaq; sole pruina.
I n riuos abeunt fusi de grandine rores,
I nq; niues transire imbrem, atq; inolescere tignis
E docet, & quod zona illas quæ torrida nescit,
F rigida quod canis horret Germania campis.

DE PRVINA, ET RORE, ET MANNA.

At tenuis uapor ille quidem, nec uiribus auctus,
N ec dum summotos habilis contingere montes,
I pse die excitus, gelida mox noctis in umbra
C ogitur, in canas hyeme obstringente pruinas.
I dem abit in rorem liquidum sitientibus herbis
A uxilium cœlo tepido, atq; in nocte serena.
Q uin etiam calabris in saltibus, ac per opacum
L abitur ingenti Crathis, qua cærulus alueo,
Q uaq; etiam syrijs syluæ conuallibus horrent
F elices syluæ, quarum de fronde liquescunt
D iuini roris latices, quos sedula passim
T urba legit, gratum auxilium languentibus ægris.
I llic æstate in media, sub sole furenti
D um regnat calor, & terræ finduntur hiantes,
T um tener ille uapor sensim sublatus ab æstu,
V ersatusq; die, multoq; incoctus ab igni
C oncaua per loca, & arescentibus undiq; syluis,
I ngratum ut sensit frigus sub nocte madenti,
C um nullæ spirant auræ, & silet humidus aer,

Contrahitur paulatim, & lento humore coactus
In guttas abit, & folijs sitientibus hærens,
Lentescit, rursumq; diurno à sole recoctus
Induit & speciem ceræ, mellisq; saporem.
Quodq; & apes præstant arte, ingenitoq; fauore,
Hoc medicos natura hominum producit in usus.
Tu uero iuuenis tenerorum assertor amorum,
Mane tuæ qui serta paras intexere Nymphæ,
Aut Veneri ante aram lectos inspergere flores
Pratorum decus, hoc precibusq; hoc suscipe uotis,
Threicio ut boreas tacitus requiescat in antro.
Hic misere rorem infestat crudelis, & asper.
At prædo, & facilis, & rapta coniuge mitis.
Nanq; per aerias ponti dum præterit oras
Vota ferens, uidit procul in conualle remota
Planitiem uiridi late florescere campo.
Admonuit locus optatæ cum coniuge noctis.
Desilit, ac molli lachrymantem amplexus in herba,
Explicuitq; sinus, munusq; impleuit amantis.
Illa graues oculos ab humo uix anxia tollens
Flebat, eam insolito coniux solatur honore.
His ego pro lachrymis florum, gratusq; memorq;
Nocturnos spargam rores, ea præmia sunto.
Debeat hoc raptæ pontus memor Orithyiæ.
Subrisit, tenerumq; genis suffudit honorem
Læta uiri dictis, & tanto munere coniux.
Ille nouam sensit labi per pectora flammam,
Optatos repetens somnos, molliq; quiete
Lenijt accensum complexu coniugis ignem.
Saliat & Boreas calido contrarius Austro

Occurrit

O currit calor hinc, rigor inde exurgit, & alter
D um tepet, ipse humili demittit ab aere rorem.
A st alter stringit magis, ac de frigore fiacat.
E xudet ne languentes noua gutta per herbas.
E rgo frigida uis ponto dum insultat, & acres
C onatus contra calor obijcit, agminaq; extra
N oxq; simul, boreasq; instigant, explicat ecce
I pse suas calor intus opes, & uiribus auctus
I n stillas tenuem uertit sub mane rigorem.

DE GRANDINE.

Grandinis hinc quæ sit paucis natura docebo.
S æpe per æstatem cœlo incandente, sed ipso
A utumno magis, aut illo sub tempore, quo iam
L æta parat nidos prænuntia ueris hirundo,
N unc flauam e culmis late deturbat aristam,
N unc lætas nemorum de culmine decutit umbras,
N unc stragem molita etiam pastoribus, unà
P rosternit ualidos sub eodem uulnere tauros.
A c primum ut gelido crescunt humore liquentes
C rystalli, quas post frigentia rupibus antra
I n densum cogunt, guttisq; rigentibus anni,
E t longo durant labentia secula cursu.
S ic rigido compacta gelu per inania grando
C ogitur, & stricto concrescunt frigore guttæ,
P endere mox tractæ frangunt se, et ad ima ferũtur.
I psa igitur grauitate sua, ac sub mole dehiscens
P rona cadit, sæpe ingenti demissa fragore.
Q uandoquidem sublime ruens, frangitq;, feritq;
C um gemitu sese, multumq; umbone rotata,

O btundit'q; aciem, glomerata q; uerbere, tectis
D ira sonat. sæpe ipsa leuem haud procul acta, sonorē
D at ueniens. etenim tacito regione propinqua
A gmine descendit, tanto sed corpore maior,
E t facie horridior, quanto breuiore rotatu,
E t spatio propiore cadens, minus atterit alas.
V ere igitur, seu Libra pares cum diuidit horas,
T um tractu leuiore feruntur ad alta uapores
I ncensi, ac loca summa petunt, ubi frigida sese
V is cohibet, quo non radiorum offensa resultat
S æua acies. ubi pigra gelu torpet'q;, riget'q;
T empestas, ubi frigoribus domus alta reposta est.
H uc postquam uapor ascendit, calidus'q;, madens'q;
C ontinuo riget attactu regionis iniquæ.
Q uoq; uapor magis incaluit, postquam ipse refrixit,
E xtinctus'q; gelu calor, aut euasit in auras,
H oc magis admissum trahit in præcordia uirus.
I mber enim multo large decoctus ab igni,
C ontrahit & citius glaciem, & mage frigora sentit.
D esilit inde uago præceps per inania lapsu
I n ualles, quanq̃ iuga sæpe petit, nec aprica
I nfestet licet ipse magis loca, frigida nescit.
A n mage cum paribus calor hinc, hinc se instruit ar-
F rigus, & æquali concurrat uterq; uigore, (mis
I lle suis late in campis exultat, & hostem,
I nsequitur. cogit uires, & robora frigus,
I nq; globum sparsos trahit hinc, atq; inde maniplos,
C onfirmat'q; aciem, durataq; tergora contra
O biectat. quantum'q; calor se tollit in altum,
H oc magis aeria præceps delabitur arce,

D ura aq; frigidaq; crepitanti et uerbere grando.
C ogit opes natura suas, & robora uictrix
I ngeminat, quoties obuersis uiribus unà
C oncurrunt, impulsa suo contraria nisu.

OBSERVANDAS ESSE REGIONES TERRAE, ET SITVM PLANETARVM.

Ergo age, ne'ue anni partes, neu quæ loca terræ
D espiciens, uarios Lunæ sic inspice cursus,
V t neq; Saturni gelidum neglexeris astrum,
N ec quæ stella cadet cœlo, quæ'ue exerat ortum.
C ontemplator item terras sub tempora brumæ
F eruere, & urentem interius cohibere calorem.
Q uod putei, fontesq; docent. nam frigora cogunt,
A st aperit calor, & uenas diducit hiantes.
A ethiopum manant campis sitientibus imbres.
N on amnes capiunt ripæ. ruit arduus æther
I n nimbos, & Sole tamen Leo feruidus ardet.
An non Allobrogum gentes, rhodaneia pubes,
E xcidium attonita extimuit, cœliq; ruinam
T empore quo Sol ipse humeros, ac terga Laconum
T orrebat sitiens, summo & radiabat Olympo?
H ic è præruptis mouet alpibus atra procella
I nuoluens hyemesq; simul, tenebrasq;, polumq;.
H orrescunt nimbis auræ, nubesq; dehiscunt
C um tonitru. micat igniferis fulgoribus æther.
I ntremit insolito sub uerbere concita tellus.
A c cælum ruere, & terras subsidere certum est.
Ecce autem per inane ruens cum turbine uasto
V oluitur, horrendamq; cadens trahit icta ruinam

Ingentis moles saxi, glacieq́; geluq́;
Concreta, ac bisquinq; pedes porrecta, et in altum
Quattuor, at septem protento margine lata,
Terribilis uisu, ac dirum mortalibus omen,
Tantum adeo uariat rerum natura, situsq́;.

GVTTAS MAIORES AESTATE FIERI.

Quid grandes æstate cadunt super aere guttæ?
An rarus uapor, & stillæ paulo ante minutæ
Miscentur? crassus cadit hinc è nubibus imber?
An sparsim, subitoq; graui feruore sub altum
Euectus, primum ut sensit mala frigora cœli,
Afflatusq; gelu, nec densa nube, nec ipse
Densus, humi propior descendit corpore maior?

AEREM RECEPTACVLVM ESSE EXHALATIONVM OMNIVM.

Nate uides spatiū immensum, tractusq; profundos
Aeris, atq; una terras, pontumq; obeuntes.
Rara quidem natura illi, ac penetrabilis alte,
Densatur tamen, & crassum fouet usq; uaporem,
Quemq; et aquæ, queq; et terræ excreuere frequētem.
Aspirant quæcunq; etenim, quæcunq; uaporant,
Sufficit hæc pontus, ponto et circundata tellus.
Cuncta sinu grauido recipit diffusior aer,
Vertit & humentem in rorem pluuiasq;, niuemq;,
Qui fuerit gelidas humor sublatus ad auras.

QVAE IN AERE GENERENTVR EX-ASPIRATIONE IGNEA.

Halitus ille autem, largo qui percitus igni
Eiaculat, ac tenuis multum loca frigida tranat,
Et longe ad sedes uictor perlabitur æstus
Fumidus, incoctusq́; atq; arescente fluore.
Non nunquam tamen hunc nubes circumuenit atra
Deprensum, & strictis frigus circumsonat armis.
Hic ille inclusus uallo, & circum aggere septus,
Perquiritq́; aditum intentans, & singula lustrat,
Et nunc hac aciem ostentat, nunc instruit illac.
Parte ferox, parte & fictis, & uiribus impar.
Ast illum densis mucronibus horrida nubes
Verberat, impellitq́; premens, frustraq́; parantem
Summotus intrare domos, & ad ardua ferri
Deijcit ipsa super impacto umbone. ibi ictus
Ingentem effracto sonitum dedit aggere, multusq́;
Intonat, & cœlum tonitru quatit. inde coruscus
Sese agit in flammas, & cœlo lubricus errat.
Interdum tantus fragor, ut concurrere monteis
Iam timeas, ut terra tremat, cœlumq́; dehiscat.
Tum quod erat fractum discussa nube, repente
Impulsum ruit, atq; obliquo tramite præceps
It flamma rutilante, ingenti & uerbere summos
Aut petit incessum monteis; aut aurea diuum
Templa ferit, dirum trepidis mortalibus omen.
Interdum leuis ipse, leuem flammamq́;, sonumq́;,
Aut sonitum sine luce dedit, sine uerbere flammam.
Interdum erumpit crepitu sine. sed tamen actus,
Aduersam in nubem, ualidos hinc pertulit ictus,
Vnde tremunt nigri postes, & limina cœli.

IGNEM ANTE, QVAM SONVS AVDIATVR, VIDERI.

Nec uero prior excusso de uerbere flamma
Emicat, aut ipso sonitus fit tardior ictu,
Serior ad nostras quamuis eat impetus aures.
Ipse uides pastorem alto de colle securi
Sternentem quercum, cuneisq; in frusta secantem.
Ipse quidem iactatam alte post terga securim
Ante uides, mox ingenti conuulsa fragore
Vox sonat, & ruptæ luctantur in auribus auræ.
Non aliter, cum excussa polo flagrante ruina
Horrendum tonat, ipsa suo prius acta tumultu.
Concurrit nimbosa acies, frangitq; feritq;
Impellens. hinc fulmineus succenditur ignis
Collisu. Tandem ille fragor ruit, & ruit unà
In pluuiam, & largos conuersus Iuppiter imbres.
Vulcanum fama est, cœlo cum pulsus ab alto,
Sub terris sine honore diu, sine munere, claudum
Vixisse, & sicula exilium traxisse sub Aetna
Solantem casus noto genitricis amore.
Quem tandem meritum uertit dolor acer in iram.
Quõdã etenim Cybele in magna Berecynthia mater
Solenneis de more dapes, ac uina pararat,
Constiterantq; Deæ ad mensas, ac pocula Nymphæ
Vltima miscuerant, cum sic Venus aurea cœpit.
Felicem mea me soboles facit. hæc mihi diuos
Subijcit, hæc mortale genus. quam plura parantem
Occupat his Latona, decus noctisq;, dieq;.
Cum peperi, & lucem terris, & lumina cœlo

T um peperi, toto & tenebras ex orbe fugaui,
L uceat ut per me tellus, resplendeat æthra,
E xornentq; uagum lustrant quæ sydera mundum.
D icentem increpuit Iuno, atq; hæc uocibus infert.
I mmemor es nostri Latona, & adultera iactas
I nfamem sobolem, & media inter uina superbis.
I lla refert. Tua te proles inuisa parenti
N obilitet regina, & cœlo excussus ab alto
I lle ille è Iunone satus, quem fumida Lemnos
E xercet fabrum, aut nigris incudibus Aetna.
D emsit Iuno uultum. mox indecor ira,
M onstrosos partus, fumantemq; obijcis Aetnam,
C ui gener Alcides, cui filia nobilis Hebe?
H aud proles mea Vulcanus. Plutonia proles
I lle ille est, enisa cauo quem fornice tellus
E xpulit è latebris, quem uix in luce receptum,
N on erebo pater admisit, non æthere diui.
Riserunt incensam aliæ in conuitia diuam.
I ndoluit tamen una Ceres, quæq; astitit illi
F ida comes Lypare, Aeolidum quæ prima sororum.
E rgo ubi Zanclæos portus tenuere, & amicis
T rinacria accepit terris, Aeneiaq; antra
A dmisere deas, solitum & Vulcanus ad ignem,
N acta ibi tum Lypare tempus, conuitia matris
R ettulit, & partus inimica mente negatos,
M entitamq; Deæ prolem, ac Plutonia furta.
I ntumuit dictis iuuenis, succensus & ira
V ltorem minitatur, & acri in corde uolutat
M aternum uulnus, odijsq; incessit amaris,
I nq; dies auget uires dolor, ac memor artes

E xcutit, exploratq; iter, ac uestigia matris.
D um Samon oceani mensis digressa, per altum
I re parat, mouet abruptis fornacibus Aetnam
E xitium intentans. illa acri uicta dolore
I ngemit, & coelum insolitis conquestibus implet.
L enijt iratam complexu lætus amato
I uppiter, & placidam accepit per membra quietem.
T um Deus ignipotens inuento fulmine, primum
I pse suum miratur opus. mox limina gratus
A ccedit Iouis, & claudato munere donat.
I uppiter ob meritum Lemnon dedit. inde trisulcum
M olitus dextra fulmen, cognouit in illo
V sus quantus erat, seq; hoc audentior armat.
H oc mea periuros læto dat dextera dixit,
H oc ego terrigenas extinguam aliquando Gigantes,
H oc etiam coniux timeat sacrumq;, potensq;.
T um mouit caput, & frontem percussit honoram.
F ulminis hinc ingens, & mira potentia fertur.

FVLMINIS DIVERSAM VIM ESSE.

Nunc etenim afflatu tenui pecudemq;, bouemq;,
A ut uirides tondentem herbas, aut ilice ab arcta
A rcentem nimios animosi syderis æstus
E xanimat, nulla ut maneant uestigia mortis,
O ptatum ut credas armenta haurire soporem,
V t placidum uideas pastorem ducere somnum,
N unc ustos artus, atq; ossa rigentia cernas,
N on faciem, non ora hominum, non corpora noris.
N unc ipsis etiam in stabulis, mirabile dictu,
Q uadrupedem exoluit, pedibus quoq; ferrea demit

V incula, & intacto terram quatit ungula cornu.
I llesus sonipes alta ad praesepia mandit.
V idi ego, cum incolumi totus pede calceus arsit.
S enserunt alii fuluum effluxisse metallum.
E loculis, tanta est uis insita fulmineis auris.
R ara etenim densis cedunt, at densa repugnant
I psa obiecta sibi, contra & sua praelia miscent.
C oncedit duro tenerum & penetrabile acuto.
D issipat afflatu subito leue. trudit ad imum,
Q uod graue, diffringunt rigida, atq; obtusa recludũt.
I nsinuant tenui, quae disploduntur ab aura.
Q uin uariant etiam uires, & uulnera teli
F ulminei, seu marmoreis se in turribus altum
I mpegit, seu littorea desedit in alga,
A ut quae per mediam fumant foenilia brumam.

DE STELLIS CADENTIBVS, ET IGNITIS TRABIBVS.

Saepe per aestatem coelo si forte silente
A ut carpes iter, aut mauortia signa secutus
T raduces uigilem per iussa silentia noctem,
C ollucere faces, coeloq; cadentia cernes
S ydera, & incensos per sudum albescere tractus.
H altus hic medicusq;, & caeco impulsus ab igni
I ncidit in gelidas ut primum frigoris oras,
N ec potis incretum longe exuperare rigorem,
T orquet iter fugiens nunc huc, nunc mobilis illuc,
D onec conceptam traxit per uiscera flammam.
N unc proprio incensus raptu, nunc terq; quaterq;
E xagitata ferens impactae uerbera nubis.

A st ubi summotosq; locos, atq; aera summum
P eruasit, qua continuus conuertitur orbis,
H ic rapido impulsus cursu, uertigine & ipsa
I ncensus, uaria splendet per inane figura.
A rida concipiunt ignem, feruetq; agitando
S piritus. Incendit pugnantia corpora motus.
S iue igitur lato amplexu, multumq; coacta est
M ateria, atq; ingens series, & longior ordo,
S eu contra breuis, & tenuem sortita uigorem,
Q uæ facies, quæ forma etiam, qualisq; figura,
T alis in aerio perlucet uertice flamma,
N unc iaculi in morem, ualidus quod torserit hostis,
N unc quales splendent lychni laquearibus aureis,
N unc qualis tenues ignescit stuppa per auras,
N unc flectit sese in spiras sinuata draconum,
N unc micat, ut celeri fallantur lumina sensu,
N unc cadere ut timeas ex ipso sydus Olympo.
S æpe etiam torrem ambustum rutilante fauilla
C ernere erit, cœlumq; cauo se scindere hiatu
T um, cũ sub noctem obscurã, atq; in nube profunda
N igrescit uapor, & permultum cœrula fumant
F omenta, trahit & subitam uis ignea flammam.
I llicet è medijs tenebris, fumoq; frequenti
E rumpit flamma, & cœlo se fundit aperto,
V t timeas noctem ruere, atq; fatiscere Olympum.
P ræsertim cum præcipiti uertigine torris
E xcussus cadit, atq; cadens nigrum aera findit.
F lamma etenim cum cæruleo se miscuit, & cum
L ux atro insinuat, penetratq; immissa profundo,
T um nubes patet, & lato se soluit hiatu,

Luminaq; ipsa imum subeunt admissa recessum,
Ac patefacta cauo pandunt sese abdita tractu.

TREIS ESSE AERIS REGIONES.

Et quoniam treis in partes distinguitur aer,
Prima æque patiens est frigoris, atq; caloris,
Alternasq; uices alterna sorte rependit.
Vere tepens, æstate calens, eadem horrida bruma
Proxima ab inflexu radiorum amota, malignum
Frigus, & algentem late complexa rigorem,
In quam cœruleus passim uapor actus inerrat,
Vnde cadunt imbres, unde & nix concitat alas,
Vltima torrenti semper sitit usta calore
Flammarum consueta uagos inuoluere tortus.
Halitus ille igitur longe, ualidusq;, potensq;
Huc penetrat, superatq; hyemes, & frigora uictor.

DE LAMPADIBVS, ET ALIIS IGNITIS FIGVRIS.

Ergo aut est parteis æque diffusus in ipsas,
Et lato arescens incendia suscipit orbe,
Lampadis in faciem, quæ plurima nocte refulget
Ante deos, aut in latus inclinante figura
Contrahitur. magis hinc, inde altera promunet ala,
Vt crassum aut credas lapidē, aut ignescere truncū,
Ipse quidem dextra pellem trahis. illa trahentem
Iam sequitur protenta manu, sed parte frustra
Subtrahitur, quodq; hac accedit, demitur illac.
Hinc nutubant duplices sub iniquo pondere lances,
Aut sparsim fusus, rapidoq; abreptus ab igni

S cintillantem animam uomere, atq; efflare uidetur,
V t quando in stipulis furtim uagus incidit ignis,
H uc illuc dispersa uolant incendia, nec se
M iscet flamma, salit'q; leuem per feruida culmos.
S ed neq; tam tenuis terrarum est halitus, ut non
E t densas habeat fumoso in corpore parteis,
Q uæ sursum raptæ, totoq; uolumine mistæ
D ensantur. leue in aerium se tollit acumen
C onsurgens. grauiora suo sese ordine ad imum
D etrudunt, donec cunei sub imagine flammam
C oncipit, & rutilus micat inter sydera conus.
T unc aliquis limosa agitans ad flumina Nili
P iscator, dum nocte oculos ad sydera tollit,
O bstupuit, doluit'q; simul super astra referri
P yramidas, ueterum'q; rapi monumenta uirorum,
A egyptum'q; suis superos spoliare trophæis.
I nterdum longam erectus consurgit in hastam
P arte leuis, parte obducta caligine densus,
N on tamen ut maiora trahat uestigia cauda.
H oc quondam telo Tityon per uiscera adacto
S trauit humi, stratum'q; nouem per iugera uictor
E xtendit, thalamos u'ctus, tentataq; matris
F ulcra, nec indignos statuens Mars ferre dolores.
L audarunt facinus superi, atq; hinc ipse superbus
S picula non ponit manibus, non deserit hastam.
Aeris hæc partim media regione feruntur
I psa suis incensa opibus, dum uulnere crudo
C ertatim exercent uireis, & prælia miscent.
A estiferis partim in campis, regione suprema
Q uæ cœli uertigo agitans rapit, unde coruscat

Tractum flamma rubens, atq; ignea fulget imago.

DE COLORIBVS NVBIVM.

Nubibus est etiam color et suus. hoc age ut omnem
Aera percipias, ut uentos deniq; noscas.
Alba parum densa est, rareq; immista uapore,
Quam Sol irrumpit radijs, & ad intima tranat.
Nigra grauem traxit densa caligine fumum,
Non illam ut penetrent nemeæi lumina Phœbi.
Puniceam multus subijt calor, occupat humor
Cæruleam, grauidamq; imbri, longeq; madentem.
Has collidentes sequitur fragor, & simul ingens
Orta tonat cœli, rumpitq; ad tartara clamor.
E quibus ut sese emisit uiolentior ignis,
Fulgurat, & densas rutilus discriminat auras,
Nonnunq̃ ut longum nubes diducat hiatum,
Ac nigri pateant prorsus penetralia nimbi.
Nonnunq̃ leuis ipse leuem sine uulnere nubem
Euadit, tamen & splendet qua semita monstrat,
Ac meat, ut celeri fallantur lumina sensu.
Flamma rubescenti multum saturata colore
Admonet admistas fluuiali e corpore uires,
Humidaq; ingentem præbere alimenta uigorem,
Quod probat exiliens lignis uiridantibus ardor.
Albescens tenuem succum, atq; arentia monstrat
Fomenta, & celerem peracuti luminis auram.
At cui sanguineus color insidet, & nigrantem
Præsefert late obscura sub luce cruorem,
Hæc ualidas terræ uires, durataq; iactat
Robora, & immanem uasta cum mole ruinam.

F ulminis hinc uarians, & tanta potentia fertur.

VNDE FVLMIMVM VARIETAS, AC VIS.

Nanq; ubi nube caua, tenuisq; & plurimus alte
T ruditur, incensis & se fert spiritus alis,
I lle quidem leuitate sua penetratq;, ruitq;
L ubricus, & tenuis multum loca peruia tranat,
V t nulla incensæ linquat uestigia flammæ.
N ec mora sit telo tenui ac penetrantibus auris.
A era fluent tamen afflatu, ac uia uulneris atro
L iuescet fumo, et piceum dabit usta nigrorem,
A eratis quoties clypeis impegit, & ipse
M ole piger lentus it tardior impetus alis,
D uraq; pugnaces obiectant robora conti.
C ernere erit flagrantē iterū Hucalegonta, et opimis
C um spolijs templa excisis auulsa columnis,
A c furere attonitas incendia sæua per urbes.
T anta mole ruit, tantaq; impulsa ruina
F umida uis, procul acta polo, atq; è nube profunda,
S iquando extrusus, multoq; accensus ab æstu
S piritus it tonitru horrificans, atq; igne coruscus,
T ractu ingens, tardusq; gradu, et lōge auctus eundo
S cinditq;, uritq;, & longo secat aera hiatu.
T um montes quatit impellens, discindit & arces,
E t correpta micant diris naualia flammis.
P ræcedit longe uulnus tremor, usqueadeo uis
I mpellens furit, atq; intendit spiritus auras,
E t late arentes coeunt ad uulnera fumi,
V t cum irata manus tormento exclusit aheno

F umantem pilam,uersatq; uolubile saxum,
I nclusi erumpunt ignes nigrantibus auris,
F it tremor, horrendumq; sonat.tum plurimus ante
S ternit iter fragor,& gemitu saxa icta resultant,
D isiectæq; ruunt prostratis mœnibus arces.

DE VENTIS.

Ventorum nunc te causas,patriamq; docebo,
Quæq; illis natura,& quæ sit cuiq; potestas.
A ridus ille autem,atq; una tellure remissus
H os generat,uiresq; animis,roburq; ministrat.
S ol pater educit.mater dedit ubera tellus.
A summo Boreas,Notus imo spirat olympo.
O casum insedit zephyrus.uenit Eurus ab ortu.
H os circum uarij dextra,leuaq; feruntur,
A tq; agitant tenues diuersis flatibus auras.
E t quoniam medium lustrans Sol circuit orbem,
P er duodena uago digressus signa meatu,
I dcirco quidquid gremio telluris in altum
E duxit,partim algentem festinat in arcton,
P artim ad decliuem Libyæ diuertitur oram,
D um radios,ac sæua timens incendia uitat.
A n dextra,leuaq; ferens se,impune uagatur
H umida uis,quando hinc libycos,ast inde recessus
A rctoos semel in toto Sol ambiat anno?
V nde sibi uis ipsa & opes,& robora firmet?
C um tamen assiduus media regione recurset
E oum,hesperiumq; petens Sol annuus orbem,
V rat & accensos quos ipse per aera fumos
T raxerat?inde frequens nunc hinc,nūc effurit illinc

F rigidus aut aquilo, aut nimbis uiolentior auster,
A uster solstitio ueniens, regnusq; perustis.
V nde calet magis, & pennis madidantibus usus
I mergit largos agris sitientibus imbres.
Q uin imo quoq; digrediens, & fessus, & in se
S æpe repercussus grauiores concipit æstus.
A t Boreæ patriam horrentem, frigusq;, rigorq;
I nsedere hinc terra gelu concreta uaporat
T enuius, horresctq; aer, uolat inde serenus
S piritus, & siccis uestigia commutet alis,
A n quia summa tenens cœli loca, multus, & ingens
I nde ruit, pellitq; auras, & nubila differt,
N ulla ut Hyperboreo maneant uestigia tractu.
S ed tamen & longo uectus trans æquora cursu,
I rrorat caput, & madidus ceruice fluenti
F undit aquas, seruatq; olim quæ fœdera sanxit.
Nanq; olim prouectum austrũ trans littora Rheni
O ceani fama, & toties refluentibus undis
E xcipit incautum Boreas, & uincula nectit.
I lle ut se captum agnouit, sensitq; cathenas,
N on ego te siculo ue mari, nec finibus aphri
L ittoris arcuerim, liceat nam te quoq; nostram
V isere Cyrenen, libycosq; intrare recessus,
A c nostro terram arentem satiare liquore.
H inc quoq; securus per regna aliena recursat,
E t madidus pennis sitienteis irrigat Aphros.
H oc quoq; frigidior, quod per decliuia labens
O bijcibus nullis cursus agit ipse secundos.
V ere etiam regnare uolunt, quo tempore primum
O ptatæ crescunt luces, & lubricus annus

Conuertit

Conuerterit tergu,atq; hyemem post egit iniquam.
Tum liquefacta mouens terrarum claustra,caminos
Sol aperit laxos,uoluitq; per aera fumum.
Hic somno excitus,commotusq; impiger alis,
Linquit Hyperboreos decliui tramite monteis.
Quin ubi Sol propior maiora incendia mouit,
Flagranteisq; impegit equos per uiscera Cancri,
Cum nebulosa cauis fumat Germania campis,
Ac multus uapor ad superas sese extulit auras,
Quemq; frigida uis Boreæ comes addita cogit.
Illa etiam de parte graueis incumbere nimbos
Cernere erit,fusisq; augescere nubibus amnes,
In medijsq; natare etiam feruoribus agros.
Hoc etiam è cœlo,ac semper radiantibus arctis,
Et gelidæ incumbunt auræ, ac uehementior urget
Ventorum uis,finitimis regionibus acta.

VENTOS QVOSDAM PROVINCIALES ESSE.

Omnis in aduersos uentus non peruenit axes,
Et quidam certo sedem posuere recessu.
Circion hispanas fama est regnare per urbeis,
Et pecori strages meditantem,& prælia nautis.
Non alpes hunc Aeniæ,non frigida norunt
Pangæa,aut nimbis nunquam nō turbidus Hæmus.
Vix fessum Entellæ excipiunt,cauaq; hostia Macræ.
Sentit uicinum solem nabatheius Eurus,
Arenteisq; impellit equos comitante calore.
Diuersum zephyri spirant aquilone propinquo,
Et Solem fessum excipiunt,altūq; cadentem.

F rigidus hinc,pluuius'q; uigor . sed turbidus auster
I pse agit undantes nimborum prælia turmas,
D ux ipse pluuiarum,& longe maximus autor.
E ductos nanq; immensum regione perusta,
D ensorum fluctus longinqua ab sede uaporum
I nuoluit,raptat'q; agitans.qui deinde soluti
F undunt præcipites abruptis nubibus imbres,
D iluuio'q; unà absorbent pecudes'q;,uiros'q;.
T antum Auster discussa furens per nubila sæuit.

CVR VENTI OBLIQVI FERANTVR.

Cur autem quando huc toties discurset,& illuc
S piritus hic,uarios agitans sine lege tumultus,
C ur non & superas pennis petit improbus arces?
O mnis,in aerias quicunq; elabitur oras
H alitus,immisto paulatim educitur igni.
Q ui postquam gelidam summo capite attigit arcem,
S ensit & aduersi contraria frigoris arma,
I llicet ipse pedem retro fert,pondere & ipso
Q uod multum traxit grauida de matre uolutus
A d matrem trahitur. Ecce hic nouus aduenit ignis
A uxilio.retinet labentem.ille arma resumit
F ortior ad pugnam simul huc perlatus,& illuc.
Dum'q; cadit,resilit'q;,leuis tum pellitur aer,
E t quo maiores à frigore pertulit ictus,
M aiorem'q; trahit fœcunda è matre uigorem
H alitus,hoc maiore ruens ferit aera pulsu.
V t cum mæoniæ in campis uada ad alta Meandri
P astor agens,baculo stagnantem percutit undam,
I lla fugit circum,& grauidum dat pulsa sonorem,

I mpellitq; undam illabens noua protinus unda.
E rgo paulatim augescens, fit maior eundo
I mpetus, & uires, grauioraq; robora sumit.
V t cum de tenui primum fonte effluit humor,
I t riuus, post collectis procul imbribus amnem
I ngentem raptat ripis, longumq; profectus,
T um plenus rapidis in pontum immittitur undis.
A utumno sed enim uento uis plurima largum
C um spirant terræ, cum plenior halitus exit,
T errenúq; magis suffundunt aera fumi,
H oc iterumq;, iterumq;, etiam, multumq; monebo.
I ncendunt nimij leuiter fumantia soles.
I ncensa exurunt late, præsertim ubi altos
P hœbus agit currus, fuluoq; e sydere lustrat
E xiguis habitata locis Massilia regna.
I dcirco latera ad mundi, atq; extrema uiarum
T errestris calligo habitat, quo languida solis
V ix penetrat uis, & radijs minus urit acutis.
I psa etiam partim leuis aspiratio, ut alte
F umida, partim etiam grauis, ut tellure remissa.
A tq; illinc fiale admittit resoluta calorem,
H inc percussa gelu riget, ac densata grauescit.
I nde etiam transuersa ruit. nam frigore abacta
N e sursum penetret, mistoq; calore retenta,
N e cadat in præceps, transuersum impellat oportet
A era siue quod extremis in finibus orbis
R egna tenens, castris illinc se fundit apertis
V isura & medias mundi penetrabilis oras.
N am neq; puluercam in pluuiam descendere par est.
N ec tamen abnuerim Lunamq;, errantiaq; astra,

Quæ medium assiduis peragrant discursibus orbem.
In medium quoq; ab extremis calignis auras
Attrahere, in uariasq; orbis depellere parteis.
Ergo & cum arenteis rapidus Sol usserit agros,
Et cum uicta gelu queritur mala frigora tellus,
Tum tibi tranquillæ permuttant ocia luces,
Grataq; sedatæ præstabunt somnia noctes,
Pacatusq; ingens requiescet flatibus aer.
Nec non post largos imbreis, pluuiamq; madentem
Compositæ cessant auræ, tacitusq; quiescit
Spiritus, & nulli ueniunt in prælia uenti.
Hoc quoq; post Boream algentem, atq; rigētia flabra
Cernere erit, quoties crudo sub frigore tellus
Concreuit, simul & durato tergore sæuit.
Spiramenta soli claudit rigor. obstruit omnem
Vis aditum. nullus spirat uapor, aut fluit extra
Halitus, unde nouis ueniant alimenta procellis.
Si tamen expectes, nouus ut calor, & noua flamma
Torreat humenteis latices, & forte per altum
Ire paras, uideas turbantibus aera uentis
Magna mole graueis urgeri ad littora fluctus.
Alternis dat enim tellus, adimitq; alimenta.

DE TVRBINE.

Turbineus fortasse glomus miraberis unde
Eruat euulsam summus radicibus ornum,
Nunc frangens mente aduerso, nunc nubibus actam
Aggloteratq;, agitatq; frequens. tandem illa ruina
Prona cadit, longo plangens sola senta sonore.
Interea densa obscurus caligne fertur

P erq; uias,perq; arua simul sternitq;,feritq;
P uluereus globus inuoluens cœlumq;,diemq;.
N anq; per aduersum dum concursantia uenti
A rma mouent animisq; pares,& uiribus,ecce
C ertamen magnum exoritur. ille impiger instat,
H ic clypeo obnitens longe aduersatur. utrinq;
I mpetus,utrinq; & robur.nunc pellitur ille,
H ic pellit,nunc sors uariat mutata,nec ullus
S tat ue loco,cedit ue loco.nunc ille sinistra,
H ic dextra incursat feriens,& in orbe gerit rem.
N unc ictus clypeo exiliens petit aera,nunc se
I ntorquens terram ingenti diuellit hiatu,
D um uel uterq; cadat moriens,uel cesserit alter,
A ut iungant socios concordi fœdere uires.

DE PROCELLA.

Q uin & fumida uis tellure exclusa,leuemq;
A era per sublata,suoq; euecta calore
C onstictata diu propter terrasq;,solumq;,
A ridaq;,& multo firmans sese aucta uigore,
V exatq;,infringitq; agitans pulsum aera,& una
A equoraq;,& fracto displosa tonitrua cœlo
D isijcit,infremuitq; æquor, cauaq; antra resultant.
T orquentur nemora,& ualles ad sydera clamant,
P uluereusq; diem tegit intra nubila nimbus.

CIRCA VENTORVM OBSERVATIONEM, ANNI QVOQVE TEMPORA obseruanda esse.

Tempora quin etiam certa ratione tenenda,

V t cum se in præceps aut uer agit, aduenit æstas,
A ut cum declinat rapidus sol, appetit æger
V entorum pater, autumnus. seu frigida bruma
A utumnum fugat, aut uere aduentante fugatur.
T urbat enim, uersatq; omnis mutantia rerum.
I dcirco si tum nimbosi aut syderis ortum
V ideris, aut properare cauo procul æquore mergi
I nfelix astrum, atq; acri Lunam hoste teneri,
M ercuriiq; graueis sydus portendere uentos,
N e dubita ingentem cœlo uariante procellam
A ffore, quæ simul inuoluat terrasq;, fretumq;,
V ertat & audaces in uota miserrima nautas.

DE AVRIS.

Sæpe etiam rapidū ad solem, mediosq; per æstus,
C olle uel aerio, aut udi prope littoris oram,
A ut propter liquidas nebulosi fluminis undas,
A estatem indomitā increpitās, Zephyrosq; silētes
A urarum gelidas sensi properare cohorteis,
S olis anhelantes pellunt quas axe quadrigæ.
I pse iter intenduntq; fuga, traduntq; repulsum
A era, qui tenueis motu fouet inatus auras,
A diuuat & mare commotum, fluuiiq; recessus.
H inc mulcent teneræ summotis æstibus auræ.
N anq; etiam umbrosa in scena cum incanduit aer,
O raq; saltantes tergunt sudantia Nymphæ,
F rondentem si quis ramum, ramalia'ue arma
V entilet, aut tenui dimouerit aera penna,
Q uam primū Zephyri frigentem excuerit auram.
C ircum etenim qui nostra frequens se calfacit ora

S piritus,impulsu facili fugit.aduenit aer
I nde nouus.mora nulla,alter succedit,& alter,
V t nequeant circum ora nouæ recalescere partes,
C um fugiant subitis excitæ impulsibus auræ.
N ec uero uallesq; cauæ.recubantiaq; antra
A c cœlo uariante situs terrâq;,mariq;
N on multum adijciunt uentis densantue, acuuntue.
I nde salutiferis spirant afflatibus illi,
H i grauibus tentant morbis languentia membra.
N am uenti mutant quoties,mutantur & unà
C orpora cuncta,habitu perstat natura nec uno.

DE VENTO,QVI ORITVR PROPE ATERNVM FLVVIVM.

Flat saltus post pelignos,qua uoluitur ingens
A ternus de ualle caua,atq; humentibus antris,
I psa quidem sub mane nouum cita Solis ab ortu
A ura recens,qua culta nitent,qua poma fouentur
R amis læta suis,largo & sata semine turgent.
H æc eadem rapidum ad solem,mediosq; per æstus
N ec longo spatio prouecta,aut uiribus auctis
V anescit primo moriens,& soluitur æuo.
V sque adeo uariant uenti,uisq; insita uentis.

DE VENTO PECVLIARI Illyrico.

Illyricis specus est ingens in finibus,antrum
V entorum immane,unde iræ,immitesq; procellæ
E rumpunt,quoties terris fera sæuit Erinnys,
I mmittitq; hyemes pelago,& se proripit umbris.
N on tutæ stabulis pecudes,non oppida muris

Non ipso in portu classes. fremit Adria, & atres
Horrescit trepida Garganus ab arce tumultus.
Non illo quidquam uento crudelius, ut se
Excussitq; antro, & portis ruit acer apertis.
Pastores cohibete ignem, & procul addite flammas.

DE TERRAE MOTV.

Quae uentos moueat causae, quis & halitus auras,
Hactenus o mihi care puer. nunc unde tumultus,
Et tanti ueniant terrarum in praelia motus,
Vnde uagi excutiant diuulsa cacumina montes,
Flumina cōuertant cursum, aut premat alta uorago,
Vnde tremat tellus, quamprimum (aduerte) docebo.
Principio ingenti late circundata ponto
Tellus, fumificis incendia pascit in antris.
Inde tepent bruma fontes, cerealiaq; arua
Spargit saepe nouis, quas euomit Aetna, fauillis.
Haec eadem sub speluncis tenuem aera claudit.
Inde sonant saepe occultis mugitibus antra.
Arida quanquam etiam, ac uenis sitientibus, amnes
Mittit tamen, & dulci rigat arua fluore.
Et quamuis largum coelo ruat agmen aquarum,
Excipit in sese, ac rursus madefacta remittit.
Hinc ergo humenteis animas, fluidumq; uaporem
Spirat agens, calido aut rursum secat aera fumo.
Nunc halat siccum, & crasso de pectore flamen,
Aut tenui uolucrem suffitu exuscitat auram.
Hinc ille & motu facilisq;, & uiribus acer
Spiritus, atq; imas habilis penetrare cauernas,
Et rursum uiolentus, atroxq; erumpere, claustrisq;

Inclusus fremit, & multus nacua atria uersat.
Idem etiam in flammas abit, & furit igneus, atros
Intorquens lapides tormento exclusus aheno.
Euocat haec genitor rerum Sol. excipit aer.
Ipsa parens tellus large indefessa ministrat.
Quae tamen è nimijs nunc inde caloribus usta,
Hinc nunc uicta gelu, & multa durata pruina,
Contraxit dubios languenti corpore morbos,
Vt neq; sit superante anima spirare potestas.
Ergo incerta ferens raptim uestigia anhelus
Spiritus incursat nunc huc, nunc percitus illuc,
Exploratq; aditum insistens, & singula tentat,
Siqua forte queat uictis erumpere claustris.
Interea tremit ingentem factura ruinam
Terra suis quatiens latas cum moenibus urbes.
Dissiliunt auulsa iugis immania saxa,
Procumbunt turres, sternuntur funditus arces,
Magnorumq; cadunt templa impolluta Deorum,
Excidium ut magni iam iam timeatur olympi.
Hoc etiam ut magna è paruis cognoscere possis,
Cernere erit, nostro quoties in pectore sistit
Spiritus, ac tenuem neq; dat, neq; suscipit auram.
Tum uelut intercepta anima tremor occupat artus.
Pugna intus micat extremus in partibus horror.
Ergo ubi collectis immensum uiribus aurae
Crebrescunt, uia fit, ruptisq; meatibus efflant.
Antra sonant, mugitq; solum, uallesq; resultant.
Turbatos putei erumpunt super hostia fontes.
Vanescit paulatim aeger dolor, antra quiescunt,
Quiq; uigor fuit ante, refert se in uiscera terrae.

Atq; alacres redeunt desueta ad munera uenti.
Sæpe igitur cum iam multis maduere diebus
Arua, natant plenis demersa noualia fossis.
Nec pelagus capit auulsis minitantia ripis
Flumina. tum sua castra mouens sublimis ab arcto
Nubila de toto Boreas discußit olympo
Frigidus, & socijs commisit prælia cauris.
Hic tellus primum aßiduis grauis imbribus, et iam
Obstrusis uenis ualidarum pondere aquarum,
Post borea perflante solo concreta, & iniquis
Obsita frigoribus sese contraxit, & horrens
Horrentem late duxit per membra rigorem.
Vnde nequit clausis efflare canalibus auram.
Vt quondam infelix ualido Campania motu
Oppreßit miseras ipsis cum ciuibus urbes.
Cum uatem fißæ uix eripuere camœnæ
Labenti è thalamo, ac tecti minitante ruina.
Interdum uacuis tellus male nisa cauernis,
Finitimisq; agitata fretis propter maris æstum
Concutitur uentis pugnantibus. effurit intus
Vis ingens. extra prohibet uentusq; fretumq;.
Quod sæpe euboico testantur littore Cumæ,
Et quondam uexata graui Pelopeia motu.
Præterea sæpe occultis fornacibus ignis
Aestuat, inuoluitq; globos, si qua potis extra
Rumpere, & imposito luctans sub pondere sæuit
Improbus, attollitq; elato uertice colles.
At postquam superas uictor peruasit ad oras
Spiritus, immistus fumo, & caligine densa,
Puluueream spargit tremefacta per oppida nubem,

I mmundum & cinerem iactat uicina per arua.
A eoliam fama est Lyparen de rupe propinqua
H oc sensisse malum, & lucem doluisse negatam.
A enariam quoq; certa manent uestigia ut olim
I dem agit in cineres glomeratus puluis ad auras.
P uluereum queritur spargi Prochyte ardua nimbũ.
I lla solo fumante, graui concussa ruina,
S pargit desertos incendia lata per agros.
P ertimuit mare flammigeros deuoluier amnes,
I ncensum & late scopulos super aera ferri.
A estati, atq; hyemi male creditur. & tamen udo
V ere magis, seu cum pedibus fluit una sub unctis,
T um sæuit furor, & bello sese arduus armat.
Q uin etiam ut natura soli, tractusq; locorum est,
F lumina nunc iter intorquent, nunc alta uorago
S orbet hians, nunc sicca fuit quæ terra, paludem
H austa facit, quæ cæruleo circumflua ponto,
C ontinet. insiluit pelago, quæ iuncta manebat.
N unc mutare urbes, nunc & fluitare uidemus
V ndarum in morem, dubio nunc uerbere subter
Q uassari, aut sursum sublato pondere ferri.
H orrendos nunc clamores ad sydera tolli.
N unc mugire solum, aut animas Acheronte remissas
A uribus instrepere, aut equitem resonare sub armis.
S ibilat ecce alibi, aut antro fremit aura recluso.
V idimus antiquas ueteris Dicæarchidos arces
A ssiduam longo motu traxisse ruinam.
B is messor legit spicas, bis uinitor uuas.
I nterea ualidi quatiebant mœnia uenti
F unditus, atq; imo uersabant tartara auerno.

A rebant sitiente solo sata, nec temere ullæ
M anabant cœlo pluuiæ, tristisq; per arua
S qualor erat, mærorq; herbis morientibus ingens.
N on usquam cœli rabies torrentior arsit.
A t postquam cessit tremor, ac solida arua quierunt,
(Certa fides) terris cessit mare. reddidit agris
N eptunus longo tandem post tempore quod iam
A bstulerat prius, & uictor ditione tenebat.
V sqeadeo impellens uariat uis. ergo age cœlum
I nspice, siquando terrestribus æmula signis
A rma ferant Mars bellipotens, et Iuppiter Ammon,
I uppiter aerias qui fulmine concutit arces.
H i tibi signa dabunt uenientis ab aere motus.
Quo tellus tremit incluso, & grauida antra fatigat.
N ec uero aut tenebræ, aut nocturna silentia, cũ iam
F rigore concrescunt terræ, & uis humida regnat,
S unt tantum metuenda, aut matutina pruina,
V erum etiam medijs in solibus, atq; ubi sæuit
A estiuus calor, & cum spiramenta retundit
S ol medius, retro & fumos compellit inertes,
E t tellus tremit, & uolucres erumpit in auras
S piritus indignans clauso circum aggere cingi.
I pse uides quoties agitatis fluctibus æquor
T ollitur, & salsa spumant aspergine cautes,
L ittora tum sinuosa magisq;, magisq; uideri
C uruari, & solito maius: postquam alta quierint
A equora, uentorumq; simul grauis ira repressa est,
T um contra, recto tractu maris ora uidetur
T endere iter. summæ in longum spectantur arenæ,
A c nullas agitat sublatus spiritus undas.

Hic terras quatit inclusus, maria intima uersat
Exagitans, uerritq; auras. hic impete uasto
Discindit nubes, explosaq; fulmina torquet
Cum tonitru, et rapidis illuminat aera flammis.
Hoc igitur cessante, aer silet undiq; ut illum
Diuidat æquali interdum nubecula tractu.
Tempore quo inclusus specubus longe æstuat intus
Halitus arescens, & humum quatit improbus, unde
Tellus intremit, & uacuis sonat icta cauernis.
Sed tamen & persæpe cauis furit abditus antris
Infremitans, quando aerio se tramite contra
Ventus agit, uetat atq; imis erumpere claustris,
Tantam adeo uariant & uis & causa mouendi.

DE MEPHITE AN SANCTI
IN HIRPINIS.

Spirat ad Ansancti uallē specus. hinc procul et grex,
Et pastor diuertit iter. procul euolat ales,
Incidat in sæuam pennis ne lapsa Mephitim,
Et cadat infelix subita exanimata ruina.
Spiramenta soli quondam tremor ille reclusit.
Exhalat uis unde nocens per uiscera terræ
Conflictata diu, tetroq; infecta ueneno.
Hinc necat afflatu misero, sternitq; animantes
Sæua lues, procul acta erebo, stygijsq; cauernis.
An non Harporum in campis Garganide terra,
Quaq; celer dubijs ripas secat Aufidus undis,
Effossa tellure uapor cerealibus horreis
Inclusus subito exanimat? nec ut aera diuum
Capiat, reddat ue infossi exhaustor acerui.

V *sic adeo inclusas pestem dira occupat auras.*

DE IRIDE.

Nunc age siquando ætherio delapsa ab olympo
I *ris ades,uatisq; oculis permitte uidendam,*
D *um genus,et certos memorem quibus orta parētes.*
N *am te uel natale decus,uel sanguinis autor*
N *obilitant tu forma inter pulcherrima* Nymphas
S *pectanda & cælo, & lusis celebranda canoris.*
P *astorem fama est* Phœbum *peneida ad undam*
I *ncassum post absumptos in uirgine fletus,*
P *ost deploratos toties in cortice amores,*
I *nuitum ad superos,ac munera nota redisse,*
S *olantem casus cithara,ac testudine eburna,*
P *aulatim irrepsisse nouam sub pectore flammam*
V *irginis* Aeriæ,*solam quam* Iuno *ministris*
P *rætulerat fidam thalamis,gratisq; sodalem*
A *lloquijs,cui cura omnis quoq; credita herilis,*
T *entanti in thalamos aditum,insidiasq; paranti*
E *t reperisse uiam casum,& docuisse repertam.*
O *ceano forte in magno sub* Tethyos *antra*
I *uno aberat,ducens lætam per pocula lucem.*
A *eria è thalamis ut erat lasciuior annis*
P *rodierat,procul emotas spatiata per auras.*
P *rosilit è specula iuuenis,timidamq; repente*
O *ccupat amplexu.tum nequis cernere posset,*
N *ube caua inuoluit,mox ad sua gaudia uersus,*
O *ptatis fruitur thalamus,grauidamq; relinquit.*
I *lla uterum cælans,nono post mense grauatum*
P *onit onus.fratri præsto* Lucina *petenti*

A ffiuit, excepit neptem, gremioq; leuatam
N ubibus Aeriæ prolem commendat alendam.
V t creuit forma præstans, & corpore Nympha,
V isaq; digna Deo proles, tum Iuppiter illam
F actus auus, fouit gremio, miratus & ora,
E t crines flauos, & lumina digna parente,
E t pharetram, et quod quē pater illi tradidit, arcum
L unabat, capita ut simul accuruata coirent,
S olis ad occasus ut spicula Solis ab ortu
M ittat, ab occasu facile ut iaculetur ad ortum,
N eptis auo digna, simul & patre digna uirago.
I uppiter ob meritum speculo donauit, ubi omnem
A era prospiceret, terras, pontumq; uideret.
Q uo foret & nymphis etiam spectabilis ipsis.
N ate igitur siquando sedens æstate sub altis
P orticibus, forte aut nemorum uiridāte sub umbra,
A uratum admoris labris sitientibus amnem,
N e pigeat, simul ac gelidum cratere liquorem
H auseris, ardentem ad solem, atq; ad lāpada Phœbi
S istere, post altam tua lumina ferre sub umbram.
I llicet aspicies solem laquearibus ipsis
F ornicibus siue in medijs, alta'ue columna
F ulgere, oppositam radius dum flectit in oram
L ubricus, effusóq; super loca lumine lambit.
H aud aliter leui in nube, cœlóq; quieto
O bliquus cum se radiorum impegerit ardor
N ubila per, conuersa acies in fronte resultat.
F lectuntur retro radij. fit protinus arcus
I lle quidem, uarios ducens è nube colores,
V t uiridi quoties ligno celer hæserit ignis,

F lamma rubet, madida referens à matre uirorem.
F orsitan & cum nube caua se ostentat imago,
C æruleum uideas, qui non est, ipse colorem.
A c memini dum castra sequor, mauortiaq; arma,
Q ua præceps sese tyburna rupe uolutus
F ert Anio, multaq; cadens aspergine sudat,
F umosa fulgere super conspergine claram
I rin, & aurato iacentem spicula cornu.
E tiam Sol medium clarus peragrabat olympum.
M ox ubi sydereis nox fusca superuenit alis,
I mprouisi adsunt austris madidantibus imbres.
L iquitur in latices cœlum, lutulentus & antro
P rosilit, ac ripis Anio caput extulit altis
I ndignans, liquidos rapidis torrentibus amnes
F œdari, & mœstas arceri à fonte Napeas.
N ec flauescentem aspiciens miraberis arcum,
P uniceo uiridem si addas, rarescit uterq;
N am simul, & flauum miscent utrinq; colorem.
N ec uero cum Sol medium lustrabit olympum
(Vrit enim, feruetq; adeo, ut quæ densa, relaxet)
T haumantis natam aspicies, quanquam horrida q̃n
B ruma riget, medijs liceat uidisse diebus.
E rgo & cum adueniet simul, & cum deciderit Sol,
I ris ab aduerso capiet data signa parente
L uce quidem, quanq̃ in tenebris sub nocte maligna
A urea cum pleno radiat Latonia uultu,
T um quoq; curuato meditatur spicula cornu.

CVR IRIS SIT ARCVATA.

Et q̃m obliquum ad solem, aduersumq; parentem
Apparet

A pparet longe oppositis in partibus Iris,
I ... non in gyrum, non cogit in orbem
S esse audax, neq; enim est ipsi circundata Soli,
V nde referre queat speciem toto ore rotundam.
S æpe etiam duplicem in tenebris est cernere Lunam,
N ube nouam referente alia sub imagine formam.
I psa sua speculum dextra tenet, & uidet ora
A ltera nympha sua, et qbus hæc quoq; lumina cernit.
V na quidem facies, speculo referente secundam.
E rgo & in aeria talem se nube figura
I ngeminata refert, speculi se margine qualem
N ympha super, uitrea & simul se reddit in umbra.
S ed neq; cum solem aut ipsum, solis'ue sororem
A ut rutila circum, aut atra caligine cingi
P rospicies, alium credas duxisse colorem.
N am uapor in causa est, qui cum fulgentibus astris
O ffundit sese, obtundens radiantia tela
I nficit hic nostros infecto lumine sensus,
F rustratur'q; oculos falsa sub imagine captos,
L una magis, Luna hamatis minus apta sagittis.
T u tamen offusa quoties caligine cernes
P aulatim elabi, & claro mox lumine ferri,
T ranquillam licet expectes noctem'q;, diem'q;.
S in multis simul effundent se partibus ipsæ
C ollectæ in gyrum nubes (nulla est mora) uenti
D iuersis simul erumpent de partibus, ut iam
I nuoluant cœlum'q; simul, terras'q;, fretum'q;,
V ix adeo ut stabulis sint tuta armenta sub ipsis.
S emper enim qua diffracto uapor euolat orbe,
I lla parte ruent populantes nubila uenti.

Quin etiam qua se incandens nocte extulit ignis,
I lle quidem claro signans liquidum aera tractu,
I nde ruet portis quamprimum uentus apertis.
E rgo & cum excussit rapidus Sol omnia late,
E t cum uicta gelu glacie, & concreta, malignum
H orrescit tellus frigus, tunc æquora longe
P acem agitant, nulli uersant super aera uenti,
A c tranquilla quies pacato regnat in orbe.
A st ubi se nebulæ tollunt, indenset & auras
C aligo fumosa agitans, hic aggere rupto
S piritus ad superas sensim sese exerit oras,
M oxq; ruit portis emissus uentus apertis.
I psa etenim uentos tellus alit, eq; refuso
E mittit fœcunda sinu. sol hos pater actis
E ducit radijs, perq; aera trudit apertum.
I lli iter intendunt cursu, passimq; uagando
C oncipiunt uires, collectaq; robora firmant.
D onec uel cœlo irati dominentur, & undis,
E t quatiant ualidas inimicis flatibus arces.
H aud aliter, quam cum liquidis caput extulit antris
E ridanus, molem ingentem rapit undiq; aquarum
P rogrediens, feruetq; uagus per adorea culta,
H uc, illuc sinuosa agitans secum agmina uoluit,
R umpit & in pontum superatis fluctibus audax.

DE COMETIS.

Ventorum quoq; certa dabunt tibi signa cometæ.
I lli etiam belli motus, ferasq; arma minantur,
M agnorum & clades populorum, et funera regum,
V t cum seu cœli occasum, seu solis ad ortum

Extulerint caput infelix, & crine minaci
Horrendum late implerint terroribus urbes.
Si steterint, certoq; loco uestigia figent,
Finitimo bello inuadent, ciuiliaq; arma
Foedabunt socias cognato sanguine dextras.
Si ortum tendent uersus, peregrina moueri
Bella scias, hostemq; externis affore ab oris.
Tu uero quod decernit Mauortius ignis
Infelix coeli sydus, quod nuntius Arcas,
Hoc dirum in primis statues signare Cometem.
Ipsi etiam tibi signa dabunt manifesta colores.
Halitus ille autem aestiuam sublatus in oram,
Mole ingens, tractu longusq;, & plurimus ipso,
Multa etiam fomenta ferens, concepit ubi ignes,
Flammatos ignes, & late incendia serpunt,
Fit coma quae rutilum spargat de uertice crinem,
Et longo fumosa trahat uestigia passu,
Sed Solem, Solisq; uiam declinat, ad arcton
Saepe iter intendens, celeri nunc concitus axe,
Nunc lento temone premens tardantia lora.
Nam memini quondam icario de sydere lapsum
Squalentem praeferre comam, tardoq; meatu
Flectere sub gelidum boreae penetrabilis orbem,
Hinc rursum praeferre caput, cursuq; secundo
Vertere in occasum, ac laxis insistere habenis.
Donec agenorei sensit fera cornua tauri.
Ergo inter sese aduersis concurrere signis
Hinc Turcas, illinc Parthorum examina uidit
Euphrates belli medius. caput extulit alueo
Armorum sonitu excitus Mauortius Ister.

V ix unquam maiore aliâs in prælia uentum est
M ole uirûm. lati manarunt sanguine campi.
H orruit Oceanus, dum tot procul amne cruento
V ersat Rhenus agens, simul arma, uirosq;, ducesq;.
C ognatos enses, atq; impia communus arma
S ustulit assuetis gaudens Hispania bellis.
O bstupuit, gemuitq; simul maurysia Calpe
I ngentes uelorum alas, crepitantiaq; arma
O ceano, et freta lata citis spumantia remis.
M ox Tingitanis sæuire incendia tectis,
A tq; amnes tabo squalere, & sanguine campos.
N on aliâs uenti pelago incubuere tumenti
M aiores, non æolij rex carceris unquam
S æuius infremuit, ruptoq; immugijt antro.
D eliuit ripis, imo & caput abdidit alueo
V ndarum pater Eridanus. sitientibus amnes
E xcessere antris. mœstæ, et sine numine Nymphæ
F uderunt nullos terra arescente liquores.
I nterea nullus cœlo demittitur imber.
A rescunt herbæ passim sitientibus aruis.
P ratorum perit omnis honos. nemora alta laborant
A estibus, inuitoq; cadunt è stypite frondes.
I ndirum transit cinerem de gramine cespes.
V ota Iouem non ulla mouent ingrata, nec ullum
I ncensis aris meritum, sensusúe malorum.
L anguentes impune cadunt cum matribus hedi,
E xanimesq; iacent passim cum matribus agni.
I nfelix animam conuulso in cæspite linquit
T aurus, & ingentem ipse cadens dat mole ruinam.
N ec bellator equus non sicco in margine fontis

M œret,& assuetis moriens caput abdit arenis.
S trata dolent armenta boumq;,armentaq; equorū.
E xitio situs est etiam pastoribus,ut iam
E migret calabris procul armentarius agris
A eger,agens paruos ægra cum coniuge natos.
V sqeadeo infandam in rabiē fera seuit Erinnys,
E t dirus quatit in terras iacula aspra Cometes.

DE VIA LACTEA.

Nate etiam siquando oculos ad sydera tollens,
A lbentem cœli tractum mirabere,forsan
A ddubites quæ causa uiam signauerit,an sit
H alitus idem autor,longo quem tramite ductum
S tellarum densus circum se complicat ordo.
Q uippe uagus solem fugiens,torrentiaq; astra
I n leuum,dextrumq; latus declinat,& ipsa
R aptatus circum cœli uertigine candet
S yderibus late sparsus,pallentiaq; ora
S tellarum,atq; amnes lactis sub imagine præfert.
N anq; acies obtusa,& non penetrabile lumen,
E t series numerosa,minutaq; corpora paruis
I n spatijs uersata procul candere uidentur,
D um nequeunt radios iaculari,et stringere flammā,
C andet,& à multa caligne consitus aer
H inc,illinc agitata,& lactea constat imago.
Nec tibi non fera sint sæuorum nota gigantum
P rælia,non phlegræa phalanx,superumq; labores,
I ntentansq; Deū m excidium Briareius ensis.
E rgo illi simul ingentes inuoluere montes
A Boreáq;,Austroq; ingens simul ardor utrinq;,

V trinq; & metus ingens, exitumq́; paratum.
T erra nouum auxilium natis tulit. excitat antris
N igranteisq; globos fumorum, & sydera fœdat
P ulueribus, tetra offendens caligne diuûm
A ttonitas acies, atq; arma micantia frustra.
C edebat rerum genitor, cedebat & ipse
B ellipotens Mauors. frustra Latonia tendit
D ictæos arcus. nigrantem ex axe booten
E xcussat caligo. haurit globus Oriona
P uluereus, cæcum capulo dum sustulit ensem.
E ce autem flammus, & luce coruscus eoa
P hœbus adest. Phœbum sensit nox. illicet ipse
R estituitq́; aciem, & dextra, leuáq; coegit
C edere fumificum discusso puluere nimbum.
E rgo ubi laurigeris uictoria constitit alis,
E t cœlo pax nota redit, monimenta quod essent
A ntiquæ pugnæ, uolucres subsidere fumos
E t statuit pater, & solio sic iussit ab alto.
A tq; hinc puluereus manet inter sydera limes,
Q ua uictor pepulit flammato turbine Phœbus.
Nec uero naturæ omnis uis cognita, quando
M ulta latent, tamen & causas scitamur, & unde
P roueniant. Candorq́; uiæ, limesq́; per astra
F usus, in incerto est. nebulas in sydere Cancri
A n ne eadem caligo, eadem quoq; causa notarit,
H oc quoq; in incerto est. nam plura subesse uidentur,
Q uæ certent ratione eadem, aut aduersa repugnent,
L actea cur niueo canescat semita tractu,
C ur nebulosa cauo pallescant sydera uultu.

DE FONTIBVS, ET FLVMINIBVS.

Hinc ego digrediens, fonteis te nate docebo,
E *t cur perpetuis decurrant flumina uenis,*
E *xtremus labor, & uigilatæ ad lumina noctes.*
T *u mea dicta puer memori nunc accipe corde.*
S *piritus hic(*Graij *fecerunt aera nomen)*
Q*ui terras, pontumq; leui circuntegit umbra,*
E *t penetrat rimosa means in uiscera terræ*
(C*erta fides) facile humentem permanat in undam,*
I *n liquidumq; coit contracto frigore rorem,*
M *ox abit in latices, & ripis plenior errat,*
E *t magno labens intrat cum murmure pontum,*
A *rmatus etiam raptans ad littora classes.*
I *pse uides sæpe in foribus sudantia saxa,*
E *t guttas de marmoreis stillare columnas.*
N *anq; aer circunfusus dum frigora sentit,*
P *aulatim sese cogit, mox defluit humor*
I *lle quidem sicco ducens è marmore guttas,*
S *peluncis quoq; de gelidis manare liquorem*
C *ontinuum, unde fluunt crepitanti murmure riui.*

MAGNA FLVMINA È MONTIBVS DEFLVERE.

Si Rhenũ, Rhodanũq; *uidens, magnũq;* Garũnã,
A *ut* Hebrũ, Eridanum*ue, aut clari nominis* Istrũ,
A *ut qui per latos populos mare peruenit* Indus,
A *ut septemgemini rumpunt qua flumina* Nili,
P *erscrutere ortum, & fontis sacra antra reclusi,*
(N*on dubium) inuenies summis è montibus illos*

D elabi genus,& gelidis deducere ab antris.
N anq; aer terræ immistus,molemq; sub ipsam
I nclusus,montana rigens ut frigora sensit,
I n stillas abit,& longo fluit agmine multus.
D esuper ima petens,donec iam uiribus auctis
E rumpit uallo,atq; in campos turgidus exit.
M ultum etiam stillante solo,niuibusq; liquatis
A uxilium accedit uenis tellure sub ipsa,
M ultum etiam nebulosa iugis immanibus aura
T abescens cœlo gelido cum stringitur humor,
V nde sibi exculti sumunt alimenta meatus.

TERRAM ESSE CAVERNOSAM.

Nec uero quamuis solido stet robore tellus
M ole sua grauis,& denso se robore firmet,
N on uastis intus specubus patet,atq; hiat alte
I mmensum ductis abrupta sede cauernis,
E quibus aut euri sparsim funduntur anhelis
F aucibus,adriacosq; attollunt flatibus æstus,
E t stragem dant arboribus,tectisq; ruinam,
A ut amnes subter lapsi de montibus altis
E rumpunt cursu rapido,& solida æquora findunt.
Q uippe aer antro inclusus lentescit in undam
F rigida sub loca,& æternum fluit abditus humor
A eterno de fonte liquens.hinc caspia claustris
A ntra tot accipiunt fontes,tot flumina,mox quæ
R ursum diuersis emergunt partibus orbis,
I n mare seu tacitis delapsa meatibus intrant.
Q uin & qua Herculei rident sata læta Tarenti,
Q ua piger humectat flauentia culta Galæsus

Saxa subit, tacitusq; cauo se condit in antro,
Condit & in latebris Nilus. post liber apertis
Insultat campis, septeno & gurgite fertur,
Felix fruge noua, fœcundisq; uber aristis.

DE FONTE CORNV.

Est præcutinis in montibus horrida cautes,
Indigenæ uocitant Cornu, de uertice cuius
Manat aqua gelidus per saxa rigentia torrens.
Hunc non antra caui montis, non humida uallis
Eruptat, non uis superas impellit ad oras.
Verum aer ripæ admotus, circumq;, supraq;,
Imosq; latens sub fonte sudat, ut ipsum
Frigus, & algentem sensit per membra rigorem,
Stillatimq; cadit fluitans, cursumq; secundat.
Ergo & perpetuus tenor est stillantibus undis.
Perpetuiq; fluunt fontes, & flumina, & amnes,
Perpetuum quoniam seruat natura tenorem
Aeris, aeriam sese uertentis in undam.

FABVLOSE DE FONTIBVS.

Nec uero faciles Nymphæ, queis flumina cordi,
Et sacri fontes, atq; antra liquentia riuis,
Non ipsæ dulceis latices, non larga ministrant
Pocula, non gratas longe sitientibus undas.
Ergo nudatis pedibusq;, & pectore nudo
Cæruleæ per stagna agitant liquentia Nymphæ,
Alternisq; implent undanteis roribus urnas,
Alternis simul effundunt. Tum murmure magno
It præceps per saxa sonans spumantia riuus,
Mox crescens findit tacito plana æquora cursu,

N unc fessæ lætus ducunt per prata choreas
A rboribus tectæ, ac circum uariantibus umbris.
N unc tenueis mulcent gratis concentibus auras,
A ut amne in medio ludunt, utreisq; sub undis
L asciuæ alternant agiles per brachia motus,
L ubricaq; intorquent niueis uestigia plantis.
E natat hæc, leueisq; manus, & brachia monstrat,
A ut tenerum latus, aut molleis cum poplite suras.
D esilit illa petens imum, splendetq; sub undis
M armoreum femur, & ceruix argentea, & illæ
D educunt cælo diuos quæ ad furta papillæ.
M ox resilit, flauumq; caput, nigrantiaq; effert
Lumina, tum niueo quæ purpura fulget in ore.
H ic aliquis cannosa latens post flumina pastor,
A grestis Deus, & Satyrorum è stirpe procaci,
C oncepit postquam ardētem sub pectore flammam,
H uc, illuc oculos agit, & suspiria ducit,
I nsertatq; caput cannis, refugitq; uideri,
D umq; uidet, frigetq; simul, feruetq;, cupitq;,
D esperatq;, audetq;, feroxq; libidine, in undas
D esilit, atq; cadens sonitum dedit. At chorus antrū
A ttonitus petit, & latebris sese abdit opertis.
I pse Deus uano frustratur gaudia tactu.

AQVAS NATVRALITER ESSE SINE COLORE, ET Sapore.

Nec sapor, aut color ullus aquis fluuialibus. Ipsæ
T ellure hos de matre trahunt. hinc sæpe uenenum,
S æpe salus. adeo uariat tellusq;, solumq;.
T erra salutiferas uireis, eadem ipsa nocenteis

P ræbet aquis, ſucoq́; ſuo prodeſtq́; nocetq́.
T erra eadem argento large fœcunda, ſed aer
V ber aquis, Nereïq́; nouas hinc ſufficit undas,
P ræcipue tamen arctoo ſub cardine, qua ſe
V is ingens cohibet, quamq́; & Sol languidus errat
D efeſſus ſpatijs, obliquo & tractus ab orbe.
I nde perennis aquæ manet fluor, oceanusq́;
A eſtuat, arctooq́; fluunt è cardine riui.

DE FONTIBVS CALIDIS.

Baiano ſed ne fumare in littore Thermas
M irere, aut liquidis fluitare incendia uenis,
V ulcani fora ſulfureis incenſa caminis
I pſa monent, late multum tellure ſub ima
D ebacchari ignem, camposq́; exurere opertos.
I nde fluit calidum referens ex igne uaporem
V nda fugax, tectis feruent & balnea flammis.

DE AMARIS FONTIBVS.

Hinc etiam ſalſum fontes traxere ſaporem,
E t laticem longe ingratus inficit amaror
T ellure incocta exudans, aeriq́; maligno,
Q uem liquit quondam accenſis fornacibus ignis,
P oſt æuo extinctus longo monumenta relinquit
E xuſtum cinerem, & cocto ſola ſubdita ſaxo.
H inc alibi exhauſtos antris putealibus amnes
V ulcano feruente coquunt, dum craſſior humor
S tringitur, inq́; ſalem tepidæ ceſſere lacunæ.
A ſt alibi in lapidem tranſit liquor, uſq́; adeo uis
T elluris uariat: uideas lapideſcere Sarni

C aeruleo sub fonte alnum, filiasq; maniplos,
E t paleae intortos lento cum uimine culmos.

DE RIVO VENAFRANO.

Decurrit tenui labens aspergine riuus
R upe uenafrana, fessus quem saepe uiator
I ncusat gelidos raptim oculuisse liquores.
S aepe repentinos fracto de monte tumultus
E rumpentis aquae timuit sub uomere taurus.
I psa suas nunc diues opes natura profundit,
N unc retrahit defessa manum, seq; ipsa remittit.
H ic lactis fluitare amnem sua ad ubera mater
L aetatur, dolet hic omnem obriguisse liquorem.
M ateriam saepe ingenio, instrumenta uel arti
D eficere, ipse operis prudens dolet autor, & actor.
N unc ergo ingentesq; animos, uiresq; ualenteis
P raefefert natura, opibusq;, & robore pollens,
N unc inculta situ, longaq; effeta senecta
L anguescit, propriumq; negat retinere uigorem.
D um reparat uires, renouataq; robora firmat.
I psa suos tunc plena sinus, uterumq; relaxat.
Q uiq; uigor fuit ante, refert se ad munera nota.
N ec uero casusq; inopes, aessantiaq; arma
N aturae, nec rursus opes, luxumq; fluentem
N on hominum, non alituum genus, et pecus, et grex
S quamigerum sensere, graui & doluere ruina.
H inc etenim miseranda lues mortalibus, hinc &
D ira fames, saeuitq; malum per uulnus utrunq;.

DE FONTE AMMONIS.

Ammonem fama est medijs sub noctibus altum

Feruere, & in medijs rursum frigere diebus.
Causa quidem uel certa subest, nam frigora noctis
Intus alunt ignes, nocte & uapor æstuat intus,
Vnde fluunt calidi noctis per tempora riui.
Luce autem cum Sol terras populatur, & ardens
Exhalat uis, tum uenæ recreantur hiantes,
Vnde redit gelidus sua per uestigia torrens.
Rara igitur natura soli, quæ frigore Lunæ
Quæ Solem facile admittit resoluta diurnum.
Hinc facile & recreat sese, & feruescit in horas.
Hinc terræ uarium mutat fons ipse tenorem
Longinquo ueniens loca per uariantia ductu.
Nam neq; sese orbe ex alio uis torrida Solis
Immittēs, penetretq; uterū, et grauida ubera terræ,
Immensumq; maris spatium, tantumq; profundi.

DE FLVVIO TRIGELLA IN LVCANIA.

Horrescit quoq; Lucanis in saltibus antrum,
Vnde petunt trepidi afflictis oracula rebus,
Præcipitat longo immanis descensus hiatu.
Septem aræ circum, & fumos flant tura sabæos.
Antistes zeno lituum tenet, & uocat ore
Præsentemq; deum, & pia numina sistit ad aram.
Turba fauet, mox & uoti damnata recedit.
Ipse autem fruiturq; dijs, atq; imperat antro,
Vnde fluit gelidus salebroso fonte Trigella,
Arescitq; hyeme in media, atq; æstate liquescit.
Vere nouo, cum se tellus adaperta relaxat,
Tum uideas tecto ex antri stillare fluentum,

H ic riuos fluitare, illic concrescere fontem
I n clatros hiat ecce alibi fumosa uorago,
V nde aditus imi ad manes, & tartara mundi.
P arte alia sonat abruptus specus atra cauernis
H orrend um. Ruit acta repente canalibus unda
O cultis, sicco'q; diu deuoluitur alueo.
P astores cohibete gregem sitientem, & ab unda
P ellite. non foetum optatum, non ubera uaccae
D istenta, aut tenerum cum matre aspexerit agnum
E rrantem, qui pota frequens ad flumina pastum
E gerit armentum, & crudo saturauerit amni.
C apripedis potuit tantum dolor, iraq; Fauni.
Luserat aspernata procum Ripenia, & udis
A bdita fluminibus detestabatur. Ibi amens
D eturbat'q; pedum pecudes'q; à fonte repellit
I nclamans. nulli foetus, non ulla propago
S it pecudi, quoties sitientia guttura ad undam
A dmorit, poto'q; grauis de flumine abibit.
S emamnem fugitate boues, fugitate capellae
I ratus'q; gregi in nemus, & loca sola recedit.
A t cum declinat rapidus Sol, & fugit annus,
A c lassata situ, tellus'q; effoeta senescit,
A ruit & uenis humor, mirabere fontem
V el biduo effluxisse, ac flumina tanta requirens
I ncuses'q; Deos, naturae'q; abdita damnes.

VETVSTATE TEMPORVM MVTARI FONTES, AC MARIA.

Sed nec perpetuae sedes sunt fontibus ullae,
A eterni aut manant cursus. mutantur in aeuum

Singula, & inceptum alternat natura tenorem.
Quodq; dies antiqua tulit, post auferet ipsa.
Hoc Mare, quod nunc ingenti duo littora tractu
Europam, libyamq; secat, (non fabula) quondam
Tellus una fuit. medio stetit æquore Taurus
Insudans sulco, atq; attrito uomere fessus,
Nunc mersa tellure natat uento acta carina.
Vulcano sacra, & fumoso uertice anhelans
Insula, cyclopum horrisonis incudibus antrum,
Nulla olim. nunc nulla Elicæ nonacria, ut illam
Luctibus, iratóq; absorbuit æquore Nereus.
Aegyptum Casij soluens de rupe secabat
Nautæ uagus. non dum ullum illi nomenq;, decus ue
Sed pelago stagnante palus, udæq; lacunæ,
Nunc regio & populos late fœcundat, & urbes,
Pyramidũ ostentans monumenta, & nomina Regũ.

SITVM TERRAE MVTARI, ET TERRAS IPSAS RENOVARI.

Quid mirum fontes, siccato & flumina cursu
Desinere? adueniet lustris properantibus ætas,
Cum pelago emerget tellus noua, cum mare terris
Incumbens mole ingenti, simul oppida, & arces,
Cultaq; sub rapido secum feret hausta profundo.
Nullus honos regum tumulis. Impune deorum
Templa ruent. Idem fluctus pecudemq;, Iouemq;
Auratum affliget scopulo. exitium omnibus unum,
Et clades una absumet iuuenesq;, senesq;,
Matres, atq; uiros, & corpora cara nepotum.
Nec natum complexa parens miserabilis udis

P roficiet lachrymis, clamantem, et acerba gementem
C æruleus cavo uortex absorbet hiatu,
E t nota, & pictos secum feret unda penates.
N on ullæ ultra relliquiæ, aut monimẽta manebunt,
N on rerum labor, aut operum uis edita cœlo.
M aiestas ipsa ingenij, decora illa sororum
A onidum, confecta situ, atq; in nube iacebunt,
C unctaq; sub tenebris, & opaca nocte tegentur.
P arte alia exurgent immani corpore montes,
E t nigra primo cœlum caligine tingent
F umosis iuga uerticibus, non dum aere aperto,
N ec sicca tellure satis. Post tempore certo
T erra recens, cœlumq; nouum, noua littora, & udi
L abentes passim lymphis crepitantibus amnes
I ncipient præbere nouis alimenta colonis,
P aulatimq; nouus fato instaurabitur orbis.
Te quoq; uel iuuet ad finem uenisse laborum
V ranie, licet & fontis leue murmur, & ipsæ
S pirarint placidæ zephyris felicibus auræ.
R ura senem, uatemq; suum, sua ad ocia felix
P arthenope uocat, & fesso blanditur alumno.
N on ederæ, mea non lauri per tempora serpant.
M e sat erit si cæruleo Sebethus ab amne
I ntactæ salicis fluuiali munere donet,
A c mihi pomiferis uacet Antiniana sub hortis.

FINIS.

I. I. PONTANI DE HORTIS HESPERIDVM, SIVE DE CVLTV CITRIORVM AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM FRANCISCVM GONSAGAM MARCHIONEM MANTVAE LIBER PRIMVS.

Os o quæ liquidos fontes, quæ flumina Nymphæ
u *Naiades colitis, quæ florida culta Napeæ,*
Delolosq; hortos, & littora cognita Musis,
Q *uæ colles Baccho lætos, flauentiaq; arua*
M *essibus, ac summi curatis rura Vesæui,*
Q *uo solem uitetis, iniqui & syderis æstum,*
H *ac mecum placida fessæ requiescite in umbra*
G *ratorum nemorum, Dryades dum munera uati*
A *nnua, dum magno texunt noua serta Maroni*
E *molli viola, e' ferrugneis Hyacinthis,*
Q *uasq; fouent teneras Sebethi flumina myrtos.*
V *os gelidi fontes, genitalis & aura fauonij*
I *nuitant, uos cœruleo quæ littore pictæ*
N *ereides, uarias ducunt ad plectra choreas*
E *t nudæ pedibus, fusæq; ad colla capillis.*
E *n ipso de fonte, & arundine cinctus, & alno*
F *rondenti caput, ac uitreo Sebethus ab antro*
R *orantes latices, musco'q; uirentia tecta*
O *stentans, placidas de uertice suscitat auras,*
Q *uers solem fugat, & salices defendit ab æstu.*

E rgo agite, & uirides mecum secedite in umbras
N aiades; simul & sociæ properate Napeæ,
Q uæq; latus Tyrio munitis Oreades arcu.
N on hic Pierij cantus, non carmina desint,
A duentante Dea. summus en collibus offert
V raniæ se læta. agite assurgamus eunti,
E t dominam comitemur, opaca & rupe sedentem,
E t rore Idalio, & Syrio ueneremur odore
I nsignem cithara, & stellanti ad tempora serto.
O facilis, felixq; ueni Dea. me per apertos
A eris immensi campos, summoq; uagantem
A ethere, mox toto numerantem sydera cælo
D uxisti, legesq; deûm, atq; arcana docenti
I llarum & relegis series, & fata recludis,
A tq; ipso rerum causas deducis Olympo.
O cia nunc, hortiq; iuuent, genialiaq; arua,
Q uæq; & Amalpheæ fœcundant littora syluæ
C itrigenum decus, Hesperidum monumēta sororum,
D elicıæ quoq; & ipsa tuæ. Peneia Phœbum
D electent Tempe, fraternaq; pectora Lauri.
T e Sebethiacæ capiant nemora inclyta citri,
E t quas nostra suo colit Antiniana recessu.
N os canimus. Tu diua faue, atq; assiste canenti,
D um uatis ueteres sacri renouantur honores.
E n manet irriguum te blanda Patulcis ad amnem.
At tu quo Gonsaga domus, quo Mantua gaudet
P rincipe, dum canimus, post arma, grauesq; labores,
I tala dum spargis, Tamarusiaq; arua cruore
G allorum, & uictor spolia illa pherectria tentas,
F rancisce heroum genus, atq; Bianore ductum

N e desis, né ue hortensem contemne laborem,
H erculeæ decus, & pretium memorabile clauæ.

QVALIS SIT ARBOR CITRIVS, ET VNDE ORIVNDA.

Orbe etenim Hesperio, Niasíq; ad littora quondam
O ceani, auriferis primum sese extulit hortis
C itrius, arboreæ referens præconia palmæ.
I lli perpetuus frondis decor inter opacum
A lbescunt nitidi flores nemus. Atq; ita late
S pirat odoratus zephyris felicibus aer.
I psa quidem lauro folijsq;, & cortice, & ipso
S tipite tum similis, tum frondescente iuuenta,
A t cono inferior, ramisq; ualentibus impar.
N am florum longe candore, & odoribus anteit.
Q uin grauida e ramus, triplici distincta colore
M ala nitent, uirides primum referentia frondes.
H inc rutilant, fuluoq; micant matura metallo,
F lore nouo semper, semper quoq; fœtibus aucta,
P erpetuum Veneris monumentum, at triste dolorum.

DE CONVERSIONE ADONIDIS IN CITRIVM.

Mœrebat puero extincto, lugebat amantem
S cissa comam, et lachrymis humebat terra profusis.
H umebant lauri, quarum fronde nte sub umbra,
E t positum ante pedes lamentabatur Adonim,
E t se oblita Deam, tundebat pectora palmis.
V t uero sese dolor, & grauis ira repressit,
A c ueterum admonuit Daphne Peneia amorum,

Et nostros inquit testabitur arbor amores,
Nostrorum & maneant monimenta æterna dolorũ.
Ambrosio mox rore comam diffundit, & unda
Idalia corpus lauit, incompertaq; uerba
Murmurat ore super, supremaq; & oscula iungit.
Ambrosium sensit rorem coma, sensit & undam
Idaliam corpus, diuinaq; uerba loquentis.
Hæserunt terræ crines, riguitq; capillus
Protenta in radice, & recto in stipite corpus.
Lanugo in teneras abijt mollissima frondeis,
In florem candor, in ramos brachia, & ille,
Ille decor tota diffusus in arbore risit.
Vlnificos spinæ referunt in cortice dentes.
Crescit & in patulas Aphrodisia Citrius umbras.
Colligit hinc sparsos crineis Dea, mandat & altæ
Telluri infodiens. tum sic affata. Meis heu
Consita de lachrymis, nunquam uiduabere fronde.
Semper flore nouo, semperq; ornabere pomis
Hortorum decus, et nemorum, illecebræq; domorum.
Osculaq; illachrymans ligno dedit, éq; capillis
Summa sub tellure agitans, fibramina ducit,
Hauriat ut sitiens undam, atq; alimenta ministret.
Illa uelut dominæ luctum solata, recenteis
Excussit frondeis, resupinaq; uertice, canos
Diffudit florum nimbos, queis pectora diuæ
Impleuitq; sinum, & lachrymas sedauit eunteis.
Exin Hesperijs arbor nitet aurea syluis.

DE APPORTATIONE CITRII IN ITALIAM.

At postq̃ Herculeis humeris stetit axis, & Atlas
P rospexit cœlo, & fessus requieuit in antro,
E t iam sata Deûm, Latij & scelera impia monstri
V ltricem expectant clauam, procul orbe subacto,
G eryone extincto, spolijs insignis abactamq;
A duexit prædam, & nostris stetit ultor in aruis.
I dem humeris, idem ipse arcu, clauaq; superbus
D euexit simul Hesperio de littore syluas,
H esperidum syluas, nemora effulgentia & auro.
Q ueis post Phormiadum saltus, fragrantia myrto
L ittora Caietæ, fontesq; ornauit, & hortos
V irginis Hormialæ. Veniente ea Thybride abudo
A ccipit hospitio, & thalami simul addit honores.
H inc & ob ætatis florem, placidosq; hymenæos
A uriferæ pretium tulit arboris, inde recenti
I mpleuit campos nemore, & zephyritide sylua,
Q ua læstrygonios saltus, saxa horrida Nereus
L ambit, & æquoreæ Lyris secat arua Suessæ,
Q uaq; & oliuiferis de collibus edita prisco
N ympha Lamo, irriguos Fundania prospicit agros,
D istinctosq; hortos pomis, & littora myrtis.
Q uin & rura sororis Amalphidos, & Sirenum
D itauit scopulos Niasæi munere mali.

QVAE LOCA SINT APTA SERENDIS CITRIIS.

Nunc age qui cultus citrijs, quæ certa serendi
T empora, quæq; illis regio magis apta ferendis,
E xpediam, nulliq; loquar memorata priorum.
Principio apricum ad solem, uentosq; tepenteis

Vergit ager putres glebæ, quæq; æquora rastris
Molle sonent, fluidum facile admissura liquorem.
Nec mihi displiceat salebrosi glarea ruris,
Quæq; solo tenui graciles imitatur arenas,
Si modo sæpe fimo spargas, si pronior unda
Diluat ipsa super, lætusq; insluet & imber.
Quid non expugnet solers industria? Non me
Aut pudeat, dum mane suas Philomela querelas
Instaurat, seu maiores sol suscitat umbras,
Plena manu liquidis inuergere dolia lymphis,
Spumantemq; cauis inferre canalibus amnem,
Solari & mollem cantu mulcente laborem,
Aut etiam occasum ad Solem, primasq; tenebras,
Dum nox oceano nigris sese exerit alis,
Aut tenebris medijs, & cum intempesta silet nox,
Nec nocturna negat rorantia lumina Phœbe,
Et flumen ruere, & fontes mersatilis urnæ,
Tantum auet inspergi sese imbre Niasias arbor.

QVAE LOCA SINT EVITANDA, ET QVIBVS VTENDVM REMEDIIS.

In primis fuge sithonij mala frigora cœli,
Afflatus caue Threicios, boreamq; niualem,
Quiq; Lycaonio spirant de uertice cauri.
Quod si non alia poteris ratione malignum
Frigus & Othrisij compescere flamina uenti,
Obijcibus cohibe, ac summi molimine muri,
Aut olea, & multa prudens circuntege lauro,
Aut ualle occulta, uastiq; crepidine saxi.
Aut ubi celsa suis obstent fastigia tectis.

Quin & per ualidas hyemes, per sydera nota,
Cum cœlum riget, atq; gelu coit altior æther,
Tum gelidæ noctes, concretaq; terra pruina
In primis metuenda, & iniquus Iuppiter hortis.
Ergo quamprimum coniecto stramine, & arctis
Cratibus, aut sparsis circum, supraq; maniplis
Impiger alpini compesce incommoda cœli,
Iratumq; eurum, aut fumos succende uolantes,
Aut calcis uiuæ cumulosq; fimumq; calentem
Insterne, & calidis gelidum aera uince fauillis,
Ac supplex uenerare Deos, & thura benigno
Vre Ioui, auertat glaciem, componat & iras.

FABVLA DE CITRIORVM REparatione, nouaq; apportatione in Italiam è Media regione.

Nanq; ferunt ob primitias quandoq; negatas
Iunonem indignantem animo, grauiterq; dolentem
Immisse & stragem arboribus, citrijsq; ruinam,
Hesperij generis malorum stirpe perempta.
Donec eam Venus è Medorum diuite sylua
Relliquias relegens, per Afrorum pinguia culta
Rursus in Italiam genti transmisit habendam
Aeneadum, quo priscus honos, & cura nepotum
In syluis ueteres renouaret Adonidis ignes,
Aeternum & maneant monumenta insignia amorũ.
Tu uero quoties æstusq;, & solis iniquum
Feruorem metues, rapidi & fera sydera cancri,
Aut glaciem quoties, inimicæ & tempora brumæ,
Verge iterum latices, iterum fluuialia mersa

S tagna super sic ipse æstus, sic frigora uinces.
N anq; æstu sitientem alte, externoq; calore
A rentem madidans, sedas æstumq; , situmq;.
A t glacie inclusus calor æstuat, & furit intus
F lamma uorax. Tũ funde imbrem, tũ flumine largo
I rrora siccas occulto ex igne medullas,
Q uo uigor aduersum soles se & frigora duret.

QVOD TEMPVS APTVM SIT SERENDIS CITRIIS.

Vere autem, et cum Sol paribus se temperat horis,
T unc tuto liceat telluri infigere plantas.
N ec toto uerear scrobibus committere in anno,
A estate umbrosis in uallibus. Ast hyeme, & cum
M ollis in aprico mitescit terra recessu,
S i modo perpetuus laticum mihi defluat humor,
N ec desit coniux, plena quæ diluat urna,
E t nunc frondenti ramo defendat ab æstu,
N unc solem hybernis admittat mensibus, & nil
L inquat inexhaustum, curaq; utatur, & arte.

QVASDAM REGIONES NON ALERE citrios propter frigus.

Nec uero Insubrium campis Ticinide terra,
Q uaq; Pado alniferis infert sese Abdua ripis,
A usit se riguis committere Citrius hortis,
N ec qua iuncta Pado scindit sua Mincius arua,
A rua uirum, heroum, in primisq; feracia uatum.
A rte tamen, studioq; Cloneia ponitur arbos
I n rheda, cui pingue solum, cui plurima tellus

Insit, & assidua madeat stirps aurea dextra,
Sub Ioue quæ ferat æstates hyemésq; malignæ
Infertur tectis, calidóq; fouetur in antro.
Benaci tamen ad ripam, Charidæáq; recessus
Læta nitet, ramísq; exultat adonias arbor.
Munus & hoc Cytherea tuum, dum forte canentem
Ad uirideis Saloi salices, tua dulcia furta,
Et pueri amplexus teneros, & Adonidis igneis,
Miraris uatem egregium, cui candida plaudit
Verona, & liquidis Athesis fauet assonus undis.
Ille suas canit ad uolucres, sua reddit Adonin
Sylua. Dionææ ludunt ad carmina Nymphæ.
Ipsa tuos repetis lusus, repetísq; hymenæos.
Per syluas, per saxa sonat tibi gratus Adonis,
Antra per, & ualleis resonat formosus Adonis.
Huc ò Adoni ades. huc ades o mihi dulcis Adoni.
Addis & his etiam suspiria. suspirarunt
Et tecum salices, & tecum flumina. Dumq;
Et flectunt salices ramos, & flumina cursum,
Illicet & salices frondeis, & poma tulerunt
Hesperidum nemoris, nam sic Dea grata tulisti.
Illicet & fluuij gaudent Cyrenide sylua
Delituisse, nouóq; comas nituisse decore.
Gaudet & ipsa suo Verona ornata Catullo,
Altisonísq; fauet reflexa è montibus Echo,
Sirmiaq; auratis resplendet rura uolemis.

DE ALTITVDINE SCROBIVM.

Sed tamen et scrobibus modus hic erit, ut neq; i altũ

D *esideat nimis, ut quantum radice profunda*
H *aeserat, hoc paulo iaceat plus, eq; lacuna*
H *auriat ut solitos imbres, madidumq; fluentum.*
T *um baculo, aut pedibus facilem calcabis arenam.*
P *arce tamen teneris fibris, cautusq; benignam*
A *ffer opem, indulge & leuibus pueriliter annis.*
H *aec inter geniumq; loci, Nymphasq; sorores*
I *mplora auxilio, & faueas simul auspice dextra.*

SERENDAS ESSE CITRIOS NA- *tiua cum terra, & qualis fulciendas.*

Q *uin etiam uellens fosso de gurgite plantam,*
R *ursus & infodiens, dextra fautrice uideto*
C *um tenera radice, simulq; haurire, simulq;*
N *atiuae infodere & multum telluris, ut haerens*
I *n patria possit melius consuescere terra.*
I *pse uides puerum materno lacte repulsum*
I *ndignantem alio ductare e pectore mammas,*
V *beribusq; alijs dulces haurire liquores.*
A *ltera confestim subeat te cura, ualenti*
S *istere eam uallo, socijsq; adiungere truncis,*
N *e uenti excutiant teneram, ne uerbere torto*
A *uferat inducto Boreas immanis hiatu,*
E *t sublime uolet rapidis iactanda procellis.*

FERRO COERCENDAM *esse luxuriã.*

E *rgo & ubi in ramos frondens sese extulit, actis*
S *ub terram sparsim radicibus, inijce ferrum,*
C *aede manu, ne in luxuriem fundatur inanem.*
N *am ueniet quocunq; uoces. Sed frigora uita,*

N e'ue alte inflictum æra contingere uulnus
S it pudor, urat ne calor, aut ne frigora lædant.

DE PROPAGINIBVS Procurandis.

Atq; hinc quo cultu citrij, qua'ue arte, uel usu
P roueniant, paucis (nam nec sunt multa) docebo.
P artem etenim insitio, partem sibi semina, partem
V endicat in generis sobolem producta propago.
E rgo ubi subductum felici e matre flagellum
V ideris, hoc gladio medium feri, & inijce saxum,
Q ua uulnus patet, & plagæ sic consule hianti.
I nde terebrato per aperta foramina fundo
F ictile conijcias, pulla & mox obrue terra,
N ec sit parca manus stillanti infundere gutto.
R adicem lento ducet de cortice ramus,
S ubijciet'q; nouas geminato ex ubere uires.
E rgo ubi in Italiam quater aduenta uerit ales
D aulias, i, rescinde manu, atq; excinde securi
F rondentem ramum, & terræ committe subactæ
O ptatam prolem, fibris, & fronde uigentem,
O rnet ut excultos & flore, & frugibus agros.
Q uin etiam cum se felici matris in umbra
E duxit soboles, ferro diffinde, & adactum
I nfigas lapidem, ducto mox infode sulco.
C rescet in immensum multa radice uirago.

DE SEMINIO FACIendo, & colendo.

Si tibi seminium curæ, primum elige terram
S ole sub aprico, nulli quæ obnoxia uento.
H anc ualidis rastris, & duro uerbere marræ

D iscute, & in tenuem redigas studiosus arenam.
H inc semen legito. lectum grauiore notatu
A equatis spatijs serito, dextra'q; fideli
I nfodito. infossum solito de more rigato,
E t studiosa manus diuellat gramina circum.
N on mora, iam toto tollent sese agmina campo,
E t paribus spatijs, æquato & Marte ferentur.
H inc breuibus uallis sub signum figito, & herbas
I pse manu legito, lectas sub sole cremato,
S æpius & duris agitato bidentibus alte
F rondentem syluam, zephyros'q;, auras'q; cientem.
Nec uero non illa tibi sit maxima cura,
E t pubi teneræ, & postq̃ sese extulit arbos,
S ordentes soleas, simul & præsegmina tetra
I lluuiem immundam, crassis'q; liquoribus haustam
I ngerere, humorem ut lentum radicibus imis
I nstillent imbri, atq; actis fluuialibus undis.
Præcipue fœtus grauidos, nitidam'q; iuuentam
P ræstabunt infossa canum tibi squalida tabo
C orpora, dum pingues gaudent uligne fibræ,
L uxurient'q; hyeme in media, atq; arentibus aruis.
N ec dubita aggestum cinerem, squalentia'q; ossa
M ersa solo infodere, aut hominũ excremẽta, suum'ue
I nferre, aut lætis sparsim radicibus, urnam
F undere, & humani maleolentia flumina lotij,
N octe tamen, ne te petulans uicinia damnet
N idore offensa, & grauiter spirantibus auris.

EVAGATIO QVAEDAM Poetica.

Iam tempus legere, & cultus disponere in hortis,

E t tondere manu,& riuos agitare sonanteis,
C olligere & plenis redolentia citria ramis
A estiuum ad solem,& uento crepitantibus umbris.
C olligis ipse manu. Coniux in parte laborum
D ulcis adest.capit expensis de fune canistris,
E t mirata,sinum pomis grauioribus implet.
E t memini(astabat coniux) floresq; legentem
I dalium in rorem,& Veneris mollissima dona
A mplexata uirum molli desedit in herba,
E t mecum dulceis egit per carmina ludos,
Q uæ nunc Elysios o fortunata recessus
L æta colis sine me,sine me per opaca uagaris
C ulta roseta legens,& serta recentia nectis.
I mmemor ah,nimiumq; tui studiosa,quietos
V mbrarum saltus,& grata silentia captas.
S parge puer uiolas.Manes saluete beati.
V xor adest,Ariadna meis oneranda lacertis.
O felix obitu,quæ non uiolenta Brigantum
P erpessa imperia,quæ non miserabile nati
F unus,& orbati senis immedicabile uulnus
V idisti,& patrios fœdata sede penates.
S ed solamen ades coniux.amplectere,neu me
L ude diu,amplexare uirum, ac solare querentem,
E t mecum solitos citriorum collige flores.

FRVCTVS CITRIORVM ALIOS dulceis esse,alios acrimoniosos.

Est uero & duplex citrij genus, & quod amores
I ucundos referat,dulceis & Adonidis igneis.
S ic placitum Veneri.Dulce hoc.quodq; acre , dolores

Et tristes luctus, & lamentabile funus
Sorte refert, suus ut lachrymis ne desit amaror.
Rara sed Ausonio, Lamaeq; in littore faetus
Dat dulces, succosq; frequens meditatur acerbos.
Contra solis ad ortum, atq; in Gangetide terra
Sponte sua dulcem uictum, ac redolentia ramis
Mella liquat fluit éq; Indis liquor Atticus hortis.
Nuper enim Hesperio oceano Calletia pubes
Digressa, ignotosq; locos, & inhospita sulcans
Aequora, non solitos tractus, noua littora obiuit,
Et procul arentis Libyae penetrauit arenas
Audax, nec notas, pontus quas circuit, urbes.
Hinc austro approperans, coeloq; intenta cadenti,
Syderaq; aduerso seruans labentia mundo,
Inadit oscurum gelidi Aegocerotis in orbem
Attonita, & rerum nouitate, umbrisq; locorum.
Inde pedem referens Prassi conuertit ad oras,
Barbaricumq; fretum exuperãs, Rhaptiq; procellas,
Tandem gemmiferos Indi defertur ad amnes,
Littoraq; e` citrijs semper fragrantia syluis,
E quibus Hyblaeosq; fauos, & Hymetia faetu
Mella dari, dulcemq; refert e` cortice rorem
Sponte quidem, at succos longe indignanter amaros.
Vsqueadeo coeliq; situs, solaq; abdita terrae,
Et soles uariant ipsi, positusq; locorum.
Ergo alibi natura suo se robore firmans
Indiga nil opis est nostrae, uictrixq; superbit.
At alibi curasq; hominum, atq; inuenta requirit,
Obsequiturq; arti, & legum sese arctat habenis.
Nanq; haec sponte sua, quaedam se in luminis oras

E *ducunt,matris'q; suæ tolluntur in umbra.*
I *lla hominum expectant operas, manuumq; laborẽ,*
N *aturæ tactum munus. nam prorsus ad artem*
I *nsitio est referenda humanæ & mentis acumen,*
D *e qua post in parte sua, suo & ordine dicam.*

QVOMODO CITRIA *Fiant crassiora.*

Sin curæ tibi sit grandeis educere fœtus,
E *t patulas implere manus, age, decute ramus*
C *rescentem prolem, e multis ut pauca supersint*
P *oma, sed & maiora, loco et magis auspice nata.*
V *beriore etenim succo lætabitur hæres*
F *raterni lacti s, uacua & dominator in aula.*

QVOMODO CITRIA TOTO AN- *no insideant in arbore sua.*

Ne'ue autem toto fructus tibi desit in anno,
C *arpe manu partem, & plenis bacchare canistris.*
Q *uæ reliqua est, grauidis sinito gaudere uolemis,*
C *onfestim, qua parte dolet uiduata, recentem se*
I *nduit in florem, atq; implet spe diuite ramos.*
S *ic etenim alterno ditescet sylua metallo.*

DE RATIONE *Decoris hortensis.*

Nunc quæ sit formæ ratio, et quæ cura, docẽdum.
V *ndiq; quo decor ipse sibi, & noua gratia constet,*
N *ec frustra ueteres Veneris referentur amores.*
N *on aliás cultu maiore incessit Adonis*
V *enatum, non Niliacus spectatior unquam*
I *n syluas, non ante Venus maiore paratu*

O rnarat, quam luce quidem qua fossus ab apro
C oncidit, & nigras tabo madefecit arenas.
C ingebat crinem myrrhæ de palmite ramus,
A d frontem roseus diffulgebat hyacinthus,
S uccincta & nitidum uelabat purpura pectus,
C ollaq; fulgentes uariabant candida bacæ
S parsim purpureis, & cæruleis immistis,
C ingulaq; auratis radiabant aspera bullis.
E latis humeris pendebat aheneus ensis,
A d capulum uiridis fulgebat in orbe smaragdus,
I nterstincta auro uagina, argentea cuspis,
C rura Cleoneæ uestibant leuia pelles,
D istinctiq; auro Tritones, & aurea cymba,
Q ua quondam Paphias Venus ipsa enauit ad arces.
H orrebant manibus duro uenabula cornu,
E t paribus nodis, paribusq; nitentia gemmis.
T alibus ornatum in syluas Dea mittit opacas,
O sculaq; in roseis linquit signata labellis.
A rboreos igitur cultus Dea poscit, & ipsis
O rnatu, atq; auro longe splendescere in hortis.
Q uo circa cum primum ætas feret, ipse benigna
S iste manu plantam, rectoq; in stipite firma.
S iquid & incultum, ferro preme. ferrea cera
V ulnera perlinito, frigus ne permeet artus,
I n conum crescat facito, ramosq; fluentes.
S edulus attondeto, & legem frondibus indito
V sq; suus puero ne desit lacteus humor.
T u tenui calicem suspende in palmite filo,
I mple et aqua, tenuemq; in aquã mox iniice uittam,
Q uæ labro emineat pendens, quæ stillet, & usq;

L anguentem rorem, leui qui cortice labens
D ucat limosam gutta fluitante lacunam.
A t postquam sese summas subduxit in auras
E t felix trunco, & ramis frondentibus arbos,
L iberior tibi sit, durata & frigore, & aestu.
N on omnis tamen aut labor est, aut cura neganda.
N ec tu parce oculis, dextrae si parcis, nec te
A ut sobolem mirari, aut ramos sorte grauatos,
A ut pigeat medijs laudare in solibus umbras,
A ut genio indulgentem agitare choros, & iniquo
S ole sub, appositisq; toris, mensáq; beata
L udere, fumosum puero fundente falernum.
I nterea florum nimbus cadit, & fragrantem
A d praedam coniux, ad praedam nata, generq;
S urgit laeta toris, & flore exultat honesto,
Q uē lectum liquat, ac thalamos inodorat, amorumq;
I psa uiri memor, & uestes intingit, & ora.
E rgo & frondentem bruma mirabere, & aestu
F lorentem, aurátis utroq; & tempore malis
F ulgentem. cole sub niuibus, sub sydere Cancri,
N octurnis neu parce operis, neu parce diurnis.
Q uoq; modo id facias, exempla antiqua monebunt.
R iuus aquae fluat, aut fontes rorantis urnae
M uniat elatus paries. Daphneia laurus
M ulta tegat super, & grato tueatur amictu.
A rceat & fulmen. quoties & cura uocarit
S parge fimum, calcis tumulos age, né ue niualem
S istere per ramos patitor, sed discute nimbos,
I ngentesq; cita fumos, & consere pugnam
F latibus hybernis, culmóq;, & crate saligna.

POST RIGIDAS TEMPESTATES Non esse amputandas.

Sed memini cum nullæ artes, non arma, doliq;
V im cœli aduersam ferrent, periere comantes
S yluæ, obriguere gelu nemora omnia. late
I rrumpit mors. intereunt decora alta sororum
H esperidum. sæuit Scythicis aquilonibus aer,
C oncretæ & solitos sistunt caua flumina cursus.
Q uod quando (euertat Venus ipsa) rigentibus euris
C ontigerit, neu tu gladio, neu cæde securi
A rentes hortos, sed calce, sed imbre madenti
A ffer opem. hoc sæpe ipse hyeme, hoc & uere tepenti.
D eceptum nec te fallet labor. Ecce repente
P ullulat ab radice, aut summo stipite lætus
E ffundit gemmas, turgenti & germine frondet.

DE DISPOSITIONE Citriorum.

Si te delectat species quadrata phalangis,
I n quadrum dispone. Acies si forte latina,
P orrige & in longum. Sin & per florida rura
S parsa manus, decor ipse auriq;, & gloria frondis.
E st eadem, nitet in medijs stirps aurea lucis,
Q ualis mane nouo cum se fulgentibus astris
E xtulit oceani formosus Lucifer unda,
Q uocunq; inspectat, quoquò sua uerterit ora,
N il illo radiat fulgentius, omnia cedunt
A stra simul, toto exultat Venus aurea cœlo:
Et quoniam assuetudo mali, ueterumq; laborum
N aturam exuperat tolerando, & acerba ferendo,

I dcirco uideas sylvestri sæpe recessu
N on ulla rastrorum opera, manuum'ue labore
E t fructus parere, & solidis frondescere campis
H esperiam Citrium, inculto & domnarier aruo.
H inc alij postquam è sulco sese extulit actis
S ub terram late radicibus, & stetit artus
F ixa solo, minus indulgent, operamq; remittunt,
A teneris quò consuescant niuibusq;, sitiq;.
N ec uero cultusq; soli, aut uis falcis ahenæ,
A ut tantum iuuet undanti de tramite riuus,
Q uantum auster, libycoq; ruens de littore flatus
A utumno noceant. Perit hic labor omnis, & ille
A b fructus decor, ac frondis squalescit, ut arbor
A rescat uiduata, ut ramo, & fronde perusta
M œreat, heu liquidis nil proficientibus undis.
E rgo altas sepes prætende, & brachia iunge
D ensorum nemorum, & clypeis ramalibus obsta
A duersæ lauri, aut quercorum umbrante cohorte.

DE OPERE TOPIARIO.

Q uod si nec studium frugis, nec cura mouebit
H ortensis lucri, nemoris sed sola uoluptas
Q uæritur, & uarijs umbracula nota figuris,
A nte locum capias, quem fons, aut flumina propter
L apsa fluant, unde & riuus ducatur aquarum,
A ut puteus propius scateat, ne forte per æstum
L anguescat moriens, mox & rigor asper adurat,
E t labor, & sylvæ pereant incepta superbæ.
P arietibus mox obde, futuras ante procellas
A uertens. post hinc quadras age, dirige fossas,

Et dispone locos, & uallis agmina cinge.
Infode dehinc teneram prolem, & fere tramite certo,
Et uinclis obstringe, obeunda ut munera discant
A pueris, sed quisq; suo spatioq;, locoq;.
Inde ubi & assiduo cultuq;, operaq; magistri
Porrigit & ramos, & frondens explicat arbos,
Ad munus lege quanq; suum, & dispone figuras,
Gratum opus, informemq; gregem ad speciosa uocato.
Haec altam in turrim, aut in propugnacula surgat.
Haec arcum intendatq;, & spicula trudat. At illa
Muniat & uallo fossas, & moenia cingat.
Illa tuba armatos ciat, & uocet agmen ad arma.
Altera tormento lapides iaculetur aheno,
Discusset castella, & ruptis agmina muris
Immittat, factaq; acies (immane) ruina
Irrumpat, portis & congrediatur apertis,
Diruat, & captam irrumpens exercitus urbem.
Ars igitur, tempusq;, & uis innata perenni
Cura hominum, nemora in lanas uertere, ut in hortis
Folijs, ramisq;, & diuersis contextis
Iam uideas fulgere nouis aulaea figuris.

ARBORES CITRIOS DIVTIVS VIVERE.

Nec uero spatium uitae breue, seu breue tempus
Est Citrio, aeternum genus, immortalis origo,
Et species aeterna quidem. Stirps Citria longum
Ipsa manet, secla exuperans, & iungere seclis
Secla parans. trunco extincto mox surgit & alter,
Inde alter, uictrixq; diu sua robora seruat.

Sic placitum Veneri, & parcæ statuere fauentes,
Quæ rerum seriem, & fatorum arcana ministrant.
Nanq; ferunt rursumq; colos, & stamina retro
Cæpisse, & uersos rursum in contraria fusos
Voluere fatorum dominas, quo lucis in auras
Extinctum reuocent uitæq; ad munera Adonim,
Et Veneris dulces iterum instaurentur amores.
Nō passa est Dea dū uersum i noua corpora mōstrat,
Dum folijs simul & pomis longum optat honorem:
Illæ igitur properare manu, atq; euoluere pensa,
Tenuia pollicibus formabant ducta supinis,
Atq; eadem impressis purgabant morsa labellis.
Discolor at positis uariatur lana canistris,
Cærulaq;, uiridisq;, alboq; insignis, & aureo.
Cærula dum digitis intorquent fila, uirensq;
Subtegmen neitur, stipes se subijcit, alti
In latum pandunt rami, & noua prouenit arbos,
Ac sensim patulis adolescit frondibus umbra.
Inde canunt. Cresce æternum uictura, perenne
Seruatura decus foliorum, & diuitis umbræ,
Ornatura domos procerum, atq; palatia regum,
Materiamq; datura sacris post uatibus arbor.
Atq; hinc candentis deducunt uellera lanæ,
Diuinumq; labris stillant fragrantibus imbrem,
Stamina quo intincta, & fusi simul omne uolumen
In flores uertuntur, opacaq; sylua nitescit
Candore, & uiridi miscent se ebora indica gemmæ,
Aemulaq; Assyrios spirant pomaria odores.
Ipsæ autem tenerum solantur uoce laborem.
Fundite odoratos flores, nemora inclyta luxu

P erpetuo,& ramus semper florentibus horti,
S emper odore nouo,semperq; uirentibus umbris
A eternum Veneris monumentum insigne & amorũ.
M ox & sepositis educant fila quasillis,
A urea fila,auumq; rotant implexa sub orbem.
I lliat Hesperijs illa intumuere uolemus,
P omaq; pensilibus mutauerunt aurea ramus.
I nsolitum radiat folia inter opaca oricalcum.
T um parcæ auspicio cecinerunt omnia læto.
E t fructu felix,& flore,& fronde recenti
V iue arbor,supera & seclis labentia secla,
H ortorumq; honor,& nemorum,ac geniale domorũ
D elicium,tua uel reges umbracula captent,
I psaq; continuis iuuenum celebrere choreis.
T e conuiuia,te thalami,nuptæq; frequentent.
S emper ament,quicunq; tua uersantur in umbra.
A ssiduum referant frondes uer,æmulus aurum
F œtus,& argento niteat flos concolor albo.
S ic placitum. Sic fata neunt. Amathuntidi sic stat.
Ergo agite ò teneræ colitis quæ flumina Nymphæ
F undana,& Lamos riuis trepidantibus hortos
P hormiades Nymphæ,quæ roscida culta Suessæ,
Quæq; & Amalpheos saltus fulgentiaq; auro
S irenum rura,& fuluis sata saxa metallis.
H oc agite ò roseæ mecum sua serta puellæ
F erte Deæ,uarioq; halent altaria flore,
S piret & è nitidis genialis Amaracus aris.
M agna Iouis proles,eadem pulcherrima mater
A eneadum,tibi nos meritos largimur honores
I dalij Regina,tuos nos pangimus hortos,

E t tibi Arangææ crescunt ad flumina syluæ
M æriadum,& littus felix, Bereniciaq; arua.
T u stirpem Dea, tu citrios defende comantes,
A rce æstum, compesce niues,& frigora pelle.
S iste & ab Arctoo perflant qui cardine uenti,
P erpetuum ut sacra decus frondescat ut arbos.
H æc ego. uos autem placidissima numina Nymphæ
O salla e summus suspendite mollia ramis,
F ormosumq; sonent & ripæ,& littora Adonin.
P ars choreas agitate, Deumq; ad festa uocate.
P ulcher ades, felixq; ades ad tua munera Adoni,
E t cape Partheniæ nectunt quæ texta puellæ,
T exta auro radiata,& flore uirentia uerno,
Q uæ referant ueteres formosæ Amathusidis ignes.
N os canimus, fauet en facilis cantantibus Echo,
E t diuina procul responsant antra sororum.

I.I.PONTANI, DE HORTIS HESPERIDVM AD ILLVSTRISS. PRINCIPEM FRANCISCVM GONSAGAM MANTVAE MARCHIONEM LIBER II.

A mq; alios uocor ad cultus, aliumq; laborem
H ortorum. neq; enim simplex genus, una ue stirpis
H esperiæ soboles, ratio aut tantum una colendi.
A crumen genus omne, nouo sub nomine, plureis
D iditur in parteis, uno quæ cortice fœtus
D ant alios tamen, atq; alio se stipite tollunt.
P ars exacta quidem prima est. N*unc o mihi natæ*
P leiones æstate, atq; aspirate canenti.
V ester honos agitur. uestro sub numine crescit
H oc opus, & uestris mea tempora cingite sertis.
V os quoq; adeste simul, facilesq; estote puellæ
H ortorum memores. Tuq; o mihi culta Patula
P rima adsis, primosq; mihi Dea *collige flores,*
I mpleat & socios tecum Antiniana *quasillos.*
S ic tibi perpetuum spiret rosa, floreat urna,
S cilicet urna, tui qua conditur umbra Maronis.
A mbrosiæ fundat riuos, det nectaris amnes
M incius, & niueos semper tibi pascat olores,
E t lætata suos iteret tibi Mantua *cantus,*

M antua diues auis, diues Gonsagide prole,
A e noua lucrinæ stupeant ad carmina cautes,
S istat & ipsa suos mirata Neapolis amnes.
Tu quoq; partem hanc Phaurusij ne despice ruris
F rancisce, armorum & studijs quandoq; remissis,
N eu tibi displiceant syluæ Stachiritides, aut te
N on capiant fuluis radiantia poma corymbis.
M ars belli decus, ipse Deus, belliq; repertor
E t Venerem, atq; hortos amat, atq; hortensia dona,
E xemplumq; Dei sequere armipotentis, & arteis.
N anq; tibi Aethiopũ è campis, Garamantide ab ora
P oma fero, poma excubijs uigilata draconum,
H erculeæ meritum clauæ, noua munera gentis
R omulidum, ætherijs famam quæ sustulit astris.
E cce autem, num ne hæc cœlo delapsa liquenti
S tella nitet? num forte nouum sese exerit astrum,
E t felix astrum, & nostris aura addita cœptis?
E n uirides Citro syluæ. en Limonia rura
P rætendunt frondes. en quæ panduntur & umbræ.
Q uiq; aurum luci, nemora & generosa metallum
Irradiant, quibus ipsa nitent ramalia gemmis?
A n coniux Ariadna uiri memor, & memor horti
S ese offert? o hortensis miserata labores
V xor ades. Cape rastra simul, cape sarcula, & ipsis
I nnitens incumbe bidentibus, & frondosas
F alce premas Citros, simul & rorantibus urnis
F unde amneis. spument plenis stagna ipsa lacunis.
A e tandem iuuet optatos decerpere flores,
E t fructus legere, atq; æstus uitare sub umbra
D ucentem socias nympharum ad plectra choreas.

V os mecum Vraniæ Aonium instaurate laborem,
A c mecum auricomas Citrorum pangite syluas.

DE CITRO, ET EIVS CVLTV.

Hesperidum in syluis, Niasæi & margine fontis
N ec fructu, nec odore Citro, nec munere mali
P ræstat adhuc arbor, tantum sibi sumpsit honoris,
S i sit & ipsa arbor. nam stipite debilis imo
N ec cœno insurgit, nec in aera tendit apertum,
V iribus at defecta suis, aliena moratur
P ræsidia, & uallis adiuta potentibus, alte
E xplicat & ramos, & sese extendit in artus,
I nsignis fronde, & fragrantis imagine pomi.
T anta etenim cœli mole, ac uertigine pressus
A tlas, dumq́; humeris timet, & prospectat olympo,
I nuisus Citro, & femur, & uestigia firmat,
I nconcussa tenens firmatus terga lacertis,
S uffecitq́; oneri, & mundum ceruice resluxit.
H inc manet acuruata, & palmite flexilis arbos,
T estaturq́; senis cedentia membra labori,
A t diuûm meritis & fructu, & fronde superbit.
I ndignata umbras nemorum, cauaq; antra ferarũ.
Ergo illam quernis in postibus, inq; delato
R obore constitue, & multo cum uimine uinci,
I mmissisq́; hastis traiecta consere canna
A pricum ad Solem, auertens boreamq́;, niuemq́;.
E ffunde & laticum scatebras. Ne absiste nouare
T ellurem, radice procul, neu neglige Campæ
I ngluuiem cohibere manu, seu carmine dicto

P ellere limitibus, Magicoq; auertere cantu,
T er quod anus succincta irato immurmuret ore,
I nuocet & manes, lethææ & numina ripæ.
Prima igitur florum tibi cura supersit, & omne
I. mpende huc studium. nam si te gloria rerum
D electet, iuuet Hesperij & præstantia ruris.
N ec mora, dum grauidos oneret uindemia ramos,
G randiaq; infixis nitere & mala columnis
V t timeas pendentem alta de mole ruinam,
V t medijs persæpe decembribus, in'q; furenti
S olis anhelantis rabie sit cernere gentem
I n florem ruere, & fructus properare recenteis.
A nnua quanq̃ & bima, simul'q; & menstrua pubes
P endeat uberibus, fraternaq; brachia late
D iffundat. domus alta nouis lætatur alumnis.
V sqeadeo furit in Venerem generosa propago,
N aturum'q; & amor trahit, & cura illa nepotum.
E rgo age crescentem prolem a borealibus auris,
E t culmus tueare, iniecto & mergite farris,
A ut grauido centone, aut uimineo contextu,
F rigora ne perimant, pereat labor irritus anni.
N ec pigeat scenam frondentem æstate superne
I nijcere, & ramis prohibere tenacibus æstus,
F erventeis æstus, rapidi & fera uulnera Cancri.
Q uanquam sole suo, gaudetq; calentibus aruis,
E t patriam Aethiopem meminit, Maurysiaq; arua.
S terne & humi calidum'q; fimũ, lapides'q; recoctos,
D um cœlum riget. Ast utroq; in tempore largos
F unde imbreis, inuerge urnas, & flumina sicca.
V ere autem cum priscus honos hortis redit, & cum

G arrula limosas sedes molitur hirundo,
A c tenui solitum frustratur uoce laborem,
F alce premens citri syluas, annosa recidens
B rachia, non tamen ista tibi sit ut annua cura.
T um fragmenta lege, & ramos secerne ualentes,
O bliquosq; infige solo, tamen ut capite extent,
S tipitis aut truncum, gladioq;, & falce dolatum
I nfode, & in tenui nudatum contege sulco.
C ontinuo ingentem uicino ex amne paludem
E lice, diluuioq; comas immerge salubri.
H aud multum fluet. emerget uastissima sylua,
S olaq; præcultis regnabit Citrus in hortis.
P endebunt grauidis tabulata aurata racemis,
Q uæ mox lecta tibi natalibus annua festis
O rnentur mensis, circumq; domestica pubes
L ibet, & ante focum melle illita, & undiq; turba
C lamet Io, bonus annus eat. Tu, flatibus euri
N e noceant, memor ante ueni. siue obijce firmo
P ræruptorum operum, longi ue crepidine saxi,
A ut aduersa procul depulset uerbera laurus,
A ut circum ramosa abigens testudine ange,
A tq; austro tueare una, atq; uredine salsa
D efensor nemorum, generosiq; incola ruris,
S i te cura mouet, tantorum & fama laborum.
S in forte in uarias iuuet & te ducere formas
N ascentem citrum, mutato & corpore mala.
T u faciem e ligno, argillæ aut de cæspite ductam
S ubijce, & infantem tenerum nutricis amato
C onde sinu. paulatim artus formabit, & inde
D ucet inumbratos signato in cortice uultus,

O cultus natura hominum miretur ut artem.
S pectatum ueniant non nota ut poma Napeæ,
V t Pomona suo lætata assurgat honori,
E xultansq; nouis plaudat Zephyritis alumnis.
E st nemus extremis Calabrum inuiolabile terris
D ijs sacrum patrijs, multa & pietate uerendum,
A rborei diues fœtus, uolucrumq; rapinis
O pportuna domus, tuta & spelæa ferarum.
H oc nemore ex ipso, lucisq; horrentibus olim
A ductam memini stirpem, quæ Citron ab omni
P arte & odore quidem folijsq; & flore referret,
S ed fructu uariata, & longe aliena figura
V ix orbem retinens, protento at corpore longos
S ese agit in ductus, uaria & trahit agmina cauda.
Quid moneam, ne te capiat tam indigna cupido
H ortensis monstri cælatam implere tabellam?
A h procul infamemq; notam, atq; auerte pudendum
D edecus. En formosus adest chorus. Ecce puellæ
I am cupiunt legere Idalios & iungere flores,
N e prohibe Idalias carpendo à flore choreas
I nsanum portento, aut sæua ab imagine terræ.
N eu pudor inficiat, né ue ora tenerrima pallor
D eformet, suppressa tegant ne lumina palmæ.
A eternum tibi sic niteat uer, aurea semper
M ala adsint, spiret Syrios procul hortus odores,
N ullo & Acidalij desint tibi tempore rores.
T u uero prolem ut teneram tueare, benignis
I ndulgens studijs, maioraq; corpora formes,
F ige trabes, tabulata simul dispone, & in altis
I nfantes insterne cubilibus, & frondoso

S iste toro ducent placidam per amica quietem
O cia, ut ignauos sopor, & cibus impleat artus.
S i curæ tibi sit lecta è frondentibus hortis
S eruare, ut uiridem teneant annosa uigorem,
H oc age. Carpe manu in tenebris in nocte maligna
F rondentem ramum, frondenti & palmite mala
P almæ cum ualido frondem retinentia, ramumq́;,
E t tibi nulla suas ostendat Luna tenebras,
L una soporiferis sub terras abdita bigis.
M ox illa in latebris unco suspende tenaci,
E t blandire manu, & uentorum auerte procellas,
A ut paleis strata, & stipulis arentibus, inde
S eruabunt nitidam propria cum fronde senectam.

QVO DIFFERAT CITRIVS A CITRO.

Hoc uero differt Citrio Citrus. Illa superbos
S ese agit in ramos, procero & stipite surgit,
T ermite at hæc fragili, lentóq; cacumine terras
P rona petit, fixisq; cadens incumbit in hastis.
H uic maior folijs odor est, & fœtibus, illi
F loribus. æterna sylua uestitur utraq;
S tipes, & æternam ducit sub fronde iuuentam.
F los illi albescens, medióq; interlitus auro.
H unc inspersa notat postremo purpura limbo.
E rgo ab odoratis maturo tempore ramis
A urea poma legunt, plenisq; relata canistris
S uffigunt laribus, diuûmq; altaria donant
P rimitijs, sertisq; deos halantibus ornant.
S epositas etiam uestes, lucensia texta

A tineis tutantur, odore medentur & ipso,
A rcent & Tyrios tetra à rubigine comptus.
M unere quin etiam mali frondentis, ab alto
O ceano(nam prisca quidem sic credidit ætas)
P leias Alcyone Neptunum ad littora traxit
M ulta querens fragilemq; fidē, thalamosq; negatos,
E t sibi præpositos Stachiræ Phaurusidos igneis.
C lamabat, dextráq; & serta, & poma tenebat
I nfelix coniux. Ac nunc miseranda, papillas
N udabat, roseoq; sinu inuitabat amantem,
N unc exerta genu, primasq; illapsa per undas
C andida reiectis ostentat crura cothurnis.
N unc effusa comas, scopuloq; insignis ab alto
C rudelem uocat, ac uires superante dolore
L abitur exanimis, sicciq; insternitur algæ.
S ensit fragrantem extremo de littore ramum
N eptunus, captusq; aurati munere mali
E t serto insigni, lachrymis quoq; uictus amantis
C urrit in amplexum, cupidisq; extollit in ulnis.
I lla uiri ut gremio intepuit, calidusq; per ossa
I gnis it, amplexu & tenero fouet ora mariti,
O rnauit serto caput, atq; Cloneide fronde,
I mpleuitq; sinum pomis felicibus, auraq;
E xtinctos reuocat prærepti coniugis igneis.

DE LIMONIBVS, ET Earum cultu.

Tertia iam superat Limonis cura colendæ,
E t rarus labor, & cœpti meta ultima nostri.
A dsitis nymphæ Cyrenides. o mihi nymphæ
M asitholæ aspirate. ò quæ Paliurides umbræ

G audetis, iuuat & fluuios habitare recessus,
E t Citri iuuet umbra, iuuent Limonides auræ,
H esperidum & ueteres cantu renouemus honores.
I n manibus nemus auricomum, Chariteiaq; arua.
V estrũ opus o Charites. uestro nam munere quondã
I tala Limonem nouerunt littora. nam uos
E t causam meministis, eam & memorare potestis.
N ec uestris meritis, æternæ aut parcite famæ.
Fonte Niaseio sese Venus aurea quondam
L auerat, & pexos comebat nuda capillos.
P urpureo Charites pingebant ora colore,
A mbrosio & niueas afflabant rore papillas.
E cce puer passis uolitans super aera pennis
L ætus adest, matrẽ amplexus, noua gaudia portat.
T e Sireneis felix hymenæus in oris
E xpectat, thalamosq; parat Magnetis Amalphis.
I propera Italicos illic molire triumphos
M ater. ament & saxa. Atq; hæc effatus hiulco
O re, simul genitricis & ora, & labra momordit.
S urrisit dea, & allectis Tritonibus, altum
I re parat. Dum colla Venus, dum pingit & ora
A d thalamos uentura, & Amor dum territat arcu
S emideos maris, & ponto minitatur, & undis,
I nterea Charites Limonia dona pararunt,
Q uæ ferrent nuptæ. triplex genus. Altera fœtu
E xiguo, atq; acrem gustu referentia sensum.
A ltera quæ fructu maiore, & rorida succo
V beriore sed oblongo tamen utraq; ductu.
T ertia quæ grandi fulgent onerata uolemo,
A c Citrij referant sinuosa ab imagine formam,

Sed

Sed fucco ingrato, quemq; ora offensa recusent,
Hic tamen admotusq; foco, sensimq; recoctus
Insullante anima, ac tenuem conuersus in amnem
Ora puellarum maculis lauit, & candorem
Inducit, nitidis per colla argentea guttis.
Ergo ubi conanuit festus hymenæus, & ipsa
Fessa est assiduis ludens Cytherea choreis,
Munere felici Charites Nereida Amalphin
Donarunt. fuit & teneris sua gratia uerbis.
Hinc rarum accessit decus hortis, & noua syluis
Gloria, gemmiferis fontes nitiuere sub umbris,
Candidaq; auratis fulserunt littora ramis.
Hinc & stirpis honos, hinc & Chariteis Amalphis
Munere Limonum, et nemorum redolentibus auris
Ornauit thalamos, felixq; hymenæus & aras
Pinxit flore nouo, sparsitq; Atlantide fronde,
Et passim stratis lætata est alga metallis.
Quod uero aut uiridem trahit à radice colorem
Frondibus, ac fructu, aut acuit sensumq;, palatūq;,
Hinc nomen dubia certum sub origine mansit.
Est idem cunctis cultusq;, & cura, & iniquum
Cœlum indignantur, frigusq;, æstumq; grauantur
Masitholæ Limones. At humida flumina poscunt
Auxilio, & densas laurorum in prælia turmas.
Sed minor illa quidem cultu maiore tuenda.
Nanq; tegenda hyemi tecto, ac stipanda maniplis,
Et circum tabulata fimo iungenda tenaci,
Ne cœli rigor, aut boreas immanior urat.
Nam neq; sic thalamis clausis assueta puella
Fota sinu genitricis, & ostro induta nitenti,

Aut timet obstrictas gelidis aquilonibus auras,
Frigoris aut rabiem sub iniqui sydus Aquarij.
Idcirco solem spectet. post terga uirenti
Seu lauro, seu rore maris cingenda, nec unquam
Sola hyems credenda tibi Chariteia Limon,
Et florem semper, pariturâq; semper honorem
Aurati fœtus, ramo & placitura comanti,
Qualem prærupti sub uertice montis adeso
Littore, secessu in molli, sub rupe cauata
Et Baccho felix, felix Amathuside myrto,
Frondenti & lauro Neptunia Mergilline
Læta colit, non æstus eam, non frigora tentant,
Non riui crepitantis opem, non fictilis urnæ
Exoptat sitiens, large quam Thespias unda,
Atque Aonijs irrorent dolia lymphis.
Ah fatum crudele hominum, & sors inuida uotis,
Ignotos nunc per populos, per Gallica regna
Horrentem ad Rhenum ripam, atq; ad Norica saxa
Exulat, oceaniq; uada ad squallentia tabo
Naufragũ, extremos queritur Syncerus ad Anglos.
Interea sitiunt Citri, ac Mimonide in umbra
Torpet humus. decor ille horti fragrantis, & aurea
Poma dum intereunt mala, ac sine honore relictum
Littus, & errãtem dominum lachrymantur arenæ.
At nympha e scopulis, summíq; cacumine saxi
Inuisátq; deos, cœlumq;, & sydera damnat,
Et saxa, & miseræ responsant antra puellæ.

DE INSITIONE.

Iam reliqua insitio est, hominũq; industria. Nũc tu

H uc aduerte animum, et ueterum cape dicta uirorũ.
C itrigenum species cum sint & germine, & ipso
C ortice tam similes, cognato et semine iunctæ,
H ospitia hinc socijs iungunt communia tectis,
A ffines ramos & dant, capiuntq; uicissim,
E t mutant proprios alterno fœdere fructus.
N on unæ hinc species, sed misto semine plures
S cinditur in partes nemus, & sua nomina miscet.
A ccipit & Citrium Limon, Limonaq; Citrus
H ospitio, & socijs ineunt conuiuia mensis.
A ccipit et thalamo Citrium Citrus, & sua tractant
I ura simul, iunctisq; toris accumbit uterq;.
H inc species mistus crescit uariata figuris.
E rgo nunc ramos libro demitte sub udo
A rtifici dextra, fixo nunc inijce ligno,
A tq; alte impacto cuneo insere, alteriusq;
C ortice cum iunge, & cera mox illine adacta,
V lmeaq; obseptus constringe & uincula plagis,
A rceto & pluuiam coniectis cespitis herba.
N unc & crescentem uicino è margine uirgam
A dmoue, & inciso leui sub uulnere libro
S ic fige, ut lento desint ne cingula nodo.
A ut & eam trãsmitte forato ad uiscera trunco
M irantem latebrasq; cauas, & operta uiarum,
Q ualis & Heleis longe delata sub antris
M iratur maris occultos Arethusa meatus,
E t cœlum suspirat, amicæ & littora terræ,
Q uæq; Syracusiis spirant de fontibus auræ.
N e ue excide illam. Sinito de matre propinqua
H auriat ut succos solitos, solita ubera lactis,

Donec eam grandem natu, longéq; ualentem,
Atq; nouercales stringentem enxius ulnas
Videris, & proprio meditantem uiuere succo.
Tunc abrumpe manu, materna et stirpe reuelle.
Crescet, & immensum ducet late aucta cacumen.
Interea læto surgit dum surculus auctu,
Sæpe riga, sæpe ductas de stipite gemmas
Velle, et duris inuerte ligonibus arua,
Et matri blandire, sua dum prole repulsa
Cogitur indignans alienos pascere fœtus.
Quin & surgentem sobolem defende sub umbra
Frondentis rami, dum sol furit, & furit æstas
Victa siti. Idem ipse in glacie tege, tecta superne
Insternens crassa è stipula, canna'ue palustri,
Vrat ne teneros rabies Aquilonia thyrsos.
Cum primis ualida nitatur surculus hasta
A uento tutus, longéq; urgente procella,
Et nunc scalpello tenui, nunc molliter ungui
Detondens, prima luxum compesce iuuenta.
Vtendum parce ferro. sed nec tamen ipsa
Luxuries toleranda. parens nam crimine in ipso
Haud natos miseratur, at acri percitus ira
Increpat & dictis, & pena crimen acerbat.
Atq; equidem memini, tantum se industria prompsit,
Qui diuersa quidem parua sed semina in urna
Condat, & educens collo breuiore stolones
Subducatq;, arctetq; manu, ac sub uincula cogat
Crescentes. hi tandem uno se stipite miscent,
Atq; uno obducunt se cortice. ne'ue flagella
Dilabi sinito. neu summa cacumina uentus

Diuellat, cera linito, aut diducat adulta,
Vnguine dum proprio corpus iunguntur in unum,
Atq; operit lentum sub eodem codice gluten.
Postquam alta steterit radice in fossa, & opimum
Aptarit stirpes succum, mirabere poma
Plenaq; grataq; non uno tamen una sapore.
Sunt qui diuersos ramos, sed cortice raso
Coniungant, stringantq; simul, quo glutine misto
Increscant aeque, ac fixo mox stipite iunctos
Insigant pariter. tum uulnus rite coronent,
Et fallax opus admota tueantur ab arte,
Quo ramo ex uno, atq; uno de palmite fructus
Non uni ueniant, sit honosq; & gloria ruri,
Gaudeat insolito natura adiuta fauore.
Sed nec defuerint, scisso qui codice, adacto
Dilatent uulnus cuneo, mox uulnere crudo
Includant gemmas alienae stirpis alumnas,
Mox tenui obstringant uitta. non fit mora, longos
Emittunt ramos, & sylua littus obumbrant,
Exeso & ueteri cono sua brachia fundunt,
Ac dorso alterius (mirum) noua pullulat arbos.
Quin etiam alterius nudato cortice plantam
Vidimus, alterius frondente cacumine ramos
Erigere, ingentem è tunica & subolescere syluam,
Et stirpem insignem nemora in generosa nouari.
Ergo castanea è molli, è praestante sagitta
Laudatae genitricis, adulto & germine uirgam
Exuito, exuuias gemmasq; oculisq; nitenteis
Seligito. his sterili spoliatum cortice truncum
Degenerem induito, uincloq; urgente ligato,

Quo sese & pluuia, & Solis tueatur ab æstu.
Nec te blanda manus finito frustretur incertem,
Aut ludat tunica uitiosum arente flagellum.
Iam uideas docili è planta pubescere prolem
Frugiferam. Tunc carpe manu, tunc erue ferro
Quod superat matre è sterili, & blandire nouellis.
Mira fides, nitidis palmes se tollet alumnis.

LAVDES INDVSTRIAE Humanæ.

Scilicet ut Ioue nata fides, tellure relicta
Detestata hominum mores se cessit olympo,
Illicet emersit fraus, admonituq; Deorum
Desiit assuetas tellus producere fruges
Sponte sua, nullis hominum ante obnoxia curis.
Cui labor, impatiensq; ocij languentis egestas
Auxilio occurrere, & fato industria maior.
Hæc Indo aduexit merces, pelagoq; negatum
Strauit iter, secuitq; rauis liquida æquora uelis.
Hæc armenta boum domitans summisit aratro,
Inuertitq; solum, cultis dominetur ut aruis,
Præscripsitq; ouibus, carpsitq; è uellere lanam,
Nudaq; textilibus uelauit corpora pannis,
Construxitq; domos, frigus queis arcet & æstus,
Quæq; olim sterilis fuit arbor, & horrida cultu,
Hanc ferro domuit, uertitq; ad munera frugum,
Insitio ut plantas fœcundet, & imperet hortis,
Degenerent ne poma, genusq; in secla propagent.
Non igitur tantum pratis armenta, nec herbæ
Imbribus, aut aptum debent examina rori,
Quantum de rebus merita est industria nostris,

C uius ope ingenium sese extulit, & caput astris
A dmouit, maria, ac terras sibi subdidit, ut nil
L iquerit intentatum, ut summo è uertice olympi
T raxerit attonitas Citrij ad spectacula Musas.

DE CITRIORVM SAPORE DVPLICI, ACRI, AC DVLCI.

Quādo autē est Citrio duplex sapor, Acer ab ipsa
N atura ductus, Dulcis ne ex arte magistra
V enerit, in dubio est. nam tempora longa, frequēsq;
P rotulit insitio genus & decus. Ars quoq; multa,
V sus & experiens reperit simul, hæc quoq; ut ipsa
M ala, colore aurum, sed mella sapore referrent.
N ec uero non, & ueteres uoluere coloni
P unicea de fibris quondam crescentia amaris
I n ducem mutata saporem, lotia postquam
S enserunt hominum ardenti concocta calore.
Q uæ postquam diffusa manu, multumq;, diuq;
I gne suo acremq; attactu domuere saporem,
C oncoctum & uirtus calido infregere liquore,
T ransiit in lenem sensum purgatus amaror.
A n ne hoc ipso etiam mutata & Citria baccho
S ylnestrem posuere animum? & fregere rigorem?
Q uo non ars penetrat? Palmes cædatur, & ipse
C rassior, in palmumq; cauetur, & undiq; labris
I n gyrum ductis; nec pollice crassius. Illuc
I nfer mella liquata, & grandi contege saxo,
Q uod solem auertat. Postquam arida fuxerit arbor
I nclusum humorem, & sitiens noua pocula glifcat,
M ella cauo immersans fluentibus imbue riuis

R ursus, & euacuam Thymbræo nectare cellam
D istende, ac latices humano è corpore fusos
M ollibus irrora radicibus. Interea ne
N eglige frondosas toto de stipite gemmas
V ellere. Mesopius ni qua liquor implet, & ipsa
L abra trahunt dulcem mulsi de fonte liquorem.
I llas tu gemmas, illaq; & germina serua,
E t blandire manu, & uentorum auerte procellas,
A rce hyemes, funde hyblæos & largiter amneis.
N on deerit tanto felix fortuna labori,
C rescet & immensum sata melle Cleartias arbor,
O rnabitq; hortos, ac tanto munere læta
D iuinas natura hominum mirabitur arteis,
Q uanquam aduersa uiris, & fortibus inuida cœptis.
S unt qui lecta manu, solerti & femina cura
C ontingunt mulsa, siculo aut madefacta liquore.
P ostquam autem traxere ipsum ad præcordia rorē,
S edarúntq; sitim medicato nectare, terræ
I nfodiunt, & culta rigant. ea deniq; fructu
I am referunt, tenerū quē quondam hausere saporē,
Q uemq; & arundineo duxere è palmite succum.
Q uādo et inexpertū nihil ars finit, hoc quoq; et hortis
Accedat, uel dictu etiam mirabile, de quo
Q uamuis longe audax, quanquam sibi conscius usus
A ddubitet. Ramum fœcunda è matre reuulsum
D ecutiens capito cæsum mox undiq; librum
A equatis ferro spatijs, dextraq; uolentem
E xuito. Inde pari confossum uulnere dorsum
S tipitis alterius nudato, & ueste recenti
I nduito, ut coeant extremis partibus era

V estis, & è lento mollescant uulnera limbo.
V lmea dehinc teneris indatur cingula plagis,
V inculaq; ingentis commuttant uulneris ora,
V estiat et frondens truncum toga, pellat ut imbres,
A rceat ut soles, & saeuae uredinis iram.
D ij, facinus mirandum. haerenti è cortice cortex
I pse nouus, uinctum medius rapit, atq; supernis
I nstillat ramis, quaeq; in sua pabula traxit
E xuriens alimenta, suo ut de fonte refusa
I pse suis infundat alumnis, ipse & amicum
I rroret lac, ut sensim in sua nomina uertat
R amosq;, frondesq;, & eodem semina foetu,
A nte, quater nidum in tignis quam figat hirundo,
E t quater extincti renouet quam funera nati.
T antum ars ipsa ualet, tantumq; industria pollet.

DE VTILITATE HORVM Pomorũ.

Omnibus his usus suus est, seu forte uoluptas
Q uaeratur, seu certa salus, studiumq; medendi,
P raecipue pueris. Semen lege. Coniice lectum
I n cyatho, et latices ad summum infunde liquẽtes,
S ub Ioue quos tacitae contingant frigora noctis.
M ane autem puero instilla, bibet acre uenenum
L umbricis. Stomacho, mirum, medicabitur aegro.
Q uin & arundineis mala ipsa liquoribus, ante
A rte quidem medicata coquunt, ac lenibus inde
I ntingunt fucis, & uase madentia seruant
A uxilium latura, & opem languentibus aegris,
R egalesq; epulas uario affectura sapore.
Q uid, quod & in calidis fornacibus igne tepenti

Sæpe liquant lectos flores, & in horrea condunt
Vitrea, odoratos latices, suffimina nota.
Sæpe & fictilibus in lancibus imbre recenti
Dimensis spatijs, macerato cortice, melle
Contingunt, siculo'ue premunt concocta liquore,
Atq; hos, atq; alios conuertunt Citria in usus.
Cætera te antiqui doceant exculta Salerni
Pectora, queis artes medicas monstrauit Apollo,
Queis rerum notæ causæ, quorum inclyta in agris
Sylua nitet, fulgentq; auro radiantia culta,
Ac nemora Hesperijs uinci indignantur ab hortis.
Hoc sat erit Nymphæ Sebethides. o mihi siqua
E uobis, siqua Nymphæ Sebethides, udam
Benaci de fonte ferat Permesida laurum,
Qua manes spargam magni senis, éq; sepulchro
Eliciam felicem umbram, ac uenerabile numen,
Quo nemora Italiæ senserunt Pana canentem,
Et mirata suos requierunt flumina cursus,
Quo lætæ in campis segetes, quo munera Bacchi,
Ditarunt colles, nec non cœlestia dona
Stiparunt liquidas diuino nectare cellas.
Salue o' & gregibus decus, & decus addite syluis,
Quo ductante italæ fremuere in bella cohortes,
Martiaq; horrifico sonuerunt cornua cantu,
Audijt & Triuiæ longe lacus, audijt & Nar,
Ac trepidæ matres pressere ad pectora natos.
Salue iterum & nato felix & Mantua uate,
Felix & populis, & tanto principe felix,
Quo Gonsaga domus spolijs exultat opimis
Gallorum, cum excussa metu tremit itala tellus,

Summittitq; humileis alpina ad gesa secureis.
Te duce discussere iugum Franciscæ superbum
Insubrium attonitæ genies, quiq; ora Timaui
Amne lauunt populi, quos & rigat Abdua diues
Gurgitibus, longe & cultus Mela inclytus aruis.
Per te à seruitio caput eximit accola Parmæ,
Et quas saxosi uexat ripa aspera Rheni
Sollicitas urbes, quas & de montibus actis
Turbat Senus aquis, campo inferiore uagatus.
Et tibi nimbiferum inclinat caput Appenninus
Communi pro libertate, & fortibus ausis,
Teq; & arundineo inanctus ueneratur amictu
Eridanus, late irriguis plaudentibus undis,
Pro decore Italiæ, & Belgis belli arte repressis.
Macte animo Francisce, & macte ingentibus orsis,
Assurgit cui felix Campania tractu,
Assurgit latis uenerata & Daunia campis,
Quæq; nitet pigro tellus madefacta Galeso,
Quodq; mare Italiam supra, quodq; alluit infra.
Te autem insignis cantu, atq; insignior armis,
Bellorum & laude, & multis spectata triumphis
Parthenope tibi læta canit, quod te auspice, regno
Reddita sit, quodq; è solio uenerabilis aureo
Imperitet populis, sublato & Marte triumphet.
Non tamen Hesperidumq; hortos, Berenicia rura
Idcirco, aut libycos tu dedignabere saltus,
Quos olim excisorq; Hydræ, domitorq; Leonis
Alcides adijt, quibus & splendescere iussit
Phormadumq; & agros, & littora iuncta Veseuo,
Quos & Sirenes scopulos, quæ saxa frequentant.

Aequaniq; ferunt colles, Meteiaq; arua
Quosq; secat Sileris frondoso margine campos,
Aenarie quos nostra colit, colit aspera & Ansur,
Atq; Suessa uago Liris quam temperat alueo.
Nec mihi Naiades in tanti parte laboris
Abnuerint uiridem salicis de fronde coronam,
Nec mihi culta suos neget Antiniana recessus,
Queis superat uites Hermi, atq; rosaria Pesti,
Quaeq; & Idumaeas mittunt palmaria bacas.

FINIS.

I. I. PONTANI LEPIDINA, CVIVS POMPAE SEPTEM.

COLLOCVTORES MACRON, ET LEPIDINA.

M. T grauida es Lepidina, & onus graue languida defers
Obbam lactis, et hæc fumanti farta canistro.
Hac agedum uiridi paulū requiesce sub umbra,
Declinat Sol dum rapidus, deseuit & æstus.
L. En lactis tibi sinum, atq; hæc simul oscula trado.
Vmbra mihi hæc ueteres (memores) iā suscitat ignes
O coniux mihi care Macron, redde altera Macron.
M. Hic mihi tu teneras nudasti prima papillas,
Hic Lepidina mihi suspiria prima dedisti.
Tunc Macron Lepidina tibi, Lepidina Macroni.
L. Has inter frondes, uirgultaq; nota latebas,
Cum tibi prima rosam, primus mihi fraga tulisti.
M. Hic Macron Lepidina, meus, me prima uocasti,
Et primus, mea, te alternans Lepidina uocaui.
L. Viximus ex illo gemini sine lite columbi.
Nox socios uidit, socios lux. oscula iunge
Mutua, sic gemini seruant in amore columbi.
M. Illa uxor (memini nunc) oscula prima fuere
Nostra tuis, tua labra meis hæsere, diuq;
Spiritus alterno huc, illuc se miscuit ore.
T unc orcus si nos unà rapuisset, amantum
Vna futura anima, una etiam simul umbra futura.

L. Quod felix, faustumq; omen sit, reijce coniux
Hirsutum hüc thalamis. thalami sint omnia fausta.
Parthenope thalamo nanq; est dignissima fausto.
M. Hirsuti, horripiliq; absint. age candida an ipso
Visa uiro uirgo est? Heroe & coniuge digna?
L. O Macron mea cura Macron, Illi alba ligustra
Concedant, collata illi sint nigra colostra.
Delioli ad fontem sola, ac sine teste lauabat.
Vidi ego, uidit Anas uiso candore puellæ,
Qui niger ante fuit, nunc est nitidissimus ales,
Et mihi tum subitus creuit per pectora candor.
Ipse uides, niueas cerne has sine labe papillas.
M. Quin hæc candentes lux o mea pascua tauros,
Quod nec sueta ferüt, nostræ sunt müera nymphæ.
Ipse tuas mea lux teneo, foueoq; papillas.
Nec liquido cedunt argento, aut pondere plumbo.
Fige oculos in me coniux mea, qui mihi lucent,
Et lychnü, et quod nec nigricäte Cicendula nocte.
Parthenope an'ne alijs an'ne his dea fulget ocellis?
L. Magnetem gerit illa oculis, stellamq; supremam.
Venerit ad littus, trahit ad sua lumina pisces.
Iuerit in syluas, trahit ad spectacula ceruos.
Illicet indomiti surgunt ad prælia tauri.
Verterit illa oculos in quem iuuenem'ue, senem'ue,
Ille perit, miseris hæc crescit amantibus error.
M. Me miserü, ne oculos in me quoq; uertat, & ipse
Auellar procul his, procul ah Lepidina lacertis.
L. Ne coniux, ne care time. nam sedula mater
Hoc docuit, ter te ut leui pro limine postis
Amplectar, ter rapta tibi simul oscula iungam.

Et dicam, meus es. tenerum quoq; Eringion ore
Ferre dedit, dedit atq; ederæ cum fronde racemum
Ferre sinu, & geminus te noctu onerare lacertis,
Neu limis mea lux dominam spectaris ocellis,
Præsertim si blanda pedem nudarit. ibi illa
Retia tendit, & insidias parat, & fouet ignem,
Quæ mihi frater Acon, soror, et soror altera dixit.
M. Hæc eadem mihi Naretæs, & amicus Omason.
Quin maiora ferunt. sicut dum Nympha capillū
Ad speculum, et niueæ ludunt sine ueste papillæ,
Vidit, & o dixit Saliceni filius, alis
Vtar, & ad celsam pennis ferar ipse fenestram.
Annuit, & placidis risit dea dulcis ocellis.
Ille uolat, celsam pennis petit inde fenestram.
Dic mea, dic formosa, canit dū Nympha per æstū,
Audieris ne deam? L. Ad sepem tum forte latebā,
Cum canere inciperet. atrox hic dente pilaster
Latrat, ibi ipsa fuga sepem, insidiasq; reliqui.
Inuidia (sic Nicla refert) Philomela recessit.
At areū attonitæ stupuere ad carmina Nymphæ.
Ipsa quidem canit. at uenti posuere silentes,
Strataq; pacati requierunt murmura ponti.
Exoptat messemq; sator, frugemq; colonus,
Ver ales, carum uirgo desponsa maritum.
Vitis in arboribus, ederæ pro rupibus altis,
Coniugis in cupidis gaudet noua nupta lacertis.
Irriguum sitiunt fontem sata, pabula rorem.
Nupta sitit socij lusus, & gaudia lecti.
Hæc dea. surgamus, meus hoc age, personat hymē.
Pópa uenit, celebresq; uocāt Hymenæon ad ædes

POMPA PRIMA MARES, AC Fœminæ e rure proficiſcentes alternis concinunt.

F. s Perne tuas ſalices, & myrto tempora cinge.
Deſere ſepta puer. nãq; urbs tua gaudia ſeruat.
M. Pone tuos faſtus faciles, atq; indue mores
Parthenope, et quid amor, quid ſint cõnubia, cura.
F. Diſce puer thalamo luſus & coniuge dignos.
Luſus amat thalamos, et amãt ſua ludicra lectũ.
M. Parce puella uiro nimium pugnare uolenti.
Lis thalamis aliena, & habent ſua fœdera lecti.
F. Eſt nigris noua nupta oculis, eſt nigra capillis.
Spirat Acidalios & toto corpore flores.
M. Et roſeo iuuenis ore eſt, roſeiſq; labellis,
Stillat Acidalium roſeo & de pectore rorem.
F. Intactum florem, maturaq; poma legenti
Seruat in occultis uirgo iam nubilis hortis.
M. Poma manu matura leget, floremq; recentem
Rore nouo iuuenis, tenera mulcebit & aura.
F. Riuulus e tenui manat toſo. exit in amnem
Paulatim, & ripis creſcens decurrit apertis.
M. Ex oculi leuiore ictu fons ſtillat amoris.
Paulatim amnes lachrymarũ, et flumina uoluit.
F. Fomite de paruo tenuis primum exilit ignis,
Mox auctus uerſat latis incendia ſyluis.
M. Igneſcit tenui afflatu fax lenis amorum.
Hinc incenſa furit uenis, & pectora torret.

POMPA SECVNDA NEREIDVM.
Collocutores

COLLOCVTORES Macron, & Lepidina.

L. Ia agedũ cõiux, q̃ nã procul æquore Põpa?
Haud capiũt uirides sinuantia littora Nym=
Nereidũ chorus oĩs adest. en cœrula prima ẽ (phas
Pausilipe implexis edera frondente capillis,
Pausilipe mihi nota. uides, procul innuit. hæc me
Sæpe manu sua ad antra, suos deduxit in hortos,
Donauitq; Apio, & odorifero Serpillo.
Et dixit, tibi mite Pyrum, tibi præcoqua seruo
Pausilipe nigro sub candida guttura næuo.
M. Quam molli incedit passu, & sese exerit ore
Quæ sequtur, præcincta sinũ et pede cãdida nudo.
An fortasse tibi coniux nitidissima nota est?
L. Vt sese ad choreas Macron mihi care resoluit.
Vt lepida est, ueneres ut toto spirat ab ore.
An peto est oculo? memini, narrare solebat
Crambane mater. ea ne est? ea, Mergilline
Inuideant tibi uel digitos Prochyte, Capriteq;
Nerine o formosa, o Nereis Heroine.
O si sim iuuenis, tecum ut coniungere dextram,
Vt tecum hanc libeat choreas flexisse per actam.
O nymphe formosa, o candida Neptunine.
Dum sicas simul ad solem, pectisq; capillum,
Tunc ego, tunc niueæ pennas imitata Columbæ
Sim uolucris, tibi quæ cerasi cum tempore primo
Maturos fœtus, & fraga rubentia rostro
Proijciam in gremium, primos ut ruris honores
Per me prima legas, nostro et sis munere prima.
M. Illa illa, haud aliam uidi gestare puellam

A ptius aut pharetram, aut intedere fortius arcū.
A tq; alio hos arcus, alio tua spicula tende.
M e meus ignis habet, et habet mea pectora uulnus.
L. M e miseram, meus est, alios pete Nympha iuuencos.
M i Macron tege me, collo & tua brachia necte.
N e saeui Sarniti Dea, & tua tela retracta.
M. T e teneo. auertit telum Dea, fixit & Aulum.
Ah miser, ut madidis uultum demisit ocellis.
L. O Macron memini, mater me docta monebat,
S arnitim fuge nata, trucem Sarnitida uita.
F ert intinctum oculis, arcu fert saeua uenenum.
N on parcit pueris, saeuit'q; inimica puellis.
H inc uideas Satyros passim, hinc lāguere Napeas.
D eperit hanc Alcon, octogenarius Alcon.
I nsanit Morphe, nonagenaria Morphe.
D eseruit syluas, qui nunc colit aequora, Faunus.
E cce uenit Resina auiae iunctissima nostrae,
T ristior illa quidem patris de clade Vesevi.
N am teneo. sic lenis anus referebat, amasse
H anc nunq̄, spreuisse procos, at littore solo
Mœrentem casus, exustaq; regna parentis,
Tritonis cupidam uix effugisse rapinam.
T er sese Dea surripuit, tria feruidus heros
O scula compressis liquit signata labellis.
N unc quoq; liuor adest. at sunt sine labe papillae,
Q ueis superat Nymphas. uideas si forte lauantem,
N on tibi candidiora poli sint lactea texta,
Non tibi sit planta crystallus purior alba.
E x illo infidum littus, fontem'q; relinquens
Rura colit, dumis'q; suas studiosa capellas

Pascit, et errantes seruat cum matribus hedos
Quadruplici insignes hirsuta ad tempora cornu.
O Macron, Macron mihi me, tibi te noua Nymphe,
Quæ uenit, eripiat, cingit quæ ad tēpora myrtos.
Ipse uides. Illi ridet mare, ridet & aer.
Cingit quæ ad collum celtæ florentis honorem.
Illi concedant Dryades, Nereides illi.
O longis prælata comis, & lumine peto
Herculi supercilijs nigris candente papilla,
Es memor, & meminisse decet mea nubilis Herculi
Quos mihi corrallos, quæ mella liquata dedisti,
Diues corrallis, & mellis munere diues,
Sis memor, et niueum tibi me donasse colostrum,
Deliciasq; rosæ primæ, & uacinia prima.
M. Risit, & argutos in te Dea flexit ocellos.
L. Fallor, an aduentat Caprei maris Heroine?
Præceditq; chorus Tritonū, et littora clangunt.
Non capiunt undante salo caua littora puppes.
Hæc ipsa est coniux Caprei Maris Heroine.
Circūstant Aequana hinc, illinc inuba Amalphis,
Et fidæ comites, & littoris altera cura.
Illam ego dum Capreas peterē cū matre, sedentē
Ad scopulum uidi, famulæ properare legentes
Ostrea, et euulsas lapidoso è margine conchas.
Accepit Dea me gremio, & donauit echinis.
Obstupui ingētemq; humero, ingētemq; lacertis,
Atq; utero, & toto retinentem corpore formam.
Horrebant sed crura nigris & pectora setis,
Purior Aequana cum sit nihil, aut sit Amalphi,
Vtraq; odoriferum spirent & pectore anethum.

Littora sed crepuere, canitq; silentia Triton.

POMPA TERTIA. TRITON *Canit dona offerẽs. Macron et Lepidina colloquuntur.*

T. o *Decus Italidum, longe pulcherrima Virgo*
Sirenũ genus egregiũ, et Dijs æqua propago,
En tua cæruleæ centum ad connubia Nymphæ
Dona ferunt, auro grauida & gangetide baca.
En tibi odoratos Panchææ mercis honores,
Oceanoq; aduecta ferunt electra Britano.
Ferte agite, & plenis hæc dona reponite mensis.
En tibi mille ferunt niueæ sua serta puellæ,
Serta auro intertexta, & ramiferis corrallis.
En totidem eois baccata monilia gemmis.
Vos agedũ cultæ capite hæc noua dona ministræ.
En famuli tibi Tritones simul ære canoro
Seruitiũ, et uolucreis propter caua littora currus
Promittunt, iter & placido per cærula cursu
Tercentum iuuenes, tercentum numina Ponti,
Et tercentenis dant hæc tibi pocula gemmis
Fulua auro, uariata Smaragdo, & iaspide tecta.
Vos hæc o niueæ thalamis seruate puellæ.
En caprei Regina maris, cui mille ministræ
Telebois Dea, dat fuluis radiantia bullis
Cingula Cynipheo ex auro, et Garamãtide ab ora,
Priscũ opus, artificisq; manus Dijs nota Taburni.
Hæc olim Aenariæ Nereus pater, Illa sorori
Donat habere sui monimentum, et pignus amoris,
Dum migrat sociæ confinia ad antra Mineruæ.
Est illis adamante, nouo & uariata Pyropo

F ibula, concordis thamali felicia uincla.
H ac coniux ubi nuda suo cum coniuge uincta est,
A ccubuitq; toro, celeri discordia passu
D iffugit, & thalamos subit hinc concordia notos.
H ac age Nympha tuum, simul et te cinge maritũ.
N unc o nunc socij celebres agitate choreas
C aerulei Tritones, & omnia fausta uocate.
H ymen o hymenaee hymen ades o hymenaee.
T. D icimus o hymenaee hymen ades o hymenaee.
F elix o hymenaee hymen, felix hymenaee.
L. D esijt ille quidem iuuenis malus. o mihi Macron,
O Macron mihi quem incussit malus ille timorẽ.
H erculis ad fontem mater secura lauabat
G ausapium, ipsa udos siccabam sola capillos.
S urripuit mihi Supparium, mox innuit, & se
O stentat formosus. ibi per littora praeceps
E ripio me me. sequitur malus. hic mihi dexter
C alceus in summa miserae defluxit arena.
Q uid non pollicitus ferus hic? ne nunc quoq; tecum
I am uideor secura mihi, ne respice coniux,
Q uam uereor summa ne nos despectet ab alga,
L ittore cedamus, manet illinc altera Pompa.
I pse uides, sociae properant e rure Napeae.

POMPA QVARTA. MACRON, ET Lepidina colloquuntur de Nymphis Vrbanis, & suburbanis.

L. e Cce suburbanis longe praelata puellis,
Ecce uenit pingui multum saturata sagina
B utune socijs mecum consueta choreis,

B utinè diues hedis, sed ditior agnis,
E t cui sunt primæ farcimina pinguia curæ,
V t rubicunda nitet, plenisq; intenta canistris,
N obilis & libis, & cognita bucellatis
V lma, & intortis tantum laudata torallis.
Q uæ mihi culta placet minus. at de polline multũ
N õ nihil alba placet, tamẽ est ferus ardor amatũ.
T heodocie soror hanc festis nam sæpe diebus
A d choreas uocat. hic dulcem meditatur auenam.
T unc canit, ut taciti stupeant ad pascua Tauri.
A d fontem duc Nisa boues, dum retia tendo.
Q uid cum sola canit frondosæ ad culmina uillæ?
H uc ades o` Amarylli. uocant Amarillyda syluæ.
H ăc Macron mihi caræ (tulit sors) aspice Nymphẽ,
A d cliuum Pistasis adest, en intuba purgat,
R asilibusq; onerat calathis, & stringit anethum.
N on cliuus, non fons, non longi hæc littoris acta
V idit ea pictos melius contexere qualos.
N unc quoq; fama refert, liqdũ quod in aere rorẽ
C ogere Apes, & mella cauis infundere cellis,
P ingit, & e` uario reddit sua munera iunco.
F orma illi damno est. nulli connubia amantes,
N ulli etiam thalamos Nymphæ petiere iugales,
Q uod timeant cupidæ simul aspirare rapinæ
H inc Faunos, illinc Læstrygonas, & Cyclopas
C orreptos facie, & candentis honore papillæ,
E t næuo nigrante, nigroq; ad tempora cirro,
C oniurasse, tori iura & uiolare mariti.
M. H eu squalet formosa domi. metus urget amantes.
C apparion ubi nunc? ubi Sedigitus Manubrion?

A usi etiam medijs uxorem auellere claustris
N eptuni? centum hic Tritones, at ille superbum
E xcutit aurigam curru, & lacerũ abijcit undis,
C apparion Petroonte, Aeronte satus Manubrion.
I lli illi heroes, & digni ruris alumni,
E t quercu nutriti, & castaneis hirsutis,
A rbuta queis, miliũq; liquẽs abdomen et unctũ
M isceebant festis conuiuia lauta diebus.
L. P istasis si qua est, digna est heroe marito,
C ultorem tamen & uitis suspirat, & horti,
E t cui sit cucumis, sit & unca cucurbita curæ.
E st quoq; spes, agiles sciat ut tornare catinos.
A t non Hermutis, nec Olympias, aut Conicle
H æc sibi coniugia, aut hos exoptant hymenæos.
C onicle consueta plagas, & retia ferre,
V enatorem amat, & uenantis amore tenetur.
A ucupijs capta est, hinc aucupis uritur igni.
H ermutis, nec amica colo, sed & apta choreis.
H æ casus mihi sæpe suos, & uulnera nudant,
Q uod felix hymenæo, & quod te coniuge felix.
N otus Olympiadis non est amor, et timet, et uult,
A st prohibet pudor, & duræ reuerentia matris,
I psa tamen cõcurrere equũ, et resonare sub armis
G audet, & è celsa immoritur spectare fenestra,
P ingit acu tamen, ut credas mugire iuuencum,
I n cœno grunnire suem, crepitare cicadas,
V t modo cum geminos filo discreuit amores,
H unc certare auibus risu mutem, & tamen alis
S æuire, & tacitum stillare in corda uenenum,
I llicet insolitum uolucres sentire calorem,

I llum arcu, facibusq; trucẽ mãsuescere in herba,
S ed furum celeres oculis iactare fauillas,
I llicet incensos errare per auia tauros.
E st inter natas fœcundæ prima Labullæ
N omine Formellis: non hac felicius hortos
V lla colit, nulli concedit munere fusi,
S eu ducat linum, seu mollis uellera lanæ,
S erica seu digitis pronuttat fila magistris,
A urea seu niuea texatur bractea dextra.
F elix sorte sua, Nymphaq; beatior omni.
I lli secretus fons est nitidissimus hortis
P omonis donum, matris tutela Labullæ
M atris hamadryadis. et amauit hãc quoq; Pomon,
P omon auus Fragolæ, atauus cerealis Acerræ,
V itiferæq; abauus non certa prole Casullæ.
C entum habet hic neptes, centum'q; e' stirpe nepotes,
F ormellis, sed cara illi non aduena fontem,
N auita non sitijt, auido quin captus amore
D eserat & patriam, & fessos ætate parentes.
V irginis hæc nũc fida comes, thalamoq; ministrat,
E t forma intoleranda, & pictis alta cothurnis,
Q uos illi fuit ex auro miniosus Aluntas.
B lãda tamẽ, facilisq;, & amata ad munera comis.
M ille adsunt huic deliciæ, et bona cõmoda ruris.
V na mihi inuidiæ est cornix, cui noctua Bauli
C esserit, atq; oculis Sabuloni graculus albis.
H æc & aue formosa, et hera o mihi cara salutat.
O bseruansq; fores, quis ait nunc hostia pulsat?
M. C edam ego turturibus nigris, nostræq; columbæ,
S itq; semel uidisse Deam. Le. uel cesseris Alno

A d quam defossi centum illi ex aere trientes
S eruantur. nunc illa domi parat anxia lactis
C andentem florem, musto & cum melle farinam.
M ox subigit succincta sinum. nudata lacertos
P raestringit uiolas albas, & lilia cana.
P arthenope tum culta manus miratur. ibi illa
L ectiolas et thyrsiculos, & oluscula signat,
I nde latet forma nimiumq;, & dote superba.
V erū age, et hoc coniux (fas est) requiesce sub arcu.
N am defessa traho uix genua, & inepta canistri
S arcina me grauat, & cliuo sudauimus ambo,
N uper & hic cecinisse ferunt Meliseon, & aegras
S olantem curas, nec uitta fata gementem
P hosphoridos natae. en hic è turribus altis
F istula dependet, saeui monimenta doloris,
S ignaq; certa manent, numeriq; per ora feruntur.
P hosphori nata quis heu, qs te mihi Phosphori ade
O mecum o salices, meců o lugete Myricae. (mit?
M. Q ui in age pone et. onus, et membra labore relaxa
Nā grauida es lepidiā, et onus graue lāguida ḋfers
H ac quoq; Pōpa uenit, uiā nec capit ipsa Napeas.
H ic licet et spectare una, et requiesse sub umbra.

POMPA QVINTA. COLLOQVVNtur Macron et Lepidina. Planuris superuenit, quae Pompam herorum ad nuptias conuenientium describit.

M. H Vidula est quae pria uenit, sed et una rosetū
Fert Pesti, fert & uiolas haec una Vesevi,
F usciq; roscidaq;, & uenosis lactea mammis.

L. O coniux prima hæc; prima hæc ne despice, quantū
E t calamus ualet, & cantu uerum una uideri
N on formosa cupit, luxum aspernata, procosq;,
A sparago gaudet, fungisq; operosa legendis,
Q uos & heræ, quos & matri dimittat in urbem.
O mihi cara soror (potes & soror ipsa uocari)
D ic age, qui comites, quos & ducunt hymenæos
P lanuri o generosa soror Leucogidis albæ.
pl. D escendūt soror et nemora, et caua flumina currūt
A d thalamos. mille antra deos uomuere, et ab altis
M ontibus indigenæ Fauni proterunt'q;, ruuntq;
A d portas. iter ingentes non explicat orcos,
Q uos Acherusiacæ fauces, noua numina mittunt,
S tagnaq; Baulorum, quos hostia pinguis auerni
E misere adytus, lacus & fluitantis Araxi.
M ira illis sunt ora soror, radiantia fronti
L umina, sulfureis fumus de naribus efflat.
T empora perserpunt rami, mentoq; rigescunt
H ircosæ setæ, tum guttura, collaq; circum
S qualent, sulfureæ totoq; in pectore crustæ. (nox
C ætera membra nigror merus occupat, et situs, et
L. M e miserā; hi ne etiamē procul ah procul. Pl. o mea
A d cryptā ferratus adest Aeronius, adsunt (siste
T ercentum rapidi umbrones, totidemq; molossi.
I psi abigent, tecti colla, & longa ilia ferro,
O re latrant, sæuū ualeant q inhibere Typhoea.
M ouerat Aenaria ferus hic, & monte reuulso
R aptabatq; iter, & littus pede celsus obibat,
I ntrabatq; antrū, ecce Acron, ecce aspera proles
L ancusi Pelicon, & marsicus Armillatus

Deturbant antro, & femori caua uulnera figunt.
Ille per extremas præceps uix effugit undas.
L. Et fessa es mea Planuri, & liquidissimus amnis
It subter, sitienti & aquas, & pocula promam,
Proximaq; Vranie sorteñ, & sua poma parauit
Quæ mihi cara soror, forma prior, et prior annis,
Quodq; uides, summa procul innuit alta fenestra.
Pl. Assideo Lepidina, & poma; & pocula sumam.
Nox tibi, et heroas referã; summosq; Oriarchas,
Quos merere soror simul, & uereare superbos.
Primus agit pompã Gaurus cum coniuge Cãpe,
Ingentemq; manu Pinum fert, pendet ab alta
Hinc Leporũ grex, inde anatum, post ordine lõgo
Et Damæ, capreæq;, & aper Leboride sylua,
Et perdix nemore è Clanij, et uulturnius Anser,
Ardeaq;, Fuliceq;, & grus lucrinide ab alga.
Ipse ebulo pinxitq; genas, et pectora gypso,
At Campe asparago crines redimita utrago
Frondentẽ à radice alnũ fert strenua, ubi omnis
Pendet et autumnus, matura et fructibus æstas.
Pompaq;, præcoquaq;, et auro certantia mala.
Et uiridi cum fronde Pyra, atq; Cydonia cana.
Per medios uolitant ramos merulæq; ululæq;.
Pippilat et passer, et dulce canit Philomele,
Vrsulon insequitur frontem insignitus echino
Ipse humeris, pedibusq; ingẽs, et cornibus ingẽs.
Cornibus ingenteis nutanti pondere cistas
Castanea è molli, sorbisq; urentibus, idem
Fert humero crumerã nucis, et mulctralia lactis,
Fert lateri geminas immani uentre lagenas

S orbino è bimo, atq; ex anniculo Viridiſco,
E t dextra hinnuleos querula cū matre gemellos.
A lena coniux felici prole Marana
L æta canit, ſociæ plaudunt ad carmina Nymphæ.
I pſa fauos, ac mella ſimul, macerumq; Lupinū,
P lurimaq; in nitidis fert oua recentia qualis.
H æc illa eſt felix, & coniuge digna Marana,
D octa & acu, docta & lino, doctiſſima lana.
D os illi, ingentes tercentum ad ſydera quercus,
T ercentumq; nuces, quarum tria iugera campi
B rachia protendunt, mille & cum uitibus alni,
T ercentumq; ſuū armentū, et nemus undiq; cinctū
A rbuteisq; comis, & nuciferis Pinetis,
E t quæ ſe multa circuntegit Eſculus umbra.
H unc poſt incedit lentis Miſenius heros
P aſſibus, ipſe ſenex, iuuenum ſed uiribus uſus.
V ectibus hi ſublatum alte per brachia cetum
A ttollunt, caudaq; iter, & ueſtigia uerrit
I mmanis fera, & informi riget horrida dorſo,
T um quaſſat caput, & minitanti tergore nutat.
F aucibus at tenebras ſimul et uomere, et ſimul ipſa
V iſa lues, pelagusq; haurire, atq; hiſcere cœlum.
O ccurrunt, trepidoq; ſinu ſua pignora cælant
A ttonitæ matres. pauor hinc, hinc plauſus euntū.
I pſa uiam ſibi, qua greſſum fert, bellua pandit.
A t tubicen uocat urgentem ad ſpectacula turbā.
C antātis lōge igeminant nemora ardua murmur,
P aſtores tellure ſati, gensq; eruta ſulcis
M onſtra cauete Maris, ſcopuloſo & tergore cetum.
V ulnerat, & cauda inſidians, & deuorat ore.

Vos iuuenes cælerate iter, & uim afferte lacertis.
Hæc tubicen, turba ingenti clamore salutat
Sebethon, noue nuptæ nuces para, & indue uestem,
Quam tibi Acerranæ museo flauente Napeæ
Neuerunt, quam pinxit acu Pomelia, ut imo
Fronderent limbo patulis Saturneia ramis,
Sibilet ut tenui de fronde locusta susurro.
Indue & intextum buxo frondente galerum.
In medio telas operosa obseruat Aragne,
Disponitq; manu, uolitantem & captat Asilum.
Ille fugam parat, ast tenui interceptus amictu,
Implicitatq; pedes, & passis instrepit alis.
Lydaq; de tacito prodit tum turgida nido.
Hunc iuxta coniux Prochyteia incedit, & ore,
Et gestu spectanda, & pictæ tegmine pallæ.
Nexilibus cochleis limbus sonat. horrida echinis
Zona riget, uiridiq; sinus frondescit in alga.
In manicis querulæ ludunt per flumina ranæ.
Cum subito extremas interstrepit anser ad uluas,
Tum linquunt medijs conuiuia rauca sub undis
Attonitæ, inde cauos referunt ad carmina rictus,
Raucaq; limosæ meditantur murmura ripæ.
Auribus hinc oriens radiat Sol, splendet at illinc
Luna pruinosis incedens candida bigis.
Ipsa manu speculum dextra fert, cuius in orbe
Cum sese gemino inclusit Latonia cornu,
Nocte quidē insidias Satyrorū, artesq; procaces
Detegit, & cautis aperit noua furta Napeis.
Illæ iter occulto rapiunt per deuia passu.
Luce autem cum Sol speculo diffulsit, ibi omnis

Cernere erit curas, & facta infida uirorum,
Quiq; paret thalamo fraudem, litemq; maritus.
Hoc fertur dominæ rarum, ac memorabile donũ,
Quo secura sui tueatur fœdera lecti.
Claudicat hinc heros Capimontius, *et de summo*
Colle ruunt misti iuuenes, mistæq; puellæ.
Omnis amat chorus, et iũcti glomerãtur amantes.
Is lento incedit passu, baculoq; tuetur
Infirmum femur, & choreis dat signa mouẽdis,
Assuetus choreæ, ludisq; assuetus amantum.
Has inter mihi nota Marillia *cantat, ad alnum*
Cogite oues, amat alnus, amant dominiq;, gregesq;.
Respõsant, amat alnus, amant dominiq;, gregesq;.
Sparguntur passim è calathis uiolæq;, rosæq;,
Et caua Mænalios suspirat tibia uersus.
Præcedit grauidis bis septem onerata canistris
Pompa puellarum. pendent mantilia circum
Alba quidem, croceis sed flauescentia uillis.
Cuiq; suus comes hæret amans, cui corniger agnus
Ex humeris graue pendet onus, sua fistula cuiq;,
Plaudit & arguta de ualle canentibus Echo,
Sparge tuas Sebethe *nuces, en colligit uxor.*
Parthenope *tua poma sinu (uir seliget) effer.*
At iuuenum manus usa humeris, et pectore hanelãs
Ingenteis taurorum armos, ingentia aprorum
Corpora subuectat, duplici pendentia conto,
Bis septem capita hirta albis nutantia sannis.
Ingeminant plausus, & uox sonat, exue nupta,
Exue gausapinas, & nudo corpore ramum
Excipe, puniceo præfert quem cortice coniux.

Exue gausapinas coniux, ramoq; ualenti
Sterne aciem, clausis uxorisq; ingrue portis,
Comminus arma ciens, telumq; in sanguine tinge.
Fescennina crepant latis conuitia campis.
At lino felix, felixq; Ansatia fuso
Ostentat rarum decus, ac uariabile textum
Costalionis opus, telæq; insigne decorum.
Hinc, illinc fluit amnis, opacaq; ripa uirescit
Margine cincta suo, ruptisq; immurmurat undis.
Apparet certo tenuis sed semita calle,
Qua nigrum Formicæ agmen trahit ordine lōgo.
Festinant aliæ, ut plenos populentur aceruos.
Illa redit rapto grauida, atq; è pondere fessa,
Inuitat sociam in prædam, ac sese ore salutant.
Pars condit terræ, atq; hyemi male credit iniquæ.
Emicat agmen agens, segetiq; infertur abactæ,
Vt nunc iam uideas, nunc iam uidisse putaris.
In medio positis clauduntur ouilia septis.
Balat ouis uacuā ad mulctram, et se calce tuetur,
Vpilio at geminis sudans premit ubera palmis.
Effluit hinc, illinc tepidus liquor. adiuuat uxor,
Blanditurq; uiro, mulgetq; incincta capellam,
Et caua fumanti spumant mulctralia lacte.
Filia parua focum bucca excitat. effurit intus
Lactea uis, florem inde legunt trepidantis aheni.
Post ubi concreuit liquor, ac deferbuit humor,
Tunc parco sale contingunt, onerantq; canistris,
Decoctusq; nouo lentescit caseus orbe.
Circunstat pecus ignauum, fucusq;, culexq;,
Quos fumo puer, aut ramo frondente coercet

Sedulus, ipsa suo uariatur tela colore,
Egregium dominæ quondã, ac memorabile munus.
Non arbor frondosa cauis sic uallibus, hortis
Sic medijs protenta cucurbita, non adeo grex
Altilium, dum scalpit humi, sequiturq; parentem,
Oblectant oculos, & corda liquentia mulcent.
Tale decus telæ, talem præscribit honorem.
Hos ego cara soror uidi, nouiq; Oriarchas.
Murronem fama est cum coniuge Tifatea
Aduentare etiam, & centum properare quadrigis,
Ilicæ frondentem caput, & colla ilice cinctum.
Hunc centum ciceris grummos, totidemq; faselli
Connectare, fabæq; ingenteis uoluere aceruos;
Horreaq; annosæ Cereris, tum præla trecenta,
Et uini fontem, atq; lacus Lenæidos undæ
Curribus effluere, stagnare liquoribus arua
Baccheis, ipsum ex alta fluitare Caserta
Euchion, in laticemq; lyæum abijsse Caseram.
Vxorem uero assuetam Maranida Seli,
Et lini cultricem, olerumq;, & cannapis, illam
Et properare iter, & rhedas agitare uolanteis,
Nequa sit thalamis per se mora. ne mea, ne tu
Crede aliam, seu uere fabis, æstate faselo
Fortius insudare, atq; inuigilare colentem.
Ipsa & acu insutas uestes iunco, atq; genista
Dat dominæ, ipse et crateras nouũ opus Faberontæ
Legit heræ, et triplicem palmæ de fronde coronam,
Fictiliumq; operum decus immortale mutellam,
Intinctamq; croco, et frondenti bacchare cinctam,
Et mihi iuncta fide, & cæparum Pulsica cura,

Hoc

H oc & idem mea Panicoclis studiosa lupini
A duentare refert socia cum gente Vesenum
O blitum cladisq; suae, ueterumq; malorum,
F initimosq; herods, & altae ex arce Cicalae
H ircosum Capreonem hirco, nymphaq; creatum
S uccinctum rapis, & amictum tempora porro.
C urribus hunc corbes, atq; horrea auellanarum
D euehere, ipsum uda referentem carmen auena.
Rura meâ te Amarylli tenēt, ego uector in urbē.
D um redeo simul & Peponos cole, et allia uelle.
E x urbe ô Amarylli tibi noua munera porto,
F usósq;, flauamq; colum, pictosq; cothurnos.
A lternant socij, atq; iterant noua carmina ualles.
Nos dominae siliquas, & corna rubentia, felix
O scula Sebethus feret, & feret oscula Virgo.
N os ferimus dulcem Peponum, et Melimela beatis,
H i Peponū, & Melimela legēt, thalamoq;, toroq;.
I pse autem monte è summo sua dona Vesenus
D euectat triuium ad uetus, Artusiq; macellum,
I nuectusq; asino spargit sua munera plebi
D elicias ruris, post & digitalia, & aptos
V erticulos fuso, & tinnuleas uolsellas.
P lebs plaudit, uarioq; asinum clamore salutant,
B rasiculisq;, apioq; ferum, nucibusq; coronant.
M ox uecti grauibusq; rotant uinalia contis
P lena horno, plena & bimo nitrata quadrimo.
I lla ruunt, ipse ex asino sua munera laudat.
L audantem plausu sequitur Vesuina iuuentus,
D issultantq; cauae, fauet & de uallibus Echo.
L. Q ua facie mea Planuri, quo est ore Vesenus?

PL. Porticia hoc mihi fida comes narrare solebat,
Carmeli simul ad fontem dum rapa lauamus,
Ventre quidem modico, at medio de pectore gibbũ
Protendit, quanta est Bauiæ cretatilis olla,
Qua miscet suibus pultes, farcitq; catinum,
Quodq; pudet, nullas res hic habet, & caret illis.
Pro quibus intumuit cucumis niger. inde Napeæ
Hunc rident, rident & Oreades, ille superbum
Nutat, & inflexo quassat nigra tempora cornu,
Quod longe horrescit setis hinc inde reflexis.
At caluum caput, & nullo uestitur amictu.
Stant mento sentes, horrentq; ad pectora dumi.
Ah uereor soror, & dicam tamen, huius ab ore
Curuantur geminæ sannæ, quarũ altera pontum
Tetra petit, fluctusq; ferox, & littora uerrit,
Altera Sarastris fauces, saxa horrida Sarni.
Ac tantũ nõ, Le. Ah soror, ah mea desine, & istos
Enarrare oriarchas, en uenit aurea Pompa.
En cultæ Dryades, cōptæ quoq; Oreades adsunt,
Et choreas agitare pares, & dicere uersus.

POMPA SEXTA, DRYADES ATQVE Oreades alternis concinunt, Macron et Lepidina colloquuntur.

D. Tvrturibus sua certa fides, certusq; columbis
Est amor, at uariat nō mutuus ardor amātũ.
O. Turturibus si certa fides, certusq; columbis
Est amor, & thalami sunt uincula certa mariti.
D. Fert filicem desertus ager, male cultus & hortus.
Non filicem bene aratus ager, non cultior hortus.

O. Non rixam cultus thalamus, non culcitra litem.
Fert pacem thalamus cultus, fert culcitra somnum.
D. Somne Io, Pax dulcis Io, cantate puellæ.
O. Oscula Io, amplexus & Io celebrate sorores
L. Has coniux mea Planuris sat nouit, at illam
Nosse nequit mea fida comes, mihi cara Patulcis
Culta comam, succincta sinus, et candida pectus,
Quæq; etiam roseo uer ipsum spirat ab ore.
M. Talis eras, cum te primum Lepidina sub ulmo
Cantantem uidi. croceis sic ipsa cothurnis
Saltabas, sic ora rosas, sic colla ligustrum
Florebant. memini numeros, & uerba canentis,
Vrit me Macronis amor Neside creati.
L. Ipse refers, Patula cantat meus ignis ab ulmo,
Vnus amor Macronis, amor Macronis ab ulmo.
Alter erat croceus, alter tibi calceus albus.
Cingebat crines frondoso è subere ramus,
Et primo tonsore tibi noua barba nitebat.
M. Ipsa canis, querulæ rumpunt tua uerba cicadæ,
Et dixti, nec amant, et sunt sine amore cicadæ.
L. Ipse arcu querulas stringis de fronde cicadas,
Et dixti, querulæ rumpant nunc uerba cicadæ.
Vt sese ad choreas Macron mouet apta Patulcis,
Et niueis suris, nigrisq; Patulcas ocellis.
M. Sic memini, niueas nudasti tum mihi plantas,
Ad fontem cum fessa lauas, ego condor in ulua.
L. Ipsa canit formosa Patulcis, amatq; Patulcis.
Me miserã, ut tristes surgunt ad tempora rugæ.
PA. Parthenope Sebethon amat, Platamonis Halãtũ.
Vtraq; Nympha suũ tenet, et fouet utraq; amantẽ.

Sola Patulcis amans, sola est sine amante Patulcis.
Illum Nisa tenet deserti ad littoris algam,
Nigra genu, croceisq; genis, & lumine glauco.
Alba genu, roseisq; genis, & lumine nigro,
Oreq; puniceo mœret deserta Patulcis,
Expectatq; Deæ non seram uindicis iram,
Et uenit ad choreas, nec iam desperat amantem.
Nisa meum tandem reddes mihi Nisa Niuanum.
M. Vt languet formosa, & amari digna puella,
Et sua furta mihi narrauit sæpe Niuanus.
Nisa illum studijs auium ad sua littora traxit.
Tu modo fac uiridem Ligurim de coniuge Pansæ
(Deperit hanc iuuenis) nunc hoc age perfice cõiux
Coniuge de Pansæ dono ferat ipsa Patulcis.
Nõ mora, qn retrahat celerẽ in sua uota Niuanũ.
Ipsa Patulcan adi, cura est mihi adire Niuanum.
L. O coniux o Macron, ego hoc pro munere iam scis,
Scis tibi quid referam, refert sua dona Patulcis.
M. Ecce uenit formosa, uenit decus Heroinon,
Et myrto diues, serpillisq; inclyta uirgo,
Clara thymo, longeq; etiam clarissima melle
Antiniana. ruunt huius fama undiq; amantes,
Et bona pars sine dote petunt cõnubia Nymphæ.
Ipsa seni blandita, senem cupit. huius ab ore
Et choreas agit, & carmen meditata per hortos
Læta canit. stupet ad sepem mirata iuuentus.
Hinc sola incedit, passuq; elata superbo,
Inuitatq; senem, & suspiria ridet amantum.
Nec nosti Lepidina Deam? Le. Quin ô mea cura
(Non dum notus eras) sensi sub rupe canentem.

P rima illi nox Eurydicæ, meaq; optima coniux
E urydicæ mihi solus amor. tum uerba notaui,
N unc numeros memini, quid amor iã deniq; sensi,
Q uid sit amor, quid hymen, q̃d sint cõnubia, nosco.
M. E st illi sepostum opus artificis Melidoxi
F istula, sunt numeri intacti cantoris Hymellæ.
D espicit hinc et oloris auenam, et carmina cygni,
T ũ septẽ nitidæ sunt præsto ad munera Nymphæ,
S edulaq; Vranie scenam, atq; umbracula tendit.
I llam non aliãs ederæ cinxere uirentes
A ptius, aut roseis insedit fistula labris.
Q uin numeros meditata canit noua carmia uirgo.

POMPA SEPTIMA, ANTINIANA hymenæum celebrans feliciter ominatur, Iuuenum, ac puellarũ chorus recinit, Macron, ac Lepidina colloquuntur.

An. d Icite Io iuuenes, & Io geminate puellæ
Hesperus adueniet fausto cũ sydere, nymphæ
Q ui referet thalamos, q̃ uincula nectat amantũ.
D icite Io Iuuenes, & Io geminate puellæ.
Ch. Dicimus o' hymenæe Io hymen Hymenæe.
An. Hesperus adueniet, socij qui fœdera lecti,
Q ui statuat leges, qui deducat Hymenæum.
D icite Io iuuenes, & Io geminate puellæ.
Ch. Dicimus o' hymenæe, Io hymen hymenæe.
An. Hesperus adueniet cari desponsor amoris,
Q ui teneros lusus, & mutua gaudia monstret.
D icite Io iuuenes, & Io geminate puellæ.
Ch. Dicimus o' hymenæe Io hymen Hymenæe,

An. I nterea adueniet dum uesperus aureus, & dum
F lameolum, et roseos hyme parat ipse cothurnos,
O mnia dicamus thalamo, geniumq; citemus.
G ausapinas uirides, noua nupta, nouusq; maritus
I nduite, & uiridem capiti geminate coronam.
S int uobis anni uirides, uiridisq; iuuentus,
E t uirides horti, sint & uiridantia rura.
D icite Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur proles heroo sanguine digna,
A ltera quæ tauros domet, & sciat ordine plantas
D isserere, et lentam in quincuncem ponere uitem,
F elix & pratis, & felix ubere terræ.
D icite Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. A ltera, quæ telas cum pectine ducat eburno,
D iscernatq; & acu syluas, & flumina ducat,
E t fuso, docilíq; manu ingeniosa propago.
D icite Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascentur heroes, & heroum inclyta pubes,
A clidibusq;, sparoq;, uerutisq; apta iuuentus.
Q ui monstra oceani, qui saxicoles Tritones,
A uertant terræ, sirenum & littora seruent.
D icite Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur qui Mopso, & Faunigenis Melibœis
D ent iura, & gregibus saltus, et pascua monstret
I psi pastorum Reges, pecorumq; magistri.
D icite Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.

Ch. E uge Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N ascetur qui longinquis procul aduena terris
H æc adeat pastor pauper loca, cuius ab ore
A rida uicini resonent & saxa Vesevi,
I pse quem Pinus, ipsa hæc arbusta uocabunt.
I lle alta sub rupe canet frondator ad auras
P astoris musam Damonis, & Alphesibœi.
I lli concedant hinc Tityrus, inde Menalcas,
A lter oues, alter distentas lacte capellas,
E t mutata suos requiescent flumina cursus,
D amonis Musam dum cantat, & Alphesibœi.
D icite Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. N asceturq; alius longo post tempore pastor
A duena et ipse quidem, proprij sed consitor horti.
A usit & hic tenerum calamo triuisse labellum.
H unc & Damœtas, & amabit lychus Aegon.
A lter oues niueas dono dabit, alter & hedos.
H ic pascet niueos herbosa ad flumina Cygnos.
M iscent ipsa suos pascenti Amaryllis olores.
H ic & populea uacuus cantabit in umbra.
V ranie intactam cantanti iunget auenam,
E t cantum argutæ referent ad sydera valles.
D icite Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
Ch. E uge Io sic fila neunt, sic stamina uoluunt.
An. S uccedentq; alij Damones, & Alphesibœi,
Q uiq; etiam tenui Musam meditentur auena
P astores edera insignes, & arundine clari.
O mihi tum ut choreas agitare, & dicere uersus
C ompositiq; senis mutæ applausisse fauillæ,

V t iuuet,& notam tumulo instaurare querelã.
I pse senex tacita positus lætabitur urna.
D icite Io,sic fila neunt,sic flamina uoluunt.
Ch. E uge Io sic fila neunt,sic flamina uoluunt.
An. Dicite Io,Hymenæe Io Hymen Hymenæe.
C. D icimus o Hymenæe Io,Hymen Hymenæe.
I o Hymen Hymenæe Hymen,Hymen Hymenæe.
F elix o Hymenæe Hymen,felix Hymenæe.
L. O Macron Nympha hæc lepido ut sermone locuta
I lli mel labris,fauus illi stillat ab ore (est.
M. O coniux,Nympha hæc longe est ditissima melle.
C entum habet hæc Apiũ tabulata, examia cẽtũ.
L. Nũc agedũ,ad thalamos propat nãq; undiq; põpa,
Q uæ Macron dño,dominæ Lepidina loquamur,
C onueniat,nanq; illa & forma,& dote superbit.
D os illi,centumq; boues,totidemq; iuuenci,
T ercentum simæ cirnea matre capellæ,
C ornigeriq; hedi totidem, queis fronte sub hirta,
A lbescunt maculæ,sunt cætera corpora fului.
C ustodes gemini Arctoa de gente Lacones.
M ille Theatinis errant quæ montibus agnæ.
P ræterea decus illud inenarrabile textum
F rondentis Zonæ cerasi de cortice nexæ,
A urato & iunco,& purpureis uiburnis,
E cuius medio pandens auis altilis alas,
E t scalpit terras,& pullos euocat ore.
I lli triticea tingunt sua rostra farina.
M ox fouet abductus saturos sua mater in alis.
E rgo quid domino, dominæ qd uterq; loquamur,
D ic Macron,sua uerba suo sint munere digna,

M. Qui tuus est & ubiq; comes, lepor adsit & ipse,
Cum primis Lepidina tibi, & Venus illa loqueti.
M. Rura Lepos meus is coniux colit, effugit urbem.
Forsitan & dominae risum mouisse iuuabit.
M. Suauia sint quaecunq; feres, Lepidina memento.
L. Quin etiam geminata illi simul oscula tradam.
M. Sic dices, cape nympha bonũ, qui me urit amorẽ,
Obbam lactis, & haec fumanti farta canistro,
Terentumq; illae cirnea matre capellae,
Mille Theatinis errant quae montibus agnae,
Bis grauidae fiant anno, bis & ubera tendant.
Sic dicam, sume hos culto de margine fructus,
Qui tibi notus amor nostri matrisq; patrisq;.
Cornigeriq; illi geminos de coniuge foetus
Suscipiant fronte albenteis, & tergore fuluos.
Ipse mareis uideas uno de uentre gemellos.
Sis Macron illi, illa suo Lepidina Macroni.
Haec nos, & properemus, et hostia celsa petamus.

FINIS.

I. I. PONTANI MELISEVS, A' QVO VXORIS MORS DEPLORATVR.

COLLOCVTORES CICERISCVS, ET FABVRNVS PASTORES.

C. I e cecinit Meliseus, & hæc quoq; signa doloris
b S eruat adhuc corylus. uidi tua funera coniux.
N on ò non perij, cæsóq; cortice signet
P opulus. Ah moriens morientē Ariadna relinqs.
F. Pro' facinus, tantum'ne tibi Melisee dolorum?
C ui modo conualles'q; cauæ, saltus'q; querenti
R eddebant, mihi te, quis te mihi Phosphori ademit?
O mecum ò salices, mecum ò lugete myricæ.
C. V ox illi, gemitus'q; sonant Ariadnan, & antra
R esponsant Ariadnan. ibi miserabilis, heu
T e sequor ò coniux, alta & de rupe sonantem
D eturbat, quæ cara seni pendebat ab ore
F istula, dum'q; cadit fluitans sua reddit arundo
E t numeros, & uerba refert uocalis arundo,
T e sequor ò Ariadna, morare Ariadna sequentē.
F. E rgo senta iacet, spinosis'q; obsita dumis
I lla quidem et Nymphis, et musis cognita auena?
N ec Corydon, nec Thyrsis eā, nec legit Amyntas?
C. Q uin legit, dum spirat adhuc sub rupe, Patulcis,
E t dixit tibi Daphni, tibi noua munera seruo.
C antabis'q; senē ad tumulū, condes'q; sepulchro,
I nde leuem calamum labris admouit, & alto

C orde dedit gemitum, cantusq; effudit amaros.
S euerat ipsa suo segetem cum coniuge, & una
P urgarat ualida segetem cum coniuge marra.
I psa suo segetem cum coniuge falce secarat,
E t grauidos torta culmos religarat auena,
C ontuderatq; suo messem cum coniuge, & auræ
I actarat fragilem socio cum coniuge aristam.
I nterea socio demulserat aera cantu.
M ox simul æstiua requierat fessa sub umbra,
C arpebatq; leueis caro cum coniuge somnos.
A h dolor, abreptamq; toro, aulsamq; lacertis
C oniugis, hanc rapuit uolucri Proserpina curru,
C lausit & æterno torpentia lumina somno.
L ugeat hanc desertus age, desertus & hortus,
E t deserta teges, desertæ & compita uillæ.
I n primis luge labor, heu labor irrite luge,
E t marræ, & segetes, fraudataq; præmia ruris,
E t uanam sine fruge operam, manuumq;, boumq;
E n squalent prata, & sua sunt sine honore salicta,
E xtinctamq; Ariadnan agri, Ariadnan & ipsæ
C um gemitu referunt syluæ, uallesq; queruntur.
E xtinctamq; Ariadnā iterant clamantia saxa,
E t colles iterant Ariadnam, Ariadnan & amnes.
C onueniant ululæ ad questus, gemmentq; querelā,
I nfelixq; Ariadnan auis gemat ore sub imo.
I psæ etiam querulæ iungant suspiria frondes.
D uxerat ipsa leui fuso sub tegmen, & ipsa
T enuia sub celeri uersarat pollice fila.
I psa sua studiosa manu glomerarat in orbem,
A tq; hinc uimineis onerarat lecta canistris,

D um tenui insertas orditur pectine telas,
V nde uiro, unde & natis sua texta pararet,
V nde sibi cultumq; sinum, & mantilia cana,
Queis olus, intactamq; rosam deferret in urbem,
A tq; aræ solitos uerno sub tempore flores.
A h dolor, ah lachrymæ, uerrentem licia, & oras
S tringentem telæ, radiosq;, & fila trahentem
O ccupat atra manu, truncatq; rigentia pensa
I mmitis Lachesis, crinemq; è uertice uellit
P urpureũ, & furua circum caput horret in umbra.
Quo radij? quo pensa? quis o quis staminis usus?
Quo telæ studium infelix? quo pecten, & orsa?
O dolor, ò lamenta. gemat miserabilis eheu
C onsuetus dominæ turtur, consueta columba.
I lla colum ducebat. ibi uestigia circum
L udebant geminæ uolucres, ludentibus ipsa
E t cicer, & tenerum spargebat blanda cuminum,
M ulcebatq; manu. gemat heu miserabilis eheu
D e trabe mœsta sua, nidumq; relinquat hirundo.
D um telam stringebat, & acre sonantia lina
E t cantu lenibat opus, tum flebilis ales
I ungebat socias lachrymoso carmine uoces,
M iscebatq; modos. gemat heu miserabilis eheu,
H eu gemat infelix Liguris, cui grata petenti
P urgabatq; nucem, contusaq; crusta liquabat
M ellis arundinei, uitreum & de fonte liquorem.
A d gemitum coeant lachrymosi compita ruris.
P astores Ariadnã, Ariadnam armenta querantur,
E xtinctamq; Ariadnan opacis Bucula syluis
C um gemitu testetur, & antra Ariadnan, & ipsi

I ngeminent mótes Ariadnã, Ariadnã et umbræ.
C laudite oues stabulis, stabulis cohibete capellas
F ormosæ ruris natæ, innuptæq; puellæ.
D ũ matres Ariadnã iterant, uos auia planctu
I mplentes, legite intactos, & iungite flores,
E t Solis luctum, & pueri lachrymantis amorem.
Texite et abscissos Veneris de fronte capillos.
P ost ubi Io Ariadnan Io Ariadnan, & ipsum
I mplestis clamore nemus, hunc addite honorem
A d tumulum, pia uerba, acrem testantia luctum.
P ro fusóq;, coloq;, & uimineis calathiscis
H os flores, atq; hæc tibi serta Ariadna paramus
A d laurum, tumulo tibi quæ iam crescit, & ossa
A mplectens densa tumulum mox conteget umbra.
P ro lino, telaq;, & pro subtegmine, & orsis (mus.
H as lachrymas Ariadna, atq; hæc tibi dona uoue-
E n lactis florem ad tumulũ, et redolentia mella,
P lacamusq; pios manes, & condimus umbram.
A eternum & ualeas Ariadna, æterna ualeto.
Nebat acu tunicam nato, indusiumq; puellis,
F undebatq; manu latices, dum pingit ab urna
S pargentem Sebethon aquas, dum labitur amnis,
P er salices strepit & ripis frondentibus aura,
M urmurat & tenui decurrens lympha susurro,
I psa sua lucem dextra insignibat, & auras
S pargebat flammis, radijsq; micantibus atras
P ellebat tenebras, primo ut sol splendet Eoo
F ulgidus, & tremulis intermicat ardor in undis.
A h dolor, ah gemitus, fleat o fleat excita syluis
E sculus, & duræ ueniant ad funera quercus.

F ormat acu dū quercū, et mollibus esculus umbris
D ū surgit uiridans, procul ah procul ingruit acta
T empestas erebo, uellit quæ funditus altam
E t quercum, & fractis discinditur esculus umbris,
E t tunicam, & tantos secum rapit auster honores.
I nde repens lucem nox occupat, occidit & Sol,
E t radiū, ipsa nouis Ariadna offusa tenebris
C aligat nocte, obscura & circundatur umbra.
C rudeles radiū, quo lux, quo purpureus Sol?
C rudelisq; dies, Mecum o mecum ite puellæ
A d luctum, mecum ite deæ, mecum ite sorores
N aiades, quibus illa choros iungebat, & una
N udabat liquidis argentea membra sub undis.
H uc sociæ Dryades simul & celerate Napeæ
V mbrarum memores, choreæq; in montibus actæ
E t questus geminate, & amarum intendite luctū.
S ol obiīt, tenebræ exortæ, non pabula rorem,
N on umbrem sitiant segetes, non culta liquorem.
I n lachrymas abeant rores, imberq;, liquorq;,
V nde fluant queruli lachrymoso margine riui,
M urmuraq; ipsa sonēt Ariadnā, Ariadnā et ipsi
S uspirent cursus, udæq; querantur arenæ.
L ux periīt, tenebræ offusæ, iam robora frondes
E xcutiant, folijsq; leues spolientur & alni.
I psa comas laurus, tristesq; auellite myrti.
D um frondes, folijsq; comæ miscentur, & auris
H uc, illuc agitantur, & excitus instrepit aer,
I pse aer, ipsæ frondes, folia ipsa, comæq;
D um uolitant, strepit et miseris conquestibus aura,
T riste fleant Ariadnam, impulsaq; saxa resultent

Flebilibus numeris Ariadnam, Ariadnan, ut ipse
Ipse senex renouet luctus, & prodeat antro.
Ci. Finierat, lachrymisq; genas, atq; ora Patulas
Lauerat. hic miseræ comites & pectora duris
Planxerunt palmis, & saxa sonantia longo
Implerunt clamore, & fœmineis lamentis.
Tum senior gemitum ingentē dedit, et scidit albā
Caniciem, simul hos effudit pectore questus.
Arescat mihi ros, & Apes sua mella negarint.
Non o non mihi cara fauos quæ deliquet uxor.
Torpescant flores, pomum mihi deneget arbos.
Non o non mihi poma manu quæ seligat uxor.
Squalescat seges, & messem mihi culta negarint.
Non o non cererem mihi quæ mea uentilet uxor.
Arescant horti, frugem mihi deneget hortus.
Non olus o mihi quæ, non quæ mea tondeat uxor.
Torpescat focus, atq; ignem focus ipse negarit.
Non o non mihi farra foco quæ torreat uxor.
Dispereant fontes, & aquas mihi deneget amnis.
Non o non latices mihi quæ mea misceat uxor.
Triste ruat cœlo excidium pecudi, atq; capellæ.
Non fœtum dent armenta, aut mulctralia succum.
Non o non mihi lac quæ cara coegerit uxor.
Infelix cœlo exitium ruat, ut neq; lanam
Vellera dent, nullæ ueniant ad licia telæ.
Non o non mihi texta manu quæ neuerit uxor.
Dira lues cœlo ruat, & ruat altus olympus,
Stragem agris, stragem arboribus, terræq; ruinā
Det super, & medijs tellus internetet undis.
Non uxor mihi cara domi quæ sarcula curet,

Non falcem quæ acuat messi,lignisq; secúrim.
Non socia gratorum operum,consorsq; laborum.
Non heu quæ defecta senis locet ossa cubili.
Cantanti non quæ numeros,& uerba ministret.
Pulsantem non quæ digitis iuuet,& iuuet ore.
Non oculos quæ claudat amans,donetq; capillis
Extinctũ,et lachrymis decoret miserãda sepultũ,
Quæ memor æternumq; uale,uale ad hostia dicat.
Ci. Hæc Meliseus,& antro sese condit opaco.
Ex illo latet,& cura tabescit,& annis.
Forsan & ipsa Faburne dies solabitur ægrum,
Mitescetq; malum,nec tanta silentia frustra.
Nuper ad extremã,foribus quæ proxima, myrtũ
Non expressa quidem,tamen est uox reddita,lauri
Este mei memores,fontemq; inducite lauris
Naiades mihi cultæ,& Solem arcete hyacinthis.
Fa. Nuper & ad ueteres Citrios,dum tondet anethũ
Vxor,et ipse simul mentam,atq; sisimbria purgo,
Suspirantem illum,& querula cum uoce ferentẽ,
Intenti accipimus,Longũ o defleta,quid umbra
Nec mihi nocte uenis,nec amica occurris imago?
Huc aures Ciccrisce,uides quid coruus ab ipso
Impluuio consuetus heri ploratibus Ales,
Quid Coruus secum increcitet,meditetur & ore?
Et manes me me fugiunt,et uita grauatur.
Cur o cur nostri non uos quoq; pœnitet auræ?
Ci. Quin aures ueterẽ ad postẽ,quà ianua hiulca est,
Admoueo? ipse sub hæc coryleta Faburne maneto.
Fa. An potius,qua lotos,& alticomæ Cyparissi
Triste gemunt,scriptoq; dolent in cortice Cedri?

Parate

Parcite apes, nisi triste, nihil de rore legetis.
Infecere mei rores, et pabula questus.
Ah dolor, ah desyderium, non antra, nec horti,
Non imæ ualles, non sylvæ, aut flumina seruant,
Non monimenta senis. quin hic quoq; signa dolorũ
Tosus habet memor, et lachrymas, quas ebibit ãte,
Nunc quoq; gutta refert, referunt & saxa dolorẽ.
Ci. Ille quidem flet adhuc, sed multa Faburne leuari
Posse monent, numeriq; monent, et uerba querẽtis,
Quæq; ipse in uultu speculans, & uoce notaui,
Dum uacuam in foribus discreto uimine texit
Fiscellam, & uario solantem se Orphea cantu
Coniuge cum socia pingit, memoremq; querelam
Quẽcunq; ad iuncũ ingeminãs, miseratur amãtẽ.
Mox subit, o mea q̃sn͂a? heu q̃s mea uulnera curet?
En audi. Mihi cur? cur o mihi triste minatur
Iris ab exortu? mœrent sata, luget & hortus.
Tãdẽ o tandẽ Aquilo nubes disperget, et austros.
Qui nam o qui desyderiũ, et mea uulnera sedet?
Orpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
Dum fiscella leui circunfrondescit acantho.
Sæuit hyems dira, et pecori ferus ingruit aer,
Atq; Apibus, tandem o tandem mitescet & aer,
Et zephyri uer diffundent, quæ nã aura, q̃s ægrũ
Solatur ueris tepor, aut noua mulcet irundo?
Orpheaq;, Eurydicenq; sequentem intexite iunci,
Dum fiscella leui circunfrondescit Acantho.
Arescunt cœli uitio, atq; uredine prata.
E sylvis cadere comæ, tandem o tandem imbres
Restituentq; comas sylvis, & gramina pratis.

Quinam o restinguit'q; ignes,& uulnera sanat?
Orpheaq;, Eurydicen'q: sequentem intexite iunci,
Dum fiscella leui circunfrondescit acantho.
Hæc senior, suetam interea nec spernit auenam,
Et paterã exornat nymphis, et mulctra Vacunæ.
Fa. Non amnes Cicerisce, aut hæc quæ flumina cernis,
Decrescunt, non usta calore, augentur ab imbri.
Post cœli tempestates, pelagi'q; procellam
Componunt sese fluctus, & nubila cedunt.
Tristitiæ quoq; meta sua est. Meliseus ab antro
Prodibit tandem segetis memor, & memor horti,
Diluet & rastris curas, & falce dolorem.
Ci. Quin potius, quoniam uer appetit, & sua curæ est
Insitio, falcem'q; illi, cuneos'q; paramus?
Corticè quoq; etiam lentescat uulnus, & udo,
Quæ super ipse linens imponat glutina libro.

FINIS.

SYNCERIVS, ET ZEPHYREVS PASTORES Queruntur apud sepulchrum Mæonis, mox à dolore in uoluptatē cōuersi, amatoria, ac pastoralia quædā canūt sub ipsius autē Mæonis persona Pauli Artaldi medici mors deploratur.

Sy. Ipse uides, quo tot Zephyree iuuenta, sepulchrum
Cuncta tulit, superat uix ah, uix est super umbra.
Ze. Synceri non umbra diu, non fama, nec ipsa
Extabunt monimenta. rogo uix pauca supersunt.
Mox eadem nox obscura caligne condet.
Quæ tumulo circum increscunt uirgulta, uel alto
Ignea uis excussa polo, aut manus improba pdet,
Ossaq; nuda solo sparsa, atq; ignota iacebunt,
Ne post ossa quidem, nec fabula Mæonis ulla.
Sy. Hæc igitur Zephyree dies: hæc summa laborum est?
Quin potius, quoniam nulli sunt Mæoni sensus,
Mæona nec lachrymæ ue iuuāt, aut carmē, eamus.
Ara uale, cineres magni pastoris auento.
Nos Mæon, nos te æternum saluere iubemus.
Ze. Discedens ego terra tibi, quæ Mæona seruas,
Et desyderiū, et lachrymas, meaq; oscula linquo.
Te Zephyri foueant molles, te lenior aura.
Mæonis & de qua frondescet Amaracus urna,
Vsq; fluat liquor ille tibi, quo uulnera & ipse
Sanabat, quo Naiadum comebat & ora,
Fundebatq; Deū Ambrosiā per rura per hortos,

A eris & medica purgabat ab arte uenenum,
Q uo fuit & syluis olim tam notus, & urbi;
E t fama superauit Ocrim, iugaq; alta Matesi.
I pse uale æternum Mæon, mihi maxime Mæon.
Sy. Nunc agedum tenues calami, mea dulcis arundo,
Dij cœlo, terris umbræ, nos lenibus auris
C antantésq; fruamur, & ocia læta sequamur.
C ura olerum, studiumq; herbarũ artesq; medendi
V iuentem iuuere, expressi & Mæona fuci.
Me compressa iuuant labris labra. Phylli uenito.
I pse inter frondes, coryletaq; densa latebo.
Ze. Oscula me suppressa iuuant. mea Lychni maneto,
Q ua Platani strepit ũbra, sonat leue murmur aquai.
Sy. Non me tam leuat aura Canis sitientis in æstu,
S pirat Aclla sua q̃ quod de pectore anethum.
Ze. Me risus fouet aura Philænidis, aura cachinni,
S ordeat ut Philomela, apiumq; ad septa susurri.
Sy. Vidi ego picta manu, selectaq; fraga legentem,
I nnuit et mihi, serta Deus dũ stringit in umbra.
H ic ibi tum femur hirsutum, setosaq; menta
O bstupui, atq; oculos fruticoso in margine fixi.
Ze. Vidit me, dum poma lego, arrisitq; legenti,
E t dixit mihi Nais, amant & poma Napeæ.
H is ego tum impleuiq; sinum, obstupuiq; papillas,
P ectora dum limis oculis, & colla pererro.
Sy. Suaue p æstatem ad fontẽ stat ubi unda, canorum
A gmen, & argutas ranarum audire querelas,
V ellera tum crispantem, et cornua læta mouẽtem
C irronem spectare, salit dũ terga Macillæ, (psan
Mox Rufam, mox Albigenã, mox Thyrsan, et Hy=

A c iuxta residere, cui tua gaudia narres.
Ze. S uaue per hybernum frigus, dum nox silet, ipsum
A d fœnile Boum murmur, cum ruminat omnis
G rex simul, et pastæ suspirant pignora matres,
A udire, & saturi distenta sub ubera fœtus
D um ludunt, petit hic socium, fugit ille petentem,
A tq; una recubare, cui tua pectora iungas.
Sy. H ic Aries uillosus, & hirtus cornibus, aure
Q uadrifida, cui ter gemini lato inguine testes
H orrescunt, hic ipse Aries gregis omnis, & omnis
V irq;, pater'q; gregis. Patrem hunc fœtura fatetur
A dmissura uirum. spes est gregis omnis in uno.
Ze. M iraris taurum hūc, patre hūc Lucania, et unū
I actat, habet'q; uirū. armenti laus ois in uno est.
D ucat ab Herculeo genus, & cognomina Tauro.
H unc Dryades mirantur, amat q;, & deperit illa,
Q uæ facie tauros, oculis capit aurea ceruos.
Sy. S it modus o zephyree. instat nox, ite capellæ,
I te & oues, age coge Lacon, age coge Lycarba,
L atratu & reuoca, cessit qui a matre, iuuencum.
Ze. Synceri hoc age, lecta sinu dum mespila condo,
I n thyrsum dum sorba suis cum frondibus apto.
H is gaudet tua Sila, probat mea Rufula sorbum.
Sy. E ia eia Saturi sca, domum ad præsepia nota.
Q uid segnes? eia ite, eia, nox aduenit, eia
I te domum, insidijs nox opportuna luporum est.

FINIS.

ACON ADOLESCENS NAPEN A SE AMATAM, NYMPHIS PRAEfert Naiadibus. illæ ueneno ex oculis emisso, Napen conficiunt. Vertunnus eam in Napum conuertit. Introducuntur itaq; Petasillus & Saliuncus pastores fabellam hanc referentes, deinde quoq; rusticanas quasdam Melisei cantiones decantantes.

PETASILLVS, ET SALIVNCVS COLLOCVTORES.

Pe. E dite Naiades Nymphæ, iam cedite, uincit
P ulchra Nape petisq; oculis, nigroq; capillo.
V erberat his puer acer Acon, atq; increpat ore.
I llæ oculis, conceptum atro sub corde uenenum
I nspirant, quo uicta Nape tabescit, ut altis
T abescunt sub sole niues in montibus, & iam
P onit humi lăguētē aiam, morsq; occupat artus.
H ic ter Acon scidit ora, comamq; à uertice uellit,
E t clamore nemus compleuit, questibus auras.
C lamantem Vertunnus opaco è limite sensit.
A ccurrit pueri memor, & miseratus amantem,
I niecta tellure Napen tegit. illa repente
I n Bulbum conuersa, solo radicibus hæsit.
V estit eam folijs Deus, & frondescere iussit.
H inc colus, hinc herbosa Nape turgescit in agris.
H æc nobis quondam pueris Meliseus ad ignem

Narrabat, cum rapa senex, poscamq; probaret,
Contusamq; fabam sparsa condiret amurca,
Misceretq; apio rutam, coriandron aceto.
Sa. Non puduit cantorem igitur resonantis auenæ,
Cui tot oues, pecoris tantum, mulctralia tanta,
Pellitum pastorem olitorum accumbere mensis,
Vlpicaq; & ueteres ruptare ad prandia cepas?
Pe. Illum cepa recens, uiridisq; cucurbita captum
Ducebat, mentæq; sapor, succusq; sisimbrij,
Munere quo uiridi recubans in cæspite mecum
Hæc cecinit, ueteres fassus per carmen amores.
Huc ades o mihi cara, uocat te Ariadna ligustra.
Te myrti, salicesq; uocant. age cara uenito.
Ipse tibi tenerum legi seruoq; fasellum,
Ipse acer. tibi sepositus rosa floret in hortis.
En tibi cæruleus cucumis super hamite crescit,
Cæruleus cucumis deuectus Arangde terra,
Hic ubi nigrides ranæ certare Elephantis
Præsidio culicũ haud dubitant, et irudinis atræ.
Te manet hic cucumis. propera, mecumq; recube.
Quin & campano de uellere textus, & umbro
Supparus, & uiridi circum uariatus ibisco
Te uocat. hunc suit Alcidamas, distinxit et Alcon,
Hic & acu Morco similis, quem mater Acilla
Instituitq; colo, atq; apibus formauit a'endis.
Supparus is tibi sepositus blanditur, & instat.
Huc ades. En tibi grex Ariadnæ occurrit eunti.
Dum properas, lætæ plaudunt de fronde cicadæ.
Hæc cecinit Meliseus, humiq; hortensia dona
Euellens mentastrum atrox, & sectile porrum,

S ustulit ipse humeris, fiscem et redolentis anethi,
M ox sese in monteis, & pascua nota recepit
A d ueteres lauros, fumosaq; tigna Vesevi.
I llinc & mihi fiscellas, & cymbia lactis
M ittit amicitiæ memor, & trivialis auenæ.
I dem pastorum cultor, pariterq; olitorum.
P ost dulceis quandoq; epulas iuuat esse lupinum,
E sse mulas. asprina iuuant, post lene falernum.
E t mea me quoties petit ore Biturrias, quantum
R uta iuuat, q̃ labra iuuant redolentia porrum.
S cilicet ille satur seruitis, & lactibus agni,
A c sale continctis hedorum clunibus, atrum
L audat olus, acreis ruptat de gutture bulbos.
SA. E t nostri Petasille greges sensere cauentem
I n syluis Meliseon, adesaq; saxa sonorem
D um referunt, tacitæ cantum stupuere Napeæ,
E t, mirum, fessæ uocem tenuere cicadæ,
P rostrataéq; solo iacuere ad carmina uaccæ,
O blitæ cytisum pecudes, satureia capellæ.
I ncipit hinc. Ariadna Pyro mihi gratior ipso,
Q uod superat uel odore rosas, uel fraga colore,
D um pectus foueóq; manu, tractóq; papillas,
N on me mulctra iuuant, non lactis plena recocti
F iscina, non hedus dum ludit ad ubera matris,
B ucula nõ, cupido dũ blanda admugit amanti.
D esierat, plausere boues, plausere iuuenci
M ugitu, socio responsant antra fauore,
C onuallesq; cauæ resono nemora auia cantu.
Mox iterũ. Dulce in pratis dũ gramina tondẽt,
C ernere capreolos, uariato tergore, pictis

Distinctos maculis. Mater uocat usq; pauenteis,
Sectantur trepidi uestigia matris anhelæ.
Ludunt & saturi circum ubera nota gemelli.
Suaue per æstatem liquidam mulcentibus auris,
Dum tectæ ramis uolucres connubia miscent,
Pandentemq; alas, caudamq; ad terga rotantem
Pauonem spectare, uocat Iunonius ales
Consortem thalami, speculosa uolumina uersat,
Cauda micat, medijs fulgent sua sydera pennis.
Venit amans, cupidis miscent simul oscula rostris.
Iungit amor geminos, geminataq; gaudia gliscũt.
Inter utrosq; suos Venus ipsa accendit olores.
At mea cum liquidos Ariadna recedit ad amnes,
Albentemq; pedem, nudatq; ad flumina suras,
Genuaq; sub uitrea candent argentea lympha,
Et fungis Alni candentius, & niue Corni,
Populus & niueos quos iactat in aera flores,
Tũ mihi corda liquãt uel mella Sicanidos hyblæ,
Mella fauis Heliconis, & anteferenda Libyscis,
Et fuco siculæ stillant quem cortice cannæ.
Finierat. Simæ rupere silentia capræ,
Ruperunt et oues, simul & cum matribus agni.
Balatum referunt colles, Gauriq; recessus,
Et Cumæ uacuæ, et cryptæ graueolentis Auerni,
Antraq; Musconis, & opaca sepulchra Tuennæ.
Hæc ait, & latis humeris quæ bucina pendet,
Inflat eam labris turgentibus. Illa frementi
Inuoluit coelum gemitu. Quo concita syluis
Erumpit clamore suum gens horrida fœtus,
Horrida grunnitu, & tundentibus aera sannis.

I pse manu glandem spargens ciat ore, crepatq;
O ra per & denteis rictu glans hausta uoraci.
L ambentes catuli circunstant ubera matrum.
M ox abit ad fagos. sequitur simul undiq; pubes
A rmentalis. agris regnat Melisæus in ipsis,
N odoso incũbẽs baculo, et stans imperat. Adstant
V mbronum generosa cohors, turmæq; laconum,
L atratuq; lupos arcent, & limine fures.
Hæc meminu Petasille iuuat meminisse. uel urnã
C andentis lactis pretium ferat, o mihi siquis
H unc iterum det uidisse, atq; audisse canentem,
D et calamos modulare, leuemq; inflare acutam.
Pe. O mihi siquis eum sistat Vulsonis in antro
R ursus & ad Mopsi salices, aut rura Salenti,
I lle sibi uitulum pretium ferat, eligat agnum
C ornipetam, cui lana pedes descendit ad imos,
R ursus & ipse suos recinat Melisæus amores,
A ut cum Delioli pratis, Minionis ad alnum
H æc dolet, & socias ranæ iunxere querelas.
Ad corylos Ariadna canit, subtegmina ducens.
D um canit, assuetas miscet Philomela querelas.
C oniugis absentes hæc dum suspirat amores,
I ngeminet memorem neti Philomela dolorem,
D unq; uiri barbam meminit, setosaq; menta,
H ic Philomela grauem sustollit in aera questum.
D umq; torum queritur, fraudataq; gaudia lecti,
M æsta silet Philomela, facitq; silentia luctus;
S uspirantq;, redolentq;, simul. Quo carmine captæ
F ormicæ, tacitũ dant læta per agmina plausum.
Ad fluuios me torret amor, fax urit ad amnes.

O mecum ueteres ranæ renouate querelas.
Dum tibi promitto noctem,meaq; oscula coniux,
D eliciasq; paro gregis, & noua munera porto,
D um lauor ad fontem.sudataq; pectora tergo,
E t filicem necto crines ac tempora circum,
E cce lupum ad caulas, agnumq; ex ubere matris
E ripit,& tacitus latebrosa per auia tendit.
I pse sequor,noctem in nimbis per inhospita duco,
E t mea te coniux exclamans,pectora plango.
O mecum ueterem ranæ renouate dolorem.
Dum tibi de uiridi fiscellam uimine texto,
V irgaq; cœruleo miscetur candida iunco,
F lauaq; supremum circundat linea textum,
E t limbum croceo subtexunt flore corymbi,
E cce per impluuium demisso fune,pedumq;,
E t picturatum buxi de fronde galerum,
F iscellamq; decus texturæ,& ruris honorem,
S urripiunt fures. ah monstra pudenda Brigantum.
E xcutior somno trepidus latrante Cynandro.
D um crudo perone mihi pes sternitur alter,
I ngruit atra cohors murmur. Subroditur alter
P ero,nec à morsu pollex defenditur ægro.
E xclamo,lachrymansq; genas,& pectora tundo.
O mecum questus ranæ geminate recentes.
Dum fœtus geminos uaccæ candentis,adulti
S pem gregis,ad fluuios,et prata uirentia duco,
D um mihi promitto soboles,ad aratra iuuencos,
A d mulctram uitulas,ad dolia dona Lyæi,
D umq; sero cytisum uacis,arbustaq; pango,
A tq; serens canto ad sulcos,uinetaq; pangens

A d foueas, ipsi mecum experiuntur & agni.
L udunt ad sentes infirmis cornibus hedi.
A h dolor, ah lachrymae, sonuere tonitrua coelo,
D iscurrere faces, ignitaq; tela coruscant.
D e coelo tacti foetus, armenta, gregesq;,
E t tactae uites, auulsa & stiua ferenti
A ttonitu. Vix ipse super turbatus, & amens
S tragem inter pecorum, frugumq; relinquor, et atris
A mbustus flammis iaceo. Vix colle propinquo
L apsa Pales tutatur, humi tollitq; iacentem.
O mecum solitas ranae instaurate querelas,
E t luctum geminate, nouosq; intendite questus.
C oncidit hic. Ipsi simul ingemuere iuuenci,
I ngemuere & oues, cumq; ipsis matribus agni.
I ngemuere caprae, ipsis & cum matribus hedi.
D emisere comas quercus. liquere palumbes
E t quercus, frondemq; nuces posuere, columbi
D eseruere nuces, ramos fregere myricae.
D eseruere & aues nidum, & cum prole myricas,
D eseruitq; & apis flores, roremq; cicadae.
E t ranae mutis fecere silentia buccis.
H aec Saliuncus, & haec referebat arundine clarus,
E t calamis Petasillus, uterq; insignis auena.
I nterea asparagosq; legunt, fungumq; recentem,
B oletosq; sequuntur, & altercantur utrinq;
C onditura suo quae sit miscenda sapore.
T ecta & uterq; subit, nigro squalentia fumo
H irsuti Labeonis. hic & miscere falernum
A sparago docuit, docuit piper. hic boletis
I ncoctumq; pyrum, mentae sylvestris acerrum,

Alliaq; adijcere, & contritum serpillum,
Postremo querulis oleum stillare patellis.

FINIS.

ALD. SVARDINO SVARDO BERGOMATI .S.

Summa beneuolentia in te mea, ob dulceis mores tuos, et uitæ integritatẽ suauiss. Suardine, fecit, ut Pontani nostri hendecasyllabos cura nostra excusos sub tuo nomine emittendos curarem in manus studiosorũ. Tum etiam, quia cum Venetijs esses, hendecasyllabos ad te treis & triginta supra centum, quos de te composuerat, misit, ut una cum Vrania, & cæteris poematis suis mihi imprimendos dares. Atq; utinam tunc id facere licuisset, cum & tu aderas, & ipse uiuebat. præsertimq; cum q̃ maxime id cupere uideretur, & quasi præsagiret, id quod euenit, ut ante è uita discederet, quam characteribus nostris, nostro studio, suos lusus excusos uideret, satis enim & nostro, & illius desyderio fecissemus. Vidisset quantum curæ, studij, laboris doctissimus suis, ac diuinis poematis informandis adhibitum a nobis fuisset. Vidisset lucubrationes suas, suos lusus, sua pignora, amari, amplecti, uenerari a studiosis, ijsdemq; doctiss. Quam quidem rem non accidisse, & tunc tuli moleste, & nunc maxime doleo. Adde quod primo exemplari intercepto, alterum sua ipsius manu perscriptum te absente ad me misit, orans, obsecransq; etiam, atq; etiam, ut accelerarem editionem. Sed uide infortunium, Simo ille philosophus, cui ad me librum dederat, in febrem grauissimam in itinere incidit, paucisq; post diebus Patauij moritur. ijsdem diebus & Pontanum ipsum decessisse renunciatum est. Illud etiam mirabere, anno ferè post, ex quo is obijt

aa

mortem, exemplar ipsum mihi fuisse redditum. Hæc autem ad te propterea publicè scripsimus, ut nos, quod in hunc usq; diem istæc opera edere distulerimus, & apud te, cuius censuram facio plurimi, & cæteros uel istorum poematum cupidissimos, uel Pontani amantissimos hac epistola expurgaremus. Vale.

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORVM LIBER PRIMVS.

MVSAM CATVLLI INVOCAT.

Tum Hendecasyllabos alloquitur, & Marinum monet, ne eos comites in balneas secum ferat.

n

I gris Pieri, quæ places ocellis,
E t cantum colis, et colis choreas,
N igris Pieri grata Dis capillis,
F ormosæ quibus inuident Napeæ,
D um gratos prope Syrmionis amnes,
E t crinem lauis, & comam repectis,
N e tu Pieri, ne benigna desis,
D um lætis salibus, sonante plectro,
A lterno & pede balneas adimus.
Huc huc hendecasyllabi frequentes,
H uc uos quicquid habetis & lepórum,
I ocorum simul, & facetiarum,
H uc deferte minutuli, citíq;.
Q uod uos en pretium, aut manet uoluptas?
I nter lacteolas simul puellas,
I nter molliculos simul maritos
L udetis simul, atq; prurietis,
D um tractat tumidas puer papillas,

Contrectat tenerum femur puella,
Tractat delitias suas maritus,
Tentat delitium suum puella,
Et ludunt simul, & simul fouentur
Lassi, languiduliq;, fessuliq;,
Tunc uos hendecasyllabi beati,
Quot quot oscula, morsiunculasq;,
Quot quot enumerabitis duella?
Quot suspiria, murmura, & cachinnos?
Cum furtim liceat sopore in ipso
Contrectare papillulas, sinumq;,
Occultam & femori admouere dextram.
Hos tu sed comites Marine uita,
Baianis quoties aquis lauaris,
Tu eas ne ueneres, libidinesq;,
Et lusus referant salaciores,
Sis & fabula, quod senex, salaxq;,
Et thermas quoq;, balneas & ipsas
Infames nimio supinus usu.
Hanc laudem potius tuo relinque
Compatri, chorus hunc puellarum
Incanum sequitur, colunt sed illæ
Non annos ueteli senis, sed aurum.

PVELLAS ALLOQVITVR ADMONENS, quid seruare in balneis debeant.

Quæ dulceis modo balneas petistis,
Et corpus calidis aquis fouetis,
Inepte facitis nimis Puellæ,
Inepte nimium, parumq; recte,

Quod corpus sine amantibus fouetis,
Quod solæ sine amantibus lauatis.
Quare consilium Senis probati,
Et rectum capite, & probum, bonumq́;.
Gaudet blanditijs Amor, iocisq́;,
Amplexus petit, osculis fouetur.
Res est mutua, mutuus Cupido.
Odit tristia, solitudinemq́;.
Quid solæ sine amantibus lauatis?
Quid corpus sine amantibus fouetis?
Curas pellite, solitudinemq́;.
Ite in gaudia, mutuos fouete
Amplexus, sine amante, mutuum nil.
Quare nec sine amantibus lauate,
Nec corpus sine amantibus fouete.
Intrastis calidas, uocate amantes,
Intrastis calidas, fouete amantes,
Sint & mutua, sed nec ipsa muta.
Amplexus cupidi loquantur ipsi,
Iniectæq; manus loquantur ipsæ,
Et dens blandulus, ebrijq; ocelli,
Sonent oscula, personent cachinni,
Vincant murmura cyprias columbas.
Hanc legem statuit Venusq;, Amorq́;,
Hanc legem sibi balneæ edidere.
Nec solæ sine amantibus lauate,
Nec corpus sine amantibus fouete.

DE BATHYLLA PVELLA *in balneis.*

Baianas petijt Bathylla thermas,

D umq; illi tener it comes Cupido,
A tq; una lauat, & fouetur una,
D um molli simul in toro quiescit,
A c ludos facit, improbasq; rixas,
S opito puero q;, lassulo q;
A rcum surripuit Bathylla ridens,
M ox picta latus instruit pharetra,
E t molles iacit huc, & huc sagittas.
N il ò nil reliquum est miselli amantes,
N il his impenetrabile est sagittis.
H eu cladem iuuenum, senumq; Baias.

AD HERMIONEN, VT PAPILLAS CONTEGAT.

Prædico, tege candidas papillas,
N ec quæras rabiem ciere amantum,
M e quem frigida congelat senecta,
I rritas male, calfacisq; quare
P rædico, tege candidas papillas,
E t pectus strophio tegente uela.
N am quid lacteolos sinus, & ipsas
P ræ te fers sine linteo papillas?
A n uis dicere basia papillas?
E t pectus nitidum suauiare?
V is num dicere, tange, tange, tracta?
T e'ne incedere nudulis papillis?
N udo pectore te ne deambulare?
H oc est ad Venerem uocare amantes.
Q uare contege candidas papillas,
E t pectus strophio decente uesti,

A ut, senex licet, inuolabo in illas,
V t possim iuuenis tibi uideri.
T ithonum Hermione tuæ papillæ
P ossunt ad iuuenis uocare munus.

AD Marinum Thomacellum de lege balneorum uirginibus dedicatorum.

His uirguncula thermulis lauetur,
N ullam quæ Venerem integella sensit.
H is se balneolis lauet puella,
N ullum quam tetigit uiri cubile.
H oc se fonticulo eluat sacerdos,
N ullæ quam recreent amoris auræ.
Q uod siqua latiās sacri pudorem,
E t castum temerarit ausa fontem,
I ratæ timeat Deæ flagellum.
H æc lex est tabulæ Deæ dicatæ,
V is hæc thermuleæ dicationis.
S quallent hic latices Marine sacri,
E t serpunt ederæ Deæ sacello.
N ullæ his uirgineis aquis lauantur,
N ec casta est quoniam, nec integella,
S eu uirguncula, seu puella, siue
C ustos romulei foci sacerdos.

AD MARINVM Thomacellum.

Salaces refugis Marine Baias,
E t fontes nimium libidinosos.
Q uid mirum? senibus nocet libido.
A n non o Thomacelle uina prosunt?

Et prodest senibus liquor falernus?
Et prosunt latices Thyoniani?
An non & senibus Marine somnus,
Et prodest requies, soporq́; prodest?
Baijs somniculosius quid ipsis?
Quid thermæ nisi lene, molle, mute,
Rorantes cyathos, merumq́; poscunt?
Senum delitias, iocos seniles?
Senex ad calices iocatur, idem
Ludit ad cyathum, senile uinum,
Senilis sopor, & quies senilis.
Huc huc en propera Marine, uerum
Huc ipsis sine testibus uenito,
Et lumbis sine. nam quies senile est.
Libido iuuenile, sicitasq́;,
Et tecum ueniat sitis, fidelis
Et senum comes, atq; balneorum.
Pergrate accipiere, sicitasq́;,
Atq; una sitis accubabit. ipse
Miscebo tibi poculis minutis,
Idem est uario frequens lyæo.
Hoc ætas iubet utraq;, & sodalis,
Hoc & balnea, siculæq; arenæ.

BALNEAE LOQVVNTVR.

Nostrum si titulum Puella nescis,
Hic est, prægrauida recedet aluo,
Qui uenit uacua. hoc habet tabella.
Quod uero officium tuum, meumq́;,
Quæ partes, moneam. uirum ipsa tecum

Adducas ualidum, ioci peritum,
Citelum uiride, & uirens iuuenta.
Nec tu defueris comes iocanti
Aut ore, aut femore, aut manu, iocis'ue.
Nanq; & balnea mutuum requirunt.
Nunc ad me uenio, meumq; munus
Quod sit, subijciam. Tibi senex uir
Si sit, nec ualidus, nec ore gratus,
Nec aptus thalamis, tori'ue rebus,
Qui rursus iuuenis, decens, ualensq;
Iam sit, substituam, salaciorq;
Verno passere, martijs columbis,
Cui rubro caput horreat cucullo.
Hæc uis est tabulæ, uigorq; fontis.
Quare si sapies Marine, cum sis
Effoetus, fugies repente Baias,
Vites balnea, myrteumq; littus
Elumbis, tremulus, macer, senexq;
Setosum Hectora balneæ requirunt.

AD DEIANEIRAM PVELLAM.

Cur o Deianeira, cur moraris
Auroram cupidis referre terris?
Cur non lumina, petulosq; ocellos
In lucem exeris? ac diem reducis?
Pellit Sol radijs suis tenebras,
Et lucem pariter, diemq; reddit.
Tu lucem referens tuis ocellis,
Pellas tristitiam, & graueis dolores,
Et curas abigas benigna amantum.

Et quod Sol radijs, id ipsa ocellis
Præstat Deianeira, amantibusq;
Et lucem pariter, diemq; redde.

AD PETRVM COMPATREM NEAPOLITANVM.

Quod cani tibi compater capilli,
Et toto capite albicant pruinæ,
Amplexus fugiunt tuos puellæ,
Iunxisse & femori femur recusant.
Quod nec carminibus suis Apollo,
Nec blandis redimet iocas Thalia,
Quæ nam, quæ tibi compater misselle,
Quæ uita? aut quis erit modus querenti?
Hic est, quem teneræ timent puellæ,
Quem cultæ fugiunt nurusq;, amorq;
Omnis undiq;, & undecunq;, & usq;,
Vsq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
Omnis horret amor, Venusq;, hymenq;.
Sed nil sit tibi Compater molesti,
Nec canos, celerem aut time senectam,
Sed tristes animo repelle curas.
Quod nec carminibus suis Apollo,
Nec blandis numeris dabit Thalia,
Id nummus dabit aureus petenti,
Vel te ut lactolæ petant puellæ.
Quæ tum, quæ tibi Compater beate,
Quæ uita, aut quis erit modus iocanti?
Hic est, quem roseæ uolunt puellæ,
Quem cultæ cupiunt nurusq;, amorq;

O mnis undiq;, & undecunq;, & usq;,
V sq;, & undiq;, & undecunq;, & usq;
O mnis ambit amor, Venusq́; hymenq́;.
F elix canicies, senecta felix.
C ui canæ nitet aureus capillus,
C ui flauæ riget aureus Priapus.

LAETATVR REDITV
FRANCISCI Aelij.

E Roma meus Aelius reuisit
D ulcem Parthenopen, lares paternos.
O lucem niueam, diemq́; faustum.
A ntiquum uideo, & bonum sodalem,
E t caram teneo manum, fruorq́;
G ratis colloquijs, fruor cachinnis,
E t lætis salibus facetijsq́;.
O uere niueum, diemq́; faustum.
Q uid non pro redux libens amico
P ersoluam? puer, i, uoca sodales
A lbinum, Elysiumq́;, compatremq́;,
E t dulcem Altilium, bonum Marullum,
A d cœnam ueniant, bibamus uncti,
V ncti, permadidi, atq; lippientes.
A lbinus numerum nouem sororum,
A t monstra herculea ebibat Marullus.
B is septem uolo Compater puellas
I unonis. uolo quot Deæ marinæ
C inxerunt niueæ latus ministræ,
C um Troiam peteret misella mater,
D uxet Altilius ciens coronam,

S altans Elysius bibat, quot olim
D idonis famulæ penum struebant,
D um cœnam profugo parat marito.
M e tot pocula, tot'q;, tot'q;, tot'q;,
T ot me pocula inuerint bibentem,
T ot carchesia lauerint madentem,
Q uot quot Di simul, & Deæ biberunt
A d mensam Oceani patris uocati,
A ut quot, dum illa canit senex Homerus,
S iccauit calices, releuit obbas.
D ulce est ob reducem madere amicum.

AD ACTIVM SYNCERVM.

Q uid cantus siculæ iuuant auenæ?
Q uid cantor Melisæus? aut amanti
P rosunt parthenæ tibi myricæ?
A ut quid capreoli? decem'ue mala?
A lbo capreoli litt colore,
A ureo mala, tibi quid, o' quid Acti
P rosunt? aut gemitus tibi columbæ?
A ut quid sibila murmurantis austri?
Q uare o' Mænalium nemus relinque,
A tq; istas Amaryllidas, Teuennæ
C ultrices gelidæ, aridi & Tanagri,
E t Baias cole, myrteum'q; littus,
E t littus cole, myrteas'q; Baias,
H ic fas est iuueni, hic licet puellæ
C ertatim teneros inire lusus,
H ic & basia, morsiunculas'q;
S urreptim dare, mutuos fouere

A mplexus licet,& licet iocari
I mpune ad cyathos,choros,lucernas.
B aianæ hoc statuunt lauationes,
H ic seni liceat mihi duella,
E t rixas iuuenum,& puellarum
A d pacem lepidam,& iocum uocare,
M iscere & lachrymis iocos,iocisq;
R ursum lachrymulas.queretur Agnes
D emorsam sibi lingulam.licebit
A gneti tenerum proci labellum
I nsignisse nota,dolebit Aulus
N egatum sibi basium.licebit
T riplex basiolum dedisse amicæ.
I rata est quoties Lyco Lycella,
P ossum compositas ligare leges,
P ossum fœderibus ligare amanteis,
V t cœnent pariter,lauentur una,
A tq; uno simul ut toro quiescant,
C oniuncto & simul ore suauientur,
E t somnos agitent quiete ut una.
H as & delitias,& hos lepores
P ræstarint tibi balneæ salubres,
B aiani dederint tibi recessus,
V t dicas,siculæ ualete auenæ,
V mbroso ualeat Teuenna monte,
M e me balneolæ beent beatæ.
N am Baias homines colunt,Deiq;.

VXOREM, AC LIBEROS INVItat ad diem natalem celebrandum.

Dulces filiolæ, paterni ocelli,
D ulces nate, patris tui uoluptas,
E t coniux requies senis mariti,
M ecum templa pijs adite uotis,
N atalis meus est, deos rogate,
A tq; hunc, atq; alios agamus annos
F austo sydere, candidis lapillis,
D um caros mihi reddites nepotes,
Q ui blanda oscula, balbulasq; uoces
I ncompto simul ore blandiantur,
I nculto simul ore suauientur,
M ox conuiuia uillula propinqua
S ecuris animis, dolore pulso
N octurnas ineamus ad lucernas.
H ic patri liceat senis falernum
D iffusum cyatho minutiore
R oratim ingeminare ter, quaterq;,
D um lassos oculos sopor reclinet.
At uos, quis pudor eripit lyæum,
N atiuaq; sitis leuatur unda,
D ula intingite melle, cinnamoq;,
H æc sunt pocula uirginis Dianæ,
S iquando ad superûm dapes uocatur.
T u myrtum foribus, rosamq; mensæ
A ppone, & uiolis humum colora,
R esperge & cyprio domum liquore,
N ec desit lyra, eburneusq; pecten,
Q ui gratas genio citet choreas.
E t dulces genium decent choreæ.
H unc uos, hunc hilares rogate, mentem

D et recti cupidam, simul'q; honesti,
P ermittat'q; alia a' deis regenda.

A D Ariadnam uxorem.

Vxor deliciæ senis mariti,
E t casti thalami fides, amor'q;,
P er te uel uiridis mihi senecta est,
Q uem curæ fugiunt senem seniles,
Q ui seram supero senex senectam,
E t canus iuuenum cano furores,
S ed tanquam redeat calor iuuentæ,
E t sis cura recens, amor'q; primus,
E t primus furor, impetus'q; sæuus,
A ntiquas uolo suscitare flammas.
Q ualis floridulo nitens in horto
N on dum puniceas comas reclusit,
E t iam puniceas comas recludit,
A t rarum decus explicare quærit,
Q uæ læto rosa ramulo refulget,
T alis purpureis genis, & ore,
V t quæ non tenerum cupit maritum,
S ed iam iam tenerum cupit maritum,
C ui prima oscula dedicet, suum'q;
F lorem uirginei dicet pudoris,
S uspirans uiduo puella lecto
F ulgebas mihi, primulos'q; amores
S pirabas oculis, sinu'q; blando
A fflabas Arabum suos odores,
F undebas Charitum suos honores,
E t lætum Gnidia, deæ nitorem,

Qualis fulgidulo renidet ore,
Quæ cano uehitur decora cycno,
Cum compsit caput, & coma repexa
Procedit thalamo, nouosq; amores,
Et nouas parat excitare flammas,
Spirant omnia, qua comam reflectit,
Splendent omnia, qua reflectit ora,
Talis, qua niueos pedes ferebas,
Et qua splendidulos moues ocellos,
Et qua per uacuum reflectis ora,
Spirabas cyprios, tuosq; odores,
Stillabas Syrium, & tuum liquorem,
Omnisq; ambrosiam refragrat aura.
Qualis de croceo toro resurgens
Mane Aurora nigras repellit umbras,
Quum lucem simul, & diem reportans
Irrorat teneros benigna flores,
Et spargit uarios humi colores,
Rident prata, canuntq;, concinuntq;,
Et frondes, syluæq;, ramuliq;,
Talis de thalamo uocata, quando
Ad molles Thyasos uenis, canisq;,
Pellis tristitias, metus, dolores,
Rixas, murmura, turbidos tumultus,
Irrorans animis quietem, amores,
Ludos, lætitias, iocos, lepores,
Lusus, gaudia, candidamq; pacem,
Et spargis Veneres, Cupidinesq;.
Rident omnia, & aerem serenas,
Et qui te iuuenis uidet, senexq;,

E t quæ fœmina, seu uidet puella,
O ptatum cupiunt tibi maritum,
F elices tibi nuptias precantur.
T unc, ut de tenui solet fauilla
C rescens igniculus, focum repente
F lammis corripere, aridisq; lignis,
Q uodcunq; adijcies, edit, uoratq;,
S ic me de tenui leuis fauilla
C onceptus calor, & nigris ocellis
I mas corripuit uorans medullas.
V rebat roseus per ora fulgor,
V rebat niueus per ora candor,
V rebat coma, myrteus capillus,
V rebat roseis latens papillis,
M ox cursans amor huc, & huc, & illuc,
E t per guttura, per genas, manusq;,
E t per colla'q;, lucidam'q; frontem,
E t per pectora, candidosq; dentes,
V t iam non amoris, sed ignis esset,
Q ui feram quoq; calfacit senectam.

AD BATHYLLAM DE AMARACO COLENDA.

Et mollem cole Amaracum Bathylla,
E t multo madidam foue liquore,
E t sparsas digitis comas repone,
A tq; illas patulam reflecte in umbram,
L usum, & delitias tuæ fenestræ,
E t rarum cupidi senis leuamen,
D um te prospicit hortulos colentem,

T ondentem'q; comas, simul'q; ramos
I n conum docili manu prementem,
M iratur digitos, stupet'q; ocellos.
E t totus miser hæret in papillis,
F rigens'q; æstuat, æstuans'q; friget,
I nfelix simul, & simul beatus,
F elices sed apes, nemus beatum,
Q uæ circumuolitant, legunt'q; flores,
E t rorem simul, & tuos labores
I n tectis relinunt, liquant'q; nectar.
O qui mopsopij liquoris auram,
H yblæ & quæritis, & ualere hymetum,
H yblam & dicite mel bathyllianum,
I te, & quærite, sordet Hybla, sordet
V ertex atticus, & liquor Panhormi,
I te, & quærite mel bathyllianum.

AD BATHYLLAM.

Cum rides, mihi basium negasti,
C um ploras, mihi basium dedisti,
V na in tristitia libens benigna es,
V na in lætitia uolens seuera es.
N ata est de lachrymis mihi uoluptas,
D e risu dolor. o misselli amantes
S perate simul omnia, & timete.

AD Alfonsum ducem Calabriæ.

Caræ mollia Drusulæ labella
C um dux magne tuis premis labellis,
V no cum geminas in ore linguas,

I ncludis ſimul,& ſimul recludis,
E ducis'q; animæ beatus auram,
Q uam ſlat Druſula pectore ex anhelo,
C ui cedunt arabes,ſyriq; odores,
E t quas idaliæ deæ capilli
S pirant ambroſiæ,cum amantis ipſa
I n molles thalamos parat uenire.
D ic Dux maxime,dic beate amator,
N on felix tibi,non beatus eſſe?
N on uel ſorte frui deûm uideris?
I dem cum tenero in ſinu recumbis,
E t iungis lateri latus,genis'q;
C omponis'q; genas,manus'q; leui
H æret altera collo,& altera illas,
Q uas partes pudor abdidit,retractas.
M ox poſt murmura,mutuos'q; queſtus,
P oſt ſuſpiria,& oſculationes,
I mis cum reſolutus à medullis
D efluxit calor,& iacetis ambo
L aſſi,languiduli'q;,feſſuli'q;,
I gnoras'q;,tuæ ne,Druſulæ'ne
T uus pectore ſpiritus pererret,
T uo an ſpiritus illius recurſet,
V terq; an ſimul erret hic,& illic.
D ic Dux maxime,dic beate amator,
N on ſordent tibi regna?ſordet aurum?
N on unus tibi cœlitum uideris?
E t cum lacteolo ſinu quieſcens
F eſſus languidulum capis ſoporem,
C arpis dulciculum beate ſomnum,

N on fallor, tibi credo dormenti
O currit Charitum nitens figura,
O currit Veneris decora imago,
M iraris faciem, genas, capillum,
D entes, oscula, candidamq; frontem,
N igra & lumina, petulos ocellos,
C olla & candida, uesculas papillas.
A t cum te placidus sopor relinquit,
R eliquit Charitum nitens figura,
R eliquit Veneris decora imago,
S ola & Drusula lectulo remansit,
Q uas somnus Veneremq;, Gratiasq;
O stendit tibi, quas quies sopora,
N on'ne his Drusula par tibi uidetur?
V namq; has tibi Drusulam referre?
D ic dux maxime, dic beate amator,
N on credis simul & deas dolere?
A tq; uni tibi & inuidere diuos?

SODALES Inuitat ad Martinalia.

Martini sacer est dies, abite
C uræ peruigiles, uenite somni,
Q uicquid sollicitum, recedat à me,
D ulces undiq; perstrepant cachinni,
H ac nil luce bibacius sit unquam,
N il his somniculosius tenebris,
S ed somnos pater excitet Lyæus.
F estina puer, i, petrucianas
C ellas ictibus usq; uerberato.
I llas nam pater incolit Lyæus,

I llinc promitto, quas uolo quietes.
C retensis fluat hinc, & inde, Bacchus,
H inc illinc liquor aureus Falerni.
C ertent Massica Caecubis racemus,
E t lenus Chios, ac seuera Lesbos,
A c uernacia Brutijs dyotis,
F undat regia Moream Panhormus,
S ed nec Corsica, Barolumq; gratae
B acchi delitiae, aut madens Tarentum,
N on dulces mihi funditent lagaenas.
M itte & Melphia, Clariana mitte.
M uscatum mihi mittat haec, & illa,
R aros postulat haec dies liquores.
N ardo non sine, cypriaq; Myrrha.
T u Scalam pete non nouum sodalem.
D ic è scriniolo, sinuq; amatae
V xoris, mihi cyprios odores,
Z abeti quoq; proferat liquores.
H eu quod frigida me grauat senecta.
N on non haec sine uinula puella
A biret mihi nox, adest Lyaeus,
A dest laetitiae pater. ualete
T ristes excubiae. sopor uenito.
M isce nunc cyathos puer repostos.
S ic somni pater imperat Lyaeus.

DE NVPTIIS Ioannis Branchati, & Maritellae.

Branchato Maritella copulatur.
D ulcis coniugij bonum sit omen,

S it felix simul & uiro,& puellæ,
E t natis pariter,nepotibusq;.
N ascatur similis puer parenti,
N ascatur similis puella matri,
G ratus castaliæ puer choreæ,
G rata & dulichiæ puella diuæ.
H æc nos coniugibus bene ominemur.
N unc qualis tibi sit futura pugna,
B ranchiate accipias,nouus maritus
C um sis,& noua cum tibi sit uxor,
I ntras cum thalamum quiete prima,
N e statim uenias ad arma dico,
S ed blandis precibus,iocisq; blandis
P ertentes aditum,cachinnulisq;
M isce his oscula,nunc petita blande,
N unc furtim tibi rapta,nunc negata,
Q uæ per uim capias.nec erubescas
M ox ad lacteolas manum papillas
T ractans inijcere,ac subinde collo
I mpressum tenero notare dentem.
N ec non & tumidum femur,latusq;
T ractabis niueum,manuq; leui.
A d dulcem uenerem uiam parabis.
N am dulcis ueneris manus ministra.
P ost blanda oscula,garrulasq; uoces,
D ulcesq; illecebras,iocosq; molles,
P ost tactus teneros,leuesq; rixas,
C um sese ad cupidos resoluit illa
C omplexus,simul & timet,cupitq;,
T unc signum cane,tunc licebit arma

T otis expedias amicæ castris,
T elum comminus hinc,& inde uibrans,
D um uulnus ferus inferas amatum.

DE FANNIAE Labellis.

Si quæris Venerem,Cupidinemq;,
D ulcis Fanniolæ labella quæras.
H ic sedes posuit suas Cupido,
H ic lætas agitat Venus choreas.

LOQVITVR Puella fuscula.

Quod sim fuscula,quod nigella,& ipsæ
F usco in pectore nigricent papillæ,
Q uid tum?nox nigra,fusculæ tenebræ,
N octurnis colitur Venus tenebris,
O ptat nox Venerem;Venus tenebras,
E t noctes Venerem tenebricosæ
D electant,pueri in sinu locata
L usus dum facit,improbasq; rixas.
E rgo his in tenebris latebricosis,
H is nos in latebris tenebricosis
L ecto compositi,quiete in una
D ucemus Venerem,toroq; iuncti
C ondamus tenebras,sopore ab ipso
D um Solis Venus excitet sub ortum.

MORTEM sibi imprecatur ob Zelotypiam.

Quis hæc,me miserum,labella suxit?
Quis has,me miserum,genas momordit?

Quis collo, ah miserum notas reliquit?
Quis ah, quis teneras manu papillas
Tractauit digitis, manuq; pressit?
Quis candentia gutture ex eburno
Accepit spolia ore, dente, labris?
Quis felix animam beatus'udo
Quis de pectore rettulit saliuam?
Quis o' cætera, sed quis, ah quis? heu
Me me iam miserum iuuat perire.
Quis stricto pugione pectus haurit?
Hic hic est dolor ense finiendus.

TVRTVRES ALLOQVITVR,
Sciscitans eas de amoris natura.

Quæ ramo geminæ sedetis unà,
Atq; unà canitis uagæ uolucres,
Unà & gutture luditis canoro,
Cum uobis amor unus, una cura,
Unum sit studium, & fidele amoris,
Nostri nam uariant subinde amores.
Vos blandæ uolucres, amoris instar,
Exemplum fidei iugalis unum,
Quæ uis, obsecro dicite est amoris,
Tam constans male, diffidensq; secum?
Nam si pascitur è calore, & igni
Cur, o' cur miseri subinde amantes
Frigescunt simul, & tremunt, geluq;
Toto pectore sanguis obrigescit?
Sin est frigida uis, geluq; ab ipso
Horrescit simul omnibus medullis,

C ur, ò cur miseri subinde amantes
V runtur tacito calore, & igni?
T oto & pectore sanguis ustulatur?
Q uen hæc tam narians subinde uis? ut
A lternis calor imperet geluq;?
V os ò dicite blandulæ uolucres,
E xemplum fidei, atq; amoris unum.

DE FVL gentissimis Lucillæ papillis.

Cum mollen digitos, acumq; miror,
M iror artifices manus, opusq;
I nter fasciolas, papillulasq;
O bliquis oculis repente uidi.
Q uid uidi? uideo? an uidere credo?
S ed certe uideo, en uidetis ipsi.
P ulchro è pectore, gemmeis papillis
L ucillæ, radium refulse solis.
N ox est conscia, quæ repente luxit,
Q uæq; expalluit illico lucerna,
A d quam tum digitos mouebat ipsa.
Q uod ni fasciolis, papillulisq;
A dmosset teneram manum repente,
F ulsisset roseus dies repente,
F ulsissent mediam diem tenebræ.
F ert Lucilla diem sinu corusco, &
S plendet pectore candicante solem.

AD PETRVM Summontium.

Baianas petijt Neæra thermas,
N eæram sequitur Venus, Cupido

I t matri comes, it Iocusq; Amorq;
S uccedunt Charites, praeit Neaera.
H aec acres oculis iacit sagittas,
I ncensas Venus excutit fauillas,
A t suspiria suscitat Cupido,
C it curas teneras Iocus, leuesq;
E t risus mouet, & ferit lepores.
T orquet spicula, tendit acer arcum
I nnitens Amor, hucq; & huc, & illuc
S pargit uulnera, funditat uenenum.
A t blandae Charites canunt, leuantq;
C uras sollicitas, linuntq; plagas,
M iscent & lachrymis iocos, Neaera
I psa inter Veneres, Cupidinesq;
I ncedit dominans, regitq; euntes,
E t legem statuit Deis, Deabusq;.
O felix (mihi crede) Petre, felix,
C ui formosa Neaera, cui Cupido,
E t Cypris fauet, & fauent Amores,
C ui blandae Charites parant choreas,
E t motus numeris, modosq; miscent.
O felix iterum, & quater beate
S ummonti. tibi lacteae puellae
P raetendunt teneros sinus, Neaera
P raefert oscula, mordicat labella.

DE ALTILIO.

Comptus Altilius placet puellis,
I ncomptae Altilio placent puellae.
I ratum quia fecerit Dionem

C ano candidior puella cycno,
Q uam totis amor insidens medullis
F ulgentis pueri iusserat calore.
O blatum sibi dum suauiari,
D um leui cupit hinc, & inde collo,
V traq; & simul implicare palma,
H ic trux Altilius reflectit ora,
E t dextra cupidas manus repellit,
A c uerbis ferus, improbus minatur.
T unc illa in miseros abit dolores,
E t largus abit imber ex ocellis,
T orpent pectora, mensq;, corculumq;,
S emi & mortua lectulo recumbit
V ltricem in puerum imprecata Diuam.
I ncomptæ Altilio hinc placent puellæ.

DE MARVLLI AMO=
RIBVS.

Musæ, quas adamat meus Marullus,
A ut siquæ redament meum Marullum,
M usæ dicite, nanq; amare certum est.
N ostis delitias puellularum,
N ostis, quæ Veneres, Cupidinesq;
A rgutis iaculetur ex ocellis.
Q uæ spirat casiamq;, cinnamumq;,
M inistrat pharetram, facesq; Amori,
P ulchro pectore dia Septimilla
H æc illa est, quam adamat tuus Marullus,
Q uæ contra redamat suum Marullum,
F elix copula, mutui calores.

DE AMORIbus Francisci Caracioli.

Quid Caraciolus meus sodalis,
Quid Franciscus agit meus? calet' ne?
Quid n'cui tener ignis usq;, & usq;,
Vsq; & mollibus ardet in medullis,
Vsq; & fulgidulis micat fauillis.
Crudelis pueri impias sagittas.
Immanem pharetram dei minacis,
Absens uritur hic amans misellus,
Absenti rapitur misellus igni,
Ardenti miser ustulatur aura,
Et trux Harmosine faces ministrat,
Et ridet simul, & dolet querentem,
Promittit simul, & negat roganti.
O quam difficiles, grauesq; amores.
Sed tu, si sapias meus sodalis,
Contemne Harmosinas, Myrosinasq;,
Et dulces tibi quære Posthumullas,
Ad quas tu uenias meridiator,
Et nocturnus eas, eas diurnus,
Cum quis in socio toro quiescas,
In quarum tenero sinu recumbas,
Optatos capiens simul sopores.
Post gratam Venerem, leuesq; rixas,
Cum sese improbulus remisit ardor,
Languent corpora, succidunt ocelli,
Et colloq; graues cadunt lacerti,
Et mutæ reticent in ore linguæ.
Tum felix (mihi crede) tunc beatus,

T um luces tibi fulserint serenæ,
T um noctes tibi luxerint beatæ.
Q uærunt ludere, non dolere amantes.

AD STELLAM PVELLAM.

Dum furtim mihi conniues ocello,
F lectis mox aciem, simulq; rides,
P ost hinc & uariat color per ora,
E t suspiria lassa sentiuntur,
S tillatim mihi corda deliquescunt,
S udor tempora frigidus pererrat,
E t passim tremor ossibus uagatur,
V t sensus animum repente linquant,
V t fiam miser, & beatus unà.
S ed iam plus solito nitescit aer,
I am lux candidior diem serenat.
C ur ah cur tenebræ repente nobis,
C ur nox exoritur? nigrescit aura?
A n sentis miser, an misellæ sentis?
S tella est ad speculam, refulsit in te,
S olem lumina uicta pertimescunt,
O claras medio die tenebras,
O lucem sine nube nigricantem.

DE MARVLLI MVNVSCVLIS.

Misit caseolos mihi Marullus,
C umq; his uersiculos uenustiores,
Q uales Mænaliæ canunt puellæ,
V nà cum gelido lauantur amne,
Q uales Aoniæ canunt sorores,

C um lætus agitant simul choreas.
P ar est uersiculis referre uersus,
Q uid pro casiolis referre par est?
O randa est mihi blanda Septimilla,
V t pro casiolis uelit referre
C entum basiola, & catulliana,
C entum suauiola, atq; lesbiana.

AD CHARITEVM.

Sunt gratæ in tenebris faces, in æstu
A fflatus leuior recentis auræ,
D efessis sopor, instrepentis undæ
L anguenti sonitus, sitiq; pressis
S tillans è patera fluente lympha.
E st grata & senibus quies, merumq;.
N ec ergo iuueni sopor, nec aura,
N ec riuus strepitans, quies, merum'ue
A ufert tristitiam, aut leuat dolores,
S ed risus teneræ procax puellæ,
P etisq; ex oculis remissa flamma,
A fflat quæ uenereméq;, gratiásq;.
S ed dulces recreant leporis auræ,
E t molles choreæ, & modi canori.
F elix Endimion suopte somno.
N on curæ uigiles amoris illum
T orquent, sollicitudo nec diurna,
N on suspiria, garuli'ue questus,
Q uem cœlo dea dum petit relicto,
D um Lamon petit, & suos amores,
S opitum placido toro titillat,

S opito illecebras facit, iocosq;,
S opiti immoritur labris, genisq;,
P arcit sed placidæ tamen quieti.
A t te balneolæ tuæ bearunt,
B eauit Veneris sopora myrtus,
B earunt Charites deæ ministræ,
E quis, o Charitee nomen hauris,
N e dum balneolis frequens lauaris,
D um myrtos canis, & canis Dionen,
E t Lunæ reuocas per ora nouem,
I llam composito toro locauit,
E t lætam gelida stertere in umbra,
E ffulsitq; nouo decore Luna,
A c nudis iubar extulit papillis,
C uius roridulo è sinu beatæ
S pirabant rosei liquoris auræ,
C uius de teneris fluens labellis
S tillatim ambrosiæ liquebat humor,
Q uo myrtos ubi, lectulumq; & ipsum
A fflauit, zephyrumq; ab ore ciuit,
I n te delitias suas refudit,
R efudit cyprium, & syrum liquorem,
A c tecum uiridi iocosa in umbra,
T ecumq; assyrio beata lecto
L udit idaliæ iocos palæstræ,
E t tecum placida cubat quiete.
F elix balneolum lauante Luna,
F elicesq; dea iocante myrti,
F elix lectule lusitante diua,
F elices Chariteo amante Baiæ.

AD MASIVM AQVOSAM.

Ne tu ne pete balneas Aquosa.
Quin molleis iubeas ualere Baias,
Et littus madidum, ebriosq; fonteis,
Nil illis petulantius lacunis,
Infractum magis, impudentiusq;.
O iam iam pete balneas Aquosa,
Et littus tepidum, & lacus salubreis,
Nil Baijs moderatius seueris,
Ad quas palladius chorus migrauit,
Migrauit studium pudoris omne,
Migrarunt simul attici lepores,
Atq; artes itidem bonæ migrarunt,
His postquam Hippolyte lauauit undis,
Quam musæ erudiere, comtasq;,
Fouit cecropio sinu decorq;,
Atq; una pudor arte temperarunt,
Et uirtus numeros suos per omnes
Exorans, solio suo locauit
Reddentem populo, patriq; iura.
Hinc mores dominæ sequuntur undæ,
Vt nil sit mage balneis seuerum,
Nil Baijs moderatius sit ipsis.
Quo circa cole balneas Aquosa,
Et littus medicum, atq; aquas salubreis,
Quas & Pierides colunt puellæ,
Queis & se Cicero, Maroq; lauit,
Dum hic Anchisiaden canit uagantem,
Illic Socraticos refert libellos.

DE

DE ALBINI *Munusculis*.

Nolo caseolos ducis tenacis.
V *ani caseoli ducis ualete.*
D *ucis caseolos nihil moramur.*
D *ucis caseoli ualete, abite.*
A *lbini uolo dona liberalis.*
A *lbinus mihi carduos sicanos,*
A *lbinus mihi salsulas oliuas,*
A *lbinus mihi mella, saccarumq;,*
Q *uin & fasciculos dedit rosarum.*
P *romisit quoq; cyprios odores,*
M *issurus quoq; myrteos liquores.*
V *ani caseoli ducis ualete.*
N *il iam caseolos ducis moramur.*
A *lbini uolo dona liberalis.*
A *lbinum faciles ament puellæ.*
A *lbino faueat uenusq;, amorq;.*
A *lfonsum tetricæ doment puellæ,*
A *lfonso noceat uenusq;, amorq;.*
S *int & Drusula, Drusulæq; ocelli*
I *rati nimis, atq; sæuientes.*
E *t cepas simul, alliumq; ructet,*
S *iquando ad thalamum uocabit illum,*
P *rofessus dare, quod mihi recusat,*
P *aucos caseolos, inane donum.*

IO. IOVIANI PONTANI HENDECASYLLABORVM LIBER SECVNDVS.

AD MARINVM THOMACELLVM.

T fontes calidos amant camœnæ,
E t musæ calidis aquis lauantur,
E t musæ placidos colunt recessus,
E t dulces numeros amant camœnæ,
E t musæ choreis, choris camœnæ
T raducunt rapidos per antra soles,
E t soles rapidi tepent per antra,
D um musæ placidas agunt choreas,
D um molles agitant choros camœnæ.
N obis tristitiæ, grauesq; curæ
M ulcendæ numeris Marine, & inter
L udendum cyathos, bene ominemur,
P ax est Italiæ futura, pacem
E t uina, & choreæ, & Venus sequuntur.
H ac & balnea lege sunt colenda.
A dsitis charites seni iocanti.
A dsis Syrmio ò insularum ocelle,
A dsitis cineres Catulliani,
C antu d um senium leuo molestum.
N e tu ne calidas Marine Thermas
I ntres cum tenera senex puella,

N il habet socium senex puellæ,
A sene omnimodis puella differt.
P ro thermis pateræ,& merum,lagena
A dsit pro tenera tibi puella,
A dsit Melphiaci cadus lyæi.
T hermæ nam iuuenes decent,tabernæ
L enææ inualidos senes,is ipse es
A rens,frigidulus,minutulusq́;,
C ui pendet cucumis,rigentq́; uenæ,
Q uæ Bacchum sitiant madentiorem.
A mabo puer hos minutiores
I rrora calices,Marine sume,
N am quotquot calices tibi propinas,
T ot diuos tibi feceris propinquos.
E t quotquot cyathos tibi litabis,
T ot aras statues dijs benignis.
H æc sunt deliciæ,hæc senum uoluptas.

AD ELYSIVM Gallucium.

Blandis uersibus Elysi iocamur,
B landis concinimus modis amores,
E t blandis animum sonis leuamus.
M irum? blandus amor.Cupido blandus,
E t blandus iocus est,Venusq́; blanda.
S unt blandæ charitesq́;,gratiæq́;.
B landis templa deûm sonis adimus,
E t blandis precibus Iouem precamur,
L ux blandissima temporum magistra,
V ale sæue rigor,seueritasq́;,
V ale durities Catoniana.

N il,blandum nisi,quæritat uoluptas,
T e,te si mihi cara Phanniella
I n molli sociam dabis cubili,
I n nostro uenias sinu fouenda,
S ic istæc tibi suxerim labella,
S ic istas tibi suxerim papillas,
S ic omnem tibi sanguinem resugam,
V t matri redeas dolor querenti,
V t quæ te peperit,nec ipsa norit,
S ucto gutture,pressulis labellis,
S ucto pectore,suctulis ocellis.
A c ne pallia sint molesta nobis,
N udis corporibus cienda pugna,
N udo pectore,nudulis papillis,
N udo pectine,nudulisq; coxis,
E t nudis pedibus,genuq; nudo.
A c si fert patulis furor fenestris,
N ulla ut uulnera in irritum petantur,
V t nulli in uacuum ferantur ictus.

DE ANDREA Contrario.

Dilexit iuuenem Thalia,quem nunc
S enem candida diligit Sophia.
M onstrauit iuueni Thalia cantum,
N unc seni sapientiam Sophia.
C antauit iuuenis modos Thaliæ,
N unc senex sapientiam reponit.
O felix iuuenis,senex'q; felix
C ontrari,o iuuenem,o senem beatum,
Q uem doctus puerum erudiuit Aon,

Nunc senem erudiunt graues Athenæ
Casto pectore, moribusq; castis.

DE FOCILLAE Puellæ ocellis.

In tuis amor insidens ocellis
Mira cœpit ab arte uulnerare,
Nec suetas pharetra iacit sagittas,
Nec tendit ueterem recuruus arcum,
Sed cum lumina, petulosq; ocellos
Huc, illuc agis, & subinde rides,
Istis utitur ille tunc sagittis,
Istis corda quatit, feritq; amantum,
Isti spicula sunt, facesq; ocelli.
Quoscunq; aspicis ipsa, uulnerantur.
Omneis uulnerat, aspicis quot ipsa.
Omneis ustulat, ipsa quos tueris.
Isti sunt oculi faces amoris.
At tu ne pereas tuis ocellis,
In te neu proprijs amor sagittis
Vtatur, speculum Focilla uita,
Ne te cum in speculo uides, probasq;,
E x ipso speculo, nigrisq; ocellis
Excussas amor ingerat sagittas,
Atq; urare tuis misella flammis.
Sit tibi & speculum, fuit quod olim
Narciso uitrei figura fontis.

AD Focillam de capillis ad frontem sparsis.

Quid sparsam digito comam reponis?
Effusumq; uage legis capillum?

A n ne ut excrucies Foella amantem?
V t perdas miserum senem puella?
N e tu ne mea collige, euagari
A d frontem sine, diffluat capillus
C ircum tempora, uentiletq; crinis,
A uram qui pariat, faces ut ipsas,
B landis quas iacularis ex ocellis,
S uccendas, agitans & huc, & illuc.
E xtinctum ut reuoces senis calorem.
I am tu iam mea collige, & repone,
C rinem contege, subliga & capillum,
A uram ne citet, excitetq; flammas,
Q uæ nostrum prope pectus ustularunt.
V os, ò uos teneræ precor puellæ,
Q uæ myrtos, & amaracum rigatis,
H oc uos, hoc miserum rigate pectus,
I mis quod procul ardet ab medullis.
E n flammas simul, en simul sagittas
I psæ cernitis, hoc rigate pectus,
I psæ extinguite, & usq; subrigate
E t flammas simul, & simul sagittas.

AD IOANNEM Pardum.

Inter Socraticos licet libellos,
A tq; inter studium decet Sophiæ
M iscere & teneros amicæ lusus,
O Parde aonidum comes Dearum.
Q uare nec medicos lacus, nec hortos
B aianos fuge, myrteumńue littus.
M yrtos nam Maro, balneas & inter

A eneam cecinit, petit profundi
D itis dum hostia, dum parentis umbras,
E t prolis seriem accipit futuræ.
M yrtos & Cicero tuus frequentans,
F onteisq; & celebres agros Sibyllæ,
O rnauit latium potente lingua,
D etraxit spolia atticæ & amœnæ.
H as Marcus coluit pater Senatus,
T errarum & dominus, parensq; Romæ,
A tq; omnis sapientiæ Magister.
H as & tu cole Parde. nam seueram
Q uandoq; & iocus addecet sophiam,
E t ludit sapiens, dies & ipsi,
E t Soles uariant, itemq; Lunæ,
E st & tristitiæ lepor leuamen,
B aianis lepor, & leuamen undis.

AD FOCillam de cohibendis ocellis.

Lasciuos cohibe Focilla ocellos,
N e perdas miseros uidendo amantes.
S ummissos nec habe Focilla ocellos
N e perdas miseros pudendo amantes.
I ratos quoq; comprimas ocellos,
N e perdas miseros minando amantes.
N e sponde faciles benigne ocellos,
D e spe ne perimas benigna amantes.
N e tingas lachrymis misella ocellos,
L uctu ne perimas misella amantes.
N oli (crede) Focilla, crede, noli
I stos exerere ò Focilla ocellos.

I ſti quicquid agunt Focilla ocelli,
S unt incendia, ſunt Focilla amantum,
F unus (crede) Focilla ſunt amantum.

AD FOCILLAM.

Si rides, Veneres Focilla rides,
S i cantas, Veneres Focilla cantas,
S i ſaltas, Veneres Focilla ſaltas.
D emum ſunt Veneres Focilla, quicquid
L udiſq́; & loqueris, faciſq́;, agiſq́;.
A t cum nudula lectulo recumbis
I nter delicias, libidineſq́;,
T unc non es Veneres, Venus ſed ipſa.
V enus, ne dubita, Focilla tunc es.

AD FRANCIſcum Pucium.

Quid fonteis calidos, nemuſq́; auernum
P uci, quid medicos petis receſſus?
B aianos habitant ſinus Amores,
B aianum Veneres colunt receſſum,
B aianis Charites aquis fouentur.
A duerſis cupis an Dijs ualere?
I ratas tibi & excitare Baias?
Quin Puci mihi care, care muſis,
C um primis Veneri, Cupidiniq́;
H oc, ſis, hoc age pro tua ſalute.
V nam Sulpitiam precare, & uni
R em ſacram facias, roges & unam,
T reis ut Ambroſiæ benigna guttas
S piret de teneris tibi papillis,

A fflatus totidem fragrantis auræ,
H is risum adijciet benigniorem.
S ic à Sulpitia salus petenda est,
V no quam liceat tamen parare
F urtim basiolo repente rapto,
D emorsis labijs, & ore hiulco,
S pirantisq; animæ reflante flore,
S ic fient tibi balneæ salubres.
V na in Sulpitia salutis est spes.

AD CONSTANTIAM.

Insedere tuis apes labellis,
I n labris residens tuis Melissa
H yblæum liquat, atticumq; rorem,
Q uem stillent paphiæq;, gratiæq;.
O qui castalios lacus poetæ,
Q uiq; & thespiadum sititis amnes,
H inc & castalij lacus liquores,
H inc & thespiadum petatis undas.
H as Constantia mollibus labellis
I nstillat, quibus atticæ camœnæ
R orarunt uenerem suam, charinq;,
Q uæ musis comes, & comes poetis.

IO. PARDVS AD PONTANVM.

Pontane optime, semper haud uocati
C ui Dij comiter assident, Deæq;,
C ui sales nitidi, facetiæq;
S emper dulcibus insident labellis,
C ui perlucida, multiplexq; uena

A ut iunctæ pede uocis, aut solutæ,
D ij magni, ut lepide, ut fluit decenter,
S ic sentis male de tuo sodali?
S ic durum potes, ac putare ineptum?
V t me ad balneolas tuas uocare
T e sit suppuditum, inuenuste, inepte,
H ac in re modo, non uenuste, inepte,
H ac in re male, salse uise ubiq;
C um sis salsior atticis salinis.
M e ne non decet his locis inesse?
V bi tu pater es seueritatis,
V bi tu Cato seculi ipse nostri.

AD FOCILLAM.

In somnis tenerum mihi labellum
O ffers dum male, suauiorq; utrunq;
D ecursim lachrymæ tibi exciderunt,
E t largo faciem madore tingis,
A tq; has dum lachrymas madenti ab ore
D etergo simul, & simul relingo,
S urreptim mihi, mordicusq; linguam
E xceptam rapis, obterisq; dente.
M ox risus lachrymis, iocosq; miscens,
H æc nos ludicra, imaginesq; noctis
H as, inquis, simul in die uicissim
E t ueras faciamus, & probemus,
H is te in iudicium uoco, fidemq;
E n linguam tibi, porge mi labella.

AD FOCILLAM.

Ni reddis mihi uitreos ocellos

Cæcæ præsidium meæ senectæ,
An est, cur ego non tuis papillis
Manus iniiciam? traham'q; prensas
Vsq; ad basiolum, supina quod des?
Quod des ipsa supina, quod supina
Ceruicæ excipias, quod ore hiulco,
Quod'q; ipse eripiam tibi supinus.
Atq; illud maneo, supina uites,
Ne lapsis pedibus ruas repente,
Aut in scriniolo renisa restes.
Nam nec sat fuerit uocare matrem,
Furtum & reddere, supplicam ue flere,
Sed nudo (mihi crede) crure, coxa,
Nudo pectine, & usq; ad umbilicum
Senem perpetiere uerpulentum.
Et clames uolo, reddo, reddo, reddo,
Pro quo sic ego, subdo, subdo, subdo.

AD FOCILLAM.

Promissum mihi suauium dedisti,
Quod mox dum repetis reuendicatum,
Clauso in scriniolo obserans locasti,
Nunc furto quereris subinde plorans,
Surreptum tibi ne puella, ne fle,
Vel triplex tibi basium rependam,
Vnam si mihi lachrymam resolues.

AD FOCILLAM.

Lasciuos male temperas ocellos,
Nec nostræ miseret tamen senectæ,

Quantum uis iuuenes ama, foueq́;,
Dum ne me fugias senem puella,
Atq; hos, atq; alios ames licebit,
Dum ne me abijcias puella amantem.
Nolo delicias, libidinesq́;,
Ansi uenerem, libidinemq́;,
Lasciuos oculos uolo, precorq́;,
Lasciuos quoties reflectis in me,
Et rides simul, & doles, ocellos,
Inspiras iuuenis mihi uigorem,
Quin omnem simul exuo senectam,
Si ter blanda Focilla suauiaris,
Si linguam tenero sub ore sugis,
Si collo quoq; complicata pendes.

AD Franciscum Pudericum.

Quid Baias Puderice, quid'ue fonteis
Suspiras tepidos, amoris expers?
Baias nam Veneres Cypro relicta,
Relictis Charites procul Cytheris,
Desertis Paphiæ Vrijs uetustis
Migrarunt, amor & migrauit una,
Et blandus iocus, & tener Cupido,
Altrixq; & iuuenum, & senum uoluptas.
Quod si tu Puderice uina, cœnas
Suspiras, cupis & sales procaces,
Nimirum Capimontij recessus
Præstent hoc tibi, præstet & rosarum
Cultrix Antiniana. nanq; Baias
Qui dulceis celebrant, ament necesse est.

AD FOCILLAM.

Accedis quoties sacras ad ædes,
I nuisisq; deos, adisq; templa,
T ecum ne comitem Focilla amorem
A dducas, moneo, domiq; clausum
S eruari in thalamo iube, caueq;,
N e diuos, homnesq; amore captos
A d rixam cieas, uocesq; ad arma,
E t sis causa tuæ uolens rapinæ.
Quid demens moneo? nec ipsa amorem
I stis uulnerat usq; qui ex ocellis,
I nuitum fugies, amor nec ipse
T e te deseret, aut comes relinquet,
R egnum qui tenet in tuis ocellis.
H os tu sed tenui Focilla uelo
C ompressos tege, molliterq; uesti,
N ubemq; obijce tenuiore uitta,
F lammas ne iaculentur, & sagittas.
S ic & calfacies Focilla amantes,
N on ures tamen impotente flamma.
Quid tum, quid misero seni, calor quem
I am iam destituit, Focilla fiet?
F iet quid misero seni Focilla?
Quem frigus prope congelauit omnem,
Cui longe est opus ustulante flamma.
I am furtim misero recludе uelum,
O bliquis refoue & Focilla ocellis,
F urtiuo & refoue senem calore,
Quo primam referet uigor iuuentam.

AD FOCILLAM.

E risu in lachrymas Focilla uertis,
A uertis quoties grauata ocellos,
I n risum è lachrymis Focilla mutas,
C onuertis quoties benigna ocellos,
Q uets pacem geris,& geris duellum,
Q uets & tristitiamq;,gaudiumq;.
C ur o cur tenebræ repente obortæ?
C ur lux destituit?dies nigrescit?
O biecit ne oculis Focilla uelum?
E t lucem obuoluit tegente uitta?
O iam detege iam Focilla uelum,
E t uittam remoue,& reclude ocellos,
Q uets lucem simul & diem ministras,
E t lucem pariter,diemq; redde.

AD PETRVM *Summontium.*

Ducit dum choreas Neæra,linquunt
E t prata,& uirides agros Napeæ.
P ulsat dum citharam Neæra,currunt
A d plectrum driadesq;,oreadesq;,
C antat dum ad numeros Neæra,cultæ ad
C antum Naiades ruunt frequentes.
M iscent hinc thyasos,Neæra ducit,
E t ducit simul,& canit,canenti
A ssurgit nemus,assonantq; ripæ.
E t littus resono fragore plaudit,
P laudit cærulets Auernus undis,
G aurus de specula superbus alta

E ffundit uiolas, rosas, cyperos,
E t myrti teneros, thymiq; flores,
V nam & balnea consonant Neæram.
D ic o dic age Petre, quæ uoluptas?
Q uæ mens tum tibi? non beatus esse?
N on Dis persimilis tibi uideris?
Q uid? cum de charitum manu capillum
O rnata, ambrosiæ & comam liquore,
I n te dulciculis tuens ocellis,
I n te lacteolo sinu refusa
I nstillat placidum tibi uenenum,
E t uultu, & labijs, & ore hiulco?
A n non inuideant dij tibi ipsi?
N on quod dij dederint, dedit Neæra,
I ndicas etiam ut dijs duellum.

SVM montius amator ad Neæram.

Stillant de roseis tibi labellis
H yblæi simul, atticiq; rores.
S pirant de roseis tibi papillis
V na coricij, syriq; odores,
V ernos & zephyros, recentem & auram
A fflas ambrosio Neæra ab ore.
T ecum ergo Syriam Neæra, hymetumq;,
A c defers zephyri recentis auram.
Q uin ipsas charites Neæra, & ipsam
D um rides, Veneris refers figuram.
I stam sed remoue Neæra dextram,
N e me ne digitis Neæra mulce,
I stis articulis, sinistra & ista

Quicquid contigeris, repente prurit,
Et quicquid digito, ah miser liquesco,
Et quodcunq; manu Neæra *tractas,*
Imis intima pruriunt medullis.
Pruritum digitis Neæra *præfers,*
Pruritum manibus Neæra *misces,*
Prurigo tua dextera est Neæra.

AD ANTONIVM GALATEVM MEDICVM.

Gauranæ Galatee *te puellæ*
Expectant, calidis laues ut undis.
Expectant medicum salubre littus.
Lætentur medico iocante Baiæ.
Exultent medico lauante thermæ.
Qui risus tamen inde? qui cachinni,
Senex herniolose dum lauabis?
Qui lusus tamen inde? qui lepores,
Senex uentriculose dum natabis?
His te nec medicum dolere par est,
Risus qui soleas ineptiores,
Vlasci, calido fluore uentri
Iniecto, & liquidæ madore maluæ,
Tum beta, atq; oleo, sale, atq; melle.

AD PETRVM GRAVINAM.

Mecum si sapies Grauina, *mecum*
Baias, & placidos coles recessus,
Quos ipsæ & Veneres *colunt, & illa*
Quæ mentes hominum regit uoluptas.

Hic

H ic uina, & choreæ, iocíq; regnant,
R egnant & charites, facetiǽq;.
H as sedes Amor, has colit Cupido.
H is passim iuuenes, puellulǽq;
L udunt, & tepidis aquis lauantur,
C œnantq;, & dapibus, leporibusq;
M iscent delicias uenustiores,
M iscent gaudia, & osculationes,
A tq; unà socijs toris fouentur.
H as te ad delicias uocant amœnæ,
I nuitat mare, myrteumq; littus,
I nuitant uolucres canoræ, & ipse
G aurus pampineas parat corollas.
Q uis cum dulciculæ accubans Philenæ,
A d mensam calices madentiores
E xicces bibulus, ciesq; somnum.
H æc te, dum tenero in sinu quiescis,
D um lento caperis sopore, molli
A mplexu foueat, uocetq; somnos
E t cantu, & numeris, strepente & aura,
C omponatq; genis genas, & ori
O s blande admoueat, quiete & una
C oniungat placidos & ipsa somnos.
H æc Baiæ dederint tibi Grauina,
H æc capta illecebris tuis Philena,
H is in delicijs ages beatus,
M ecum dum placidos colis recessus.

INVITANTVR Pueri, & puellæ
ad audiendum Charites.

Ad myrtum iuuenes uenite, myrti
L ætæ dum charites canunt sub umbra.
A d myrtum teneræ simul puellæ,
L udunt dum charites, uenite cultæ.
C antant dum paphiæ, choros'q; ducunt,
E t sponsæ, & iuuenes fauete linguis.
I ncidit choreas Venus. puellæ
I mmistæ pueris agant choreas.
I ncidit choreas Amor. iuuentus
M istis uirginibus choros frequentent.
L ibertas sua balneis tributa est.
C ustodes abeant. senes ualento.
A dsint blanditiæ, ualete curæ,
E t rugæ ualeant seueriores,
T oto & littore perstrepant cachinni,
I psa & balnea molliter susurrent,
E t lusus teneri, & leues lepores.
L ibertas iubet hoc, Venus'q;, Amor'q;.
D um lux est, pueri, puellulæ'q;
E xercete oculos simul procaces,
E xercete iocos benigniores,
E t suspiria grata blandiantur.
A t dum nox silet, & tegunt tenebræ,
I n molli thalamo mouete rixas.
A mplexu in cupido ciete pugnas.
N ullus sit lateri modus, pudor'ue.
C ertent oscula, morsiunculæ'q;.
L ibertas iubet hoc, Venus'q;, Amor'q;.
M ane roscidulis nitescit ortis
F rondenti rosa ramulo, recentem

A fflans è folijs benigna odorem,
A tq; hanc horridulo colonus ungui
D ecerptam uariæ implicat coronæ,
V ertit'q; in proprios odoris usus.
M anat roridulis fluens puellæ
L abris ambrosius liquor, fragratq;
S tillans idalium per ora nectar,
A rdor quo iuuenum, sitisq; amantum
L enitur socio simul cubili,
I ungunt dum cupidos sinus, & una
M iscent humidulas per ora linguas,
S tillatq; è roseis fluor labellis.
H unc, hunc ò iuuenes licentiores,
H unc florem legite, hoc liquate nectar,
V obis ambrosii fluant liquores,
V obis assyrij fragrent odores,
E t suctis liquor effluat labellis,
L ibertas iubet hoc, Venusq;, Amorq;.
V os ò, uos alios item liquores
H aurite, atq; alios puellæ odores,
N ouas ambrosias, nouumq; nectar,
A fflatusq; animæ fragrantiores,
H os flores legite, has rosas liquate,
V obis lectulus has rosas parabit,
S pirans Assyriam simul, Cyprumq;,
H os flores simul, & simul liquores
A fflabit thalamos, torusq; cultus.
H os ergo thalamos, torosq; nuptæ,
E t sponsæ colite frequentiores,
C ompressu, illecebris, sale, & titillis,

L usu, & molliue procaciore,
H is rixas simul, & iocos feratis,
L ibertas iubet hoc, Venus'q;, Amor'q;.
D ens rixas moueat, manus titillans
E t lites ciat, & leuers querelas.
A st os & lepidos sales, & ipsæ
L inguæ suauiloquos strepant susurros.
A dmotæ tepido sinu papillæ
P acem concilient, iocos'q; paci,
E t lusus similes, iocis'q; uerba,
A mplexus simles & his, & illis.
L ibertas iubet hoc, Venus'q;, Amor'q;.
S ed iam Sol rapidos mouens calores
N os oci admonuit meridiani.
Q uo circa iuuenes, nurus'q; comptæ
P ost dulces numeros, choris peractis,
I te hinc in thalamos meridiatum,
I te in gaudia, mutuos'q; lusus.
N ullus delicijs modus sit, ignem
S uccensum idalia fouete lympha,
Q uo fessas sopor irriget medullas.
H oc ipsa otia nam meridiana,
E t mulcens simul imperat uoluptas,
H oc nati Veneris, Venus'q; mater.
I te, atq; unanimes fouete somnos.

DE IOANNE PARDO.

Dulces balneolæ, tepens'q; littus,
A c Baiæ eliciunt repente Pardum.
Pardum'ne eliciunt repente Baiæ?

P ardum num Venus, aut trahit Cupido?
I nfirmam o sapientiam, cui ipsi
P raescribit Venus, imperat Cupido,
E t natus puer, & puella mater.
E rgo moeoniae caput palaestrae
D ucetur Veneris superba pompa?
D ucetur pueri nouus triumphus?
S pectatam o sapientiam omnis aeui.
B aias iam properat meus sodalis.
B aias Mopsopiae caput sophiae,
E t thermas petit euge dulce littus,
D ulces balneolae, lacusq; auete,
O rbis deliciae, Theatrum amantum.

AD MANLIVM Rallum.

Manli deliciae attici leporis,
A tq; idem latiae lepos camoenae,
C antas dum teneros Lycinnae amores,
E t Coi numeros refers Philetae,
D um molles Veneris reponis ignes,
Q uos dulcis tibi suggerit Tibullus,
N os Manli senio grauante pressi,
M iseni aut placidis uagamur oris,
B aiarum aut placidis aquis lauamur,
E t cultis genio fouemur undis,
H ortorum aut resides tenemur umbra,
Q uos nostra Antiniana, quos Patulas
R uris deliciae Maroniani
O blectant teneri lepore cantus,
Q uos septem assiduis simul choreis

I llustrant cypriæ Deæ ministræ.
S eptem nam Venerem colunt puellæ,
M olles, dulciculæ, leues, tenellæ,
F ormosæ comites, decora pompa.
H æc curas abigens, molestiasq;,
I ucundi memor, & memor leporum
M iscet delicias, facetiasq;,
L udorum admonet, admonet iocorum,
A tq; ore, ac teneris procax labellis
A fflat blanditias, mouet titillos,
E t circum omnia lusibus serenat.
I lla & munditiem, leuesq; cultus,
E t curat nitidos beata comptus,
V nius studium nitellæ, & unus
O rnatus amor, elegantiæq;.
A b labes ualeat, ualete sordes.
H uic sola & species, decorq; solus
E st curæ, ratioq; & una formæ.
S pectari cupit undiq;, & probari,
Q uis cultus deceat, colorq; qualis,
Q ui comptus niueos honestet artus,
O mnisq; in tenero decore cura est.
H æ gratæ idaliæ Deæ ministræ
A ssistunt thalamo, coluntq; diuam,
H æ gratæ comites uagantur unà,
A tq; unà uarias agunt choreas.
H inc nomen charitesq;, gratiæq;.
A t petis oculis, decente nutu
G audens Opsiglycê a, quamq; blandis
L ætatur Chariotaris susurris,

S olers illecebris, faceta dictis,
Quae gratis animos iocis titillat,
D iversas Veneri faces ministrant,
A tq; ignes variis fouent Venenis,
E t uel melle linunt, linunt ue felle,
A ut acri modo temperant dolore,
A ut spe, aut laetitia, modo ex utrisq;
I nspersos relinunt, simul'q; miscent
I mmite, & placidum, nihil'q; linquunt,
Quod sensus moueat, uices'q; amantum.
H inc cantu tenero, fide & iocosa
I nsignis Gelopoeia, nobilis'q;,
E t risu, & lepidis decens cachinnis,
A tq; exculta sinum, comam repexa,
P assu composito, decora gestu,
O mnes'q; ad numeros, modos'q; prompta
F ormosis Pasithmie lacertis,
H amatas acuunt manu sagittas
I mmiti puero, nouant'q; tela,
Quae mox idaliis premunt lacunis,
T ingunt & medico recocta fuco.
C rudeles calami, truces sagittae,
C uspis queis adamantina, ast inertes,
Queis est plumbea uena ter beati
F elices quater hic, & ille, quem'q;
F ixit cuspidis aureae pharetra.
I nfelix nimium, mali'q; fati,
H aesit cui lateri aereum uerutum.
H ic tot perpetietur ipse, tot'q;
A rtes, quot rapidae, & leues puellae,

Quot quot longo in amore sunt labores,
V t possit miser omnibus uideri.
A n Manli paphiæ tibi ministræ
S trinxere aureolam liquore pennam
I ntinctam Cyprio: hinc tibi. Lycinna
E t risu facilis, benigna & ore,
A tq; uni tibi se beata comit,
O felix amor, o poeta felix.

DE FABIO LOPITIO.

Quæris qui Fabium, Lopitium'ue,
I llum quærere desine in theatris,
A ut urbis plateis, foro, aut palæstris.
M usarum hic tacitos colit recessus,
E t Phœbi ædiculas sibi sacratas.
I llic aonios legit libellos,
E discens elegos Propertianos,
A dmirans numeros tuos Tibulle,
E t quos ad citharam refert Corynna,
A ut magni ad lituos canit Maronis,
D iuini aut Ciceronis haurit artes,
C urans Socraticæ instituta uitæ.
H ic quæras Fabium, Lopitium'ue.
N am Phœbi hospitium colunt camœnæ,
M usarum Fabius colit recessus.

AD PETRVM Paulum Sarranum.

Effingis ueteres Petre, & recentes
F ormas grammaticos, nec est inuentus,
C ui plus debeat ipsa, siue morum

M ira simplicitate, seu bonarum
S umma cognitione litterarum.
I dem Paule nouos colis poetas,
O bseruas ueteres, facisq; & ipse
V ersus, ac numero uenustiore,
N escis nec ueteris larem sophiæ,
H unc ergo tibi Petre Paule nostrum
C ommendo Ioui anulum quatrimum,
E t matre ingenua indole & pudenti,
H unc dignum institue & patre, & camœnis.

AD MARINVM THOMACEL lum, & Petrum compatrem.

Annos sex nouies Marine amici
V na` uiximus integello amore.
A nnos tot pariter, quiete & una
T erni Compater egimus, nec ullas
S ensit noster amor per hæc querelas,
E xemplum fidei, atq; amoris unum.
H anc mentem, hos animos sibi requirunt
L ucrinæ quoq; balneationes,
H anc legem & cyathi frequentiores.
Q ua re hoc nunc agite o` mei sodales
A equatis numeris, tenore eodem
S cyphos tergeminemus, & trientes,
S it triplex acies, triplexq; Mauors,
A c Marte in medio, calente rixa,
T ernos i Puer, euoca & puellas,
N ostram ut calfaciant simul senectam,
Q uæq; inter pateras, furore in ipso,

P acis commoneant, ferantq; lusus,
I nterq; oscula mollibus labellis
I ncludant animæ senilis auras,
C ontingantq; animæ uirentis aura.
H æc est illa Marinæ lenis aura,
F lat quæ de teneræ sinu puellæ,
Q ua mulcet iuuenum Venus calores,
S enum & frigida corda confocillat.

AD VXOREM.

Oblita es thalami, toriq; nostri,
O fallax senij mei leuamen,
C onnubij immemor, immemorq; amorum,
O fallax amor, o nihil fidele.
E rgo sub tremula miser senecta
A te destituor, mihi nec ipsa
I nsomnus ueniens, leuas senectæ
I psius grauidas dolore curas,
N atum nec memorem senis parentis
A b dura esse sinis. ualete utrinq;
H as uobis sine perferam procellas
L anguens, frigidus, atq; destitutus.
V ana ò nomina, spesq; liberorum.
H eu res coniugij parum fidelis.

DE ANNIBALE FAMATIO IN BALNEIS.

Dic ò dic puer, Annibal ne lauit?
L auit, sed lauat puellæ in ulnis.
H ic Famatiolus latet, lituq;

P ersoluens Veneri sacrum, quod olim
V ouit pro teneræ salute Hyellæ.
T u ne pollue sacra, ne ue turba.
V erum ipsas Charites uidere fas est,
V na dum uiolas legunt, rosasq;,
E t gratas Veneri parant coronas.
M olles en digitos, manus tenellas,
E t quis de niueis nitor papillis?
Q uem ore è roseo refragrat aura?
I am Famatiolum litasse uerum est.

DE FOEDERICO REGE AD Balneas accedente.

Q uid, quod plus solito serenus aer?
E t gramen uiret, & nitescit arbor?
Q uid, quod plus solito canunt uolucres?
C antant gutture leniore cycni?
P rogne & lugubrioribus querelis?
E n spirant Zephyri salubriores,
E t rident pelago silente arenæ,
N ullo & murmure littus obstrepescit.
E n ducunt choreas per arua Nymphæ,
E t musæ numeris suis sequuntur,
I psa & balnea perstrepunt cachinnis.
A n non, adueniente Fœderico
I psa & balnea melliter cachinnent?
I psa & littora suauiter susurrent?
A gnoscunt dominum suum lacunæ.
R egem balneolæ suum salutant,
A ssurgunt & hero suo liquores,

A duentat decus elegantiarum,
E t flos aduenit omnium leporum.
I llum deliciæ sequuntur omnes,
I llum munditiæq;,gratiæq;,
E t sceptro species potente digna.
N e,ne balneolæ timete,ne,ne
M auortem socium,trucesq; uultus.
M auortem socium nihil timete.
I ussa nam timet ipse Fœderici,
P aretq; imperio,& ueretur illum,
F elices domino lauante Thermæ,
F elices & hero lauante Baiæ,
O felix spatiante rege littus.
M yrti dicite,Io euge Fœderice,
E uge Io canite,euge Fœderice.

DE Marte in balneis lauante.

Mars ne in balneolis?ualete castra,
M ars ne hic ipse lauat?ualete bella,
C umq; illo est Cytherea?pax adesto,
H oc sors imperat ipsa Fœderici.
T u uero Venerilla dulce cœli,
E t terræ decus,unicum & leuamen,
M olles illecebras decoro amanti,
B landos Martiolo tuo susurros
F ac,& delicias,libidinesq;,
M isce & suauia,iunge dulce murmur.
H is lusus adhibe beatiores,
M ox tinge Ambrosio liquore fessum,
S omnus quo placidus per ossa serpat,

Et belli rapidus furor quiescat.
Hoc hoc te rogat ipse Foedericus.

DE BATHYLLA.

Lauit delicium meum Bathylla,
Lauerunt charites simul, Venusq;
Intrans balneolum lauatq;, & haeret,
Quae sit de numero, choroq; quarta;
Quae nam sit charis, extera aut puella,
Vnus cum decor esset, una forma.
Dumq; haeret dubitans, & hanc, & illam
Per risumq;, iocumq; suauiatur,
Spirauit roseo Bathyllae ab ore
Fragrans Ambrosii liquoris aura,
Quae iam de charitum coma fuesset
Spirare, artifici manu reposta,
Stillatum & medico liquore tincta.
Tunc ridens Cypris extera ò puella
Vicisti charites meas, ab arte
Quis spirat coma, cum tibi è labellis
Stillent Ambrosiae perennis aurae.

DE Hieronymo Carbone patricio Neapolitano.

Cur ille in fluidis calescit undis
Carbo? cur fluidus liquor coruscat?
Carbo cur tepet? incalescit unda?
An non & Venus è liquore nata
Ignescit face? uis amoris haec est.
Ergo balneolis meus sub ipsis

Carbo, aut æstuat impotente flammia,
Aut rursum nimio è gelu tepescit,
Vt frigus modo nunc calor recurset,
Tabet nobilitas amore uicta.
Tu uero Theonilla dum lauaris,
Feruentem simul, & simul tepentem
Carbonem cole, sic tibi è capillis
Stillent semper amoma, sic ab ore
Spirent ambrosiæ liquentis auræ.

AD TERINAM.

Tecum si liceat uelim Terina,
Me tussis licet & premat grauedo,
Tecum has frigidulas fouere noctes.
O noctes mihi ter quater beatas.
O somnos sine fine prurientes,
Mecum sub tepido Terina lecto,
Mecum sub teneris fouebis ulnis,
Mecum roscidulis procax labellis,
Et fuges simul, osculaberisq;.
O noctes mihi ter quater beatas.
Ne tu ne dignus Terina sæui.
Ne sæui aridulo Terina dente.
Ah quid pallia lectulo excidere?
Ah quid lectulus ipse subtremiscit?
Ne sæui rogo, ne Terina sæui.
Sic sic ò mea sæuias licebit.
Hac mecum ratione litigato.
Nunc uinci patiare, nunc repugna,
Et nunc oscula porge, nunc negato,

N *unc risum lachrymis, iocisq; fletum*
M *isce, & dulcia uerba tinge amaris.*
Hæc cum feceris o Terina, mox te
A *d lusus placidos resolue mecum,*
C *omplexa & teneris senem lacertis*
L *udas delicias uenustiores,*
D *icas blanditias procaciores,*
F *ingas nequitiam proteruiorem,*
E *t ludos age fac licentiores,*
E *t noctem quoq; duc amantiorem,*
D *um lassis sopor instet ex ocellis.*

AD SVARDINUM SUARDUM.

Et noster quoq; balneas frequentat,
C *umanum colit & sinum Suardus.*
A *deste hendecasyllabi lauanti*
R *omano & sale, & attico lepore,*
M *ulcete & placidos sinus legentem,*
E *t cantu & numeris Catullianis.*
Ne tu ne mea Syrmioni desis,
I *ntactos calamis modos referre,*
O *blandis comes, atq; amica cycnis*
D *ic o dic aliquid meo Suardo,*
Q *uod dulce & lepidum, quod & uenustum.*
S *ic nostra Antiniana, sic Patulcis,*
N *unquam non roseas tibi corollas,*
N *unquam non tibi myrteos liquores*
G *ratæ sufficiant, & usq; lætas*
S *ebetus salicum ministret umbras.*
Regnabat Veneris puer, iugoq;

H erôas, superos, Iouemq; & ipsum
V ictor subdiderat, coegeratq;
V ictos, seruitium pati superbum.
S upplex Acrisii ad fores iaceret
R egnator superûm futurus imber,
D uctaret niueos greges Apollo,
A mphriso teneras leuante curas,
N eptunus liquidos subiret amnes,
E leæ ut foueat sinum puellæ,
E sset Persephone rapina Ditis,
L udus Mars Veneris, senex equinos
A b diuûm pater induisset armos.
I re ad latmidas osculationes
O rnato properaret ore Luna.
E rgo hinc uulnifico superbus arcu,
P rostratorq; hominum, deûmq; uictor,
E t cœli domitor puer, soliq;,
A usus Pallada, Palladisq; pectus
I ntorto penitus ferire telo,
I nnisusq; humeris manu, genuq;,
L unato iaculum tetendit arcu.
I rato minitante uulnus ictu
A uertit dea tortiles sagittas,
A e uanas iaculi refregit iras
P rætenta ægide, Gorgonisq; crine,
Q uo uiso, pueri repente ocelli
A fflati tacito ueneno ibidem
O bducunt tenebras, uocatq; matrem
I nfelix puer, obtegitq; uultum,
E t flens lumina capta pergrauatur

Infelix

I nfelix amor, abdit & pharetram
A h mœrens Amor, ah puer misselle,
E t cæcus simul, atq; inermis erras.
A h terræ domitor, simul'q; cœli
R ideris pariter dijs, uiris'q;
I mbellis pariter, puer'q;, Amor'q;,
I nfelix iterum puer, deus'q;
D elapsæ interea polo sagittæ
I ussu Palladis, ægidis'q; tractu,
Q uæ fixæ steterant, rotante penna
S axosi procul Ansuris recessu
S ubsidunt parili simul ruina.
H ic illas dea uertit in uirentis
S yluam suberis, ac referre iussit
A tro cortice, fungidis'q; uenis
C onatus fragiles, minas'q; inanes,
E t uanos sine uiribus tumultus.
I n fungos igitur repente uersæ
E gerunt faciles solo meatus,
E gerunt teneras repente fibras,
M ox sese tenues agunt in auras,
S urgunt'q; in solidum subinde robur
S cabro cortice, fungidis'q; libris,
Q uo post in soleas, pedum'q; in usus
V ertant obprobrium perenne secli.
Q uid sæuis dea? Q uid fremens minaris?
A ut cur ægida concutis'q; parmam?
N am mater pueri dolore uicta
P hœbum consuluit. recludit ille
F atorum seriem, docens salutem

B aianis fore fontibus petendam.
Q uod mox contigit annuente fato,
C umanos puer ut sinus pererrans,
I ntrauit placidos lacus, & ipsis
L auit fontibus, ac calente lympha.
T er ludens, oculos puer lauabat,
T er natans, puer ora furrigebat.
I lli candida lux repente fulsit.
F ulserunt nitidæ ad latus pharetræ,
E ffulsit nitor aureus metalli.
F ulserunt nitidi lacus, sinusq;,
F ulsit plus solito serenus aer,
E t toto micuere littore undæ.
T um felix amor, & puer, deusq;
T inxit spicula feruidis in undis.
M ox læto pariter salutat ore.
S aluete o liquidi lacus, & undæ.
S aluete o latices mihi salubres.
O salue mihi Tulliana lympha.
D e cuius merito resumo tela,
C uius munere & hic resurgit arcus.
Q uo sitis memores meæ salutis
H ocq; ut secula, posteriq; norint,
Q uæ uis est mihi, quæ meis sagittis,
H æc ipsa & tibi sit salubris unda,
Q uæ uis est mihi, quæ meæ pharetræ.
S it uobis latices, bonæq; thermæ.
M ecum uos pariter fouete amantes,
E t curas iuuenum, & puellularum.
M ecum hos & capite, & tenete captos

G ratis illecebris,leporibusq́;
N unquam blanditiæ,iociq́; desint,
E t nunquam choreæ,leuesq́; cantus,
S emper desidiæ,libidinesq́;,
E t cœnæ,& lepidi sales,& ipsæ
A ssint nequitiæ procaxq́; lusus.
O dulces mihi balneæ & salubres,
D ulces balneolæ,uenustulæq́;.
I psa & littora,& ipsi ament recessus,
E t tellus amet,atq; ament lacunæ.
D ixit,mox residem tetendit arcum,
E t strinxit uolucres manu sagittas,
Q ueis & flumina fixit,& paludes,
E t colles simul,atq; opaca lustra.
C onfestim uolucres simul,feræq́;,
E t pisces simul in furorem adacti,
S enserunt pueri trucem pharetram,
S enserunt syluæq́;,flosculiq́;,
B aianis amor ipse ut insit undis.
Hæc ludens mihi Syrmonis.at tu
S ic nostras cole balneas Suarde,
S ic nostri lege littoris recessum,
V t leges teneas Amoris,ut te
E t littus sciat,& sciant lacunæ,
E t colles quoq; sentiant te amare.
Qui Baias colis,& colas amores.

[illegible] HENDE[illegible]
SALVTEM DICIT *Hendecasyllabis.hinc rogat lectores,ut suo cineri bene precetur.*

Auete Hendecasyllabi,meorum
A *uete illecebræ,ducesq; amorum,*
A *uete ô comites meæ senectæ,*
R *uris deliciæ,atq; balnearum.*
S *it lusum satis,& satis iocatum,*
E *t finem lepidi sales requirunt.*
E *st certus quoq; terminus cachinnis.*
E *rgo qui iuuenes meas legetis*
N *ugas,qui teneræ iocos Thaliæ,*
O *ptetis cineri meo quietem.*
Sit tellus leuis,& perenni in urna
N *on unquam uiolæ,rosæq; desint,*
T *ecumq; Elysiis beata campis*
V *xor perpetuas agat choreas,*
E *t sparsim ambrosii irrigent liquores.*
Sic uobis in amore nil amarum,
N *il insit nisi dulce.sic amando*
E *t noctes pariter,diesq; agatis,*
A *ssistat lateri & comes uoluptas.*

IOANNIS IOVIANI PONTANI TVMVLORVM LIBER.

TVMVLVS DRVSILLAE.

V ne etiam Drusilla iaces? te ne improba Cloto
A bstulit? an dubitem numina & ipsa mori?
T ecum deliciae, tecum ueneresq;, iociq;,
Et decor, & cultus, munditiaeq; iacent.
B landitias, charitesq; omnes extinxit auarum
Funus, & ex ipso est funere inermus Amor.
O tia Amor, Venus otia agit. discedite amantes.
Bella uacant iuuenum. Libera corda uacant.
S ed nec bella uacant, nec Amor sua perdidit arma.
Transtulit in superos tela, facesq; Venus.
N unc superos Drusilla feris, nunc spicula mittis.
Tela oculis, oculis retia, & ore paras.
I uno Iouem, Citherea tuum complectere Martem.
Cœlum amat. an cessas Drusula? tende, feri.
I unonem spernet coniux, dirceius Heben.
Ius tibi cedet Amor. cedet & arma Venus,
I ura dabis superis. superi tua iussa sequentur.
Ipsa sedes, uulgus sternitur ante pedes.
S ed nec iura dabis, nec dij tua iussa sequentur.
Ipsa iaces. tellus & breuis ossa tegit.
L aetatur Iuno cuius prece sedula Cloto

Sustulit.i demens,& uenerare Deos.

TVMVLVS Luciæ filiæ.

L iquisti patrem in tenebris mea Lucia,postquam
E luce in tenebras filia rapta mihi es.
S ed nec tu in tenebras rapta es, quin ipsa tenebras
Liquisti,& medio lucida sole micas.
C œlo te natam aspicio.num nata parentem
Aspicis?an fingit hæc sibi uana pater?
S olamen mortis miseræ.te nata sepulchrum
Hoc tegit.haud cineri sensus inesse potest.
S iqua tamen de te superat pars nata,fatere
Felicem quod te prima iuuenta rapit.
A t nos in tenebris uitam,luctuq; trahemus.
Hoc pretium patri filia quod genui.

TVMVLVS Angelinæ Senensis.

N e cœlo idalium sydus,ne quærite amantes.
Occidit ipsa,latet uicta dolore Venus.
L ugent te Angelina Deæ.flet gratia,Amorq;.
Deseruit tristes tristis & ipse Senas.
E xtinxitq; faces puer,excussitq; pharetram,
Et decor humatas traxit in ore notas.
M undiciæ,cultusq; nigra sub ueste pheretro
Intulerant.ducat funera acerba pudor.
V t posita est tumulo,cunctæ planxere puellæ.
Abrupit flauas blandida Nympha comas.
H as inter Iunipra graui superata dolore
Mœsta silet, lachrymæ pulchra per ora fluunt.
I psa lauat corpus lachrymis,ungitq; liquore

Quem niger è lento palmite fundit Arabs.
Ipsa male extremum peragit dum, uoce retenta
Concidit, & uisa est se quoq; uelle mori.
Dij factum aspexere, breui nam tempore surgit
Iunipera è lachrymis Iuniper orta tuis.
Mansit Arabs odor in ligno. de cortice amaras
Quæ referat lachrymas, nunc quoq; gutta cadit.
Qui sparsi crines tumulo iacuere perempte,
Nunc uestit ramos horrida fronde coma.
Dis pietas, Iunipra tua est accepta sorori.
Contingit per te nanq; perennis honos.

TVMVLVS IESELMINAE.

Parce hospes uiolis. manes ne læde sepultos.
Si nescis, flores hi quoq; numen habent.
Quæ uiolæ nunc sunt, fuit olim culta puella,
Vota parum felix soluere quæ nequijt.
Vouerat amplexus primos, atq; oscula prima,
Et primos flores hoc Hymenæe tibi.
Non passa est Lachesis. miseri posuere parentes
In tumulo, & mæstis thura dedere focis.
Certarant quæq; ora rosis, quæq; oscula gemmis,
Atq; oculi, per quos bella parabat Amor,
Tabuerant, immane nefas, tenuesq; papillæ,
Scilicet optasset quas Cytherea sibi.
Tum memor ipse sibi uotos Hymenæus amores
Transtulit in florem corpora uersa nouum.
Pro cute subrigunt cortex, proq; ossibus hæsit
Stipes, & è fibris fibra renata sua est.
Plurima quæ fuerat Nymphæ coma, plurima mansit

Et densum folijs præbet opaca nemus.
S parsus & in toto fuerat qui corpore candor,
Nunc multo niuei floris honore nitet.
M ansit odor, mansit'q; alio sub corpore nomen.
Hoc uoti pretium dia puella tulit.
I eselmina fuit nomen. flos dictus ab illo est.
Quisquis amas, tumulo parce, nemus'q; cole.

TVMVLVS VIOLANTHIS.

H. Quæ n'hic uirgo iacet? M. Cuius de funere mœrens
H. Fregit Amor pharetram, discecuit'q; genas.
H. Quis comes in tumulo? M. Lusus, ueneres'q;, ioci'q;.
H. Quis tam demisso qui madet ore? M. decor.
H. Quod nomen? M. Violanthis. H. Origo nõis unde est?
H. Surgebant uiolæ fixit ubi illa pedem.
H. Immanẽ Lachesin, qđ nunc rapis, heu breuis est fons
Quem neq; ros posthac, lympha nec ulla riget.

TVMVLVS AVRAE.

T ecum unà mea nata mori mater'q;, pater'q;
Debuimus, tribus hæc ut domus una foret.
N ata patri, nata matri, & soror una sorori,
Dic ah dic miseris nata soror'q; ubi es?
H as pater infelix lachrymas, miserandaq; mater
Exoluit, crines hos soror atra tibi.
N ata audi. pater hic genuit. dedit ubera mater,
Et tenera infelix pressit ad ora soror.
N on audis. nil dona mouent ingrata, nec usquam es.
Nec pietas, aut est ullus in orbe Deus.
T erra tibi has lachrymas miserorum dona parentum

Mobilis, at uoces aura sororis habe.
Aura tenes, quod adhuc nomen miserabilis auræ
Terra quod heu cineres ui scera nostra tegis.

TVMVLVS ELYSIAE.

Quæ potui, lachrymans persolui funera mater,
Et tibi quæ nollem filia dona dedi.
Nam tecum quamuis primo cum flore iuuentæ
Optarim cineres contumulasse meos.
Sed uetuere Deæ. Natura seuior illis,
Et proprio quod non ense iacere licet
Hæc Ariadna tibi soluit cum coniuge grato.
Aeternum, ac felix mater Elisa Vale.

TVMVLVS SANTIAE.

Quod uitam sine me coniux inuitus agebas,
In lucem ipse artis munere restituis.
Sic tibi nec sine me uita est ingrata futura,
Nec mors quam fuerat, tam sit acerba mihi.
Sed neq; me ad lusus, uel ad oscula grata uocabis,
Mutua ne ue etiam uerba referre putas?
Nam corpus pictura refert, non corporis usum.
Atq; hæc nunc uates, Santia non loquitur.

TVMVlus Antonij Panhormitæ.

Siste hospes. fas est cantus audire Dearum.
Grata mora est musæ nam loca sacra tenent.
Antoni monimenta uides. hinc templa frequentant.
Ille fuit sacri maxima cura chori.
Illum sæpe suis medium statuere choreis.

Duxit compositos arte docente choros.

S aepe lyram cessit Clio, cessere sorores.
Concinuit teneros uoce, manuq; sonos.
E xtinctum fleuitq; Aon, fleuitq; Aganippe.
Sebetus miseros egit in amne modos.
S irenes quoq; de scopulis miserabile carmen
Ingeminant. planctu littora pulsa sonant.
P ierides tristem ad tumulum effudere querelas,
Pierides passis post sua terga comis.
H inc creuit desyderium, nec cura recessit
Vatis, at extincto uate recessit amor.
C onueniunt nunc ad tumulum, celebrantq; choreas,
Et memorant lusus magne Poeta tuos.
E n audis, sonet ut lenis concentibus aura?
Vt strepat applausu concita terra pedum?
H aec uati memores Musae post fata rependunt.
Carminis hoc meritum est, num satis? hospes abi.

TVMVLVS THEODORI.

S ume lyram. dic Musa modos dū condimus umbrā,
Et puer, & coluit numina uestra senex.
I ndignus tellure, Deos Theodore petisti.
Sera quidem, tamen est longa parata quies.
V irtute, ingeniiq; bonis hoc ipse parasti,
Vt coeli aspiceres aurea tecta senex.
N os artus terra tegimus. tu caste sacerdos
Da requiem. Aeternum iam Theodore Vale.

TVMVLVS Francisci Hauriae.

M anibus hoc sacrum est. Manes ne laede uiator,

Sed terram cineri quæso precare leuem.
H auria Franciscus iacet hic, iacet ipsa uoluptas,
Deliciaśq; orbis inuida claudit humus.
H eu fatis inuise puer, fallax'q; parentis
Spes, & germanæ cura, dolorq; tuæ.
T u ne puer miseræ subito tam erepte parenti?
Heu nimium misero mors properata tibi est.
Q uod si certa suas referunt post semina messes,
Nimirum hæc casiam, thuraq; terra dabit.

TVMVLVS Compatris.

C. D ic Tumulo pia uerba. feres pretium. Iacet hic, qui
Non sensit lites, iurgia ue ulla domi.
H. M acte uir ingenio spiret uer, floreat urna,
Dent pacem & cineri numina. da pretium.
C. D o pretium. fuge uincla tori. fuge iura mariti.
Non tibi erunt lites, iurgia ue ulla domi.
H. D ucta est. coniugium subij, succurre marito.
C. Ducta est Parthenope si tibi, uiue Senis.
H. M acte iterum tibi uer spiret, tibi floreat urna,
Et pascant manes Attica mella tuos.
C. C ompater hanc legem statuit. connubia uita.
Connubijs nanq; est addita rixa comes.
H. I ncrescant tumulo uiolæ, nascatur amomum,
Vestiat & cineres spica Cilissa tuos.

TVMVLVS Penthesileæ Sororis.

S eptennem te fata soror rapuere parenti,
Dum tener in cunis ubere matris alor.
N on sensi tua fata, tamen consueta petebam

O scula, consuetos blanda per ora modos:
S æpe sinum, dulcesq; iocos, tenerosq; cachinnos,
Et uultum, & gratis illita uerba sonis.
S æpe etiam lachrymis, quod abes, & uoce querebar,
In somnis etiam sæpe petita mihi.
E t risi quod ades, fleui quod abire parabas.
Vberaq; ex ipso reppulit ore dolor.
S enserat hoc nutrix, fingit uocem ipsa sororis.
Admouit repetens ubera ad ora mihi.
H oc potui soror in cunis præstare peremptæ,
Nunc titulum, et lachrymas uerbaq; fratris habe.
S parge puer uiolis tumulum, diffundito Nardum.
Fumet odorato myrrhaq;, thusq; rogo.
A ccipe q; & lachrymas fratris soror, accipe questus.
Atq; etiam, atq; etiam Penthesilea Vale.

TVMVLVS *Leonardæ Auiæ.*

H. *D ij manes saluete, an quas hic conditis umbras?*
M. *Salue hospes, sanctam condimus hic animam.*
H. *Q uis titulus? Ma. Leonarda iacet Pótana sepulchro.*
Post centum, ac denas conditur hic segetes.
H. *C ustodes quis uos statuit? Ma. probitasq;, pudorq;.*
Constituit tumulos an Dea? Ma. constituit.
R elligio tumulos statuit. iunxere puellæ
Pierides, quoniam cura nepotis erat.
T u requiem cineri optato. Sic fata quiescant
Et tua. uis ne aliud? Ho. iamq; ualete, abeo.

TVMVLVS PATRIS.

I n tumulo situs est uatis pater. hoc satis esset,

Sed pater ipse suis laudibus auctus erat.

N *on est quod tumulo exoptes, cœlum ille petiuit,*
Sed uenerare pijs ossa reposta locis.

A *nte diem rapuit Iacobum mors. filius illi*
Quæ nequijt cunis, dat modo iusta senex.

TVMVLVS VENERILLAE.

H *os tumulos ne temne precor, ne temne uiator.*
Sic tua contingant gaudia, si quid amas.
D *a requiem & cineri. Virgo iacet. huic sua quondā*
Regna ferus cessit, matre uolente, Puer.
S *pirabat ueneres oculis, afflabat amores*
Ore sinu charitas, desidiamq́; genis.
C *ontulerat studium formæ nihil, & tamen illi*
Sæpe comam finxit, pinxit & ora Venus.
C *onsuluit speculum nunquam. Cytherea negarat,*
Ne flammam è facie duceret ipsa sua.
R *isisset, blandi passim comitantur amores,*
Ridebat fuso gratia & ipsa sinu.
H *anc iuuenes arsere, senes cupiere, puellæ*
Optauere marem. Qui uidet, ille perit.
P *ersephone inuidit, uellitq́; a uertice crinem.*
Illa cadit. cecidit forma, decorq́; simul.
I *pse amor, ipsa Venus misero incubuere pheretro.*
Planxerunt charites pectora nuda manu.
V *t spolia, effigiemq́; uidet plutonia coniux,*
Pœnitet, & specie uincitur inuidia.
F *annia dicta fuit uati, Venerilla puellis.*
Quisquis amas, tumulo serta, rosamq́; dato.

TVMVLVS *Henrici Puderici.*

Quid satis huic hospes cineri feliciter optes?
Cui fuit ex omni parte probata fides.
Cognatis, patriæ bonus, & uir commodus agris,
Vtilis & bellis, par'q; domi, atq; foris.
Detractum Henrico nihil est sub iudice morum,
Quo merito iactat se Puderica domus.
Dic igitur pia uerba simul cum thure sacerdos.
Da nardum huic tumulo dicere non sat aue est.

TVMVLVS *Harmosines.*

Harmosine iacet hic. fractos quos respicis arcus,
Et sparsos crines, atq; sine igne faces,
Arcus fregit amor, charites sparsere capillos,
Extinxit'q; suas ipsa Erycina faces.
Quæ tumulo increuit laurus myrti'q;, rosæ'q;,
Pieridum è lachrymis noueris esse satas.
Harmosine extincta est, sensus'q; extinctus amandi.
Nemo amat, & numen desiit esse Venus.
Infelix quid ages uates?i, desere cœtum,
Et pete inhumanis lustra habitata feris.
Frange lyram, contemne deos, lucem'q; perosus,
Noctem ama, & à somnis gaudia posce nigris.

TVMVLVS *Thermionillæ.*

Hunc tumulum, si quis tumulũ uocet hunc, ubi Nais
Syluicolis habitat Nais amata procis,
Hunc tumulum colunt æq; nurus, teneræ'q; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat anus.

N ai docta causam. nam te pars tangit honoris.
Sic ego sic roseo Naias ore refert.
D octa lyra, docta & cantu, spectanda choreis,
Et praesignis acu Thermionilla fuit.
H anc multi petiere, & multos ipsa petiuit,
Ausa dare & cunctis, ausa rogare prior.
C ui pretium sine honore fuit, primaq; iuuenta
Exegit gratis munus amoris amans.
I nde ubi ruga genas laxauerat, aduocat artes
Sedula, & ignotas tentat inire uias.
M unera dat, blandasq; preces ad munera iungit,
Et precibus gratos adijcit apta modos.
A nte hanc indoctae iacuere ad uota puellae,
Et nulli motus, linguaq; muta fuit.
P rima leues agitare nates, tremulumq; mouere
Scit femur, & gratas continuare uices.
E t docet inter opus miscere ad gaudia rixas,
Et querulum murmur, uerbaq; digna iocis.
O scula nunc repetita dare, ac repetita referre,
Et nunc pugnaces opposuisse manus.
P rima Arabum molli de pectore fudit amomum,
Pestanam & cypria miscuit arte rosam.
E t leuem erasa uellit lanugine pubem.
Vt nunc ars haec sit, quae rudis usus erat.
A t postquam confecta situ, confecta senecta
Tabuit, & nullum comperit arte locum,
V rbe procul licita, molles concessit in hortos,
Deliciasq; petit rubre Priape tuas.
S acra dei multa cum religione ministrat,
Et pleno felix pectore numen habet.

Hanc adeunt quæcunq; optat, uel amare recusat,
Atq; redit uotis utraq; plena suis.
Ipsa uelit, faciles educit carmine partus.
Fœcundam & sterilis quæ fuit ante, facit.
Ipsa uelit, sæuas compellit amare nouercas,
Hippolyto parteis sollicitante suas.
Longum est enumerare. Cytæida uicit, & illam,
Quæ potuit fratris spargere membra sui,
Quæ potuit nautas in mille nouare figuras,
Tantum illi nomen marsicaq; herba dedit.
Hinc tumulum cultæq; nurus, teneræq; puellæ,
Et multo ueniens thure frequentat anus.
Ipsa ministerijs data sum comes, & mea certa
Nota fides. Vni fidit & illa mihi.
Si meritum quæras, utraq; est accepta Priapo,
Prostratæ & pretium uirginitatis habet.

TVMVLVS MIRTILAE *Puellæ Neapolitanæ. Amator ad tumulum queritur.*

Hic soli mihi flere licet, tu laurus, & una
Myrtus ades, paucis & lapis iste notis.
Parue lapis, quem flore nouo, quem thure sabæo,
Et ueneror multa tum prece, tum lachryma,
Tu mea, tu miseri tumulo male contegis isto
Gaudia, & exultas sæue dolore meo.
Redde meos, mihi redde meos, redde improbe amores.
Quid iuuat e lachrymis immaduisse meis?
Immadeas. maduisse iuuet. Si non mea flendo
Lumina siccatæ deficiunt lachrymæ.

S ed lachrymas tibi habe. nec. n. queror. accipe odores.
Accipe cum fletu munera mista suo.
V nguenta, atq; rosam, & costum properate puellæ,
Et uiolam, & mitis spargite ueris opes.
S pargite opes Arabum, lachrymas ego. tu lapis illas
Ebibe, & in rorem lumina abite nouum.
R ore nouo madeat tellus, quæ contegit ossa,
Ossa pios manes, numen & ossa meum.
A t tu perpetua laurus quæ fronde uirescis
Tu myrtus, de qua Myrtila nomen habet,
F undite odoratos flores, syluamq; perennem
Ad tumulum lachrymis crescite & usq; meis.
C rescite iam in latices. liquidū iam soluor in amnē,
Iam fluo. sed fluidum me tamen urit amor.

TVMVLVS BARCAE Ancillæ.
ipsa loquens inducitur.

P athma mihi in patria nomen tellure, Ioanna
Hic fuerat, Mauro Barca uocata seni.
S eruiui Mauro, ingenuam me patria uidit.
Hic domini laribus ius uel herile dedi.
M undicijs placui dominæ, fusoq;, fideq;
Demerui dominum sedulitate, & aqua.
N ec musis non cara fui. me carmine musæ
Donarunt, tumulo qui mihi uenit honos.
D ulcis hero, dulcisq; heræ, Charitum quoq; cura,
Et cura Aonidum scita Ioanna fui.
I psa manu dominæ pheretro collata, deditq;
Ad pheretrum lachrymas, qui mihi fauit, herus.
Quemq; sinu tenerum fo<i>ui, cui garrula lusi,

Ad cunas locat hac natus herilis humo.
I lle mihi inferias, ille & funebria soluit,
Digne parens nato, digne parente puer.
T erra mihi sit, & aura leuis, natoq;, patriq;.
Sis memor, & Barcæ sis mea dulcis hera.

TVMVLVS Ariadnæ Saxonæ vxoris.
Viator, Vmbra, & Hiacynthus
colloquuntur.

Vi. Vnde rosæ ad tumulos? unde hæc uiolaria? nunquid
Hi tumuli & uiolas, & peperere rosas?
Vm. Ver tribuit sua iura, simul tribuere Napeæ.
Hinc cineri, hinc uiolas, hinc peperere rosas.
I psa & acidalio Charites de fonte liquorem,
Ipsa & acidalio rorat ab amne Venus.
H inc uiolæ florent, hinc roscida lilia canent.
H inc tener ipse tuo flore Hiacynthe nites.
E t nitet, & queritur morienti flore Hiacynthus,
S uspiratq; nouo iure dolore puer.
E n audis, lachrymosa uolant suspiria, & udis
E folijs sese flebilis aura ciet.
Hi. F ormosæ quondam dominæ mihi cura uacabat.
Hinc mihi tuta æstas, hinc mihi mitis hyems.
M e dominæ fidales digiti, studiumq; colebant.
V er mihi sic semper, rosq; perennis erat.
E xtinctā flerūt Nymphæ. Venus aurea q̄sta est,
Terq; comam euellit, ter scidit ipsa genas.
I nde mihi, & nitidus cecidit flos, & mihi tristis
V enit hyems, perijt qui fuit ante, nitor.
Vi. F elices tumuli, cinis at felicior en tu

Dic puer, unde nouus qui tibi uenit honor.
Hi. A rebam dominæ interitu, sed cóiuge adempta
V ir mihi de lachrymis subuenit usq; suis.
H ic tumulo ex oculis rorem diffundit amicum.
H ic cinerem ex oculis imbre fluente riget.
H inc redeo in florem. flos hinc ad busta resurgit,
Scribitur & folijs nota querela meis.
Vi. F elices tumuli, cinis & felicior. heu quæ
Sors dominam eripuit mœste Hiacynthe tibi?
Hi. I nuidia eripuit dominam, Lucrinide in unda
Dum lauat, & calidis nuda fouetur aquis.
O bstupuit forma Nymphæ Misenia, & atro
I nuidia infectas felle uenenat aquas.
H inc rapta est. fleuere Deæ, lachrymisq; dolorem
Testatæ. ad tumulos inde perennis honor.
E lachrymis uiolæ, lachrymisq; rosaria uernant,
Et mihi de lachrymis hic quoq; creuit honor.
Vi. V sq; fluant lachrymæq; tibi, uiolisq;, rosisq;,
Vmbraq; flebilibus usq; rigetur aquis
D ic age de lachrymis sate flos, dic ô puer alte
De lachrymis titulum, dulcæq; nomen heræ.
Hi. I lla tori benefida comes, custosq; pudici,
Cuiq; & acus placuit, cui placuere coli.
Q uæq; focum, castosq; lares curauit, & aræ
Et thura, & lachrymas, & pia serta dedit
I n prolem studiosa parens, & amabilis, uni
Q uæ studuit caro casta placere uiro,
H ic posita est Ariadna. Rosæ, Violæq; nitescant.
Q uæ posita et lachrymis. hic mihi surgit honos.
Vi. V rna crocum dominæ fundat, distillet amomum

A d tumulum, & cineri spica Cilissa fluat.

TVMVLVS Christianæ matris.

Optabunt tibi Christiana Musæ
A d bustum bene, nec mihi negabunt
A d matris tumulos adesse flenti.
H as lachs pretium tibi quotannis
E x uoto lachrymas parens dicamus.
H os questus tibi pro labore, & æstu,
P ro puerperij damus dolore,
P ro castæ simul institutione,
P ro linguæ studijs, boniq; cultu.
E t desyderium tui perenne,
E t suspiria pectoris uouemus
C um luctu, gemitu, dolore, & æstu.
N ec musæ numeros negant querenti.
Q uod uiuis bene, quod deos uereris,
Q uod castum colis, & probas modestu,
H inc te Pierides puellæ amarunt,
A mauit dea uirginum magistra,
A tq; hinc te ad socios choros uocarunt,
I nter quos agis, & beata ludis.

TVMVLVS Lucilij filioli. Præfica
puellas alloquitur in funere.
Puellæ respondent.

Pr. Infanti lachrymam ad tumulos, floremq; puellæ
Spargite. num et uestro est dignus honore rogus?
P. En flores. Nardũ ad tumulos, balneumq; liquamus

Ipsæ etiam lachrymæ sponte per ora fluunt.
PR. N il infans, ore infanti, uix uagit. at ipsæ
Munera uestra pijs sedulæ obite modis.
P. L ucilli tibi lux nomen dedit, & dedit ipsa
Mater stella tibi, stellaq; luxq; simul.
E ripuit nox atra, nigræ eripuere tenebræ.
Vixisti uix quot littera prima notat.
H os ne dies? breue tam ne tibi lux fulsit, & auræ
Maternum in nimbis sic tenuere iubar?
I nfelix fatum, puer heu male felix, heu quod
Nec puer es, nec lux, nec nisi inane quid es.
P. S it uobis uer perpetuum, ac sine nube puellæ
Lucilli, & cineri spiret inustus odor.

NVTRIX SOMNVM INVITAT.

O mne ueni, tibi Luciolus blāditur ocellis,
S omne ueni, uenias, blandule somne ueni.
L uciolus tibi dulce canit. somne optime, somne
Somne ueni, uenias, blandule somne ueni.
L uciolus uocat in thalamos te somnule somne
Somnule dulcicule, blandule somnicule.
A d cunas te Luciolus uocat. huc age somne
Somne ueni ad cunas, somne age, somne ueni.
A d cubitum te Luciolus uocat. eia age somne
Eia age somne ueni, somnule blande ueni.
L uciolus te ad puluinum uocat, instat ocellis.
Somne ueni, uenias, eia age somne ueni.
L uciolus te ad complexum uocat, innuit ipse,
Innuit, en uenias, en modo somne ueni.
V enisti bone somne, boni pater alme soporis,
Qui curas hominum, corporaq; aegra leuas.

NVTRIX *cum tribus sororibus infantulo uagenti blanditur.*

E uagi, ne blande puer, ne paruule uagi.
Blanda uocat blandum Lucia Luciolum.

N e uagi,ne lachrymulis corrumpe misellus
Turgidulosq; oculos,turgidulasq; genas.
E cce tibi balbo ore sonat,blæso ore susurrat
Eugenia,& dulceis garit in aure iocos.
E cce tibi inflectens molleis Aurelia uoces,
Fabellas bellas,carmina bella canit.
N e uagi mellite puer.tibi Luscula ludit,
Gestit & ad cunas blanda Catella tuas.
C urtiolus tibi suffultans.en se erigit,en se
Iactitat,en teneri cruscula lambit heri.
A n lingis lasciue genas.ah Curtule Curti
Ipsa tibi irascar Curtule Curtiole.
T u ne genas,tu ne ora?meus est puer,improbe Curti.
Luciolus meus est improbe Curtiole.
I mprobe,an ne audes?ah risit Lucius,ah se
Iecit in amplexus Lucius ipse meos.
E n pectus formose tuum mihi dulcia iunge
Oscula,& in solito molle quiesce sinu.
h As ego Luciolo mammas,hæc ubera seruo.
Dextera mamma tua est,ipsa sinistra mea est.
S ingultit sed Luciolus;mutare licebit.
Ipsa sinistra tua est,dextera mamma mea est.
V traq; sed potius tua sit,iam desine flere,
Desine,dextra tua est,mamma sinistra tua est.
R isit Luciolus,mammasq; utrasq; momordit.
Tu ne meas mammas credule,tu ne meas?
I am seuit quod dico meas.ne candide seui.
Hæc,atq; illa tua est,utraq; mamma tua est.
N unc Luci nunc fugge ambas,ne quis malus illas
Auferat,& clauso saepe recondes sinu.

O Ra quis, aut qs labra mihi, linguā'q; momordit?
Lucius improbulus, Lucius ille malus.
Quis collum, mammas'q; meas, pectus'q; momordit?
Lucius ille malus, Lucius improbulus.
Ne posthac, ne tange puer, cui basia seruo,
Labraq;, cui linguam Antinoo Antinoo.
Iam properat Lisella, pedum uestigia sensi.
Ecce uenit nudo Lisa parata sinu.
En tibi lacteolæ Luci formose papillæ,
En tibi turgidulo plena mamilla sinu.
Tota tibi tua Lisa uacat, tua Lisula tota est.
Sume uenuste puer ubera, carpe sinus.
Carpe sinus formose tuos, somnum'q; capesse.
Dicetur cunis Nenia grata tuis.
Pallidus Eumonius puer est, Tityus'q; nigellus.
Vagit & hic noctes, uagit & ille dies.
Luciolo roseus color est candore refusus,
Nec uagit noctu, nec strepit ille die.
Despuit Eumonius mammas, tundit'q; papillas,
Oscula dat tumidis Lucius uberibus.
Non Tityum Fabella iuuat, non nenia Lippæ
Nenia Luciolo, uerbaq; ficta iuuant.
Ridet & insomnis, & Lisæ Lucius hæret,
Auferat & nequis callidus ipse timet.
Ne latra, ne pelle bonum bona Luscula somnum,
Et tibi nam somnus Luscula gratus erit.
Ingredere ò bone somne, nihil bona Luscula latrat,
Luscula Luciolo, Luscula blanda tibi est.
Innuit ipsa oculis tibi Luscula, Lucius ipse
Innuit, & dicit somnule leuis ades.

L usfula iam dormit, stertit quoq; bella catella,
Et sua Luciolo lumina fessa cadunt.
D orm Luciole, Luci dilecte quiesce,
En canit ad cunas garula Lisa tuas.
M ulcet languidulos, saturat quoq; somnus ocellos,
Somnus alit uenas, corpora somnus alit.
E t sedat curas, requiem'q; laboribus affert,
Odit tristitias grandia semper amat.
S omne bone ò cunctis, adsis mihi candide somne.
Somne bone & pueris, somne bone & senibus.
I pse mihi tumidas satura bone somne mamillas,
Vbera Luciolo quò mea plena fluant.
S entit Luciolus, dormit'q;, & ridet, & optat,
Et mammas digitis prensitat usq; suis.
E uge puer, sitibunde puer, cape lassule somnos.
Mox tibi iam uigili lacteus amnis erit.
e Xatus è somno meus est puer, huc age Lisa,
En age delicias accipe amate tuas.
E t sitit, & ridet, dulces & uertit ocellos
Ipse tibi, uultus aspice cara tuos.
H is pro blanditijs teneras da Lisa papillas
Luciolo, amplexus quos parat ipse tibi.
A n refugit mala Lisa, nihil mala Lisa ueretur.
Carpe puer plenos ubera carpe sinus.
S uge ambas, submorde ambas, ne parce, papillas.
Vbera Luciolo stulta negare potes.
S cinde comas, contunde sinus, distringe capillos.
Tu ne meas fugias improba serua manus?
C ui pectus, mollem'q; sinum, teneras'q; papillas
En cape delicias tinnula plectra tuas.

S ed quisquam nostra puer hic ceruice pependit.
Mentior, an certe est Lucius improbulus?
I mplicuit collo simul, & simul oscula sumpsit,
Improbulus non iam, sed probus ipse puer.
s Cite puer, mellite puer, nate unice dormi
Claude tenelle oculos, conde tenelle genas.
I pse sopor non condis ait, non claudis ocellos
En cubat ante tuos Lusula lassa pedes.
L anguidulos (bene habet) condit'q; & claudit ocellos
Lucius & roseo est fusus in ore sopor.
A ura ueni, foueas'q; meum placidissima natum.
An strepitant frondes? iam leuis aura uenit.
S cite puer, mellite puer, nate unice dormi,
Aura fouet flatu, mater amata sinu.
q V is puer hic? age Lisa tuas absconde papillas
Hic puer, en illas subripuisse parat.
L isa tege, en tege Lisa tuas, tu ne improbe, tu ne
Lucioli mammas subripuisse paras?
L uciole huc propera, propera nunc candide Luci,
Ille malus properat, tu prior anteueni.
V icisti, atq; hanc ore premas, hanc corripe dextra.
I puer hinc alias, i pue' quære alias.
f V scula nox, orcus quoq; fusculus, aspice ut alis
Per noctem uolitet Fusculus ille nigris.
H ic uigiles captat pueros, uigiles'q; puellas.
Nate oculos cohibe, ne capiare uigil.
H ic captat seu quas sensit uagire puellas,
Seu pueros. uoces comprime nate tuas.
E cce uolat, nigra'q; caput caligne densat,
Et quærit natum Fusculus ille meum.

O re fremit, dentes'q; ferus, iam dente lacessit,
Ipse uorat querulos, peruigileis'q; uorat.
E t niger est, nigris'q; comis, nigro'q; galero,
Tu puerum clauso Lisa reconde sinu.
L uciolum tege Lisa ferox quos pandit hiatus,
Quas'q; aperit fauces, ut quatit usq; caput.
M e miseram, an ferulas gestat quoq;? parce, quiescit
Lucius, & sunt qui rus abiisse putent.
R ura meus Lucillus habet. nil ipse molestus,
Nec uigilat noctu, conqueritur'ue die.
N e saeui, hirsutas'q; manus tibi comprime saeue,
Et tacet, & dormit Lucius ipse meus,
E t matri blanditur, & oscula dulcia figit,
Bellaq; cum bella uerba sorore canit.
l Isa ueni, expectata ueni, quid lenta moraris?
En age quid cessas? nil remorata ueni.
E t sitit, & uagit, tibi nunc conuitia dicit
Lucius, & caros quaeritat usq; sinus.
A h simulant ambo, simulate & perfide Luci,
Fallax Lisa nouis insidiosa modis.
I psa tibi eripiam mammas tibi subdola natum
Subdola quae fugias, perfide qui renuas.
p Vpe meus, pupille meus complectere matrem,
In'q; tuos propera pupule care sinus.
P upe bone, en cape care tuas mi pupule mammas,
Pupule belle meus, bellule pupe meus.
S ugge, canam tibi neniolam. ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?
P upe meus pupille meus, ne nenia non ne
Nota tibi nate est nenia neniola?

B elle meus, mellite meus, ne Nenia, *non ne*
Nota *tibi nate est nenia neniola?*
S omniculus tibi iam lassis obrepit ocellis,
Dum tibi nate placet Nenia nota *nimis.*
P upe meus, dormusce meus, ne Nenia *nostro*
Da *noctem nato* Nenia *somniferam.*

I. IO. PONTANI EPIGRAMMATA.

Icini moneo, bene, ac pudice
u Seruetis mihi uos meam puellam,
Ne se conferat ad suos amicos,
Quos omnes amat impotente amore,
Nec mirum, quia mentulatiores.
Quin & si cupitis probi uideri,
T ales passeribus salaciores
L onge à coniugibus mouete uestris.
E t tu si sapis ò puella nequam,
I stos desere pessimos amicos,
E t mecum maneas bona, & pudica.
N am iuro tibi per tuam Serapim
T ecum continuas iacere noctes
I n multa recubans fututione.

Deprecatio *ad* Deam *noctis.*

n Ox *amoris conscia, quæ furenti*
Ducis optatam iuueni puellam,
G rata dis magnis, & amica castæ
Nox *bona* Lunæ.

Quam colunt unam Genius, Hymenq;,
Et suo gaudens Erycina nato,
Cum ferus diras acuit sagittas,
Sumit & arcum.
O puellarum decus, & uoluptas
Sentit à te qualia dona lectus,
Lectus expers te sine basiorum, &
Deliciarum,
Quas simul iuncti faciunt amantes,
Dum cubant complexibus obsequentes,
Et terunt compacta labella labris
Dentibus, atq;
Lingulas suggunt, animiq; florem
Ore deducunt querulo, pariq;
Concidunt motu, resoluta postquam
Grata libido est.
Tu quies rerumq; hominumq; sola,
Tu grauers curas, & amara fessæ
Amoues menti, & refoues benigno
Pectora somno.
Tu redis mundo redimita frontem
Syderum sertis, & amica blando
Rore perfundis uiolaria, agros
Frugibus explens.
Da meis finem dea quoq; uotis,
Vt quod optamus liceat potiri,
Ne uoret tristis penitus calentes
Flamma medullas.

AD PERILLAM *Puellam.*

Solatiolum meum Perilla,
Dic quid Cinnama nostra rure facit
Hos sex continuos dies. ualet'ne?
Nam quidam mihi pessimus cinædus
Dixit, quod tenerum pedem catella,
Dum ludit, nimium procace morsu
Illi presserat, & domi manebat
Expectans medicos ab urbe missos.
Quare te rogo per tuos ocellos,
Illos præuenias, probeq; cures
Ne qua se nimium licentiosos
Præstent, dum cupiunt boni uideri.
Nam brachijs sine, pallio tumente,
Arrectos manibus gerunt priapos
Infestos pueris, puellulisq;.

In Antonium, qui suam puellam læserat.

Ntonine Cinædule
Huc ad nos redeas. nanq; per Herculem
Istas turpiculas nates
Si te prenderimus, iam usq; adeo malis
Virgis exagitabimus,
Quod culum referes hinc lacerum tuum.
Audes in media uia
Me præsente meæ communitarier?
Audes tu niueas rosas
E nostræ gremio tollere Cinnamæ?
Est hæc tam male pallium
Nixus surripere? atq; in teneris manus
Commiscere papillulis?

Quod si compulerit me furor improbus,
Disces postmodo quid siet
Tam bellas manibus lædere fœminas.

In malum poetam, quem mutato nomine Vtricellum uocat.

On sunt carmina, sed cacationes
n Quæ se scribere iactat Vtricellus.
Est merdosius omnibus latrinis,
Quod se scribere iactat Vtricellus.
O bthura miserum camœna nasum,
Ne te carmina tam cacata lædant.
O merdosa poemata. ò quid unquam
Erit, uel fuit his magis cacatum?
Quamprimum medicos mei sodales
Ad me ducite. nam maligna febris
Dudum me tenet, ut dij, deæq;
Isti dent mala multa, qui nec unquam
Scribit carmina, sed cacationes.

De improbitate puellæ suæ.

Rata est quoties mihi puella,
i Tristis me uocat aridum poetam,
Et lassum minima fututione
Indoctum Veneris, maliq; penis.
Post hæc in triuijs, in ore uulgi,
Irridentibus omnibus puellis,
Dicit tam male me esse mentulatum,
Quàm uel pumilio, puer ue trimus.
Quamobrem constitui meas querelas

Deferre ad Venerem, inq; ius uocare.
Nam quis tam patiens amator esset?
Quod si sensero mihi ius negari
Hellespontiacum deum precabor,
Partes suscipiat meas, uelitq;
Pro me, quod minimum, facillimumq; est,
Vlasci iniurias manu seuera.

CVI Donaturus sit suam columbam.

Cui uestrum niueam meam columbam
Donabo ò pueri? tibi ne Iuli?
An Celsi tibi? an tibi Nearche?
Non uobis dabimus mali cinædi.
Non uos munere tam elegante digni.
Quin ite in miseram crucem, diuq;
Concisis maceremini mariscis,
Insulsi, illepidi, & parum uenusti.
Sed cuinam cupis ò columba munus,
Deferri? scio, nam meam puellam
Amas plusquam oculos tuos, nec ulla
Viuit mundior, elegantiorq;.
Hæc te in delicijs habebit, hæc te
Præponet nitidis suis ocellis,
Nec tanti faciet suam sororem.
Huius tu in gremio beata ludes.
Et circunsiliens manus, sinumq;,
Interdum aureolas uoles papillas.
Verum tunc caueas proterua ne sis.
Nam pœnas dabis, & quidem seueras.
Tantillum modo tam uenusta poma

Secas

S eces unguibus. est enim Dionis
T utelæ hortulus ille dedicatus.
N umen lædere tu tuum caueto.
I mpune hoc facies uolente Diua,
V t dum te roseo ore suauiatur,
R oseum luteolis premens labellis,
M ellitam rapias iocosa linguam,
E t tot basia, totq; basiabis,
D onec nectarei fluant liquores.

Antonio Panhormitæ Poetæ inuitatio ad risum.

a Ntoni decus elegantiarum,
Atq; idem pater omnium leporum,
V nus te rogat ex tuis amicis
C ras ad se uenias, ferasq; tecum
Q uantuncunq; potes facetiarum,
E t quicquid fuerit domi iocorum.
N am risus tibi tantum apparauit,
Q uantum Democrito diebus octo
P rofundi satis, & super fuisset.
Q vod tecum patulo cupit palato
P erridere suapte risione,
C ondita leuitate, ineptijsq;.

A D Musam, ut deosculetur Petrum compatrem, sodalemq;, & à se ante alios dilectum.

s Excentas modo basiationes,
Da nostro mea compatri Thalia,
Q uem nos plus oculis amamus unum.
N anq; est dulcior attico liquore,

Et quem Sicaniæ tulere cannæ.
Ac nostris prope carior medullis.
Quando non alius sodalis unquam
Dilexit magis unicum soddalem,
Quam nos ille amat, atq; amamus illum.
Si non sunt satis hæ osculationes,
Fac sint mille ducenties ducentæ.

IVLIO FORTI SICVLO.

Iuli pars animæ secunda nostræ,
Quid non me pateris meas camœnas
Omnes proijcere ignibus cremandas?
Quarum depereunt graues labores,
Et perdo miseras simulq; chartas.
Nam quamuis ueterum diesq;, noctesq;
Euoluam monimenta Iuliorum,
Attritiq; adeo mei libelli,
Vt nil à solea deesse credas,
Semper nostra tamen Thalia friget,
Cuius nequitias, ineptiasq;
Nolis lædere, uel putare nullas,
Nec me sordidulum uoces poetam,
Si non posthabito facetiarum
Lusu, carminibus uacem seueris.
Nam cum desierint graues Catones,
Et sint tempora Busuluniana,
Aequum quis putet esse, laude sacra
Cælestos celebrare Tarracones?

Ad Cinnamam de eius inclementia.

VERSVS MIVRI.

Cquẽ lachrymulis impones Cinnama mõdũ?
e Quãdo mi misero reqem dabis' iproba?uides
Ignibus exuri me,nec tu proijcis ăquam.
C rudelis quæ nec tuo amanti porrigis ŏpem,
E t nec tantillum miseret te perfida mei.
O ego non felix,qui tam crudeliter ămo,
N ullaq; me redamat,sed contra mi male cupit.

A D Seipsum exhortatio ad nouos amores.

Vingentas solitus cum sis flagrare puellas,
q Nunc ab amore tuo quid Iouiane uacas?
An quia difficilem sese tibi Cinnama præbet,
Iurauitq; tuum perdere uelle caput?
C um tot sint fæciles,tot sint in amore benignæ,
Quære aliquam ex illis,quæ uelit esse tua,
Quæ tibi se dedat,quæ sit tibi carus ocellus,
Sitq; quater plusquam Cinnama cara tibi.
Quæq; tibi dicat,mea lux,mea uita,meus flos,
Liliolumq; meum,basiolumq; meum,
C arior & gemmis,& caro carior auro,
Tu rosa,tu passer,tu mea ficus eris,
T uq; meus pecten,meus annulus,atq; meum cor,
Melq; meum,& præ te nil iuuat esse meum.
E t quingenta simul capiat tunc basia raptim,
Et sine mente furens,pauca fuisse querens,
E t linguam clauso diffugens ore trementem,

Serpentem serpens te putet esse suum.
T unc dices, amor est succo iucundior omni,
Melle quoq; est dulci dulcior, & melior.
N ec tibi quingentas fuerit sat amare puellas.
Nil numerus certe, nil in amore ualet.

AD MVSAS.

Nymphæ, quæ nemorum comas uirentes
A tq; undas Aganippidas tenetis,
E t saltus gelidos uirentis Hemi,
V os o' Thespiadum choros dearum
V estris me socium choris, & antris
V ulgi auertite dentibus maligni,
E t me castaliæ liquore lymphæ
S parsum cingite laureis corollis
C antantem modo sapphicis labellis.

Ad Fanniam.

Amabo mea cara Fanniella
O cellus Veneris, decusq; Amoris
I ube istæc tibi basiem labella
S ucci plena, tenella, mollicella.
A mabo mea uita, suauiumq;
F ac istam mihi gratiam petenti.
A h quid lenta tuum times maritum?
N e time, leuiter suauiabor,
A pes ut tenero studens liquori
L ibat summa Thyme, aut crocon rubentem,

S umma uix tibi suxerim labella,
I stec dico labella mollicella.
Quæ me tam facient ato beatum,
Quàm fiam cito, si neges, misellus.

Ad Laurentium Miniatum.

Vxoris nitidæ beate coniux,
C unctis coniugibus beatiorq;,
Quid sentis age de meo libello
N obis dissere, nunquid à Catullo
Quemq̃ uideris esse nequiorem,
A ut qui plus habeat procacitatis,
N on dico tamen elegantiorem.
S ed certe meus hic libellus unum
D octum post sequitur suum Catullum,
E t Caluum, ueteremq; disciplinam.
N on multo minor est nouis poetis.
S altat uersiculis canens minutis
H oc, quod non sonuere mille ab annis
M usarum citharæ, & Lyæi puellæ.
Qui si euadere putidam culinam
E t tegmen poterit negare Thynnis,
F etentesq; neq; uestiet Siluros,
S tudebit pueris placere ineptis,
S iqui castaliæ specus liquores,
P arnasi neq; dum bibere fontis,
D octas sed fugiet manus uirorum,
E t qui Castalio sinu recumbunt,
C ontentus Miniate, si molestus
N on sit uel tibi, uel tuæ Cicellæ

De.L.Coruino Episcopo Triuentino.

Nymphae Gaurides, accolaeq; Auerni,
Quae fontes colitis salubriores.
Nymphae caeruleae decus lacunae,
Quas Bacchus fouet, & fouet Dione,
Vos Nymphae ueteri, & bono sodali
Coruino & tenera comam cypero,
Et molli uiola, & uirente myrto,
Castas & tempora subligate lauru,
Qua Phoebo sacer, & sacer camoenis
Intret balnea cognitus sacerdos,
Coruino & nemus, assonent & aurae,
Tota & littora sentiant poetam.

Ad Marinum Tomacellum.

Et uino Venus, & uiro puella
Et ludo iuuenis, senex quiete
Et gratis animus iocis fouetur.
Quo circa cole balneas Marine.
Hic uina, hic requies senem, iocusq;
Effoetum foueant. manus procaces
Ludent in Venerem. Venus sed ipsa
Adsit ranadulo seni. puella
Postquam obdormieris, parem requirat,
Quicum lusitet, excitetq; pugnam,
Et rixas agitet ferociores.
Nam tactu, & querulo Venus susurro
Exercenda seni. senex papillas
Contrectet digitis, iocetur ore,

V oce & pruriat, & gemat senile.
H oc tantum liceat iuuentæ neruis,
E t tento ualet, & ualet duello.
H æc ergo iuuenis mouebit arma.
E t lingua, & digitis ualet senectus,
H as te delicias mouere oportet.
A st uina, & Venerem, & suam quietem
I nstillent tibi balneæ salubres,
I nfundant tibi thermulæ beatæ.
H is ludis animus senis leuandus.

IAMBICI.

Tranquillam neptem bimestrem alloquitur in obitu Lucij filij.

Vitæ Tranquilla delicium, & quies
Orbi senis, quem fles misella? mœstula
Quem fles? patrē ne, quē extulisti infantula?
S entis an hæc in matris ulnis? an meis
E t ipsa deflens assonas conquestibus?
O inditum naturæ, & homini ad insitum
S emen patrisq;, auiq;. Tranquilla hinc dolet.
P atrem dolet misella, auoq; condolet.
S ed quid, quod arrides, quod adnutas auo?
S enis leuamen unicum, an solari auum,
P ostquam patrem luxti, studes mea neptula.
R idet meum deliciolum. ride mea
R ide uoluptas. osculare auum tuum,
E t hoc leuaminis genere senem foue.
L eua meum luctum, leua sordeis meas,

S enemq;,auumq; ab ægritudine alleua.
C aducus ipsa es flos,mihi Sol occidit.
F lori timenda nebula,tenebræ autem seni.
V ita occidua senis,caduca infantulæ.
C erti nihil uitæ tibi est neptis mea,
A t certam auo mortem minantur singula.

Conqueritur de Lucij filij morte cum Tranquilla nepte.

Senij leuamen unicum neptis mei.
V bi est pater tuus misella?mortuum
Q uem nescias misella?nec iam sentias
A etate in ista primula?dieculis
P aucissimus è matris aluulo edita,
R ubicundula,& nutricis alludens sinu.
H eu heu genus hominum caducum,& languidum
I n germine ipso,uitæ in ipso limine
P uer interit.natum senex effert pater,
A uus patrem tuum,misella neptula
E t ipsa patrem infantula in cunabulis.
V iuitq; auus confectus annis,ipsaq; in
C repundijs uagis,mali tui inscia,
S ortisq; uenturæ.dolor,dolor adigit
A uum,patrem,senemq; sorte de hac queri.
M iseram senectutem meam miserum senem.
A t tu misella,forte auum si amiseris,
H oc destituta uinculo arescœs,uelut
C rescens Amaracus liquore si suo,
S uoq; sole non alatur,interit.

Tranquillam neptem alloquitur.

Tranquilla quid rides mali tui inscia?
A uum quid ad risum allicas iocis tuis?
I ocaris amens in paterno funere?
S apere sed hoc est, uita nanq; omnis, merus
L uctus, mera est miseria. Ride neptula,
F urare pensilum hoc nouercæ, & quantulum est
I psum neas tibi, offulam ægritudini
S ubduc & hanc, ut ista quamuis paruula
L ux in tenebris emicet. nox cætera est.

Conqueritur apud rosas de morte
Lucij filij.

Quid o` rosæ, quid lassulæ reflectitis
C aput, comæq; decidunt e` uertice?
H onosq; folijs deciduus omnis perit?
V obis nec aer officit, nec aeris
N ocens status, uernus tepor sed uos fouet,
A uræ salubres uentilant, nox udula
H umore tingit roscido. quid heu quid est,
Q uod languidæ, quod lassulæ reflectitis
C aput, comasq; & honos & omnis concidit?
L ugetis an uos Lucium colonulum
Q ui uos colebat aureis rastellulis?
A rgenteis qui uos putabat falculis?
H eu heu miser parens, miser quid agam senex?
S enex miser, pater miserior quid nam ages?
S enex quid ages? aut quid pater miserrimus?
L ugete mecum o` hortuli miserrimi,

L ugete amaraci, fleant & lilia,
F leant'q; myrti longe amatum uillicum,
L auri'q; cultorem suum arescentibus
F olijs, comis'q;, & ramulis mœrentibus.
Q uis uos misellæ arbusculæ? quis herbulæ,
C olet, rigabit? quis manu tenerrima
A sole, ab æstu, aut ab gelu tuebitur?
Q uis noxias aut bestias, aut impetum
C æli procellosum sacro abigat carmine?
H eu heu misellæ arbusculæ, heu heu herbulæ,
M iselli & horti mortuo colonulo
S qualebitis, tabescet & uester decor.
H onos peribit omnis. Ab senex miser
S ic ipse tabesces, agro uelut obsito
T abescit arens truncus igne ab lentulo
C orreptus in cinerem qui abit, ac sensim, sine
N itore, flamma luce adempta fumigat.

Conqueritur cum Amaraco
de morte Lucij filij.

Folijs quid heu Amarace, heu quid floribus
N udata squales mœstula? heu quid languida
A rentibus comis, & horrido sinu,
L ugubri amictu fles misella Amarace?
A n ipsa flere arentibus potes genis?
D eest enim te qui rigabat, & tuus
C olonus ille argenteo qui uasculo
L iquorem amatum funditabat, & tuam
S itim leuabat, & leuabat syderis

R abiem Erigonij. At ego misella Amaracæ
T uam sitim meis leuabo lachrymis.
C ape has misella lachrymas mœsti senis.
M emor osculorum en illius fundo tibi
T recentum amaras pro liquore lachrymas,
P ro rore guttas salsulas totidem alteras
A mplexuum memor alteras, & illius
M emor leporum, & comitatis blandulæ.
H is tu uirescens, & nouam indues comam
B eata Amaracæ, folijs nouis, nouo
A mictu. at ego senex subarescam miser
H umore uacuus, sæpe uelut in arida
A sparagus igne afflatus, aut de fulmine
T acta arbor elanguescit ab radicibus.

Cupressus loquitur.

Misella Cupressus puer quondam fui.
M ater rigabat me tenellam lachrymis.
E xin adulta lachrymis creui senis.
Q uem me daturam creditis fructum? nisi
H eu heu pater misellæ nato mortuo
A etate in ultima, heu adempto filio,
H eu heu misellæ, hoc lachrymarum præmium.

FINIS.

IOANNIS IOVIANI PONTANI DE LAVDIBVS DIVINIS.

De mundi creatione ad Antonium Panhormitam.

O c cœlum, quæq; obliquo distincta meatu
S ed certa ferri sydera lege uides,
T elluremq; suo libratam pondere, circum
Q uam cingit rapidis Ennosigeus aquis,
S pirantusq; auium tractus fusumq; superne
Q ui cuncta ætherio temperat orbe Iouem,
A ntoni Deus è nihilo, Deus omnia fecit,
Et formam rebus iussit adesse suam.
I pse sua uoluit cœlum splendescere luce,
Et terras cæcæ noctis habere uicem.
A ccendita; diem claro de lumine Solis,
Solis & auratum mane redire iubar.
A lternisq; atræ lucem concedere nocti,
Temporaq; hinc spatijs ire coacta suis.
B issenisq; uagum compleuit mensibus annum,
Vt tamen in parteis quattuor omnis eat.
N anq; ubi Sol nostro languens sese eripit orbi,
Frigidaq; hibernis terra madescit aquis,
S æuit hyems incana gelu, riget horrida bruma,
Tum tellus fœtu concipit aucta suo.
A st ubi uicinos Sol ipse recurrit ad ortus,

Excurſu & parili noxq; diesq; ruunt,
T erra ſuas oſtentat opes, & diuite gemma
Veſtit pampineas uitis opaca comas,
L udit & in pratis uarium uer, ludit & æſtas
Torrida, & ipſa ſuas ſedula curat opes.
H æc frumenta manu legit, hæc & in horrea condit,
Quæ mox uerſa rotis parca colona terat.
H inc cedente die, longe & creſcentibus umbris,
Autumnus pleno fert ſua poma ſinu,
A c Bacchum plenis docet expumare lacunis,
Sordida dum celeri ſub pede muſta fluunt.
S ic ſtatuit pater ipſe hominum, rerumq; creator,
Annua perpetuas munera obire uices.
Quin etiam ſpirare ſuis de partibus orbis
Ventos, & patrijs nomen habere locis.
N anq; ab hyperboreis Aquilo uolat impiger antris.
Excitat oppoſitas humidus Auſter aquas.
E oos ciet Eurus equos, at mitis ab orbe
Heſperio Zephyrus lenia flabra mouet.
I dem etiam occultos alta ad conuexa uapores
Suſtulit, ac terræ uertit in auxilium.
V nde cadunt imbres, & matutina pruina,
Et grato ſitiens rore madeſcit humus.
A n non & ſummo decurrunt uertice riui,
Et caua muſcoſis fontibus antra ſonant?
V nde ſitim pecudesq;, feræq;, armentaq; ſedent,
Temperet & riguum cærula lympha ſolum.
Quando aer quoq; nimboſis incluſus in antris
Cogitur in laticem frigore, & inde fluit.
N equa igitur mundi regio uacet, implet & undas

Piscibus hi campo liberiore natant,
A c gregibus uarijs ingentia regna frequentant,
Nullaq; squamigera gente lacuna caret.
A lituſq; auras celebrat, quibus indit & alas,
Et corpus penna uersicolore tegit.
I nduit & uirides frondenti gramine colles,
Et nemora arboreis uelat opaca comis.
C ommunem & statuit uictum è felicibus agris,
Pomaq; frugiferis ducit ab arboribus,
Q uo` uarios uſus homini, pecoriq;, auibusq;
Præstent, ac uitæ munera certa ferant.
E t iam quadrupedes fœtus, obnoxia morti
Corpora, plumoſos ediderat'q; greges.
T um deus humanos effingere molliter artus,
Membraq; de tenui ducere cœpit humo.
C unctaq; formarat studio perfecta magiſtro,
Q uæq; artem referant, artificemq; ſuum,
M ox auram ætherio de fomite fundit in illum,
Viue ait, & proprio membra labore foue.
A rcanæ mox partem animæ de mente profunda
Libat, & erecti ſpirat in ora uiri.
D ux ait hæc hominum generi ſit, & ipſa magiſtra,
Et ſua conſtituant hac duce, ſeq; regant.
H ac ualidas ponant urbes, hac iura notarint,
Hac cœtus pariter, iuſtitiamq; colant.
C oniugium ac thalamos diſcant ratione magiſtra
Seruare, & caſta relligione focos,
A tq; arteis tractare bonas, & munera cœlo
Digna, & qui factis nomen ad aſtra ferant.
A t poſtquam immemores recti, cœleſtia dona

Vertere in facinus, perniciemq; suam,
Immemoresq; boni, spreta pietate, fideq;,
Admorunt proprias in sua fata manus,
Crassati & patrium in iugulum, caedesq; suorum,
Miscuerunt Stygio pocula tincta lacu,
Inq; uirum saeuit coniux, in pignora mater,
Prò scelus, ac miscet fasq;, nefasq; furor,
Haec pater ut celsa miserans prospexit ab arce,
Sisteret ut sceleri, criminibusq; modum,
Progeniem in terras summo demisit olympo,
Quaeq; hominis gereret munia, quaeq; Dei.
Haec coeli secreta, & inenarrabile patris
Consilium explicuit, quae bona, quae ue mala,
Quae uitanda homini, quae uitae forma sequenda,
Quaeq; bonos maneant praemia, quaeq; malos.
Deniq; mortem obijt, uitae dum consulit ipsi,
Atq; suo in coelum sanguine fecit iter.
Quò magis admiranda dei clementia summa est,
Cui fumet quicquid terra Sabaea ferat,
Quicquid Arabs. date thura focis, costumq; cremate,
Et date cum multa thurea dona prece,
Pieriosq; adhibere modos, & carmina dignum est,
Antoni quae te gloria prima manet.
Hyblaeo cui rore madent & labra, cui amnis
Castalius pleno gurgite fundit aquas,
Nisaeiq; haerent insigni fronte corymbi,
Et coma Pieria fronde reuincta uiret,
Felicemq; animum pascis pietate, fideq;,
Nil'q; tibi uera est relligione prius.
Quodq; decet, bona cuncta deo, iustumq;, piumq;

Ascribis, nostræ sed mala nequitiæ.

Hymnus ad diuam Mariam.

Q Visquis ades, dic læta dies hic festus agatur,
In lucem qui te diua Maria dedit.
L uce sacra ponant uenti, mitescat & aer,
Aequoraq; irato murmure nulla sonent.
P acem agitent elementa. iubet deus. ô mihi dulcis
Gratia laudandæ sis comes ipsa deæ,
S is aurora comes sacræ prænuntia lucis,
Præferat & roseas lucifer ipse faces.
T u Tyrios redimite sinus, tu magne sacerdos
Sacra cane, & sacris ora resolue modis.
E t pius assistat circum chorus, & bona dicat
In numerum sancto uerba canenda die.
I pse ego quod possum, tanti natalis honores
Voce feram, & patrio carmine digna canam.
T e nascente, hominum melius nil secla tulere,
Vt nato maius nil peperere tuo.
Quaq; die genita es, illa lux candida primum
Fulsit, & è tenebris clara reluxit humus.
T unc magni concepta dei, secretaq; pandi
Cœpere, & uatum certior esse fides.
T unc laxæ patuere fores, tunc limen olympi
Panditur, & cœli libera facta uia est,
I nterdicta prius, quod summi edicta tonantis
Spreuerit anguineo fœmina, uirq; dolo.
S alue sancta parens Christi, salue inclyta uirgo,
Vnica sollicitis spesq;, salusq; reis.

T u miseris rapido iactatis æquore nautis,
E cœlo aspirans aura uocata uenis.
T u pressis longo populis belloq; fameq;
Prospicis,& pacis dona benigna refers.
T u fessis tranquilla quies, gratumq; dolenti
Solamen,teq; est auspice triste nihil.
P er sacros uteri fœtus, castumq; cubile,
Perq; dei genus quæ tulit ore tibi,
P er dulces nati lusus, puerilia; ora,
Perq; sinus,è quis lac Deus ipse bibit,
P er te,quæ solita es uota exaudire precantum,
Te rogo,per nomen casta puella tuum,
D a pacem dea,da fessæ requiescere genti,
Et nos à sæuis eripe turbinibus.

Hymnus ad diuum Ioannem Baptistam.

F Elicem, que prima nouo te lumine uidit
Nascentem eois fluctibus orta dies.
F elicem, quæcunq; tibi dedit ubera nutrix,
Et qua reptasti,terra beata,puer,
Q uiq; tuos primi monitus hausere loquentis,
Et quorum infuso corpora rore lauas,
S ed longe ante omnes fortunatissima mater,
Et quo nec toto est maior in orbe parens.
N am quid ego de te primum mirer'ue canam'ue?
Q ui'ue meo fuerit primus in ore sonus?
A n quia diuinos partus, Christumq; canebas,
Q uiq; deo esset honos,quæq; paranda uia?
A n quod felicem terris agnumq;,hominemq;,

Atq; salutiferum dicas adesse Deum.
V el q Iordanis dominum lauis amne beato,
Fluxit, & e manibus mystica lympha tuis?
H oc ego de te ausim proles diuina Ioannes,
Quod tibi uiridico præstitit ore Deus,
F œmineo neq; conceptu, neq; matris ab aluo
Maiorem tete secla tulisse uirum.
T u nobis ades ô hominum princepsq;, paterq;,
O qui rore tuo crimina nostra lauas.

Hymnus ad Virginem Dei matrem.

Q Væ tellus extrema tuos sol exerit ortus,
Quæ tegit occasus ultima terra tuos,
Qui Rhenum, patriæq; bibunt Mæotidis undam,
Phœbæisq; urit quos plaga fusca rotis,
T e cuncti regina deûm metuuntq;, coluntq;,
Et celebrant nomen diua Maria tuum.
T e uasti metuunt fluctus, te nubila cœli,
Aeoliiq; etiam carceris antra timent.
T e, nascente die, te, sol dum conditur undis,
Omnia te meritis laudibus accumulant.
N anq; tibi secreta dei mandata per auras,
Candidus augusto nuntius ore tulit,
P rogeniemq; Deûm cœlesti concipis ortu,
Conceptum & nono sydere uirgo paris.
C uiq; sacri reges cœli noua signa secuti
Aurum, & Panchæo munera odore ferunt.
A tq; ubi nostra sua deleuit crimina morte,
Et mœstam insonti sanguine tinxit humum,

V idisti è tumulo mira prodisse figura,
Veraq; pacifero uerba referre sono.
S candentemq; patris mox ad cœlestia tecta
Sublimem, & dextra parte sedere deûm.
T um sacer è summa diffusus spiritus arce est,
Et tua diuinus corda repleuit amor.
H inc terris erepta tuis ascendis olympum,
Aurea sydereo uertice serta gerens.
C ui liquidi circum cantus, thyasiq; deorum,
Et sonat aurato pectine pulsa chelys.
F atidici occurrunt uates, castiq; parentes,
Et tibi tum cœli regia tota uacat.
I psa patris, natiq; sinu gestata coruşco,
Inter mille Deûm numina prima micas,
Q ualis ubi oceani nitidum iubar extulit undis
Inter sydereos candida luna choros.
I am cœlum sublime patet, iam despicis æthram,
Lucida sub pedibus sydera cuncta premens,
S tellantis cum iura capis consortia mundi,
Et datur humani cura patrocinij,
C onciliasq; deum nobis, facilemq; precando
Efficis, & populis prospicis usq; tuis,
P rospicis & pacis rebus, rerumq; quieti,
Ac mala in aerios cogis abire notos.

Hymnus ad Diuam Mariam.

I Psa meis assis numeris dea, nec tibi festo
Quæ damus, hæc spernes munera parua die.
P arua mouent superos, dum sint & casta, moueri

Ipsa docent aris pendula dona tuis.
Dum canimus, fument Syrias altaria flammas,
Atq; cauo resonet tibia multa tholo.
Iam noua progenies cœlo uentura supremo
Legerat ipsa uterum uirgo pudica tuum.
Ergo alto delapsa polo uox nuntia, castos
Fœcundat'q; sinus, insinuat'q; deum.
Et quem non spatijs immensus colligit æther,
Non totum cœli circuiere nouem,
Hunc tu uirginea conceptum mater in aluo
Fouisti, externo post paritura solo,
Non Tyrio substrata toro, sponda'ue nitenti,
Cui tenue hospitium uix casa parua dedit,
Cui stramen tenero dedit incunabula, & ipsa
Arida uix primos præbuit herba toros.
At cœli partum ingentem, atq; ingentia mundi
Pignora monstrarunt sydera luce noua.
Luce noua emicuit cœli decus. aurea flauo
Aurora insolitum fudit ab axe diem.
Quin matutini sonuere per aera cantus,
Duxerunt placidos numina & ipsa choros.
Astabant natum circa matrem'q; ministri,
Et nato & matri sedula turba fauet.
Illa plus solito fulserunt sydera nocte,
Splenduit & solito clarior orbe dies.
Non pelago incumbunt uenti, non aere nubes,
Pax cœlo est, terris pax quoq;, pax'q; mari est.
Ipse etiam infernis lætatæ in sedibus umbræ,
Quiq; pij uates hæc fore prodiderant.
Per te igitur diuina parens, humana salutem

Senserunt, per te ianua aperta poli est,
Affari & coràm licuit dominumq́; Deumq́;,
Atq; subisse hominis membra, uidere Deum.
O uotis spes una pijs, ô dulce leuamen,
Præsidium & miseris diua Maria reis.
In cuius gremio uagiuit paruulus infans,
Arrisitq; pio dulcis in ore Deus,
Blandaq; materno suspendit brachia collo,
Figens diuinis oscula sacra genis.
Et modo carpebat niuidis alimenta papillis,
Infantiq; tuum lac bibit ore Deus.
Et modo blanditias puerili expresserat ore,
Inq; sinu grata membra quiete leuat.
Tu pia, tu uirgo non ulli obnoxia culpæ,
Non ullum casto pectore crimen habes.
Ergo tu præsens nostris succurre periclis,
Subsidium & fessis prospera rebus ades.
Aspice nos, facilisq; ueni pede diua secundo,
Et populi exaudi uota, precesq; tui.
Sit bellum, pestisq; procul, pax candida nobis
Assit, nec fructus terra benigna neget.

Hymnus ad Christum redemptorem.

Annua iam redeunt patrijs solennia sacris,
Et sanctum referunt tempora certa diem.
Luce bona simul & pueri, innuptæq; puellæ,
Et simul assidua fœmina, uirq; prece
Solennes celebrate aras, atq; ore fauete,
Omnia & æterno sint operata Deo.

P rodeat in Tyria spectandus ueste sacerdos,
Et chorus ornatus prodeat ante fores,
V elatiq; comas, albenti & tempora lino,
Decantent laudes maxime Christe tuas.
T e sors dura hominum generis, te cura laborum
Immitem subigit mortis obire uicem,
D um trunco affixus, cuneo & traiectus aheno,
Sensisti geminum uulnus utraq; manu.
S ensisti fixas ferrato stipite plantas,
Horruit & capiti spina cruenta tuo.
E t caua mortiferum senserunt ilia ferrum,
Vulnere manauit lympha, merumq; tuo.
C umq; sitim cuperes nostra sedare salute,
Torpuit arenti fellis in ore sapor,
A tq; inter geminos crudeli sorte latrones
Iudeæ pateris iurgia sæuitiæ,
D onec defesso decedens spiritus ore
Clamauit, quid me deseris alme pater?
H inc manes, Stygiosq; lacus, loca tetra silentum
Inferniq; subis limina dura fori.
I nde pias animas, & cœlo digna secutas
Eximis, & superûm munera ad alta uocas.
T ertia lux aderat, roseo cum lætus eoo
Surgis, mox uictor sydera clara petis.
C onsortemq; capis patrio cum numine curam
Dextra tenens, dextro conspicuusq; loco.
H unc igitur precibusq; pijs, studioq; fideli
Placemus, nostro det ueniam sceleri,
D et pacem, mala cuncta procul, morbosq;, famemq;
Pellat, & hostiles det superare manus.

Hymnus ad Diuum Franciscum.

n Imboso quisquis speculans de monte sacerdos
Francisci felix rura, nemus'q; tenes,
D iuinum'q; colis tam sancti carceris antrum,
Paruaq; at ingenti tecta habitata uiro.
H ic ubi nudus, inops, saxo uix tectus adeso
Hiberno statuit sub Ioue ferre niues,
H umana expertus quantum patientia posset,
Duraq; paupertas, propositum'q; tenax,
A tq; inter syluas, atq; inter lustra ferarum,
Efferat ut nomen maxime Christe tuum,
C um uolucres cinxere uirum pia uerba sonantem,
Auritæ ante pedes & stupuere feræ.
H uc aures aduerte, neq; hæc mea dicta sacerdos
Despice, ueridica quæ tibi mente feram.
N on auro splendente domus, gemmis'q; superba,
Nec quæ puniceo lana colore rubet,
N on centum uersata iugis felicia campi
Iugera, nec Cresso palmite diues ager,
A ut gregis innumeri fœtus, aut merce Sabæa
Niliaco rediens littore plena ratis,
N ec tam quæsiti multo sudore triumphi,
Subditaq; imperijs oppida mille tuis
F elicem efficient, quamuis numerosa parentem
Stirps obeat, plenas exhilaretq; domos,
Q uàm læta, & sanæ paupertas conscia mentis,
Paupertas forti regna, decus'q; uiro.
Q ua uel Achimenios luxus, regnum'q; Phrahartis
Exuperat uestri gloria magna patris.

C ui sæui cessere ignes, uictusq; refugit,
Qui capit assiduo pectora nostra dolo.
S cilicet & fraudes, & noxia crimina uicit,
Eiecitq; animo turpe nefasq; suo.
Qui uarijs mandata Dei uirtutibus implens,
Inclyta militiæ signa, decusq; ferat,
L abentemq; aciem Christi, pietate fideq;
Sistat, & hostileis ense refringat opes.
S alue igitur patriæq; parens, duxq; optime gentis,
Quæ sacra pro Christi nomine bella gerit.
M acte animo Francisce, grauem qui primus in hostē
Irruis, & Christi munera uictor obis.
V ulnera Iudaico qui quondam illata furore
Excipis, & pretium est hoc tibi dulce datum.
H æc gestata tibi sunt laurea serta triumpho.
Hæc spolia, hæc gentes, hæc tibi currus erunt.
D esino. nam leuius Libycæ numerentur arenæ,
Ocyus & medio quæ salit alga mari.

Hymnus ad diuum Dominicum.

S ol oritur. uenit ecce dies. cape thura sacerdos,
Cultaq; diuino carmine templa sonent,
A raq; Tyrrheno niteat uestita paratu,
Fumet odorato myrrhaq; thusq; foco.
V os castas adhibete preces, nam castus & ipse
Dominicus. casto sint sacra casta uiro,
I n quo num pietas, an iustæ conscia mentis
Simplicitas, dubium est, sit prior, an ne fides.
C uius inhæserunt humeris labentia Petri

Culmina, & immoto corpore sistit opus.
Optimus assertor Christi, sed quo neq; maius
Hesperia, aut melius Corduba docta dedit.
Ac ueluti numero stellas comprendere non est,
Quantaq; in Oceani littore arena iacet,
Sic neq; Dominici laudes æquare canendo,
Concipere humano nec queat ore sonus.

Hymnus de Christo ad Paridem Ferrariensem.

Quod uarios pelagi casus, cœliq; procellas
Exuperas, nanti quod data terra tibi est,
Oceaniq; minas, & sæua pericula uincas,
Ac sospes patrio redderis Eridano,
Hæc Pari nō ars ipsa hominum aut solertia præstat,
Non labor, at summi cura paterna Dei.
Quantula enim nostra est industria? cede periclis,
Cede mari, Christi ni pia dextra iuuet.
Ille regit nostros cursus, auramq; ministrat,
Sollicitæq; offert littora tuta rati.
Quare age thure pio, flammisq; liquentibus aras
Ipse adole, & plena fumet acerra manu.
Adstet conspicuus Tyrrhena in ueste sacerdos,
Et peragat patrijs mystica sacra modis.
Pax homini, tibi Christe decus, tibi gloria soli,
Vera Dei proles, uerus & ipse Deus.
Te colimus, tibi diuinos largimur honores,
Et nomen felix ducimus esse tuum.
Tu casus, tu damna leuas, tibi munera terræ,
Et tibi se fontes, se tibi debet aqua.

Læta sit & partu Cinyphis ora tuo.
V nde illi inuideant & felix Lydia, & arua
Quæ rigat auriferis lucidus Hermus aquis.
I nuideat latis audax Germania terris,
Diues aquis, populis diues & ipsa suis.
N il etenim Augustine tulit te te Africa maius.
Cuius ab ingenio creuerit alma fides.
P er te relligio Christi stetit integra. per te
Diuinæ legis mystica operta patent.
T u secreta dei pandis, tu tradita patrum.
Et uerum, & pietas manat ab ore tuo.
E t pater, & patriæ princeps, & maxime rector,
Accipias uoces diue benigne meas.

Hymnus ad diuum Benedictum.

h Vc ades ô Benedicte, meos neu despice cantus,
Huc ades Orphea diue canende lyra.
V re puer costum Assyrium redolentibus aris,
Vre & odoratis plurima thura focis.
D igne senex populi precibus, uotisq; potentum,
Digne senex, aræ cui sacra mille parent.
M ille canant pater euge pater Benedicte, tibi omnis
Turba, chorusq; omnis cantitet euge pater.
H ic uel mille aras tibi maxime Christe dicauit,
Mille arces, mille & mœnia, mille tholos.
P rimus & hic Italæ posuit sacraria genti,
Et clausit sacros mœnia in una choros.
H uic & sæuities concessit barbara, & hostis
Armatus muti uictus ab ore uiri est.

Totq; uirum ductor, & tantis inclytus actis
Prostratus geminos corruit ante pedes.
Quid maius radians uidit sol? & tibi plausit
Christus, & e cœlo nuntia signa dedit.
Instaura iam thura puer. cane sancte sacerdos.
Ingeminent laudes tympana pulsa nouas.

AD LIBRVM.

I munus lepido meo sodali
Non dura nimium libelle fronte,
Sed qualem tenere uolunt puellæ
Inter blanditias, iocosq; molles
Caris coniugibus suis inesse.
Legem uersiculis dedere nostris
Aetas, & male sobrius magister,
Vt tantum teneras ament puellas,
Vt sint uirginibus nihil molesti,
Vt molles, lepidi, leues, iocosi.
Quos uxor canat in sinu mariti,
Quos coniux legat in sinu puellæ,
Quos discant pueri, senes & ipsi,
Siqui sunt pueris ineptiores,
Et castos fugiunt, timentq; uersus.
Nunc ad te redeo libelle, felix
I felix, pete nobilem sodalem,
Inter nequitias amoris omnes
Ludentem in gremio suæ Cicellæ,
Cuius lactiolo sinu tumenti
Surgunt aureolæ duæ papillæ,

EPIGRAM.

Quas fecit manibus suis Cupido,
Maternas imitatus ipse mammas.
O quid coniuge dulcius uenusta?
Aut quid carius optimo marito?
Quales sunt Miniatus, & Cicella.
Sed ne te nimium mcrer libelle,
Festina Miniatum adire nostrum,
Qui te tam facili uidebit ore,
Vt post millia basiationum,
Dignum te faciat sinu Cicellæ.
Hanc tu malueris libelle sedem,
Quàm si scrinia Regis ampla dentur.

FINIS.

* a b c d e f g h i k l m n o p q r s t u x y z aa bb cc dd ee ff gg hh.

Omnes sunt quaterniones.

Venetiis in ædibus hæredum Aldi Manutii, & Andreæ soceri, mense Augusto, M.D.XXXIII.

AL
DVS